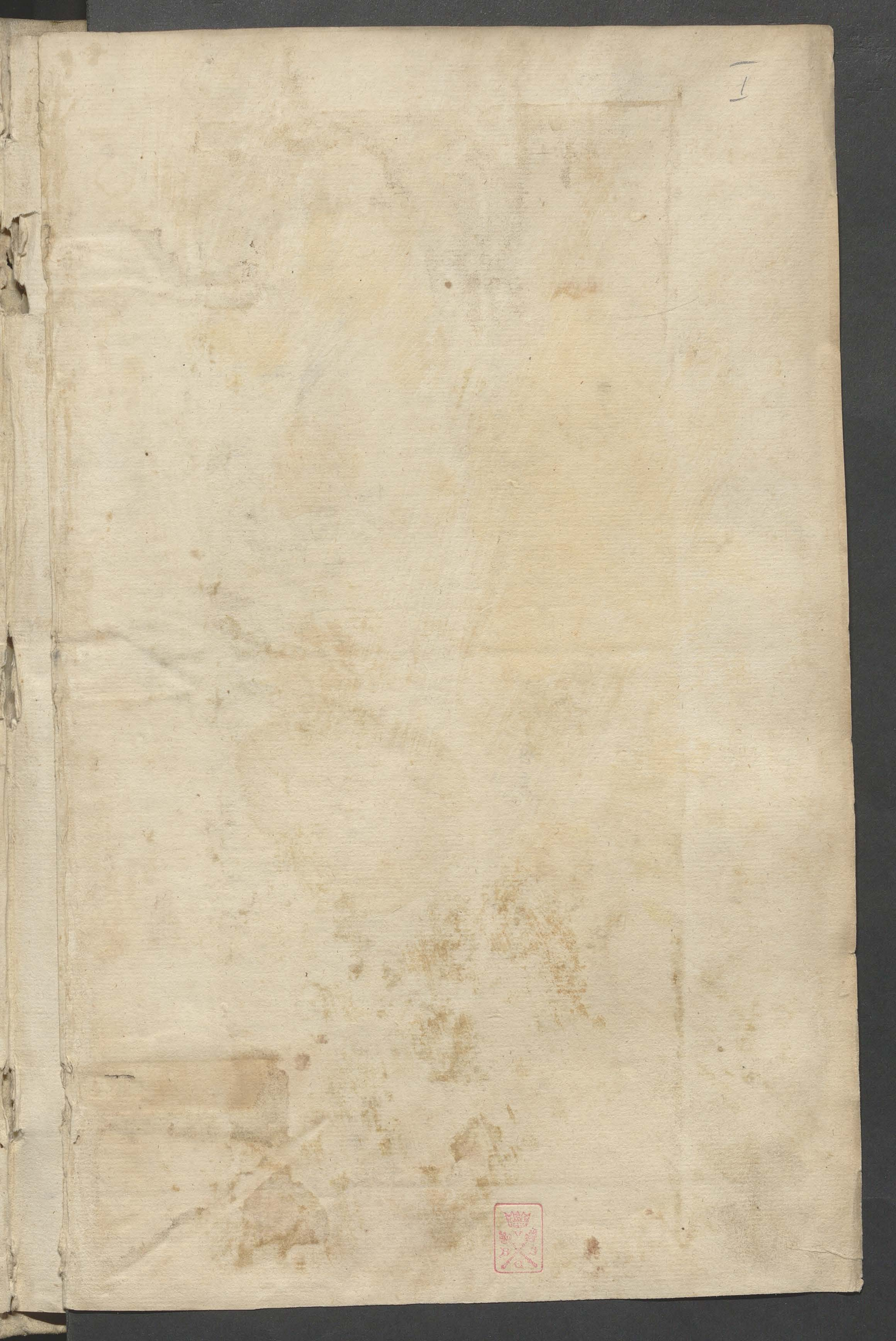
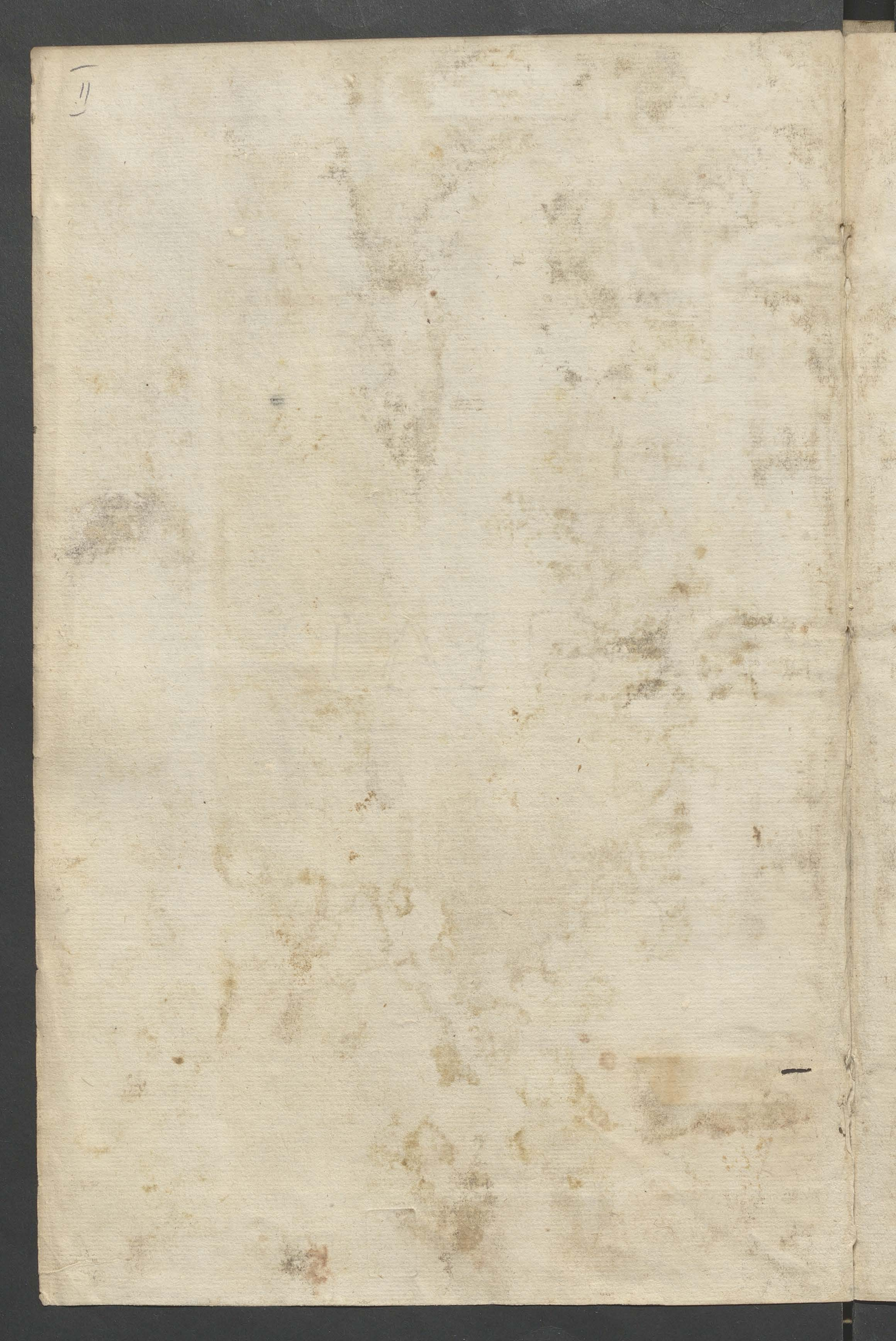
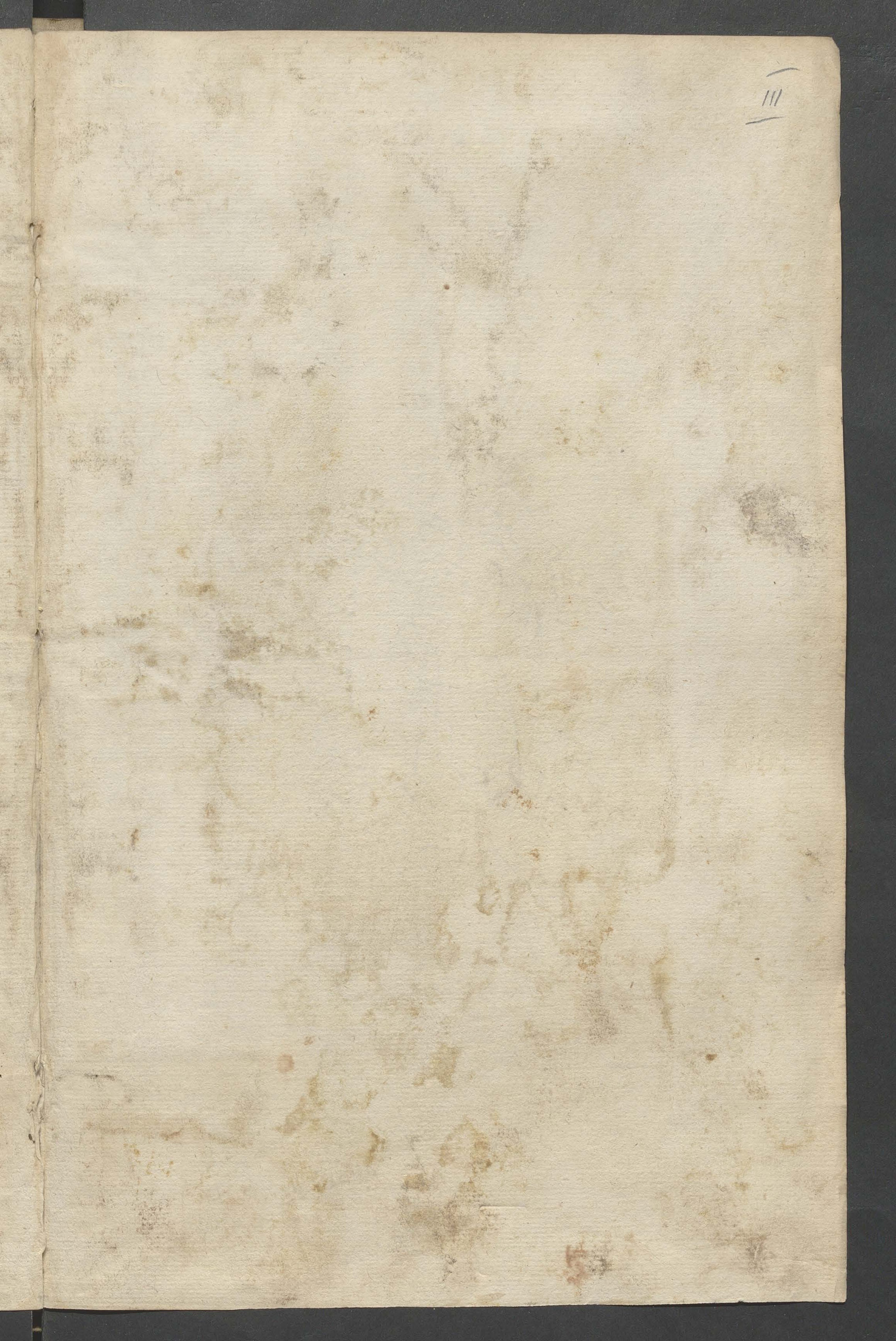
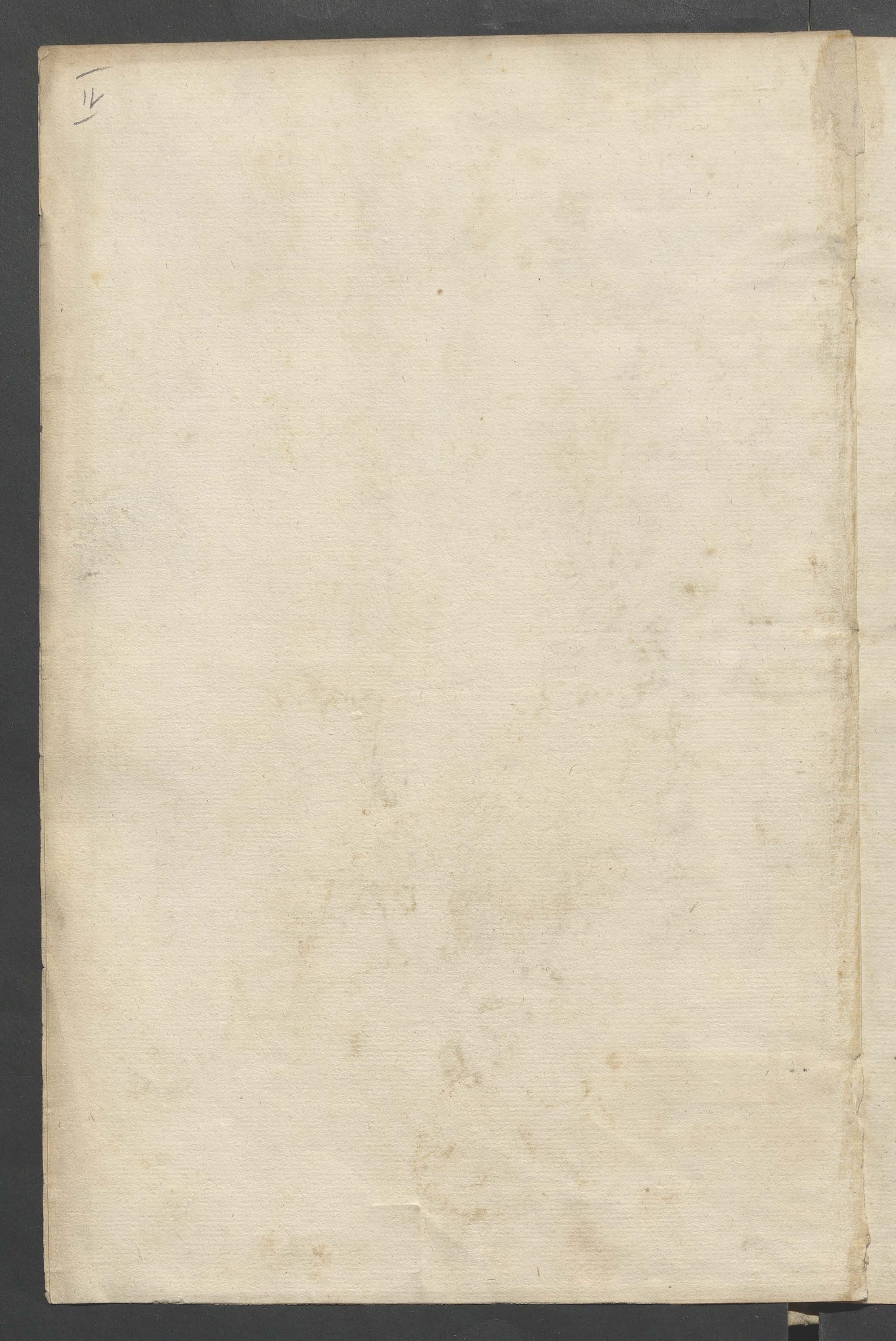
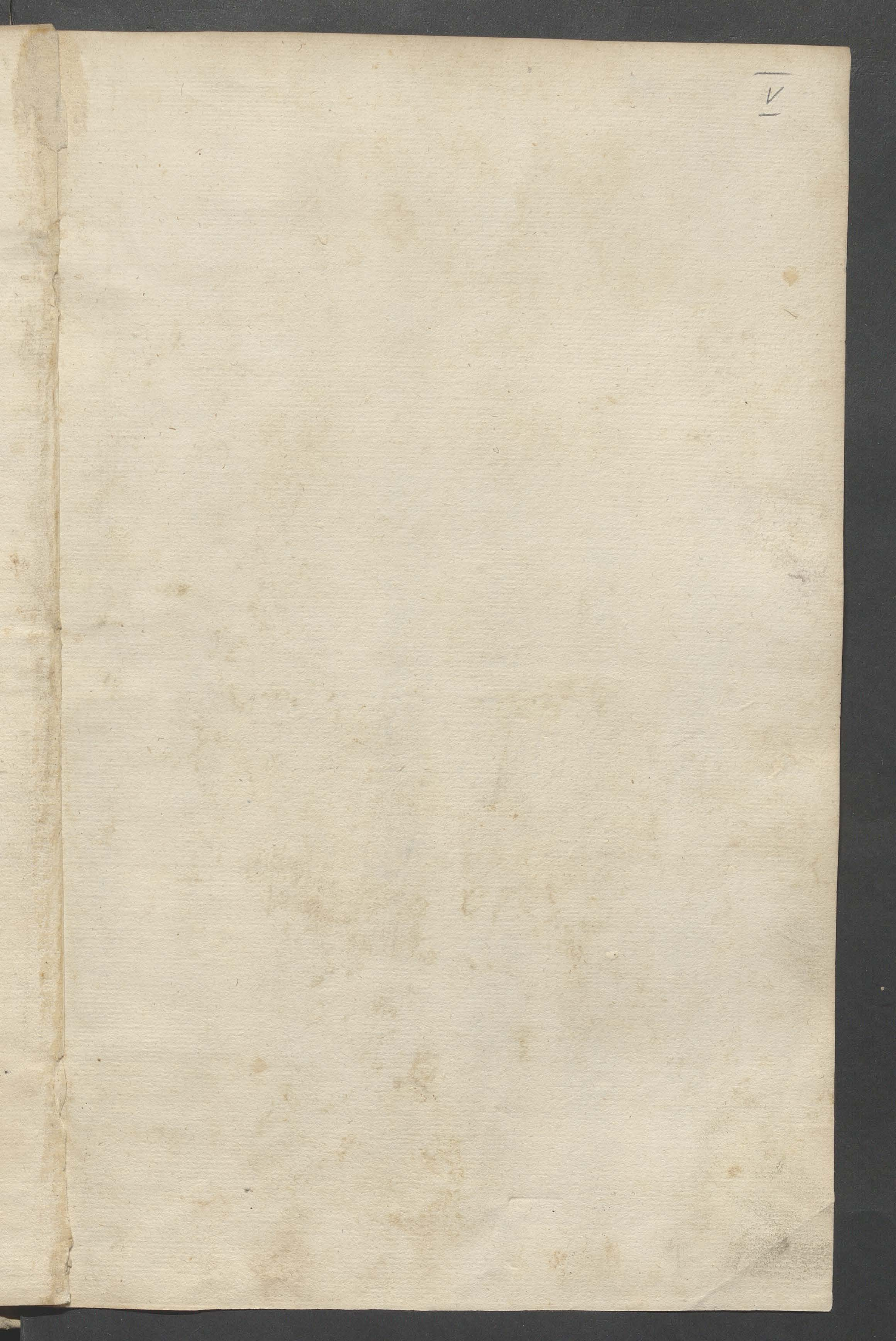
1719

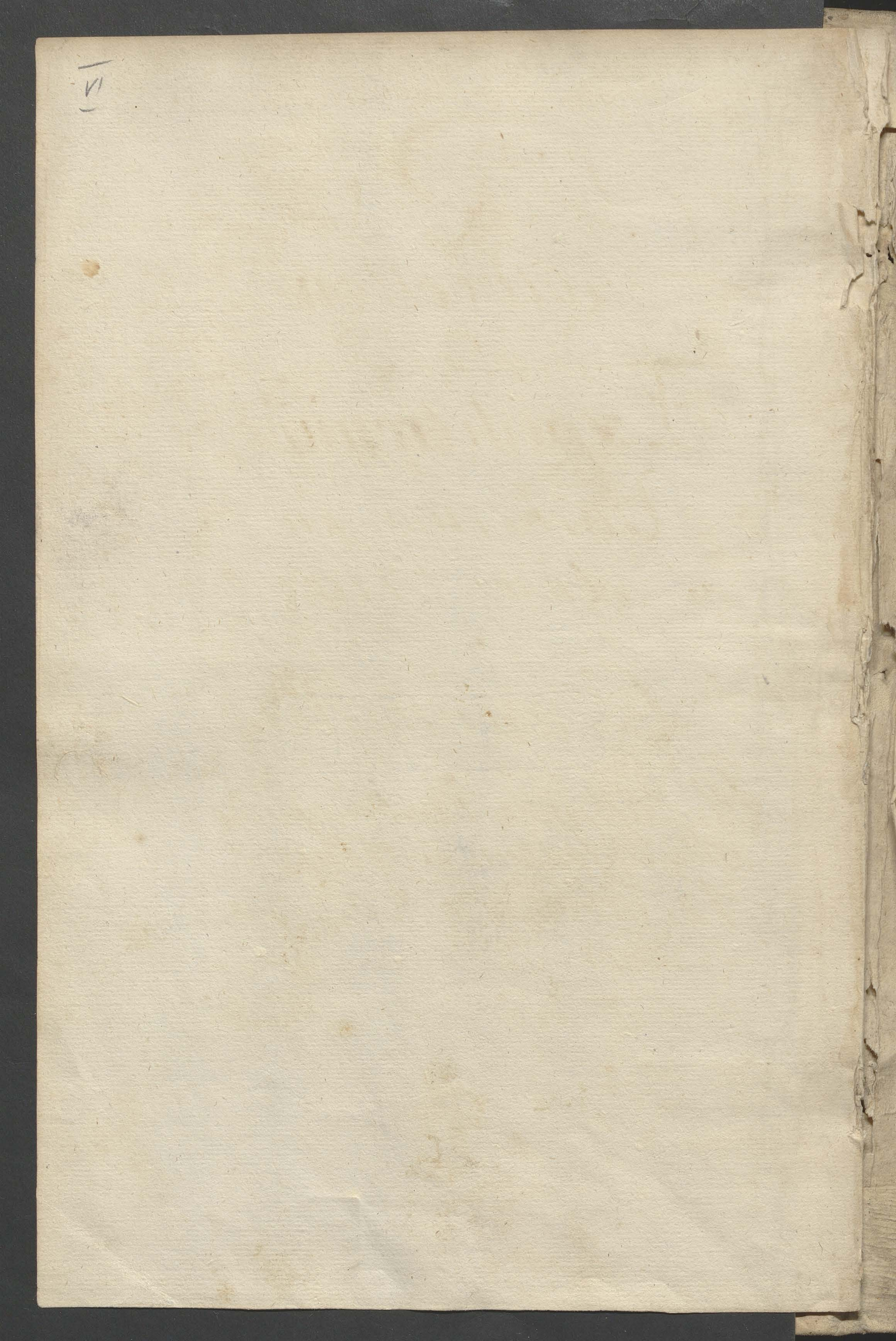

V

VI

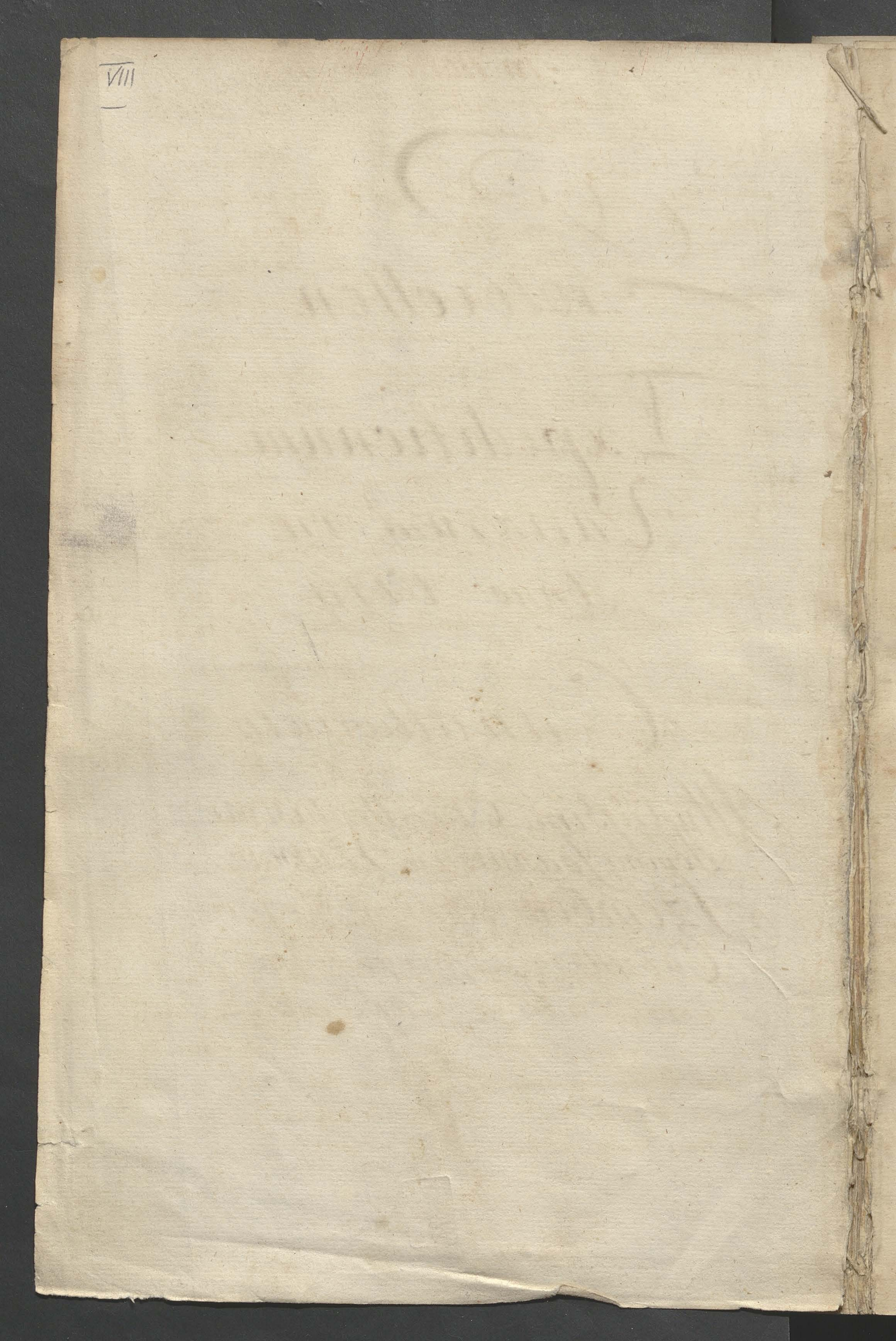
x.

VII

Protocollon Expeditionum Variarum in Anno 1719.

Cancellariatû Illustrissimi & Excellentissimi Domini Joannis in Slupow Szembek Supremi Regni Cancellarij Lomzensis, Graudentinensis &c. Capitanei.

md.

VIII

In Nomine Dñi.

Relacya Konferencyi z Xiążęciem Jmćią Dołhorukiem Posłem Cara Jmći d. 3 Januarij 1719 miancy.

Ponieważ Car Jmć w Responsach swoich na Listy Stanow Rzpltey danych, referował się na ustne doniesienie Posła swego Xcia Dołhorukiego, tedy JKmć naznaczył mu ią na dzień dzisieyszy, y było w appartamencie Krolewskim, Senatorowie, y Ministrowie Status utriusq Gentis przy Boku JKmći przytomni, Słuchali Expostulacyi Xcia Jmći Dołhorukiego. A Naprzod zagadzył, Xże Jmć Podkanclerzy Lit. zagaił, że Nayiaśnieyszy Krol Jmć ordynował przytomną Radę Krolestwa swego, na wysłuchanie y doniesienie sobie punktow, ktorych Xże Jmć Poseł Cara Jmći miał do doniesienia.

Xiąże Jmć Dołhoruki rzekł, że z Listow, ktore Car Jmć pisał do JKmći y Stanow Rzpltey, patet żądanie Cara Jmći, y przyiazn Jego Sojuszna, ktora wzaiemney potrzebuie.

Repositum Xiążęciu, że Car Jmć nie powinien wątpić o wzaiemney przyiazni Krola Jmći y Rzpltey z danych, y oswiadczonych sobie tak wiele dowodow in antecessum.

Na to Xiąże odpowiadaiąc wyrazit, że Car Jmć czynił tak wiele, y czyni dla Rzpltey, y teraz dla żądania Jey kazał Woyskom swoim ustąpić, żądaiąc, aby wzaiemnie Rzplta przyiazni mu, y Soiuszu dotrzymowała, będąc wzaiemnie obligowana dopomagać przeciw spolnemu nieprzyiacielowi, A że za oddaleniem się tego, nieprzyiaciela niemasz inszego sposobu do pomożenia tylko Kaprami od Gdanszczan wystawionymi, dla tego Car Jmć dziwuie się, że Rzplta onez trudni, y żąda aby na nie zezwoliła, gdyż Jey to nic nie kosztuie, a zagrodzi się przez to

2.

droga, y Sposob do prowizyi, y posilku, ktore nieprzyiaciel odbierał od Gdanszczan.

Rzeczono mu na to, żeby tego trzeba probowaić.

Reposuit Xżę Dołhoruki że zabrano kilka okrętow, z zbożem, drzewem, y Smołą &.

Repositum, że Szwecya ma więcey drzewa u siebie, Smoły et similia. A zatym Okręty tym ładowane nie mogą się tam udawać, boby miasto zysku tracity.

Xżę Dołhoruki rzekł recapitulando wzwyz rzeczone, przeciw Gdanskowi pretensye, instabat o wyorężenie y wyprowadzenie kaprow, przydaiąc, że co byto być za Sojuszex parte Rzpltey, gdy by ieden czynił przeciw nieprzyiacielowi, a drugi nie.

Obiecano to wszystko donieść JKMci, na drugiey konferencyi obszernieyszy daić mu respons.

Potym Xżę Dołhoruki poszedł do drugiego punktu, wyrażaiąc, że Car Jmć będąc pewnym przyiazni Rzpltey uczynił Traktat małżenski, o Synowicę swoię Xżnę Kurlandzką Wdowę, z Maggraffem Brandeburskim, z Xciem Fryderykiem Wilchelmem, y miał tę nadzieię, że to miało bydz acceptatum Rzpltey, a teraz przeciwną się bydz temu pokazuie, bo żadnego nie ma prejudicium bo ieżeli Successorem Kurlandyi zostanie, to Rzplta będzie miała, tak iako przedtym Vasallum, dla tego Car Jmć żąda, aby Rzplta pokazała mu wtym przyiazn nieodmienną.

Xżę Jmć Podkanclerzy Litt, obiecał donieść JKMći, y pytał ieżeli ma co więcey Xżę Dołhoruki ad deferendum. Na co reposuit, że chce słuchać wzaiemnie, co mu odpowiedzą. Repositum mu, że uczyniwszy Krolowi Jmću relacyą, na drugiey konferencyi dadzą mu odpowiedz.

Na konieu

Na koniec przydał, Xżę Dołhoruki; że Car Jmć rado to v.
czynił w nadziei przyiazni Rzpltey, tak iżeli na to Rzplta
na to nie przypadnie; tedy Car Jmć weźmie to sobie za Affront,
y będzie musiał uziąc mensury swoie.
Rzecano y to donieść JKrol: Mci.
Xżę Dołhoruki zas wyraził Jmieniem Pryncypała swe.
go, aby iako nayprędzey mogł bydź respons od JKMci:

Copia Listu JK Kro: Mci do Cara Jmci: z Warszawy d. 12 Stycznia 1719

My Nayiasnieyszy y Dzierzawnieyszy Wielki Ho.
sudar August Wtory z Bożey Łaski Krol Polski; Wiel.
ki Xiążę Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Zmudzki,
Wołynski, Podolski, Podlaski, Jnflantski, y Jnnych. Dzie.
dziczny Xiąże Saski, Juliacki, Kliwski, Horski, Angryjski,
y Westfalski; Swiętego Panstwa Rzymskiego nayuwyzszy
Arcy-Marszałek, y Xiążę Elektor, Landgraff Thuryngiey,
Margraff Misniey, także wyzszey, y nizszey Lusacyi;
Burgraff Magdeburski, Graff Xiążę Henneberski;
Graff Marchiey, y Barby, Pan na Rawenszteynie.
Nayiasnieyszemu y Dzierzawnieyszemu, Wielkiemu
Hospudarowi, Carowi, y Wielkiemu Xiążęciu Piotrowi
Alexiewiczowi, wszystkiey Wielkiey, y małey y Białey
Rusi Samodzierzcy, Moskiewskiemu, Kijowskiemu
Włodzimirskiemu, Nowogrodzkiemu, Carowi Kazan.
skiemu, Carowi Astrahanskiemu, Carowi Sibirskie.
mu, Hospudarowi Pskowskiemu, y Wielkiemu Xiążę.
ciu Smolenskiemu, Twerskiemu, Jugorskiemu, Perm.
skiemu, Wiatskiemu, Bołhanskiemu, y Jnnych Panstw

y Wielkiemu Xiążęciu Nowogroda, niżnych Prowincyi y Ziemi, Czernichowskiemu, Rezanskiemu, Rostowskiemu Jarosławskiemu, Białozerskiemu, Udorskiemu, Obdorskiemu Kondynskiemu, y wszystkiey Siewierskiey Strony, rozkazuią̈cemu Hospodarowi Ziemi Iwerskiey, Karłatanskich, y Gruzynskich Carow, y Ziemi Kobardynskiey, Czerkaskich, y Iborskich Xiążąt, y Innych wielu Państw, y Ziem Wschodnich, Zachodnich y Pułnocnych Sukcessorowi Dziedzicowi Następcy, y Hospodarowi Samowładnącemu y panuiącemu Waszemu Carskiemu W[stwu] Bratu Naszemu kochanemu, Naszego Krolewskiego Wieliczenstwa Braterskie Kochaiące pozdrowienie. Respons Waszego Carskiego Wieliczenstwa z Peterburga d 20 9bra, Roku przeszłego datowany, na Listy od Nas, y Stanow Rzpltey z Grodna przez umyślnego Emissariusza pisane, ordynuiące Ukazy do Xiążęcia Generała Repnina, żeby z Dywizyą pod Commendą Swoią zostaiącą, ode Gdanska y z Państw Rzpltey wychodził, bardzo Nas ukontentował, z wielu przyczyn naybardziey iednak z tey, że iako szczerze, y statecznie pragniemy Sąsiedzką, y zobligowaną przyiaźń z Waszym Carskiem Wieli[stwem] zachowai, tak staramy się wszelkie okazye do naruszenia oney wynikaiące wrdziei zupełnie, na zawsze oddalone. Gwoli czemu nie przestaiemy ieszcze wtórym zdaniem Imieniem Naszym, y wszytkich Stanow Rzpltey Waszego Carskiego Wieliczenstwa sollicytowai, y requirowai abys czytym y mocny m powtorzeniem Ukazow Swoich, iako nayspieszniejszy, y nayskromnieyszy marsz bez krzywdy y uciemiężenia obywatelow ze wszytkich Państw Rzpltey Koronnych, Wielkiego Xięstwa Litt:

Litt, y z Kurlandyi, pomienionemu Xiążęciu Repninowi Generałowi swemu zalecić rozkazał. Względem Jnnych okoliczności, w Responsie tymże Waszego Carskiego Wielkiego Wieliczenstwa wyrażonych, y ustnie przez Xiążęcia Dołhorukiego Pełnomocnego Posła przed Nami, y przed Pany Senatorami, y Ministrami Naszymi, na Rozhoworze od Nas naznaczonym proponowanych, dostateczną Replikę, według Ustaw y Zwyczaiów, Praw, y Wolności Rzpltey, teraz według Obowiązków dawnieyszych, Paktów wiecznych, y ostatniego Soiuszu doczesnego przerzeczonemu Xiążęciu Dołhorukiemu, bez omieszkania wszelkiego przełożyć nie omieszkaliśmy. Na którego obszerną relacyą referuiemy się, oraz upewniamy Wasze Carskie Wieliczenstwo, iż iako my z Naszey Strony, nie wierząc wszelkim przeciwnym relacyom, dotrzymać nienaruszenie Soiuszney przyiazni przeciwko spolnemu Nieprzyiacielowi chcemy, tak tey Nadziei iesteśmy, że Wasze Carskie Wieliczenstwo wzaiemnym sposobem ze Swoiey Strony toż Samo uczynić żechcesz, nie pretendując po Nas, y po Rzpltey żadnych Uczynności Traktatom dawnym Wiecznym y doczesnym przeciwnych, oraz Jnteressowi Dobra pospolitego, także Prawom, y Wolnościom Rzpltey szkodliwych. Przytym Zdrowia dobrego, y Szczęśliwego powodzenia od P. Boga Wmu Car: Wstwu życzemy. Dan ut Supra

Waszego Carskiego Wieliczenstwa
Wierny Brat
August

Replika na propozycye Xcia Jmci Dołhorukiego, w Warszawie d 13 Msca Januarij 1716 na Rozhoworze powtornym dana.

Donieslismy Krolowi Jmci dwoiako propozycyą W: X: Mci z woli Cara Jmci przed nami dnia onegdayszego uczynioną. Pierwszą ratione wystawienia Kaprow od Miasta Gdanska drugą ratione Kurlandyi. Na ktore obiedwie propozycyę Krol Jmć zniozszy się z nami Senatorami y Ministrami, takową W: X: Mci życzył przełożyć replikę.

Wiadome są dobrze Nayjas: Carowi Jmci y W: X: Mci prawa nasze Polskie, y rząd Rzpltey /: ktore Car Jmć w responsach swoich ostatnich deklaruie się nienaruszenie utrzymywać, y od wszelkich przeciwności bronić :/ że Materye Status, to iest do wszystkich Stanow należące, na Seymie powinny bydź traktowane, y konkludowane. A zatym Krol Jmć z przytomnymi nami Senatorami y Ministrami, proponowanie y rezolwowanie tych Obudwuch Interessow do Całey Rzpltey należących, do Kadencyi Seymu zalimitowanego odkłada, ktorą Kadencyą w krotce zechce determinować.

Podaiemy y to do Uwagi, y Informacyi Nay: Carowi Jmci, y Waszey X: Mci; że w tych Obudwuch Interessach wielkie zachodzą y będą zachodziły trudności, y przeszkody. Naprzod przeciwko Kaprom te znayduią się oppozycye.

1 Że Rplta według Soiuszu obligowała się nie tak morzem woiować, iako raczey lądem. Co sobie Traktatem warowała Dziatynskiego. Jako sposobność każdego Monarchy znosić będzie:

Że do tego

2do Że do tego nie mogła obligowaić się, żeby morzem woiowała, ponieważ Ludzi sposobnych, ani Flotty nie ma. Jednak Ziemią, iako dotąd z wielką ruiną y dezolacyą nie nagrodzoną nigdy Krajow swoich przeciwko społnemu nieprzyiacielowi Woynę prowadziła, tak y daley kontynuować aż do Traktatu Generalnego nie przestanie. y lubo żadnych Krajow nieprzyiacielskich nie trzyma iednak w posturze, y gotowości wszelkiey utrzymuiąc Woysko regularne, y Jnne praeparamenta, y requisita do Woyny potrzebne opatruiąc zostawaić y znaczne dispendia na to łożyć musi.

3tio Z tych Kaprow od Gdanska żadna nie była necessitas, bo Flotta Angielska A° 1717 et 1718 bez tego Szwedow spędziła z Morza, y prowadała onym Commercia.

4to Że Krolewiec, per consequens Dwor Berlinski skolligowany z Carem Jmcią przeciwko Koronnie Szwedzkiey, maiąc y trzymaiąc notabilem partem Baltyckiego Morza, Kaprow żadnych nie wyprawuie, ani się ich Car Jmć od tego Dworu nie upomina, y owszem wszelką świadczy konniwencyą, że Krolewiec ze Szwecyą trafikuie, y Handle swoie prowadzi, y ztamtąd Szwecya rozne bierze Towary, vice versa Szwecya znowu do tegoż Krolewca wydaie Żelazo, y Miedź. A Gdansk dopiero, gdy czego potrzebuie, od Krolewczanow kupowaić musi; iakoby od ich owies.

5 Na konferencyi ostatniey w Gdansku, gdy nayiaśn: Car Jmć obecny tamże przez Ministrow swoich tę uczynił propozycyą, żeby miasto Gdansk pewną pieniężną summą, Kapry te proponowane redimat, a Car Jmć

Swoie Kapry za te pieniądze chciał wyprawić: y nie po-
trzebował zatym Kaprow, ale pieniędzy, bo wiedział, że
nasz Narod do Nawigacyi nie iest Sposobny. Nie chcieli
na ten czas y nie mogli Senatorowie y Ministrowie Polscy
na to pozwolić, żeby się Gdańsk okupował, iako Miasto ad
Corpus Reipcae należące, ktore contribuit bez tego na Expen-
sa Woienne, składaiąc na Woysko Koronne kontrybucye.
Ztym wszytkim nie respektuiąc na to, że JmP. Generał
Balck Kommendant na ten czas Elbląski in antecessum
znaczne z Żuławy Gdańskiey przez dwie, albo trzy Lata
brał porcye, y racye; co gdyby przyszło porachować, wyniosło
by wielką Summę. Także subsequenter Xże Jmć Mę-
zykow powracaiąc z Pomeranyi od tegoż Miasta wymusił
wielką Summę, dawszy temu Miastu assekuracyą, że
iuż więcey od nich Nayiaśn: Car Jmć nie będzie pretendo-
wał nigdy, y miało to bydź semel pro semper. Tego nie
dotrzymano, bo nie tylko powracaiące Galery Cara Jmći
in Aº 1717 wielkie prowianty wzięły, ale ieszcze y Re-
gimenty przechodzące, tak idąc do Pomeranyi, iako y
powracaiąc przez cały rok bez przestanku, srodze doku-
czyły całemu Krajowi, y Żuławom Gdańskim.
Na ostatek Xże Jmć Dołhoruki z ordynansu Nayiaśn.
Cara Jmći powracaiąc z Woyskiem, wielką pieniężną
Summę na Mieście Gdańsku wyciągnął, na ktorą to Miasto
musiało się zadłużyć, że w kredycie upadłszy nie może
Satisfakcyi czynić Swoim dawnym Kredytorom, nawet
poddanym Dworu Berlinskiego. O co na nich tenże
Dwor srodze nastęsuie, y graviter Im incumbit. Gdy tedy
Xże Jmć Dołhoruki Generał Cara Jmći, takową wielką
wziął Summę, ktorą teraz Kommissarze Cara Jmći
dobieraią

dobieraią juxta Conventionem initam, y za ktorą nie cztery kapry, ale trzydzieście albo czterdzieści wyprawiby się mogło, y do skonczenia samego Woyny trzymai; spodziewa się JKMć y przytomny Senat, że iuż Nay: Car JMć całe tych kaprow pretendowai nie może ex rationibus praemissis, y że pieniądze wziął za te pretensye.

6 Jest wiele okoliczności, z ktorych emergunt niezliczone summy przez Rzpltą in commodum Cara JMci pod czas tey Woyny wydane, przeciwko wyraznym kondycyom Paktow Sojuznych zawartych z Carem JMcią, ktorych trutina relinquitur Jchmciom PP: ministrom JK Carskiego Wstwa. Ale tylko do poparcia wydanego ukazu na wyście Woyska Moskiewskiego, tenor tegoż Sojuszu wyrazny przypomina się. Że Woyska Cara JMci bez Rekwizycyi Rzpltey wchodzi nie powinny były, a y regirowane suo sumptu zyć miały

Przeciwko zas pretensyi o Elekcyą, y Sukcessyą Ewentualną Nowego Xiązia Kurlandzkiego, te in contrarium wyrażaią się racye

1 Że stante vitâ Xcia JMci Ferdynanda o Sukcessorze myśli się nie godzi in praejudicium Krola JMci P.N.M. iako Directi Domini y Rzpltey całey. Ktorey wespoł z Krolem JMcią, ta się Kurlandya z całymi Jnflantami za panowania na ten czas S.P. Krola Zygmunta Augusta przez Pacta Subiectionis poddała, y ad Corpus Rzpltey przyłączyła, y inkorporowała zupełnie y na wieczne czasy. Jako otym też Pacta Subiectionis, oraz et Privilegium desuper tymże Stanom Jnflantskim

y Kurlandzkim. od tegoż Krola JMci S. P. Zygmunta Augusta nadane fusius wyrażaią y Swiadczą. Co potym przysięga Krola JMci Augusta, y Przysięga Mistrza Kurlandzkiego Gotharda Kettlera, y Przysięga wszystkich Stanow tak Kurlandzkich, iak Jnflantskich stwierdziła, y ugruntowała: gdzie iest ta clausula per expressum ab Ordinibus wyrażona. Promittimus et juramus, quod ex nunc et deinceps fideles et obedientes erimus Serenissimo Principi Dnō Dnō Sigismundo Augusto Regi Poloniæ Dnō et Hæredi, ejusq Successoribus Regibus et Regno Poloniæ, magnis Ducibus, et M: D: Litt: Sac: R: Mtti: Regno, ac Ducalibus assistemus, nec non Ejus Successoribus contra quoslibet Inimicos, quibuscum nullos Tractatus, nulla Fœdera, inducias, aut Contractus faciemus, sine Suæ Mttis Regiæ Consensu et approbatione &c. y znowu wtymże Juramencie: omnemq machinationem, quam practicam subolverimus in præjudicium Regiæ Mttis, et Ducalis Dignitatis custodiemus, præcavebimus, et pro posse Nostro Summa fide impediemus.

2. Że y po Smierci Xcia JMci Kurlandzkiego y Semigalskiego, nie godzi się żadnemu Panu Postronnemu do Kurlandyi interessowac, iako ad Fundum directi et utilis Dominij JKMci, y całey Rzpltey, et immittere falcem in alienam messem. bo przez to byłaby illata vis Juribus Feudorum nie tylko Krolow Polskich y Rzpltey, ale całey Europy. Jako to swego czasu może się wywieść nie tylko Prawem pospolitym wszystkich Narodow, ale też Historyi, exemplis, et continuo usu, tak u nas w Koronie Polskiey, y w W: X: Lit:

iako y

iako y w postronnych Panstwach innych praktykowa-
nych, że takowe Spadki cederunt Directo Domino et
Reipcae, kiedy pokaże się, że niemało Prowincyi y Wo-
iewodztw, post extinctum Jus Feudale Rzplta inkorpo-
rowała do Korony y W: X: Lit: Jest y świeży przy-
kład w Szląsku, że po zeszciu Xiążąt Brzezkich ieszcze
z Piastowskiey Linyi pochodzących ostatnich Cesarz JMć
Leopoldus Lignicę, Bryg, y Oławę nie konserwował ko-
mu Cudzemu, ale ją sobie wziął, y do Szląska in-
korporował, iakoby blizsza Koszula niż Sukienka.
Znaydzie y Nayias: Car JMć y w Swoiey Monarchyi
takowe przykłady, że Nayias: Carowie Predecessoro-
wie Jego, in Similibus tak sobie postąpili, że podobne
Spadki Sobie wzięli, y do Panstwa Swego inkorporo-
wali:

3 Pokazuie się na oko, że przez tę Nayias: Cara JMci
Margrabiego Brandeburskiego Promocyą, wzruszyłyby
się wszystkie Pakta Moskiewskie z Koroną Polską posta-
nowione, iako to Pakta Polanowskie dawnieysze, ale y
Swieższe wiecznego Pokoju, y Soiuszu Traktat Grzymuł-
towskiego Articulo 1mo, Jtem Articulo 2do 5to et 8vo,
Gdzie w klar o Jnflantach piszą. A przy Jnflantach
mieści się Kurlandya, bo to Oboie razem Krolowi JMci
y Rzpltey podało się. Jtem Articulo 23 et 24to. Jtem
powtorny Traktat Dziadynskiego Articulo 1mo et Arti-
5to według ktorego Traktatu wszystkie Jnflanty Kro-
lowi JMci y Rzpltey dostać się y oddane bydź powinne.
Akcie Miasto oddania Jnflant do Kurlandyi Własności Kro-
la JMci y Rzpltey przeszkadzaią, y do niey się interessować
nienależycie

4to. Tak była przezorna Rzplta, że hunc casum caducitatis we dwadzieścia siedm lat po Subiekcyi Stanow Kurlandzkich y Mistrza Krzyżackiego przez Konstytucyą 1589 vigore directi Dominii dysponowała, przeciwko ktorey Ordynacyi ani Xże Jmć Kurlandzki, ani Stany Kurlandzkie, ani się nobilitas nie opponowały. Kiedy ex post Formulam Regiminis przez Kommissarzow od Krola Jmci y Rzpltey na uczy=nienie dobrego rządu, y pomiarkowanie na ten czas diffe=rencyi, ktore zachodziły miedzy Xciem Kurlandzkiem, y Stanami Kurlandzkiemi ze Szlachtą, wszystka Kur=landya akceptowała, et juxta eandem formulam Regi=minis do tego się czasu sprawuie, y rządzi, kiedy we wszystkich sprawach przez appellacye przychodzących tak Xiążęta, tako y Szlachta sądzili się, y sądzą actu=aliter na Sądach Relacyinych przed Krolem Jmcią y Senatem. Znayduie się także punkt in formula Re=giminis. Conventus publici singulis biennÿs Mitaviae celebrentur, ad quos singuli Districtus, postquam Ar=ticulos deliberatorios nacti fuerint, Nuntios suos cum sufficienti potestate ablegabunt. y daley In quibus Conventibus nihil decernetur, quod Pactis Subiectionis fundamentalibus et Ducalibus Investituris, et hujus Regiminis formae, aut Ordinationi sit contrarium. Horum enim omnium aeterna Authoritas esse, et observari de=bebit. A tu contrarium się stało, bo do Powiatow nie wyrażono materyi, o czym miano deliberować albo na co Stany Kurlandzkie miały dać swoią rezolucyą, ani obserwowano kondycyi in forma Regiminis, że na tych Seymikach swoich nic powinni nie robić, coby Pa=ctis Subiectionis Fundamentalibus, et Ducalibus In=vestituris było przeciwnego.

Taż formula

Taż formula Regiminis ma w sobie dalej, że Xże Kurlandzki może in casu alicujus necessitatis, extraordynaryjny naznaczyć Seymik, y to communicato prius Consilio cum Consiliarijs, ani kto jnszy, albo Postronny Monarcha. Dołożono y tego w teyże formule, że gdyby Xże Kurlandzki ejusmodi Conventum indicere recusaret, tedy Authoritate Mstis Regiae indiceretur. Jn eadem formula Regiminis wszystkie gravamina na ten czas umorzone. Na ostatku formula Juramenti Novi postanowiona, ktorą Szlachta na ten czas, y Stany Kurlandzkie wykonały, y teraz wykonywaią: Ego N: N: Juro N: N: Curlandiae, et Semigalliae &c Duci, Ejusq Successoribus Jnvestitis, et si horum Nullus superfuerit, Serᵐᵒ ac Potentissimo Principi ac Dnō Dnō Sigismundo III Poloniae Regi, Jllriusq Successoribus Regibus, et Jnclyto Regno Poloniae Magnoq Ducatui Lit(u)o, tanquam non solum Supremis ac Directis, quales nunc sunt, sed etiam utilibus, et immediatis tunc futuris Dominis meis, tam uti Caeteri Regni Jndigenae Subditus fidelis, et Subjectus esse. Ejus Jllᵗᵃᵗⁱˢ commoda, et emolumenta quaerere, et promovere, omniaq Terrarum et Jncolarum Jllᵗⁱˢ Ejus quantum per me fieri potest, damna, et incommoda praecavere, amovere, praevenire, uti Fidelem et probum Subditum decet, semper velim, qua in re nil quidquam quod humano Jngenio excogitari poterit, me impediet, sic me Deus adjuvet, et Sancta Christi Passio. Z tego tedy Juramentu iawnie się pokazuie, że Stany Kurlandzkie y Szlachta, żadney sobie rezerwy nie zachowały, ale we wszystkim Rzpltey se submiserunt, tak za panowania y życia Xcia Kurlandzkiego, iako też y post fata Principis extincto Jure Feudali Ejusdem

lineâ, że absolutè do Krola Jmci, y Rzpltey należy, ani bę-
dą mogli Principem novum postulare, y owszem argu-
mentuiąc a majori ad minus, ieżeli się nie godzi żadne-
mu Senatorowi, ani Szlachcicowi w Koronie, y w W: X: Litt
et annexis Prowincyi, Stante vita Krola Jmci de futuro
Rege myśli, bo to Legibus Regni vetitum est expressè,
ne de futuro Regnante in vita Regis aliquid Statuatur.
Item vetitum est, ne Privilegia Bonorum. Stante vita
possessorum extradantur. Nawet według Praw Naszych
dispositiones de Successionibus futuris privatarum for-
tunarum sunt Nullitatis, y zawsze ie Trybunał kas-
suie. Jakoż tedy Krol Jmc y Rzplta mogliby permitte-
re ullam Electionem Stante vita Principis Curlandiæ
y iescze przeciwko dyspozycyi Konstytucyi 1589 y iako
Stany Kurlandzkie y Szlachta Poddani Krola Jmci y
Rzpltey, ktorzy non Sunt Sui Juris, sed subjecti Potestati
Regiæ et Reipcæ, co Przysięga ich testatur, mogliby Się na
to odważyć, ne incurrant in crimen Læsæ Mstis, Per-
duellionis et perjurij.

A zatym to wszytko, co tam w Kurlandyi attenta-
tum, pro irrito, invalido, Nullitatique Subjecto conse-
tur, ani od Krola Jmci ani od Rzpltey approbacyi ża-
dney mieć nie może, y nie weźmie nigdy dla pomie-
nionych, y wielu Jnnych racyi, ex Interesse Status
Rzpltey pochodzących: ktore racye, że u P. Cancliego
Mstwa znaydą należytą konsyderacyą, y akceptacyą,
iakoby namniey wątpić się nie może, tak ieżeliby nie
miały bydź przyięte, y przeciwko nim y Paktom
wiecznym, y doczesnym, do Kurlandyi pretensye
takie formować, y kontynuować miano, takiego Spra-

wiedliwiey

wiedliwszy, niżeli Xże Jmć Poseł Pełnomocny w mowie Swoiey na konferencyi pierwszey wyraził, Rzplta za affront poczytać, y mensuras suas brać przymuszona byłaby. Lubo przed całym Swiatem ztym manifestuie się, że we wszystkich punktach pomienione pakta, y przy iazn skolligowaną z Carem Jmcią chce nienarusze nie admvicem zachować na zawsze.

Relacya powtorney Conferencyi z Xięciem Dołhorukiem w Warszawie d. 13 January 1719 mianey.

Na powtorney konferencyi, ktorą Krol Jmć naznaczył z Xięciem Dołhorukiem d. 13 January.

Xże Jmć Podkanclerzy Litt. naprzod wyraził: że proponowane na pierwszey konferencyi od JmP. Posła punkta doniesione są fideliter JKMci, y że Krol Jmć zniozszy się, z przytomnym Senatem, Rezolucyą Swoią na nie dać rozkazał. A naprzod pom: Xże Jmć Podkanclerzy Litt. oddał respons od JKMci do Cara Jmći zlopi onegoż, a potym Replikę gotową na punkta wspomnione punktatem czytał.

Jn tractu czytania, respektem wystawienia Kaprow gdy przyszło do tey reprezentacyi, że się Rzplta takiewo: iować obligowała, iako ma sposobność, to iest Lądem nie morzem. Xiążę Dołhoruki rzekł, że może mieć sposobność y morzem przez wystawienie Kaprow, ktore będą bez kosztu Rzpltey, allegando, że y Car Jmć przed tym nie woiował morzem, iako teraz.

Reposuimus mu, że kiedy Car Jmć mogł przyiść do wy

stawienia floty, to znać że miał, y ma sposobność, ale
iu y na ludziach do nawigacyi sposobnych schodzi.
Instulit Xże Dołhoruki: że Car Jmć swoich ludzi odce
dai na to, byleby tylko Rzplta chciała szczerze, zaczym po-
winna dopomagać mu, nie zbiiaiąc tego punktu
odkładaniem do Seymu.
Na to reflektowano Xcia Dołhorukiego, aby sobie sta-
tum nostrum uważył, że Seym iest u nas funda-
mentem wszelkich rezultacyi, y że bez niego żadne
negotium status resolvi nie może, y te racye, które
mu się czytały, były tylko ex mente Rady podane
ad deferendum Carowi Jmci, aby iako sprawiedliwy
y rozsądny Monarcha dał mieysce uwadze, y sam roz-
sądził, co my możemy bez Seymu, y co za trudności
o to na Seymie bydź mogą.
Rzekł Xże Dołhoruki, gdyby to nieprzyiaciel także
czekał Seymu, ale iako nieprzyiaciel czyni co może
y kiedy może, tak y Rzplta powinna według soiuszu
dopomagać woyny wszelkiego czasu.
Responsum Xciu, że y Brandeburczyk Colligat,
ma woysko, ma y morze, a przecie ni lądem ni
wodą naymnieyszym żołnierzem nie dopomaga.
Rzekł Xże Doł: że Brandeburczyk trzyma Garni-
zony w Pomeranyi w Stetynie.
Repositum: niech y nam Car Jmć odda Inflanty,
to się starać będziem także otrzymanie w nich Gar-
nizonów: ale to każdy z Kolligatów radby pozyskować
o cudzym koszcie albo szkodzie, iako więc mówią:
żebyśmy my pieczeni obracali, a kto inny obrywał.

Tu krotko

Tu krotko recapitulatum, co za pozytki miał Car Jmć z Colligacyey z Rzpltą, iako Szwed po Narewskiey akcyey mogł by był iść na Stolicę, ale go Colligacya Polska wciągnęła, ktora potym dała Campum Carowi Jmći do tak wielu zwycięstw nad zmordowanym u nas Nieprzyiacielem, y zawocowania tak wielu kraju jego.
Czytano potym daley Replikę Continuacyą, gdzie znowu Jża Dobkorzuki chcąc replikowai Colligacyą Rzpltey intulit: że Rzplta obiecała była iść z Carem na Turczyna, a nie dotrzymała.
Repositum mu na to, że Car Jmć sam sobie winien, że się kwapiąc na ow czas za Krolem Szwedzkim in ditiones Turcicas nie chciał czekać na ściągnienie Woyska Rzpltey. Wczym Jmść Pociey Hetman Wielki Lit. testimonium praebuit, iako był naznaczony z Jmść Woiewodą Mazowieckim do Cara, iako mu nie życzyli awansowai się praecipitanter w Kray Turecki, iako Car Jmć obiecał Jm był dai ordynanse swoie, a potym nie nie rzekszy teyże nocy odiachał, zostawiwszy ich bez rezolucyi; iako potym powracaiąc Car Jmć od Prutu, ten dał był ordynans Jmść Pociejowi, aby Kray tameczny zasłonił od Tureckiey irrupcyey, co y uczynił skutecznie etc. Azatym deductum, że wtym Colligacya Rzpltey nie powinna excusari.

Czytano potym daley Replikę, y gdy przyszło do drugiego punktu respektem Kurlandyey, iako się poddała Krolom Polskim y Rzpltey, y tenor przysięgi był czytany. ero fidelis subditus etc.

18 Xże Dolhorulei Kazawszy sobie wytłumaczyć, rzekł: że nie mogli na to przysięgać, aby byli poddanymi: Repositum mu, że tak Inflanty y Prusy przysięgały, że Subditus, tu nic innego nie iest, tylko iako My wszyscy według Prawa przy zupełnych iednak Wolnościach Naszych Intulit znowu Xże Dol: że Kurlandya siedzi za prawem Cudzoziemskim, a Rzplta chce ie im odmienić. Odpowiedziano, że y posrzodku Polski wiele cza miast principalnieyszych siedzi za prawem Cudzoziemskim Magdeburskim, a Krol Jmć y Rzplta konserwuie ich przy nich.

Rzekł X. Dolhor: że przedtym Kurlandya miała Xiążąt, za co teraz Rzplta chce to odmienić.

Repositum: Że placuerant na ów czas Krolowi Zygmuntowi y Rzpltey dać to in Feudum zasłużoney sobie Familiey Mistrza Ketlera, teraz zas podoba się Supremo, directo, ac utili Domino, to iest Krolowi z Rzpltą nie dawać żadnego Xcia Kurlandyey; Zaczym do tego nie powinien nikt z postronnych Potencyi przymuszać Rzpltey. Przydano y to, co y w Replice fusius exprimitur; że gdy Familia Ketlerowska brała Investituram, tedy in casum defectus lineæ, wyrzekła się totaliter Kurlandya alias Successiones, ale się poddała bez rezerwy Krolom Polskim y Rzpltey, co powtorzonymi Juramentami in formula Regiminis odnawiaią. A zatym wadzić nikomu nie powinno ani to, że Rzplta dotrzymuie prawa aż do końca lineæ Ketlerianæ y dotrzymywać chce, ani to że taką, iaka się iey podobać będzie uczyni dyspozycyą z własną Prowincyą.

Pytano

Pytano potym Xcia Dołhorukiego, za co się Car Jmć oprzeczuie Naszey Prowincyey? My się nie pytamy o Obywatelach Smolenskich, o Kazapach, lubo według Paktów powinni byli być /: zaraz y byli z razu :/ zachowani przy Swoich Wolnościach.

Rzekł Xże Dołh: że y Car Jmć nie interessuie się do Kurlandyey inną Intencyą, tylko żeby w niey nic nowego nie robić.

Repositum Xciu, że Rzplta wtym nihil novi intendit, bo ta Ordynacya et per Pacta Subjectionis, y przez Constytucye, et per formulam Regiminis iuż od puttoraset lat, et Subsequenter uczyniona, y podczas ostatniego Traktatu 1717 per seorsivam Constitutionem obwarowana. A do tego Krol Jmć y Rzplta nic wtym nie uczyni nowego, czegoby cały Swiat nie robił, y sami Antecessorowie Cara Jmci nie mało Prowincyi, gdzie przedtym było dwunastu Xiążąt, po ktorych Spadki Carowie Jchmć pobrali, y w całey Europie Siłaby Monarchow zostało ubogiemi, gdyby Lenne Spadki pooddawali.

Gdy Xże Dołhor: mordicus urgebat pretensye Principata Swego.

Repositum aby Car Jmć, zwyczaiem Sprawiedliwych Monarchow zdał się na Sąd y decyzyą Postronnych Potencyi arbitralny o wszystkie Krzywdy y pretensye, ktore Rzplta ma do Cara Jmci.

Na co gdy Xże Dołho: zdał się przypadać, upraszano go, aby na to podpisał się; et stet verbo: ale się znowu cofnął, allegando, że Cara Jmci ta nayważnieysza pretensya, aby nihil innovetur, ale zawio było przedtym

gdy ieden Xiąże umarł, wsadzono Jnnego Xiążęcia.
Rx negative, że żadnego Xięcia Nowego Rzplita ali.
cptować nie chce.
Jntulit Xże Dołhoruki; że Car Jmć pretenduie; aby
Xżna Wdowa była Xiężną Kurlandzką.
Responsum. że wolno się zwać, póki za mąż nie poy.
dzie. To zaś declaratum positive Xięciu Dołhorukie.
mu, że Kurlandya w Posagu poyść nie może, y że Jey
sobie Rzplita nigdy wydrzeć nie da, kiedy by też głowy
przyszło łożyć, y Car Jmć nie powinien Wolnemu
Narodowi tak imponere, iako iakiemu zawoiowanemu.
Rzekł Xiąże, że Car Jmć prosi; aby to uczynić.
Responsum, że y My prosiemy, aby Car Jmć nie pretendo.
wał.
Rzekł Xiąże Dołhor: że Rzplita odmienna, może y to
odmowić, y że nie uczyni tego chcą.
Repositum: Obaczymy na Seymie kto nie będzie
chciał, albo kto Prawo dawne, y uczczyste odmieniać bę.
dzie.
Jn Reliquo obróciwszy directe mowę do Xcia Dołhor:
obligowano go, aby iako miał Commiss od Principała
swego uczynić pomienione propozycye, tak aby dane
na nię Replikę fideliter doniósł Carowi Jmći; spo.
dziewaiąc się, że iako Sprawiedliwy Monarcha, nie
będzie się domagał tey niesłuszney pretensyi:
Czytano potym ku końcowi Replikę, którą znowu
przerwał Xże Dołhor: mówiąc; że nie masz na
to prawa, aby Kurlandyey Xcia odeymować:
Odpowiedziano mu: że iest od Lat stu, non reclaman.
tibus, imo requirentibus Statibus Curlandiæ, którzy

poto na Seym Deputatow Swych wysłali; z ktąd potym we dwadzieścia y kilka lat formula Regiminis, Przysięgi Krolom y Rzpltey, Sądy przed Krolmi zrosły.

A ponieważ Xże Dołhoruki o tych wszystkich allegowanych dokumentach miał wątpliwość, tedy Mu wszystkie in Authentico (: czego by nie w pakitach wiecznych y doczesnych nie doczytał :) kommunikować obiecano.

Rzekł potym Xże Doł: Na co tego pretendować czego nie było, to iest: żeby Kurlandya bez Xiążęcia na potym, do ktorey Car Jmć interessować

Repositum, że Propozycya od Samegoż Xiążęcia zaniesiona, to poştaremu sonat, y rowna rzecz, że to iest ieden przez Się trzymać Kurlandyę, lub przez drugiego. My zaś pod niczyię opieką bydź nie chcemy, y Cara Jmći prosimy, aby Się w Rządy Nasze mieszać nie kazał, iako My nie mieszamy Się do Panstw Carskich, y nie buntuiemy nikogo, iako buntuie P. Bestuszow w Kurlandyey, wydaiąc Uniwersały, Jnstrukcye daiąc Seymiki Składaiąc &.

Jntulit Xże Dołhoruki; że w Kurlandyey po Smierci iednego Xiążęcia, manet Jnnego titulus et vacans, y że go może Sobie Szlachta tameczna obierać y

Replicatum: że iako Nam nie godzi Się y prawem zakazano myśleć o Jnnym Krolu stante vita Regnantis, tak y Jm multo minus licet to czynić, nie tylko że Princeps Regens et Representans vivit, y nie maią na to prawa, ale też że Są bez żadney restrikcyi in casum caducitatis poddali Się na wolą Krolow Polskich y Rzpltey

A gdy Rzplta obiera Krolow, Panow sobie, a Kurlandyey directos et Utiles Dominos, Kurlanczykom nie godzi się obierai Vasallos.

Na ostatek gdy przyszło do tych słow w Replice: Ze Rzplta sprawiedliwicy wezmie to sobie za Affront, y przymuszona będzie wziąc suas mensuras: Xże Dołhoruki explikował to sobie mollius, ze Carowa miałby za Affront, gdyby Xżna Kurlandzka płonnym tylko Tytułem miała się cieszyc.

Repositum: ze trudno Zięcia Jmci Ferdinanda przymusic, aby go poiął.

Concludendo obligowano Xżęcia Dołhorukiego, aby to wszytko wiernie doniosł Carowi Jmci; y obiecano pozwolic Sekretarzowi przepisai Copią Repliki. Z tym dokładem, ze iako Carowi Jmci wolno było uczynic Instancyą, tak y nam niech się godzi nieodbitą uczynic Exkuzę.

Po konferencyi zostaiąc y confidentius mowiąc z Xżęciem Dołhorukiem, namieniono mu text piosnki Zapustney. Nie takieś mawiał &c.

Copia Listu JK Xr Mci do Hana Tatarskiego, z Warszawy dń 16 Styznia 1719

Od Nas Nayiasnieyszego Naypotężnieyszego między Monarchami Augusta Wtorego z Bozey Łaski Krola Polskiego, Wielkiego Xżęcia Lit. Ruskiego Pruskiego, Mazowieckiego, Zmudzkiego, Kijowskiego, Wołhynskiego

Wołhynskiego, Podolskiego, Podlaskiego, Inflantskiego Smolenskiego, Siewierskiego, Czerniechowskiego. A Dziedzicznego Xiążęcia Saskiego y Elektora. Wam także Jasnie Oswieconemu Wielkich Ord Wolnemu Carowi Sadet Giereiowi Krymskiemu Nahayskiemu Czerkieskiemu Perekopskiemu, Betyhorskiemu Białogrodzkiemu, Dołnikiemu, Seymairyskiemu, Koprzynskiemu, y Innych Ord, Tatow, Tumanow, Wielkiemu Hanowi, Bratu, y Przyiacielowi Naszemu, Zdrowia dobrego y powodzenia szczęsliwego ponowienie. W Responsie danym wyrazilismy nie dawno prawdziwe y osobliwe Ukontentowanie Naszey całey Rzpltey, tak z postąpienia Was Brata y Przyiaciela Naszego, na Panowanie nad Narodami Sławnymi Tatarskiemi sobie podległemi iako też z oswiadczenia szczerey y stateczney Sąsiedzkiey przyiazni, ku Nam y Panstwom Naszym postanowioney, toż samo upodobanie y Radość Naszą, y w tym powtornym Responsie przez Urodzonego Kantymira Murzę Posła Waszego ponawiamy, oraz upewniamy Was Brata y Przyiaciela Naszego, że nie bardziey nie pragniemy nadto, iako za Panowania Naszego iednostaynie, y nieporuszenie dawnemi y ostatniemi Traktatami z Przeswietną Portą Ottomanską, y Waszemi Panstwami utwierdzoną przyiazn y poufałość zachowai y dotrzymai. Tudziesz przeciwko Społnym nieprzyiaciołom, wspolną obronę czynić y na nich następowai. O czym tegoż Urodzonego Kantymira Murzę Posła Waszego przez P: P: Senatorow y Ministrow Imieniem Naszym y Rzpltey na dwoch Konferencyach dostatecznie informowai, na ktorego ustne doniesienie

we wszystkim referuiemy się. Przydaiąc Sprawiedliwą Rekommendacyą Naszą za nim do Was y Brata y Przyiaciela Naszego poznawaiąc że należycie y doskonale, włożoną na siebie Funkcyą z Ukontentowaniem Naszym tu odprawił. Przytym na pokazanie przychilnesi, y wzaiemney Ludzkości Naszey Upominek Przyiacielski Wam Bratu y Przyiacielowi Naszemu posyłamy. Oraz onemu Zdrowia dobrego y powodzenia od Pana Boga życzemy. Dan w Zamku Naszym Warszawskim, dnia 16 Miesiąca Stycznia. Roku od Narodzenia Boga Pana y Zbawiciela Naszego Jezusa Chrystusa MDCCXIX Panowania Naszego XXII Roku

---

Na Własne JKMci P: M:m: Rozkazanie

Jakub Hrabia na Skrzypnie Dunin Regent Cancellariey Wielkiey Koronney Starosta Brasławski

Copie de la lettre de Son Excellence Mgr le Grand Chancellier de la Couronne a Mr le Comte de Lützelbourg. de Varsovie 17 du Janvier 1719

V: E: verra par les depeches du Roy, que M Tyoli porte les resolutions de S: M: sur son depart d'icy pour Dresde et sur celuy de S: A: Royalle de Vienne Comme je reste en Pologne ainsi V: E: voudra bien adresser le iournal a Mr Dębowski, qui suit d'abord S: M:. En

attendant

accusant cependant le reçeu de la lettre de V: E: du 7 de ce mois, je luy diray, que notre entretien s'il plait a Dieu de bouche donnera l'eclaircissement a notre correspondance et Votre Excellence sera convaincue, que j'ay toujours conservé pour elle les sentiments d'estime d'amitié de consideration, et de verité; avec lesquels je suis. &

Copia Commissionis ad Sopiendas inter Officium Castrense Cracoviense et Academiam Cracoviensem intercedentes controversias expeditae Varsaviae d 21 Januarij 1729

Augustus II etc:

Admodum Reverendo in Christo Patri Domino Casimiro Lubienski Episcopo Cracoviensi Duci Severiae Rndo in Christo Patri Tarlo Episcopo Kijoviensi Magnificis Janussio Duci Wisniowiecki Palatino Cracoviensi Myszkowski Sendomiriensi Dembinski Woynicensi Castellanis Commissarijs Nostris sincere Nobis dilectis Gratiam Nostram Regiam. Admodum Reverendi in Christo Patres Magnifici sincere Nobis dilecti: Cum propensiori cura et vigilantia Nostra, ad ea, quae pacis et tranquillitatis sunt studia Nostra extendamus. Hinc est, quod sinceritatibus Vestris exortas ante aliquot menses inter Instigatorem Officij Castrensis Capitanealis Cracoviensis ejusq Delatorem Nobilem Mathiam Majeranowski et alios injuriatos ab una et Academiam Cracoviensem parte ab altera controversias amicabiliter si possibile erit sopire et Jurisdictiones Capitanealem Judicijq componi et

Academiam Cracoviensem ordinationumq[ue] de Securi:
tate publica in Urbe Nostra Cracoviensi Sancitarum
Statum et Regulamen reducere committimus, mentionem
Eorum, quæ inter has partes acta sunt, et de quibus quæ:
relas percepimus, uti Sinceritatibus Vestris jam satis
ut putamus nota, vel partes enarrabunt, non facimus;
sed si summarie in favorem partium ob aliquam
unius vel alterius renitentiam, amicabiliter, ut optamus
accommodari per Sinceritates Vestras non potuerint,
tunc captato aliquo opportuno tempore in figura Judicij
Commissorialis prævia partium avisatione Jurisdictionisq[ue]
suæ fundatione et proclamatione in loco, qui commodior
Cracoviæ videbitur, absentia nonnullorum modo tres adsint
ex Sinceritatibus Vestris non obstante, Omnes easdem
querelas, et primo ex parte injuriatorum, demum
ex parte Universitatis Cracoviensis Sinceritates Vestræ
exaudiant annotari faciant, et si prout narrabantur
vera esse ab aliqua parte negabuntur per Testes fide
dignos Juramento corporali testimonia sua comprobatu:
ros veritatem indagabunt, eaq[ue] pro Jure et justitia de:
cident, ac unam quamq[ue] partem circa Jurisdictionem
Suam prout Illis in suis casibus competit, conservabunt
in quo exorbitatum est ad regulamen reducent ordinati:
ones aliquas præcipue Anni 1682 de Securitate in
Urbe Cracoviensi factas reassument et innovabunt, obser:
variq[ue] demandabunt, et ne similia in futurum prout
acciderunt attentata à Scholasticis et econtra adversus
Academiam ejusq[ue] Scholares fiant serio prohibebunt,
aliaq[ue], quæ in hoc Negotio opportuna, paciq[ue], et Securitati
Publicæ intra Urbem Cracoviensem ejusq[ue] Suburbia

pro semper

pro semper conservandæ utilia et necessaria videbuntur constituerunt, totumq hunc actum in scripturam redigi curabunt, facient hoc Sinceritates Vestræ pro Gratia Nostra. Datum ut supra.

Ad Generosum Wielopolski Capitaneum Cracoviensem. Varsaviæ d. 21 Junij 1714

Augustus Secundus &

Generose Fideliter Nobis dilecte. Sollicitudinem hanc, quam Fidelitas Vestra de Securitate publica Urbis Cracoviensis ex vi Jurisdictionis suæ Capitanealis ad præscriptum legum extenso impediri volumus nec permittimus, et cum Scholares quosdam ab Universitate Cracoviensi vere proscriptos et ex Scholis suis exclusos Judicio Capitaneali Fidelitati Vestræ traditos esse intelleximus, illos pro Justitia et clemento ex inquisitione, seu Testium jurata depositione poena vel libertas a Judicio Fidelitatis Vestræ dependet, Rectorem tamen vel Magistros et Professores ejusdem Universitatis prout Studiosos Scholares non exclusos nec proscriptos, nec in recenti crimine captos ad Capitanealem, sive compositi Judicij Jurisdictionem Fidelitatis Vestræ trahi non debere judicamus ideo, ut eandem Universitatem in suis Juribus, Privilegijs, et Jurisdictione conservet prout et ordinationem de Securitate publica Urbis Nostræ Cracoviensis in Anno 1682 sancitam inviolabiliter manuteneat serio Fidelitati Vestræ commendamus. De cœtero bonam valetudinem Fidelitati Vestræ à Deo precamur. Dabantur ut supra &

Copie de la lettre de S: Ex: Mgr le Grand Chancellier à S: E: Mgr le Feltsmarc Fleming. a Varsovie le 27 du Janvier 1719

Puisque je ne sçaurois me flater plus dell'esperance de voir Votre Excellence icy, comme on Nous en a. voit asuré, avec avis de ne luy plus ecrire, ainsi je me sers dell'occasion dell'envoye de Mr Tyoli à Vien. ne, croyant qu'il y trouvera Votre Excellence pour l'asurer de mes respects, et en meme temps pour la remercier de l'honeur de son souvenir et de ses sou. haits all'occasion de cette nouvelle Année. Je fais pareillement des voeux tres sinceres pour la santé parfaitte et pour toutes sortes des prosperites et des contentements de Votre Excellence tant pour l'Année presente, que pour d'autres sans Nom. bre et en la priant de me conserver constamment ses bonnes graces, j'asure Votre Excellence, que je suis et seray toujours veritablement. &

Circulares do Senatorow

August Wtory etc.

Wielmozny Uprzeymie Nam Mily. W oczach to iest całego swiata, quantâ curâ na ostatnim Seymie Grodzinskim applikowalismy się do gruntownego ab intra et ab extra ubespieczenia y asekurowania Rzplkey, nie stanelismy iednak na tym stopniu Paternae Solici. tudinis Nostrae, y owszem po zalimitowanym Seymie tymze bez zadney folgi Zdrowiu Naszemu, wzięlismy zaraz przed się wszystkie srzodki, y dyspozycye, iakie

tylko

tylko mogły bydz naypleuteczniceysze, ad manutenendam eandem Securitatem internam et procurandam externam: Kiedy Naprzod Urodzonego Leszczyńskiego za powrotem onegosz z Peterburka za Commissarza Naszego ad accelerandam Evacuationem z Panstw Naszych y Rzpltey Woyska Cara Jmći za Granice z ukazami ad latus Xcia Generała Repnina ordynowalismy. Potym Konferencye z Xiem Dołhorukiem Posłem pełnomocnym Cara Jmći odprawilismy, y na Nich nie tylko Jura et Interesse Rzpltey utrzymalismy ale oraz niesłuszne pretensie Cara Jmći do Gdańska y Kurlandyey uformowane przez odłozenie do Seymu, y remonstrowane sprawiedliwe in contrarium Racye excludowalismy, oraz krzywdę, exinde Rzpltey przez listy Nasze do postronnych Monarchow expedyowane reprezentowalismy, takze Sądy Kurlandzkie pro 1mo diebus Marty w Roku teraznieyszym /: na ktorych odprawienie ad Eundem Terminum do Wichowy ziechać nie omieszkamy:/ naznaczylismy, Uniwersały na Seymiki do tych Woiewodztw y Ziem, ktore na Trybunał Skarbowy Commissarzow obranych nie maią, albo Cwierci Kwarcianskich, y w Roku 1712 uchwalonych Woyska Koronnego nie dopłacili, expedyowalismy. Przytym Uniwersały Nasze do Korony y W. X. Litt. na przyszłego da Bog ex limitatione Seymu Grodzieńskiego wygotowane podpisalismy Nakoniec po Audiencyey y Expedicyey Posłanika Tatarskiego, niemniey po zaleconey Wielmoznym Hetmanom obuyga Narodow in praesenti rerum Statu potrzebney ad omnes casus ostroznosci y gotowości circa custodiam Limitum, gdysmy maturé zwazyli; ze dyspozycye

y expedycye pomienione czasu tyle potrzebuią, w ktorych
by prosperum exitum in rem boni publici przynieść
mogły, rezolwowaliśmy się in hoc interstitio do Państw
Naszych Dziedzicznych dla rozporządzenia tameczych
Interessow excurrere y iako bez omieszkania pro tempo-
re utili powrot Nasz do Polski prędki deklaruiemy, tak
usilnie żądamy, y obliguiemy Uprzeymości Waszę, abyś
pro amore in Patriam et nexu dignitatis suæ starał się
w tym czasie, tak o słuszne wszelkich tranquillitatem
publicam mieszaiących Impres odwrocenie, iako tez
abyś efficaciem do utrzymania y promocyi tegoż bespie-
czenstwa Rzpltey przyłożył z swey strony applicatio-
nem. Czego pewni będąc ochotnie Uprzeymości Waszey
respekta Nasze ofiaruiemy, y onemuż dobrego na ten
czas od Pana Boga życzemy zdrowia. Dan w War-
szawie d. 18 Januarij 1719

NB. do Xięcia JMści Prymasa pominio-
ne Circulares, tak się koncludowały. —

Usilnie żądamy y obliguiemy Uprzeymości Waszę
abyś z wyprobowaney Miłości ku tey Oyczyznie
et ex Nexu Primatialis Dignitatis suæ starał się
w tym czasie tak o słuszne wszelkich tranquillita-
tem publicam mieszaiących Impres czyiekolwiek
odwrocenie, iako tez abyś efficaciem do utrzymania
y promocyi tegoż bespieczenstwa Rzpltey przyłożył
z swey strony applicationem. Czego ab experientia
pewni będąc Uprzeymości Waszę respektami Na-
szymi distincte complectimur, y onemuż na ten
czas Dobrego od Pana Boga życzemy Zdrowia.
Dan etc.

NB do Jchm.

Do Jchmciow zas P. P.ow Hetmanow postscrypt tali, ut infra przypisał się

Kiedy zas nie możemy mieć przytomności W.[?] Waszey ad latus Nostrum, y praesentes provisionales ni mniej insinuare diligentias respektem zaszczytu Granic y utrzymania Pokoju wnętrznego, rekommenduiemy presentibus Uprzeymości Waszey accuratam nie tylko tych Intencyi Naszych, ale tesz Novellae legis circa Disciplinam militarem executionem, oraz obliguiemy, abys intervenientias wszelkich Okkurren. cyi punctuali correspondentia kommunikować Nam nie omieszkał.

Copia literarum S. R. Mtis ad Ducem Curlandiae. Varsaviae d. 18 January 1719

Augustus Secundus &c.

Illme Princeps grate Nobis dilecte. Nihil unquam Nobis magis in votis fuit, quam ut Suae Illtis ac Domus Ejus Ducalis insignia erga Nos et Rempcam merita, quo ad recte et juste fieri posset, gratificaremur. Hinc cum ex literis Illtis Vestrae, ea, quae ad Vasallum beneficiarium Principem erga Dominum Suum Superiorem pertinent, recognoscendi, et Homagium Nobis ac Reipcae reddendi habeat intentionem, dummodo non personaliter ob rationes in ijsdem Literis expressas, sed practicato et concesso Ser[mo]rum Divae memoriae Regum Praedecessorum Nostrorum benefici. o absq. Solennitatibus per Deputatos Suos Curlandicos id fieri valeat. Cui desiderio Illustritati Vestrae

 facile annueremus, nisi Constitutio Regni obstaret quod uti omnium Ordinum assensu sancita est, ita ut itidem Ipsorum scientia et consilio dispensetur in futuris Comitijs Authoritatem Nostram interponemus, ad quorum Comitiorum incidentiam terminum Homagij Nobis et Reipubl. reddendi prorogamus. de caetero Illti Vrae optimam a Deo valetudinem precamur. E

Copia literarum S.ae R.ae M.tis ad Sanctissimum. Varsaviae die 18 Januarij 1719

Post oscula Beatorum pedum Sanctitati Vrae mei, Regnique, ac Dominiorum meorum humillimam commendationem. Non sine admiratione relatum accepi, qualiter Breve Apostolicum à Sanctissimo ac Beatissimo olim in Christo Patre Domino Innocentio XI Papa ad Instantiam Serenissimi ac Potentissimi Principis Domini Joannis olim Regis Antecessoris mei, favore Reformationis Carmelitarum in Regno meo emanatum huicusque Executioni demandatum non sit, sed in Actis Capituli Generalis ad posteriora tempora suspensum: proinde nuper ejusmodi Religiosorum renitentiam in non observandis Mandatis Apostolicis scandalum oriatur in hocce Regni mei Populo, Sanctitati Vrae humilliter supplico, ut Authoritate sua suprema

demandet

demandet, quatenus id, quod Beatissimo Antecessori Sanctitatis V^rae^ zelo ampliandae et promovendae gloriae Dei placitum fuerat, firmum sit, et inconcussum ac per Religiosos Ordinis Carmelitarum Provinciae non Reformatae sine ulteriori renitentia, et interpretatione demandetur. Quod dum à Sanctitate Vestra Filiali cultu expecto, felix ac diuturnum Orbi Christiani Regimen Sanctitati V^rae^ voveo apprecor, et maneo

Sanctitatis Vestrae

Copia literarum S^ae^ R^ae^ M^tis^ ad Generalem Ordinis Carmelitarum. Varsaviae d 18 January 1749

Reverende devote Nobis dilecte. Quantam Interpositioni Nostrae Regiae in Negotio Reformationis Carmelitarum in Regno Nostro et introductionis strictioris observantiae in alios Conventus Reverendus olim Carolus Philibertus Generalis Ordinis Carmelitarum detulerit, documento Nobis est Conventus Varsaviensis, in quo magno cum Solatio Nostro introductam videmus: quam dum ulterius, juxta Decreta Religiosi Angeli de Cambolas propagari cupimus, Devotionem Vestram instanter requirimus, ut Magno Exemplo Antecessoris sui supranominati, ferventi hac in parte desiderio Nostro efficaciter adesse non intermittat, ac in id se pro nunc impendere velit, ut Conventus Markoviensis dictae Religioni immediate tradatur, et alij cum tempore sensim reformari valeant

34 Breveq Apostolicum Sanctissimi olim Patris Dni Innocentij XI in praemissis emanatum ad executionem deducatur. Ubi dum Nos ad incrementum gloriae Divinae magis ac magis in Ditionibus Regni Nostri adaugendae, Devotioni Vestrae commendamus, Nulli dubitamus, quin Votis et expectationi Nostrae Regiae suam hoc in Negotio Devotio Vestra jungat operam. Cui de caetero bonam à Domino Deo precamur Sanitatem. &

Copia literarum Ill^mi et Excell^mi Domini Supremi Regni Cancellarij ad Sanctissimum. Varsaviae d. 20 Januarij 1719

Post oscula pedum Sanctitatis V^rae pro singulari erga Sanctam Teresiam devotione, excitato à fundamentis ad Majorem Dei Gloriam Cracoviae Coenobio Discalceatis Monialibus Carmelitis ad Spiritualem meam Ipsarumq nec non Fidelium aedificationem cupiens Corpus, aut Insignem Reliquiam alicujus Sancti publicae Venerationi perpetuo ibidem exponendam ex gratia Apostolica obtinere, Supplico humillime Sanctitati V^rae, quatenus pro sua Bonitate atque Clementia desideratum hocce Beneficium mihi largiri dignetur. &

Copia Listu Jmci P. Kanclerza W^o Koro^go do Jm^ci P. Staroscy Krakowskiego. z Warszawy d. 21 Januarij 1719

Lubo WmmPan miał justum zelum vindicandae

Securitati

Securitatis publicae: ktora w Krakowie od swawolnych ludzi passa ławoniem, przecież, kiedy Akademia dać o sobie Justifikacyą, iako temu bynamniey non conniveat excessowi; y owszem Principales patratores exkludowała; upraszam wielce WMM Pana, zebys raczył, porozumiawszy się z tąż Akademią, prawiâ omnimodâ sui satisfactione tak in futurum rzeczy skutecznie umowić ztąż Akademią, aby naznaczeni JchMŭ P:P:[wie] Commissarze JC[o] K[r] M[ŭ]; raczey między WMM Panem y tąż Akademią wprzód amicabiliter rem digestam conventam, et paratam Dekretem swoiem approbowali. Co ex praesenti circumstantia wyraziwszy, koncze solito affectu et cultu, zostaiąc &c.

×

Instrukcya J.[o] Kr[o]l[e]MŭP[na] N.[o] M[ł]. do Przeswietleyszego y Dzierzawnieyszego J.[o] Car.[o] Wysswa, Jasnie Wielmożnemu Wielkiemu y Pełnomocnemu Posłowi Stanisławowi na Chomętowie Chomętowskiemu Woiewodzie Generałowi Mazowieckiemu Radomskiemu, Drohobyckiemu Zwolinskiemu, Złotoryiskiemu &c. Staroście, dana w Kancellaryi W.[o] X. Litt.[o] Dnia XIX Mca Stycznia Roku Pansk.[o] MDCCXIX.[o]

Po odebranych expedycyi zupełney, y supplemencie na drogę od skarbow Oboyga narodow, będzie się stawał bez wszelkiego omieszkania JWielm[y] Wielki

36. Poseł do JW. Carsk.o Wstwa ciałonayprędzey pospie-
szyć; kędy stanąwszy z apparencyą y assystencyą
tak Charakterowi swemu, jako y Honorowi Krola
Jmci y Rzpptey korrespondującymi, według zwyczaju
y Ceremoniału przyzwoitego, na Audyencyi sobie
determinowaney, niżey wyrażone Puncta prze-
łożyć y promowować, z otrzymaniem pomyślney
y skuteczney, na każdy, rezolucyi, tenebitur.

1mo

Naprzod wyrazi competenti verborum apparatu
powinszowanie od JW. Krlmci y Rzpptey J. Carsk.
Wstwu tak wielkich zwycięstw y Tryumfow, na-
bytą sławą, uformowanych y ugruntowanych
Woysk regularnych, wystawioney Flotty, zawo-
jowanych Krajow, przysposobionych Portow, y
innych niezrachowanych pożytkow, zyskanych
podczas tey Woyny z Koroną Szwedzką, za sprawą
Boską, tudziesz szczerą pomocą y assystencyą JW.
Krlmci y Rzpptey, według Soiuszu zawartego,
y stateczni dotrzymanego; ktorych bez tey Ob-
ligacyi JW. Car Wstwo tak łacno byłby podobno
nigdy niedostąpił, gdyby tota moles Belli była
obaliła się zaraz z początku na Państwa JW.
Carskie.o Wstwa, osobliwie po pierwszey przegra-
ney Battaliey Narewskiey, gdyby Krol Szwedzki prze-
ciwko Krolowi Jmci y Rzpptey nie obrocił się z Woyska-
mi swymi, offensus et irritatus dobyciem Dynemun-
dy y Attakiem Rygi.

2do.

Wspomni pari facundiâ, y wyliczy graphicè

wszystkie

wszystkie incommoda y straty Rzpptey, ktore z okkazyi tey Woyny od Woysk Nieprzyjacielskich, Kolligackich y swoich własnych ponosiła, przez desolacyą srogą Krajow swoich, przez zabranych Ludzi, y przez wyciągnionych tak wiele millionow Kontrybucyami, mianowicie z Miasta Gdańska, y innych, nienależycie nowissime wyciśnionych.

3tio.

Wyperswadować będzie usiłował vi justitiæ, Veræ Amicitiæ, Bonæ Fidei, et nexu Obligationum w Traktacie Colligationis expressarum, aby JW. Carskie Wieliczeństwo, nietylko Sponsionibus suis respektem deklarowanych millionow na Woysko Koronne y WW. X. Litt. satisfakcyą uczynić, ale też emolumenta belli zarowno chciał podzielić z Krolem JM. y Rzeczypospolitą.

4to

Gwoli czemu urgentissime instabit o restitucyą niewdzięczny Rygi y Inflant, juxta obloquentiam tegoż Traktatu Kolligackiego, ex tot motivis et rationibus tą słusznoić y sprawiedliwoić evincentibus, naybardziey iednak eo intuitu że JW. Carskie Wieliczeństwo tak mocno y skutecznie raz na zawsze, przez tę restytucyą Rygi y Inflant, obowiąże y będzie interessował Rzpptą, że nietylko przy Traktacie następuiącym, ale każdego czasu, in omni casu przeciwko Koronie Szwedzkiey perpetuo ligamine złączona, junctis viribus et Consilijs spolne Interessa y conquisita z JW. Car. Wielkiem

 utrzymywać y stronie za iedno, y necessariò obstringetur.

5to.

Repraesentabit patheticè cordolium Krola Jmci y Rzeczypospolitey do JW. Car.o Wstwa, respectem interessowania się nienależytego do Prowincyi Kurlandzkiey, y promowowania Margraffa Brandeburskiego za Xiążęcia Nowego przyszłego, po zeyściu teraznieyszego żyjącego bez Potomka Płci męskiey, in praejudicium manifestum et enorme Krola Jmci y Rzpltey, do ktorych samych tylko dyspozycya wszelka y panowanie zupełne in eo casu nad tą Prowincyą należą, iako nad dobrami Lennemi y zdawna inkorporowanymi do Państwa Rzpltey, secundum Pacta subiectionis et jura teyże Prowincyi. Dla czego obligabit widocznymi y nieodbitemi racyami JW. Car. Wstwo aby więcey nec directè, nec indirectè interessowac się, pogotowiu assystowac Dworowi Berlińskiemu niraczył in hoc negotio, nulliter ac indebitè praetenso, będąc perswasus, że na takową alienacyą tey Prowincyi żadnym sposobem Rzplta nigdy niepozwoli. Na pretensyą zaś Xiężniczki Kurlandzkiey Wdowy Synowicy JW. Carsk.o Wstwa, taką da replikę: że cokolwiek deducto juridicè et legitimè, przed Sądem Krola Jmci y Rzpltey calculo, pokaże sobie należącego, według sprawiedliwości satisfakcyą znaydzie.

6to.

Rowny ressentyment pokaże o wchodzenie kilkakrotne Woysk JW. Car.o Wstwa, nietylko bez requisicyi,

ale nawet

ale nawet bez wiadomości żadney JKr. Mći y Rzpltey do Państw onych, z wielką krzywdą y aggrawacyą Kraiow, przeciwko Traktatom y Prawom powszechnym wszytkich Narodow: a zatym protestować się będzie, że iako Krol JMć y Rzplta tę Inwazyą Woysk JKr. Car. Mści na Państwa Rzpltey y na Prowincyą Kurlandzką, znieść niebędą mogły, tak podobny proceder in futurum pro ruptura Foederatae et Vicinae amicitiae poczytać, y ad avertendam hanc publicam injuriam, justas et proportionatas mensuras szukać y brać musieliby.

7mo.

Niemnieyszy żal wyexplikuie o Congress na Insule Alandt, bez wiadomości Krola JMci y Rzpltey koncertowany, złożony, y potym tylko ad apparentiam, niby aequali et contemporaneâ, cum fama publicâ, notitiâ datâ, bez żadney kommunikacyi particularitatem tractatuum, długo et clandestinè agitowany; oraz poprze firmiter, żeby in posterum similes passus non fiant contra fidem stipulatam et expressum tenorem Tractatus defensivi et offensivi przeciwko Koronie Szwedzkiey.

8vo.

Przytym J. Wielm. Poseł nieprzepomni starać się o akkommodowanie y uspokoienie finalne dawney controwersyi o Szkodach wiecznych wyrażoney, ratione pewnych miast, iako to Czehryna, Kaniowa, Trakrymirowa, Moszny, Solodnice, Czerkassow, Kryłkowa, Borowicy, Wyrotkowa, Truszyny, Krylowa, Cyryna etc: na pustowanie zostawionych

do decyzyi Krola JMci y Rzpptey, aby ta Controwersya dalszey na potym sporki nieczyniła, y aby te wszystkie pomienione brzegu Dnieprowego mieysca do Polski należące, jako przed tym, tak y teraz zupełnie do Rzpptey należały, y Dziedzicom swoim do possessyi, y Krolewszczyzny Possessorom należytym albo do dyspozycyi Krola JMci przywrocone były; ponieważ obracanie Kraju w pustynię między Monarchami Chrześciańskimi prawie nigdy, ale tylko między Grubymi y Pogańskimi Narodami zdaie się być praktykowane.

9no.

Obiecany nieraz restitutionem Armat zabranych z Korony y W. Xięstwa Litt. do skutku przyprowadzić, y one Possessoribus suis, lub Locis suis przywrocić conabitur.

10mo.

O Wolności Religiey Katholickiey Rzymskiey Łacinskiego y Ruskiego obchodzenia, iako już iest ubespieczenie od JW. Car. Wsstwa przez Traktat, y potym nadane diploma, tak ieszcze y teraz o potwierdzenie iaknayprędkonalsze, tenże JWielmożny Poseł przez diploma osobliwe starać się będzie: Tamże zaraz obwaruie y Pass wolny od JW. Car. Wsstwa, á w Niebytności, Panow Radnych Jego, wszystkim Missionarzom Rzymskim, do Chyny, lub Persyi, na głoszenie Wiary Swiętey idącym.

11mo.

A ponieważ Urodzony Sieniuki Generał JW. Kr. Mści

Wysyła

Woyska W. X. Litt. tak długim więzieniem postępek swoy odpokutował, y według Konjunktur terazniey-szych y dalszych Spolnym Interessom niemoże bydź szkodliwym: A do tego że Poddanego J. K. Mći y Rzptey J. Car. Wgo według Faktow, więzić, karać y za-trzymywać niegodzi się, przeto sollicitabit seriò J. Car. Wo o uwolnienie y odesłanie pomie-nionego Urodz. Sierickiego do Krola Jmci y do Rzptey: Similiter o eliberacyą Urodz. Putkowenika Butmana y innych Więzniow Koronnych y Litewskich, podczas tey Woyny zabranych, instabit.

Ad 2mo.

Pretensye y Krzywdy Urodzonego Straznika Ko-ronnego, y innych Osob partykularnych przez Ludzi Cara Jmci poczynione, w Instrukcyach y Rozkazo-rach przeszłych zalecone, a iescze dotąd nieza-godzone y nieuspokojone zaleci J. Car. Wgu y urgentissime instabit o należytą y skuteczną in particulari dla każdego satisfakcyą.

Finaliter, na fundamencie, tudziesz sub con-ditione facilitatis et satisfactionis in præmissis punctis ex parte J. Car. Wgo, realiter, et in effectu obtinenda, może bespiecznie upewnić y assekurować JWielmożny Poseł J. Car. Wo o nieporuszoney przyjazni Krola Jmci y Rzpltey, tudziesz o dotrzymaniu Sojuszu zawartego prze-ciwko Koronie Szwedzkiey, aż do Skończenia z nią Woyny, y że iako dotąd żadnych Kolli:

gacyi z innemi Potencyami przeciwnych JW. Car.
Wstwu niezawierali, tak y zawierać nie będą, y
owszem w pokoju y konfidencyi zobopolney, zosta=
wać ~~będą~~ pragną.

Reliqua doswiadczona JWielmożnego Pełno=
mocnego Posła Godnosć, y nieporownana w spra=
wowaniu Interessow publicznych umieiętnosć
supplebit, na ktorych deciso JW. Kr. Mosć Pan N.
Miłościwy y Rzpta spuszczaią się zupełnie.

(L.S.) mdbe

Na własne JW. Kr. Mci Pa
N. Młgo rozkazanie

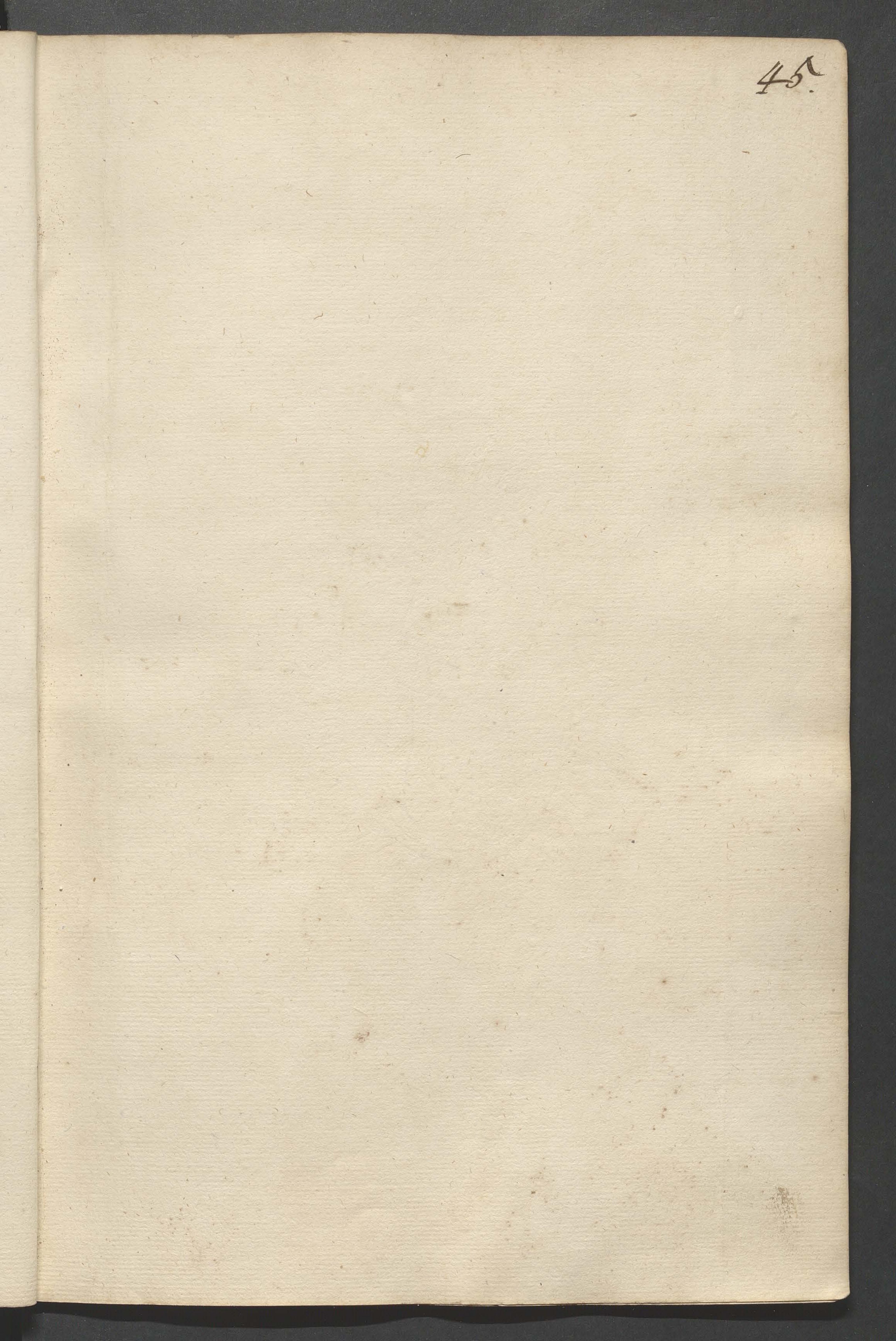
Copia Credentialium JW. Kr. Mci
do Cara Imci; temuż Imci Panu
Wardzie Mazowieckiemu Posłowi.

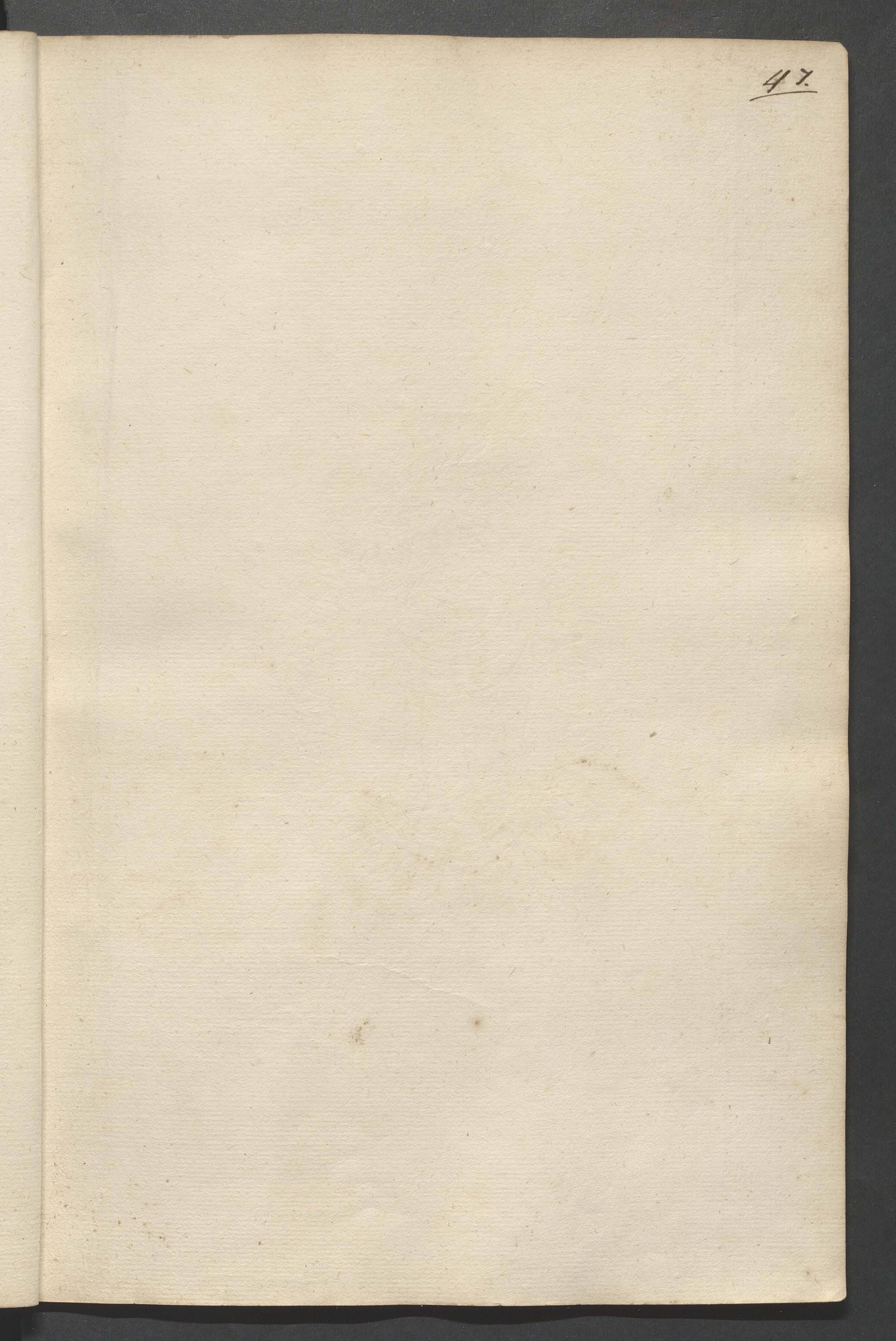
post Titulos.

Poniewasz Stany Rzpltey Koronne y W. Xięstwa Litt.
na cadencyi Seymu Walnego Grodzińskiego zgro=
madzone determinowały Posełstwo do W. Car. Wie=
liczenstwa w Interessach Państw Naszych y tey że
Rzpltey, dla ugruntowania Skolligowaney mię=
dzy Nami a W. Car. Wstwem przyiazni, dla
poparcia przytym Traktatow, y dla odebrania
Satisfakcyi według Artykułow tychże Trakta=
tow na Stronę Naszę y Rzpltey wyrażonych.
W tych tedy tak pilnych y potrzebnych rzeczach
Jaśnie Wielmożnego Stanisława Hrabię na Chomę=

touie

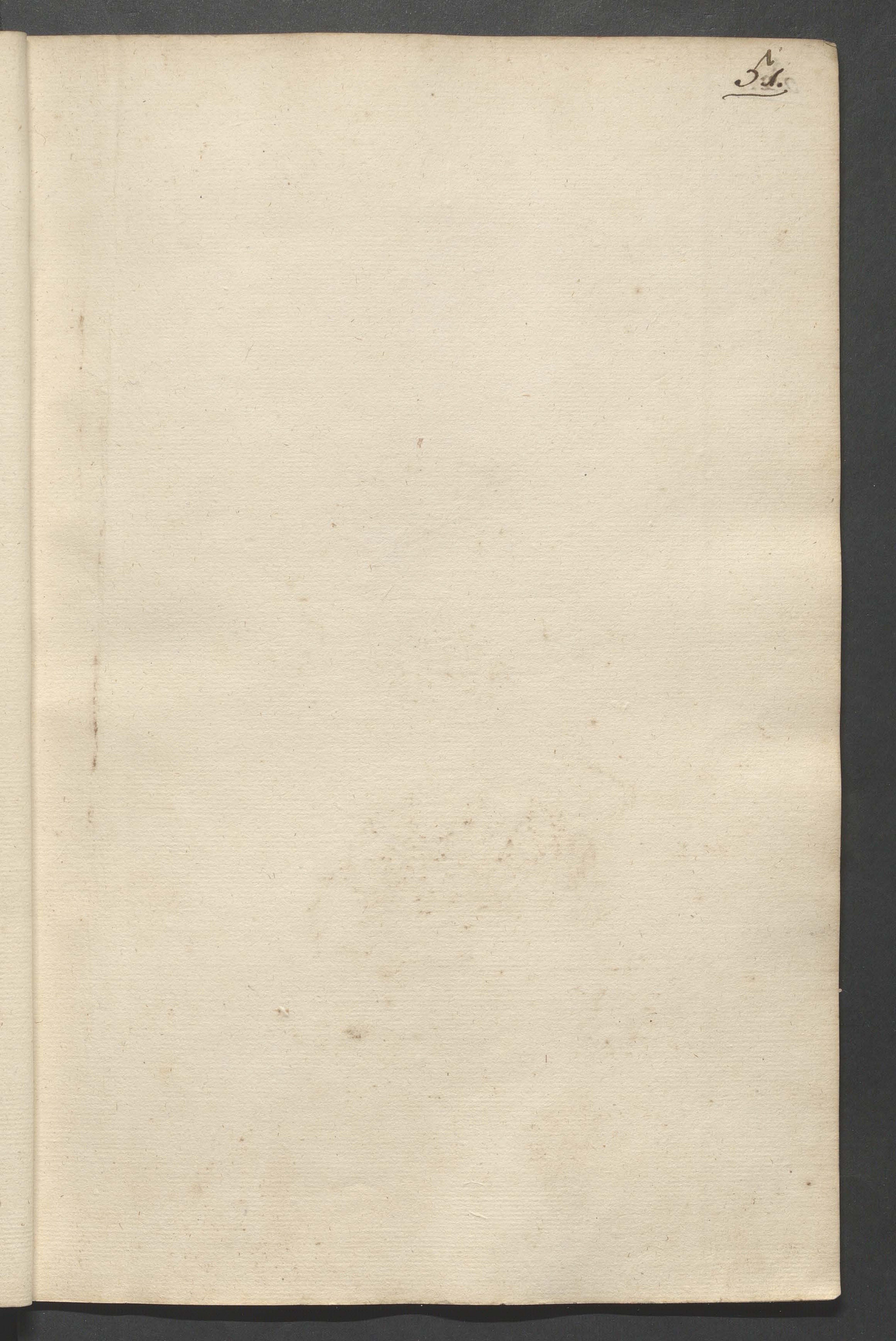
towie Chomętowskiego Woiewodę Ziem Mazo=
wieckich, Radomskiego, Drohobyckiego, Jasienickie=
go &c. Starostę, Pełnomocnego Posła Naszego y
Rzpltey Extraordynaryinego, wielkim doświad=
czeniem około publicznych Interessow, niemniey
Życzliwością y miłością ku Nam y Rzpltey, Chwa=
lebnego Senatora do Naszego Car.o Wchstwa zda=
ło Nam się wyprawić. Ktory gdy u W.o Car.o
Wchstwa w Charakterze na się włożonym sta=
nąwszy to, co ma w Instrukcyi od Nas y Stanow
Rzpltey zalecono, promowować będzie, abyś
mu W.o Car.o Wchstwo przy snadnym przystępie
zupełną Wiarę we wszystkim, y pożądaną propo=
zycyi sobie doniesionych rezolucyą dać raczył, u=
silnie żądamy. Jako zaś zwykła, y na cały
świat głośna w Sobie W.o Car.o Wchstwa świętey
Sprawiedliwości obserwancya w tych wszystkich
Interessach Naszych y Rzpltey pomyślne obiecuie
Nam skutki, tak wzaiem W.o Car.o Wchstwo
upewnione bydź może o zupełney applikacyi
Naszey y Stanow Rzpltey do wypełnienia y za=
chowania z naszey strony tego wszystkiego, z
ktoby się niepochybnie skolligowana Sąsiedzka
przyiazń między Nami zachowywać, y Utrze=
wić mogła. Co na ten czas wyraziwszy W.u
Car.u Wchstwu od Pana Naywyższego przy zdrowiu
nienaruszonym wszelkich pomyślnych Sukcessow
szczerze życzemy. Dan w Warszawie d. 19. Juny 1729.

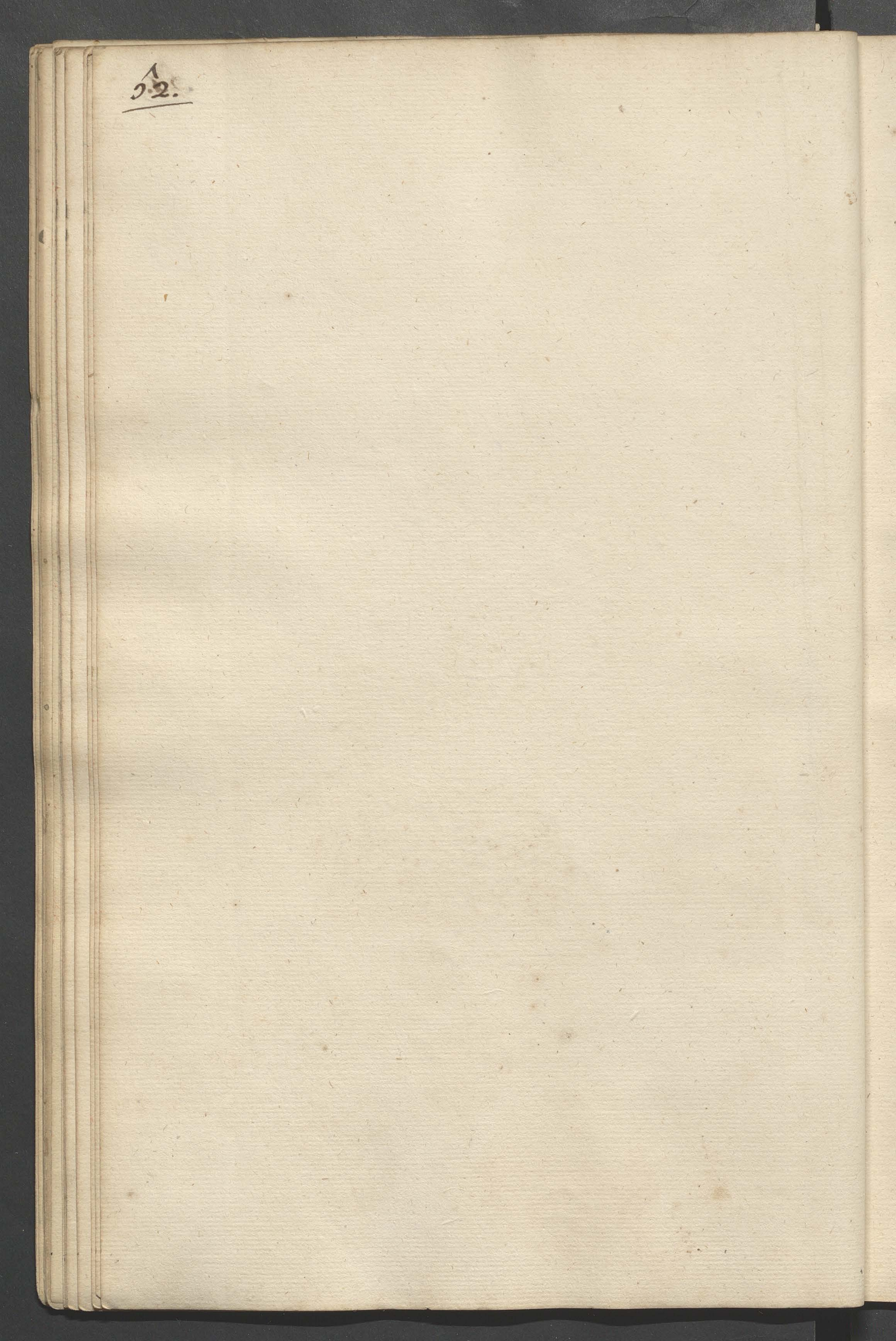

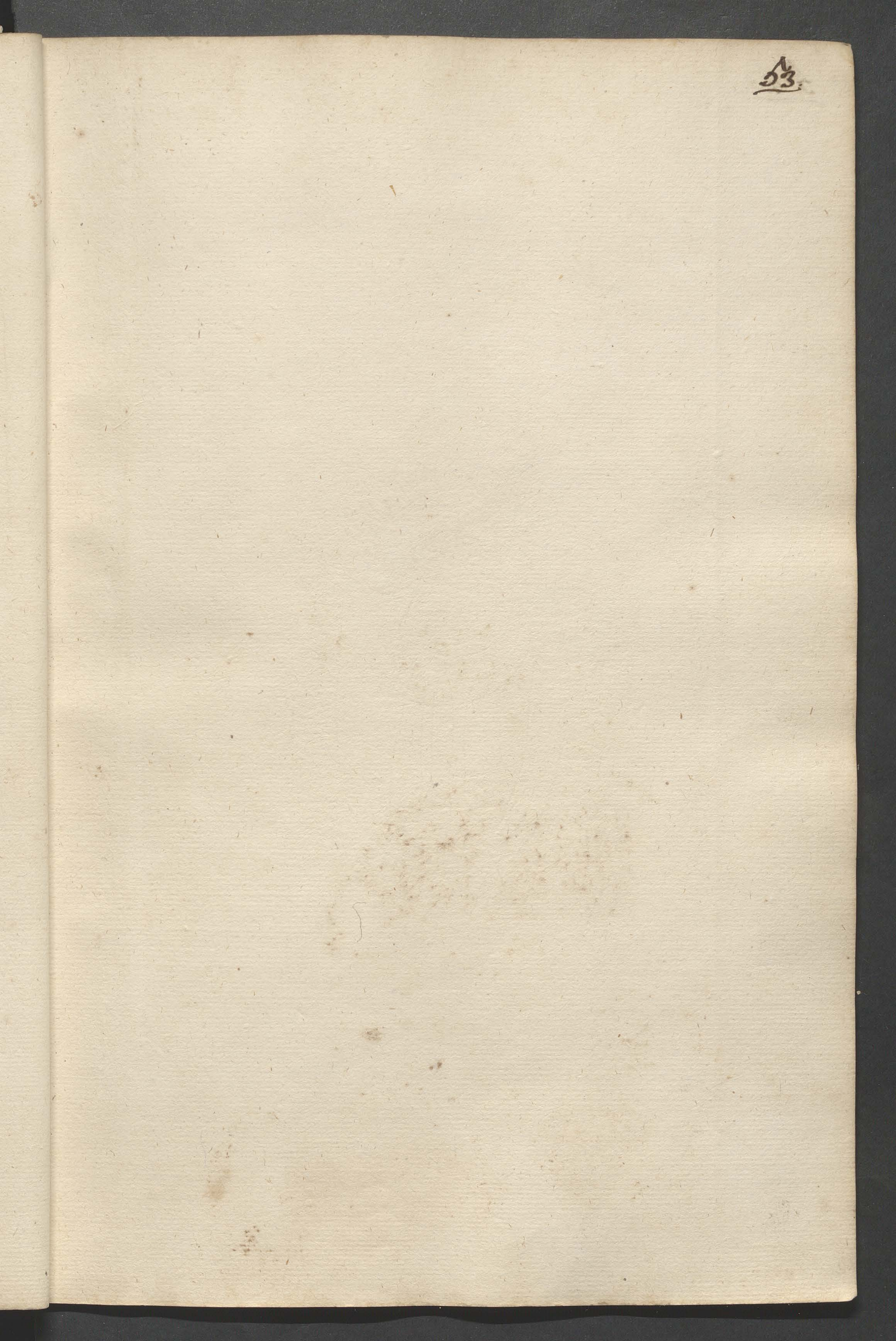
48.

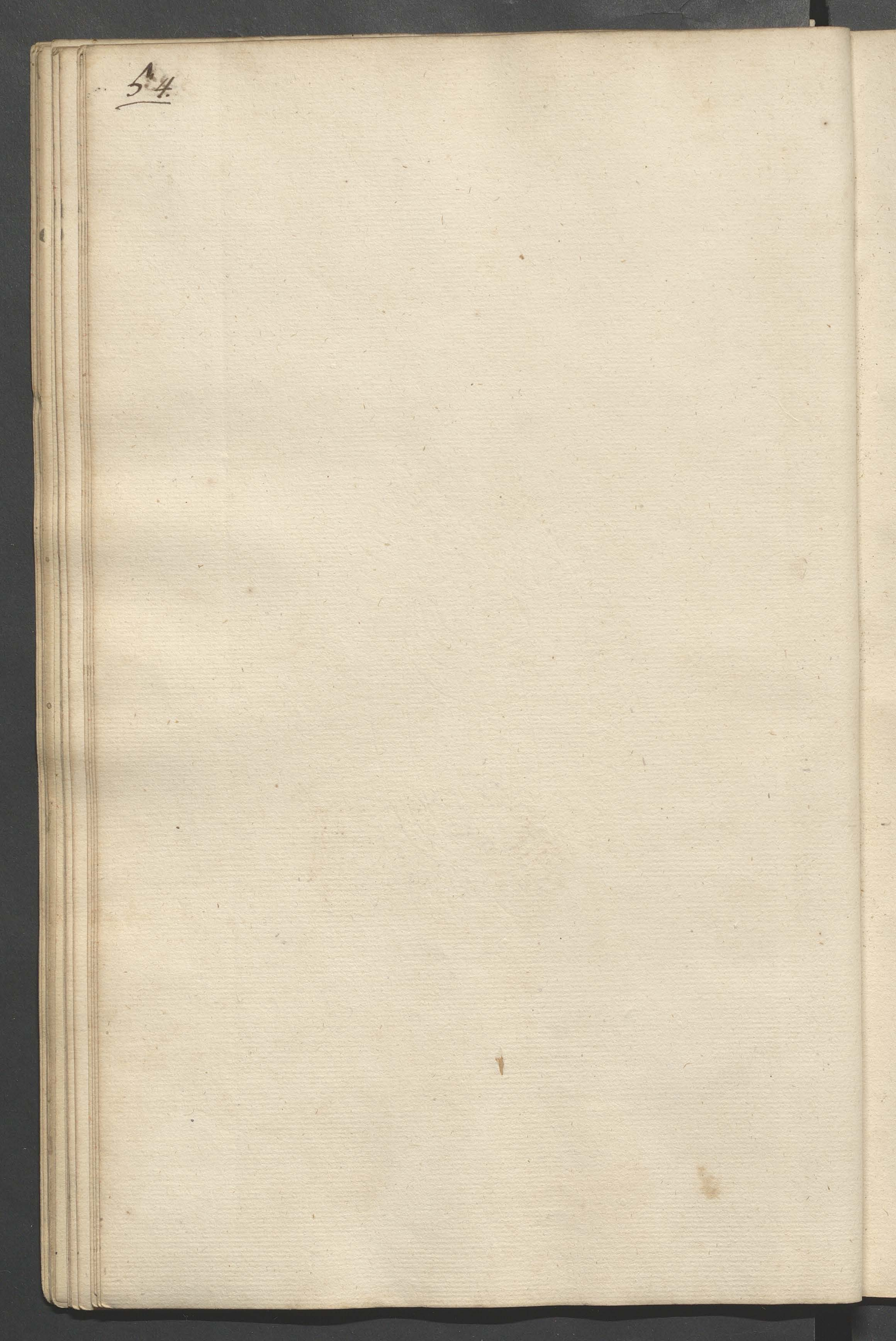
Exposição

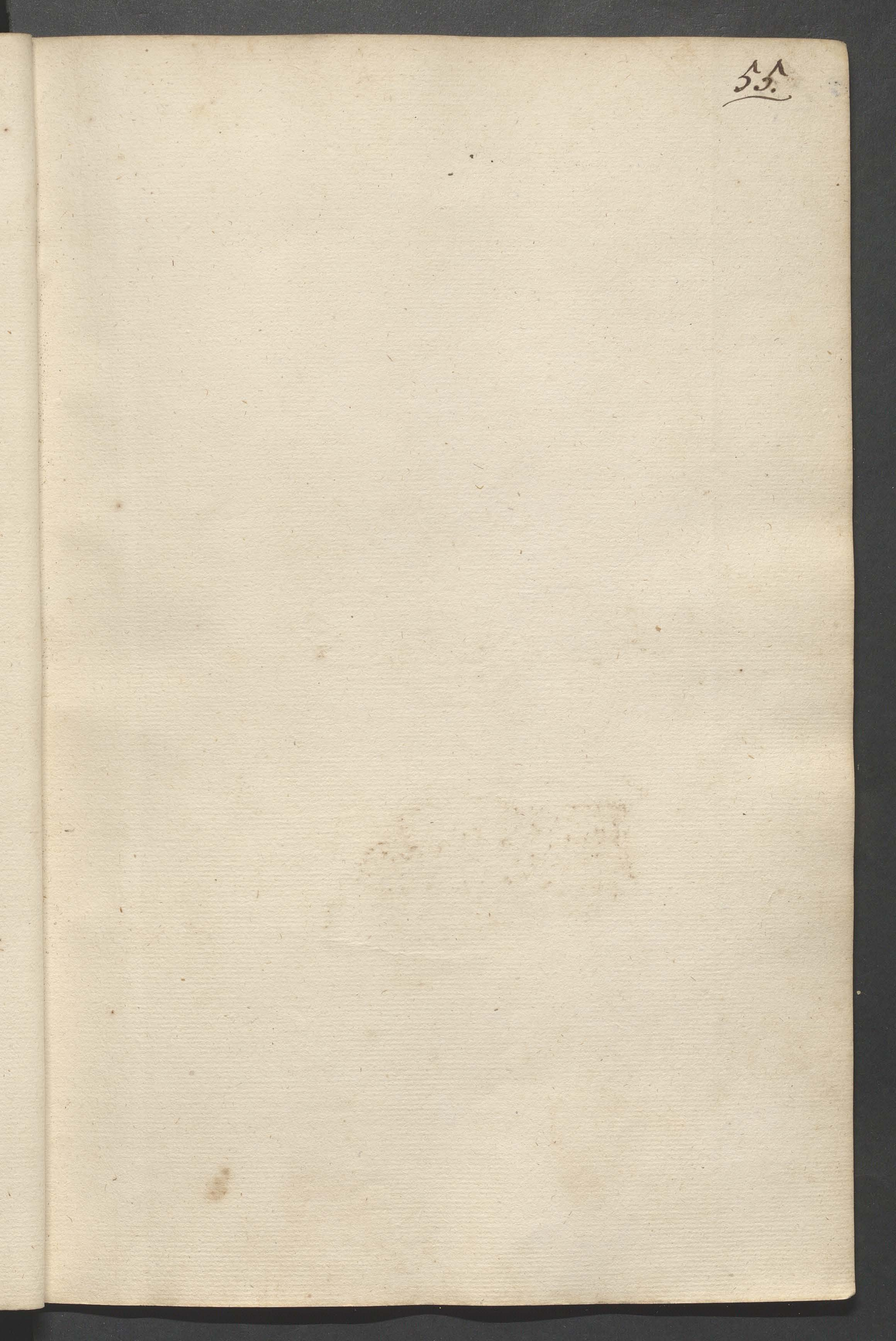

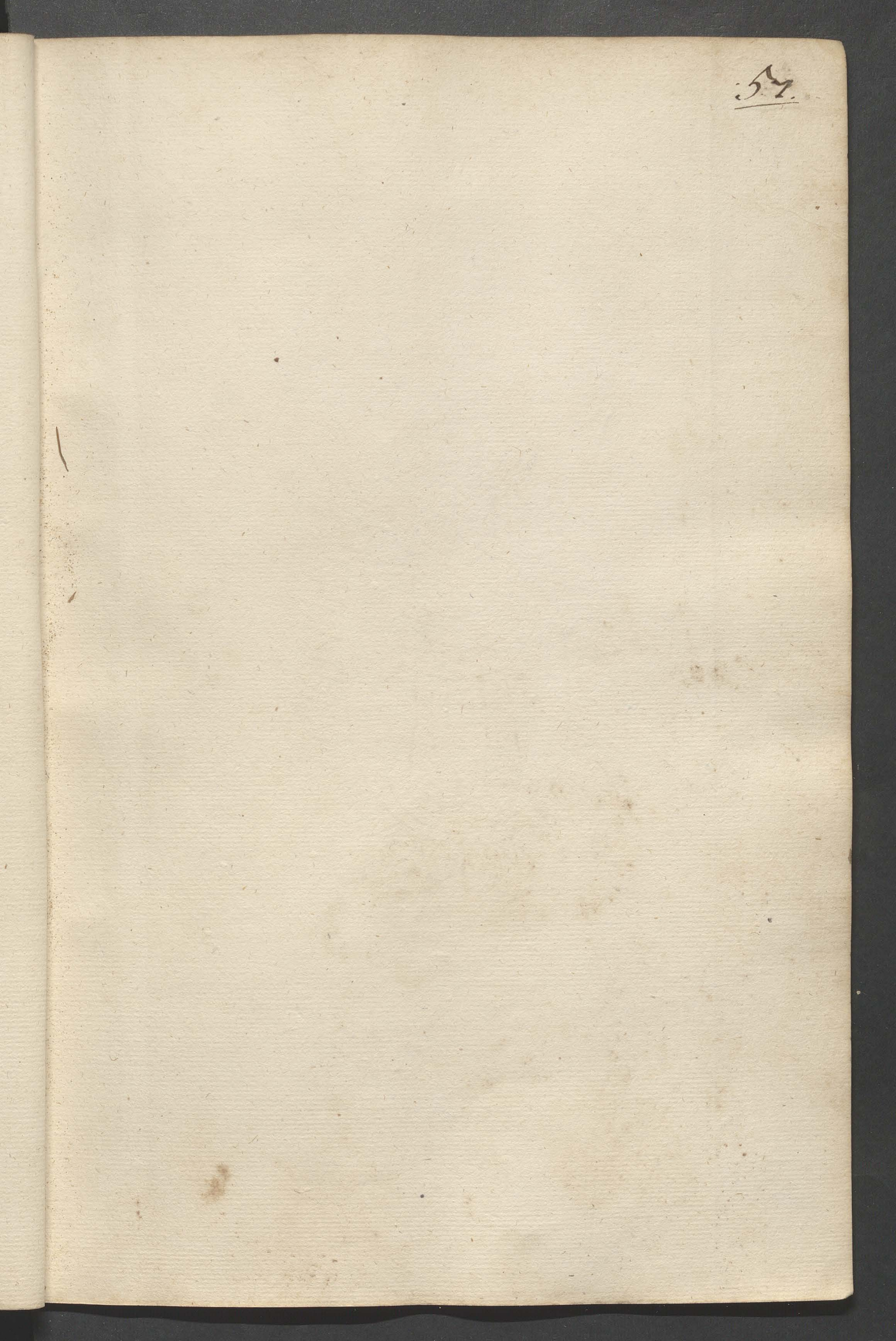

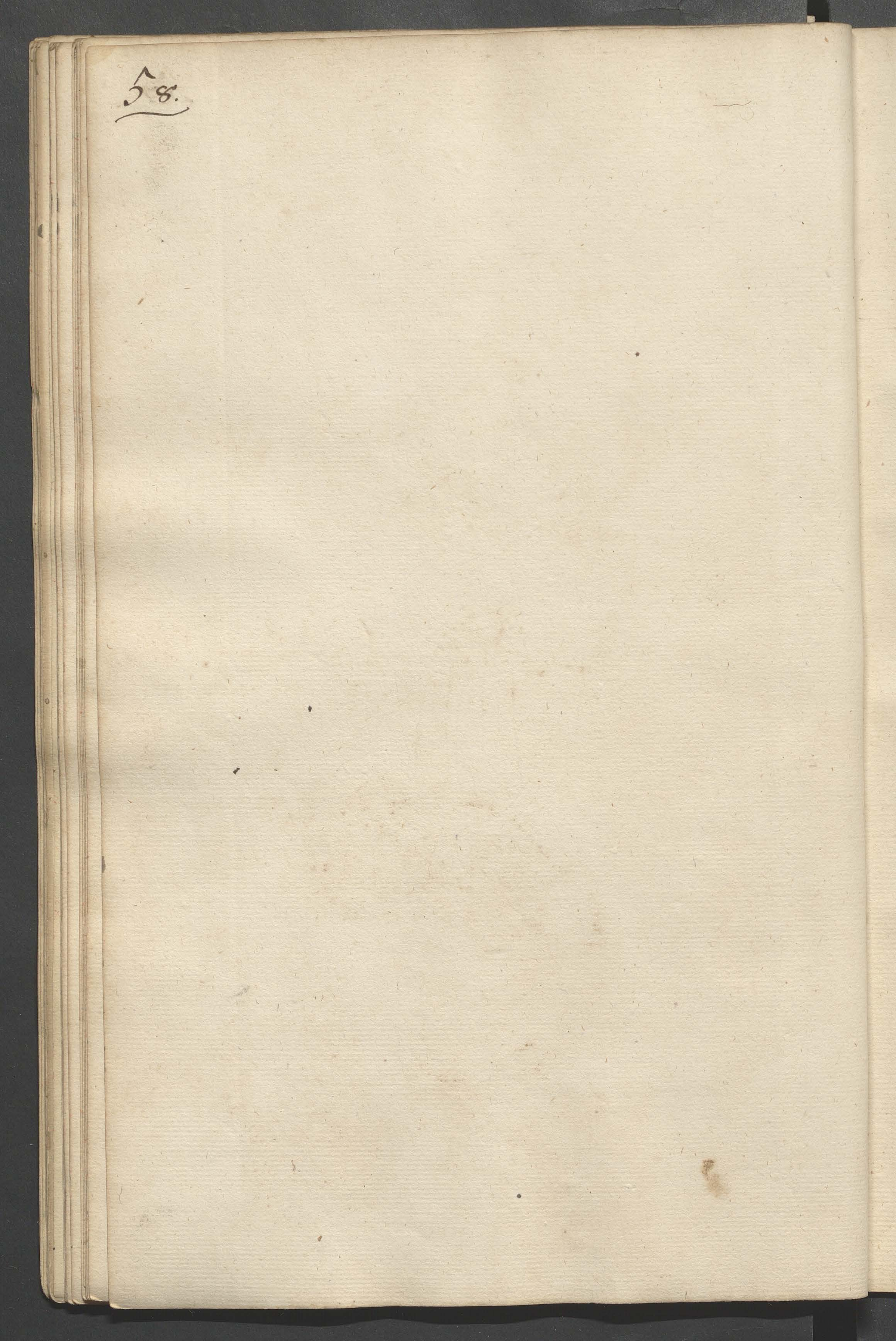
1
ↄ.2.

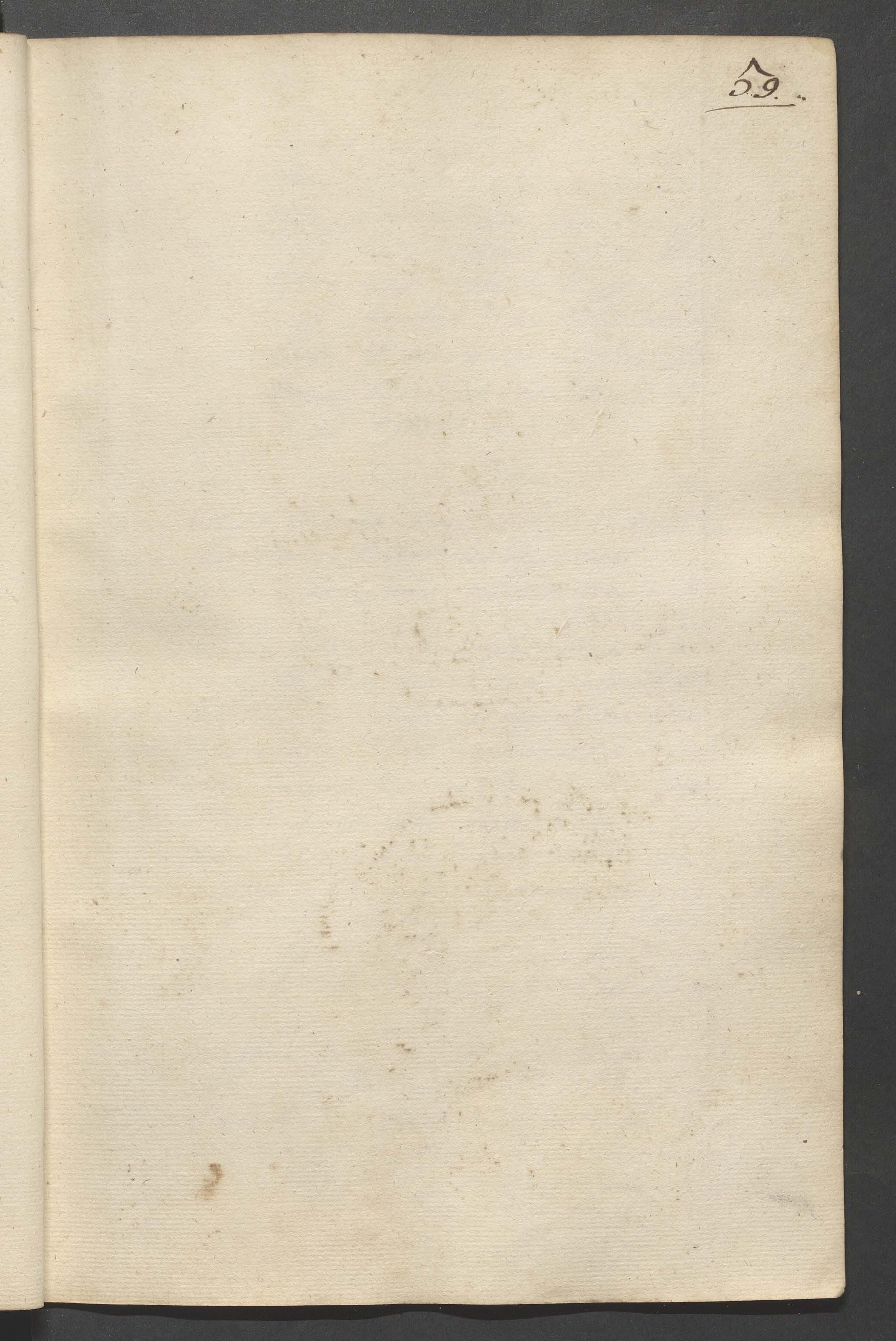

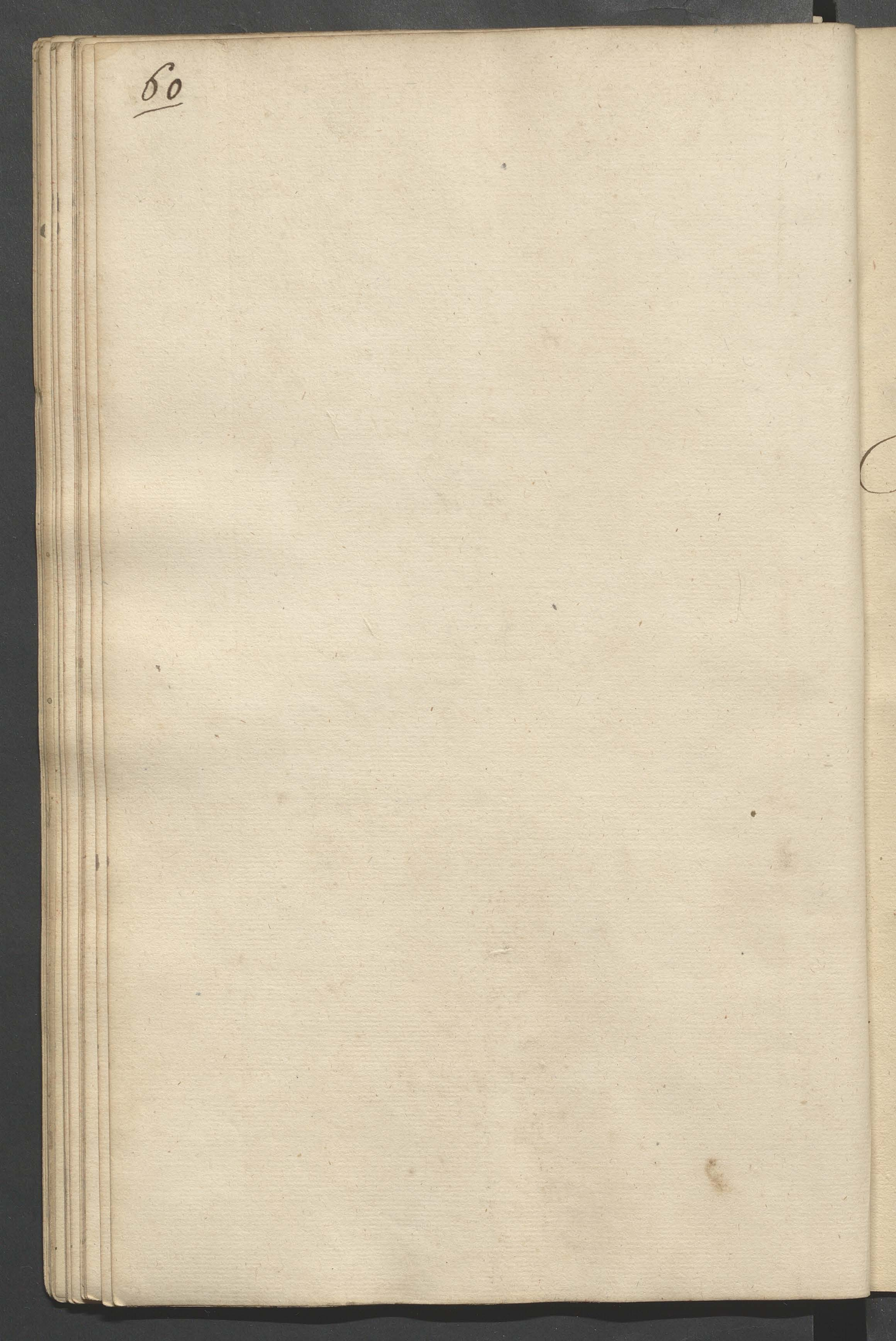

Expositio ac enarratio eorum, quæ nuper à me, Supremo M. D. Littæ Stabuli Præfecto et Gnali Campi Mareschallo Copiarum Saxonicarum, Comite à Fleming, Viennæ Gesta sunt, Serenissimo ac Potentissimo Regi Poloniæ, Electori Saxoniæ, Domino meo Clementissimo facta, præsentibus Senatoribus Regniq Ministris ad Latus S.mæ Regiæ M.tatis destinatis.

Non subsisti Viennæ Nomine Regis Poloniæ, qua talis, nec literas Credentiales Regio nomine, nec mandatum ullum eodem nomine tractandi exhibui.

Missus fui eodem à Principe intimo Regis Poloniæ atq Reipblicæ amico, nimirum ab Electore Saxoniæ, cui voluisse est testificari, quantopere Ipsi curæ cordiq sit conservatio Reipblicæ, et quidem in omnibus ejus Juribus et immunitatibus, id quod bene notandum.

Ostendi, occasione mihi data, nihil magis à vero alienum esse, quam imputationes istas, quibus Electoris Saxoniæ Amicus i.e. Poloniæ Rex insimulatur, ac si successionem in Regno Hæreditariam aut Absolutum Dominium intenderet.

Monstravi Poloniæ Regi per gratissimum futurum, si non Imperator tantum, Magnæq Britanniæ Rex, sed aliæ quoq Potentiæ se vellent applicare ad capessenda in hunc casum quævis Consilia mediaq, quæ existimarent conducibilia

ad

62. ad manutentionem Legum, Constitutionum, immunitatum, Libertatisq Reipblicæ.

Asserui insuper Regem Poloniæ cum Repblica semper paratum fore ad conveniendum cum Potentijs memoratis super ratione modoq conservandi Regnum Poloniæ in statu integro, atq in fundamento Iuistatis et Libertatis, contra quoscunq; adeoq prohibendi ut nulli omnino ne minimæ quidem alterationi in dicto Regno nec ab infra nec ab extra faciendæ locus relinquatur.

Ratione periculorum, quibus, ut ferunt vulgati rumores, nonnullæ Regni partes, quales, e.g. Curlandia, Gedanensis et Elbingensis Civitates, et forte adhuc aliæ, præ cæteris videntur expositæ, ita disserui, ut in Rege atq Repblica Poloniæ nullam moram fore dicerem, quin conjunctim cum alijs Potentijs omnia amplecterentur media efficacia ijs malis, quæ dictis locis intentari, aut status eorum mutationem afferre possent, præcavendi et obviandi.

Credidi talia me asserere posse, ut pote Rationibus Regni, de cujus conservatione agitur, plane conformia, adeoq persvasus fui, me in hoc nihil contra Regis aut Reipblicæ mentem agere. Neq contraria est hæc mea assertio Tractatibus, quos habemus cum Fœderatis Nostris, nominatim cum Czarea Majestate, cujus omnes assecurationes hactenus datæ ad eundem scopum conservandi Regni Polonici in statu illibato collimant.

Atq huc pene redit summa eorum quæ Viennæ à me dicta aut facta sunt. Falsissimum autem est quidquid spargitur rumoris, ac si animus fuisset, Imperatorem Magnæq

Britaniæ

Britannicâ Regem adversus Czaream Majestatem suspitionibus imbuere. Quin potius è contrariò Caesarea Britannicaq Aula justissimum Mihi perhibebunt testimonium, quod Czaream Mstatem se nobis nunquam inimicam declarasse semper professus sum. Quemadmodum super hac re ad Ipsam Czaream Mstatem literas, ejus tenoris, quem ex adjuncta Copia sub Litera A.
A. videre licet, exaravi. Ita quoq desuper mentem meam Dño Wessolowsky tum alias, tum in
B. Literis, quarum apographum sub B. hic junctum est, explicavi.

Quod attinet moram, quam Copiae Russicae huc usq in Polonia fecerunt, interrogatus non dubitare dixi, eas propediem inde eductum iri, eo, quod Czarea Mstas in hoc puncto boni Foederati atq Amici Officium adimplere non sit detrectatura, utpote, quae bene norit, quantas incommoditates hae suae Copiae Regi Regnoq Poloniae pariant, uti ex eorum desuper factis repraesentationibus Ipsi constet.

Detexi insuper glisentium sermonum iniquitatem, quibus insinuari voluit, ac si occultis quorundam Reipblicae membrorum technis, ac respectibus particularibus, colludente etiam vel connivente Rege, Copiae Russicae in Polonia adhuc detinerentur: cujus contrarium ex iteratis toties, tum ab Ipso Rege, tum ab universis Reipblicae Membris pro evacuando Regno urgentibus instantijs, quin etiam ex interpositis contra Ipsum Copiarum Russicarum in fines Regni regressum, protestationibus luculenter patere demonstravi.

Non possum hoc loco silentio praetermittere,

quod

quod mihi imputari audio, ac si Viennæ de concesso mihi in Copias Reipublicæ exoticas imperio, nescio qua ratione, gloriatus essem. Certè, quo pacto mihi Copiarum, quæ in Republica Authoramenti Exotici nuncupatione designantur, sub Regiæ Majestatis auspicijs, atque subordinatè sub Exercituum Regni supremorum Ducum authoritate concredita sit gubernatio, id dudum omnibus notum est; Fateorque me lætari, quod per regulamenta Nova in eum statum inveniantur adornatæ, ut non solum de Regis totiusque Reipublicæ ac singulorum Ejusdem membrorum approbatione Ducibus et Mihi gratulari, sed etiam, si necessitate ita exigente, a me ad mandata superiorum in hostem, quisquis ille fuerit, educendæ essent, id non absque successu fore, confidere possim. Cui autem bono! cui usui de talibus per vaniloquentiam gloriarer! Non est mei moris ejusmodi ostentatio, cujus etiam Viennæ adeo nullam causam habui, ut ne in mentem quidem venerit.

De cætero ad eo evidentius probandam rumoris vanitatem quo suspitiones apud Imperatorem et Magnæ Britanniæ Regem adversus Sacram Majestatem excitasse insimulor, sufficiat allegare id, quod universo Orbi notum est: Imperatorem nempe Magnæque Britanniæ Regem haud Ejusmodi Principes esse, qui temere suspicionibus se commoveri sinant. In neutrum harum Potentiarum meticulosæ suspicacitatis opinio cadit. Debiliores sint oportet, quorum animi facile perstringantur. Nec video qua ratione immaginari sibi quis possit, me per Artem meam Rhetoricam apud tales Principes,

quales

quales Imperator, ac Magnæ Britanniæ Rex, adversus talem Potentiam, qualis Czarea Majestas, vanis suspicionibus Locum aut quæsivisse aut invenisse.

Quin è contrario, ita fui animatus, ut si fortè quid scrupuli in animis Dictorum Principum deprehendissem, id potius eximere allaborassem, demonstrato per seriam illam quam Czarea Majestas disponendis rebus Status sui domesticis adhibet, applicationem satis apparere, quod eadem de circumferendis in extraneas Provincias armis minimè cogitet, bello Svetico præsertim nondum finito: quodq́, prout dictæ Sac. Czareæ Mattis mihi perspecta est provida indoles, jam bello parta tueri, quam aliena insectando propria amittendi periculo exponere malit, non ignara, quam Alea belli sit dubia.

Demum quod superest, id Viennæ adhuc egi, ut inter Dominum Meum Clementissimum tanquam Saxoniæ Electorem, tum Imperatorem atq́ Magnæ Britanniæ Regem arctiorem quandam Amicitiam conjunctionemq́ conciliarem reservata simul Regi Poloniæ Reiq́ publicæ libera facultate in eosdem Tractatus condescendendi, pangendi, ratificandi, quemadmodum alijs quoq́ Potentijs, ad eandem conjunctionem nonnisi boni publici intuitu factam accedendi Libertas relicta est.

Injuria autem mihi fieret, si quis persvadere sibi velit, me de parando quopiam bello cogitasse aut tractasse. Negotiatio mea in nullius cujusquam offensam tetendit, sed solummodo in certiorem contra quamlibet offensionem securitatem, utq́ adeo qualiscunq́ belli seu offensivi seu defensivi necessitas ante verteretur.

Minimè itaq́ dubito, sed potius certissimè

confido

confido, Regem Poloniæ Ipsosq Reipᵇˡⁱᶜᵃᵉ Ordines id, quod feci, approbaturos, ac in commodum usumq suum applicaturos.

Nec minus spero, Czaream quoq Majestatem se aliquam mihi gratiam debere agnituram, paratamq fore ad concurrendum nobiscum in omnibus, quæcunq fuerint necessaria ad conservandum Poloniæ Regnum in illibato Jurium Majestatis pariter ac Libertatis Statu, tanquam in fundamento, cui Tractatus Varsaviensis innititur: Tractatus, inquam, ille conspirante Regis totiusq Reipᵇˡⁱᶜᵃᵉ unanimi consensu ac amico Sᵃᵉ Czareæ Mᵗⁱˢ Studio cooperante confectus atq Sancitus.

Quem, quæso, artificem curam conferre pigebit,
Ut bene servetur, quod bene struxit, opus!

Fraurenstadij die 14. Martij 1719.

Comes à Flemming
K W X L. mp.

A.

Copia Literarum D. Comitis à Flemming ad Sᵐ Czaream Mᵗᵃᵗᵉᵐ Viennâ d. 25. Octobris 1718. datarum.

S. I.

Majestatis Vestræ ad Aulam Cæsaream Minister Dnus Wessolowsky indicavit mihi, ex eo, quod hic Loci morarer, sinistros, eiq, quæ Regi meo Clemᵐᵒ cum Majestate Vrᵃ intercedit, amicitiæ atq unioni contrarios rumores circumferri: Qua super

re

re ita mentem meam Ipsi aperui, ut valde se inde contentum esse profiteretur. Et huc equidem me refero, nolui tamen intermittere, quin eadem hisce brevibus repetam, asseverans illud, quod hic mihi commissum est, negotium ad nullius omnino, quisquis fuerit multominus ad Mtatis Vrae offensam aut praejudicium tendere atq id tantummodo a me agi, ut cum Caesarea Mtate Dnus Meus Clementissimus ob plurimas bonas rationes in arctiorem amicitiam coiret, utq securitati ejus contra quaevis adversa, id quod utiq maxime naturale est, eo melius prospiceretur. Haec cum Mtati Vrae non possint esse ingrata, ut pote Foederi, quod cum Rege meo habet, utiq conformia, nullus dubito, eandem non solum parem rei procumq erga Regem meum affectum servaturam, verum etiam adversis, si qui ad Ipsam perferantur rumoribus, fidem nullatenus adhibituram, quin potius Ministris suis, qui alioquin falsis ejusmodi insinuationibus in contraria flecti possent, injuncturam esse, ut ad firmatae dudum inter utramq Mtatem mutuae Amicitiae normam porro sentire atq cum Regis mei Clementissimi Ministris confidenter agere non desistant. De caetero Mtatis Vrae gratiae humillime me commendo s. s.

Copia Literarum Ejusdem D. Comitis a Fleming ad Dnm Wesolowski. Viennae d. 6. Januarij 1719. datarum.

B. P. post tit.

Plurimorum indicijs percipio, quantam sollicitudinem Dominatio Vra ob praesentiam negotiationemq meam in Aula Caesarea praeseferre

68. ostendat. Id ego certè valde miror: Etenim jam tum, cum primum Dnão V^ra^ super causa adventus mei sermones mecum conferret, ingenuè ad modum ipsi omnia detexi, atq́ asseveravi, in nullius cujusquam offensionem operam meam hic poni, sed tantummodo ad prospiciendum Domino meo Clementissimo de majori contra quoscunq́ insultus securitate, atq́ in eandem quoq́ sententiam Czareæ suæ M^tti^ scripsi. Sane si quæ digeruntur præcavendi consilia, amicis ea suspecta esse non debent, atq́ non nisi illis, qui male animati sunt, scrupulum injicere solent. Quales igitur conjecturas Dnão V^ra^ putat nasci posse è suspicionibus, quas de præcautionibus Nostris concepisse haud dissimulat? nonne tales, quæ graviorem suspicandi ansam præbeant, ac si Czarea S^a^ Majestas aliquid contra Regem Remq́ publicam Poloniæ meditetur, cujus executioni aliæ Potentiæ e.g. Imperator ac Magnæ Britanniæ Rex arbitrentur esse obviandum? prout Dnaõni V^ræ^ jam antea significavi, ac de quo Ipsa non dubitat. Intermittere ideoq́ non potui, quin Dnaõnem V^ram^ hac de re admonerem; siquidem suspiciones suas ulterius apricando alijs tandem quoq́ ex diverso suspicandi occasionem suppeditare poterit, id quod si eveniat, non erit, quem Dnão V^ra^ inculpare possit, nisi se ipsam, fortunæq́ beneficium debebit, si præter suam non etiam aliorum aliquando censuram hac de causa subire necessum habeat.

Scribo hæc Dnaõni V^ræ^ quo Ipsi amicitiam meam probem, non ut credat, me ullis suspicionum umbris à proposito mandata fideliter exequendi, dimoveri posse.

Relacya o Sądach Kurlandzkich w Traustadzie d. 14. Martij 1719. modo praemisso odprawionych.

Dnia dzisieyszego, to jest we Wtorek Krol Jmć zasiadał na Sądach Kurlandzkich, przy obecnosci Jchmściow X^a Biskupa Kujawskiego, Poznanskiego Inowroclawskiego, Wojewodow, Kaliskiego, Bzeskiego Kujawskiego Kasztellanow, Marszałka, Kanclerza Wielkich Koronnych, Referendarza Koronn. na ktorych to Sądach, przywoływano sprawy takowe:

Pierwsza ex instantia Gnsorum Instigatorum Regni et Magni Ducatus Lithvaniae pro munere Officij sui ex delatione Illrmi Ferdinandi Ducis Curlandiae et Semigalliae agentium Actorum cum Celsissma Elisabetham Sophiam Principissam Saxo-Coburgensem et Meiinungensem Illrmi olim Friderici Casimiri Ducis Curlandiae et Semigalliae Consortem citatam, w ktorey to sprawie, ad Instantiam teyze Xiężny Jeymći (: bo o to do JKrMci pisała:) rejecta Stanęła ad futura Judicia

Curland

Curlandica etiam extra cadentiam Varsavia celebranda.

Podobnasz rzecta w sprawie drugiey ex instantia Eorundem Actorum contra Illmam Charlottam Sophiam Abbatissam Herwordiensem /: ktora takze o tosz pisała, deklaruiąc zaliż nayprędzey będzie można przysłać Plenipotenta swego :/ zapisana.

W trzeciey sprawie ex instantia Eorundem Actorum contra Sermas & Illmas Mariam Dorotheam, Marchionissam Brandeburgensem, Eleonoram Charlottam Principissam Luneburgensem, Amaliam Ludovicam Principissam Cassoviensem Illmi olim Friderici Casimiri Ducis Curlandiae Filias Sorores inter se germanas citatas, poniewasz pro parte citata nikt się nieodzywał, tedy pierwsza Contumacya stanęła.

Podobnasz Contumacya y w czwartey sprawie ex instantia Eorundem Actorum contra Sermam Annam Principissam Caream, Illmi olim Friderici Vilhelmi Ducis Curlandiae & Semigalliae Consortem Viduam relictam zapisana.

W piątey sprawie Eorundem Actorum contra Gnosos Henricum Christianum de Birng Landhoffmeisterum, Joannem Henricum de Keiserling Cancellarium Ducatus

Curlandiæ citatos, poniewasz ex parte citata nihil się nieodzywał, contumacya stanęła.

W szostey Sprawie Gnsów Henrici Behr Consiliarÿ Præsidis, Christiani Korff, Ernesti Edvaldi ab Hucking et aliorum Consiliariorum Terrestrium Ducatus Piltinensis reponendi Decreti contumacialis Actorum, contra Gnosos Ulricum ab Osten Sacken et Ludovicam de Sacken Firksowa Viduam reponendi citatos był experyment. Zaszedł dekret Cassationis Decreti contumacialis, poniewasz Partes in Negotio Principali pogodziły się.

W siodmey Sprawie ex instantia Gnsorum Instigatorum Regni et M. D. Litt.æ Eorumque Delatoris Gnosi Jacobi Friderici Liberi Baronis de Ketler Ministri status Serenissimi Landgraviÿ Hesso-Cassellani Actorum contra Generosos Consiliarios Regentes, totumq Ordinem Equestrem Ducatus Curlandiæ & Semigalliæ Citatos podobnasz rejecta, jako y w pierwszych, ad Supplicationem Nomine Ordinis Equestris factam, stanęła.

Takowasz Rejecta ad Supplicationem Ordinis Eiusdem Equestris Curlandiæ w ósmey Sprawie Księcia Jmc Ferdynanda contra Gnsos Supremos Consiliarios, nec non Majores et Minores Capitaneos, cæterosq Officiales et alias personas Equestris Ordinis in Actu Commissoriali

72 riali expressas, tum et Judicium Commisso:
riale S.ae R.ae M.tis prosecutionum adcitatos, za:
pisana; cum inhibitione, aby Commissarze ul:
terius Actam Commissionis Sud non continu:
ent.

W Dziewiątey Sprawie wydany in contu:
maciam J.O. Wigant ad instantiam Jm Pana
Bucholtza.

Cop: ...

Copia Literarum Regis Prussiæ
ad S^m. R^m. M^statem Poloniarum.
Berolino d. 21. Januarij 1719.

post titulo.
Redditæ Nobis sunt Literæ Majestatis Vestræ d. 28.
mensis proximè elapsi ad Nos datæ, ex quibus non
sine gravi dolore intelleximus quàm iniquiore ac
perversè malevoli Homines apud M^statem V^ram
interpretantur, quæ hactenus intuitu rerum
Curlandiæ, et Nominum, quibus Civitas Geda=
nensis Subditis N^ris est obstricta, à Nobis acta
sunt, cum tamen hæc omnia, si tam candidè ad
aures M^statis V^ræ pervenissent, quàm simpli=
citer et justè à Nobis gesta sunt, illa à M^state
V^râ nullatenus improbari potuisse certo con=
fidamus. Magnum profecto hoc signum
est, gravissimas Nobis fuisse causas, quam ob=
rem in Literis N^ris ad Majestatem V^ram
nuper Grodnam transmissis, de falsis in Nostri
præjudicium per totam ferè Poloniam dissemi=
natis rumoribus, conquesti simus. Gratias
quoq Majestati V^ræ habemus maximas, quod
Literis suis supramemoratis ea de re aperto
animo Nobiscum agere voluerit. Eandem per=
amicè rogantes velit eundem in posterum ser=
vare modum, si forsitan similes contra Nos
ad eandem denuo deferantur obtrectationes;
ita enim fiet, ut Nostram erga M^statem V^ram
et Ser^mam Rempub^cam amicitiam nunquam
intermorituram ab omni nota vindicare
valeamus. Quo autem veritas superioris
Nostri asserti, tantò magis elucescat, cum
pace M^statis V^ræ seriem rei brevibus hic
delineare Libet. Non inficiamur
equidem, Nobis cum sua Czarea Majestate

cogitata

cogitata intercessisse nonnulla, num scilicet et quo inter amicos, Vicinos, Foederatosq licito pacto, quave rebus Eorundem communibus convenienti ratione, successio in Ducatus Curlandiæ et Semigalliæ Duce Ferdinando sine mascula prole decedente, in Marchionem Brandeburgo Svetensem sub Auspicijs et Authoritate Mstatis Vræ et Reipblicæ derivari posset. Tantum autem abest, Nos per hujus instituti Nri rationes, Mstatis Vræ et Reipblicæ in Ducatum Curlandiæ competenti Juri supremo et Dominio directo, quidquam detrahere voluisse, ut potius hoc omnia sarta tecta et illæsa conservare, et præterea eo allaborare constituerimus, ut ex hoc negotio haud contemnendum in Mstatem Vestram æque ac Rempblicam Ipsamq Curlandiam redundaret emolumentum: Quod quidem, ut reliqua nunc taceamus, in eo consisteret, ut Marchio Svetensis partim conjugio Eum inter et Viduam Curlandiæ Ducem ineundo, partim factis Ei cessionibus, Curlandiam ab omnibus prætensionibus, quas in illum Ducatum Alte memorata Vidua Dux, Serenissimæ Principes Sorores Curlandiæ, necnon Ducissa Saxomeiningensis, et Abbatissa Herverdiensis, summo Jure habent et quæ valore aliquot millena millia Talerorum excedunt ac aliàs post mortem Ducis Ferdinandi, vel ab ejus successore proximo, vel ab ipsa Majestate Vestra et Respblica, Feudo Curlandiæ ad Eandem revertente, necessario exolvendæ forent, prorsus et ex asse liberaret, sine ullo Reipblicæ et Ducatûs Onere, imo ut ne quidem Allodij Curlandiæ, cujus non leve esse momentum, et quod ad

Hæredes

Hæredes Fœminas extincta Mascula Ducum Curlandiæ stirpe, pertinere nullum dubium est, à Feudo ejusdem Ducatus separandi periculum ullum esset metuendum. Existimavit Nobiscum Serenissimus Czarus, id consilij Majestati Vestræ et Reipublicæ minimè posse displicere: Nam de alio Curlandiæ Principe, non tantum post fata Ducis Ferdinandi, sed eo etiam adhuc vivente instituendo, certam Majestati Vestræ stare sententiam, inde conjecturam fecimus, quod Ipsa Majestas Vestra paulò ante eò fuerat intenta, ut Dux Ferdinandus statim Feudo Ducali privaretur, et in Ipsius locum Princeps Saxo Weissenfeldensis succederet. Qua de re etiam Majestas Vestra Serenissimo Czaro solennem conventionem obtulerat, quam tamen Sua Czarea Majestas Ratificationis suæ Tabulis nonfirmavit, quamvis à Majestate Vestra id jamdum esset factum. Accedebat, quod sperare liceret, Majestatem Vestram et Rempublicam in constituendo novo Curlandiæ Duce, Principis è Marchionum Brandeburgensium oriundi stirpe, ut potè quæ æterno fœdere cum Serenissima Republica, necnon propinquæ cognationis vinculo cum Ducali Domo Curlandiæ conjuncta est, majorem curam habituras, quam Principis, quem ejuscemodi supramemoratæ rationis magni ponderis Majestati Vestræ et Reipublicæ non æquè commendatum redderent. Fatemur porro nos dictæ successionis causâ, Ordines Curlandiæ haud insalutatos non reliquisse, sed nullatenus ea mente, ut Marchionem Ferdinandi Ducis successorem sibi eligerent vel designarent, quis enim ignorat, id in statuum Curlandiæ potestate situm non esse! Verùm id tantummodo

apud

apud illos egimus, ut Mstati Vrae et Reipbicae Marchionem de meliori nota commendarent, liq; testatum redderent, gratum acceptum sibi fore. Majestas Vra et Respbica dignarentur Feudum Curlandiae post mortem Ducis Ferdinandi in Marchionem conferre, unde illi felicia tandem quietaq; tempora, et alia in communem Curlandiae rem commoda praestolarentur. Nos certè in hoc speciatim puncto, uti in toto Successionis Curlandiae negotio eousq; progressi non fuimus, quò ipsa Mstas Vra Principis Weissenfeldensis causa tetenderat: Quatuor enim priores Articuli Conventionis supradictae conceptis referunt verbis, ut Ordines Curlandiae solenni Deputatione ad Mstatem Vram et Rempbcam ablegata, utramq; requirent, ut Ducem Ferdinandum Feudo à Mstate Vra collato, privarent, in ipsius autem Locum Principem Saxo-Weissenfeldensem substituerent, et Ducatu Curlandiae et Semigalliae investirent. Majestas Vra quoq; sibi revocabit in mentem, quod cum praedicti Ordines Curlandici, ad normam hujus Tractatus, suas apud Mstatem Vram supplices interposuissent preces, tantùm abfuisse, ut Mstas Vra quidquam in eo inveniret Juribus suis Reiq; publicae injuriosum, ut potius Literis die 18. Junij 1718. quam clementissimè ad praedictos Ordines scriptis, preces hasce confirmaret, earundemq; se habituram rationem amplissimis verbis promitteret, nulla tunc de Duce Ferdinando adhuc superstite, quod nunc Nobis opponitur, mentione facta, quasi illud ad elidendam Principis Weissenfeldensis praetensionem qualecunq; posset afferre impedimentum,

multoming

multominus à Mtâte Vrâ tunc Curlandiæ Ordinibus vitio datum est, quod se negotio suc=cessionis in Ducatu Curlandiæ constituendi ingere=rent. Quod Gedanenses attinet, luce meridiana clarius constat, ipsius insuper Civitati in agro numero extantes contractus, obligationesque demonstrant, complures Subditos Nostros in Borussia et Pomerania, bonam partem facultatum suarũ eò collocasse, ut Civitati Gedanensi, dum illa ma=gnis premeretur periculis, auxilium ferrent, et ea ratione interitum et excidium Urbis ab eâ averterent. Pro tanto beneficio, præfatis Subditis Nris à Civitate Gedanensi, unica hæc relata est gra=tia, ut illa suis creditoribus, neq sortem, neq usuras pecuniarum ei concreditarum per longum tem=poris spatium, solvere voluerit, imo eâ tandem processerit impudentia, ut ne quidem se amplius obstrictam putaret, ad ea quæ præstanda, quæ in datis Chirographis promiserat, sed varijs modis, frivolisq sub prætextibus, modo hoc, modo illud inde detrahere non erubuerit. Fa=ctum proinde est, ut illi Creditores, inter quos diversa pia corpora, necnon complures Viduæ, Orphani et aliæ personæ miserabiles reperiun=tur, ad duram egestatem redacti, instantissimis precibus et lachrymis à Nobis efflagitaverint, ut eorum causam atq tutelam suscipere non dedigna=remur. Nos proprio nunc judicio libenter relinquimus, quid Nostrarum tali in casu esse debuerit partium, et num aliquid injusti à Nobis admissum fuerit, cum Gedanenses Literis ad illos datis exhortati sumus, ut tandem ali=quando Subditis Nostris, solvendo illis debita, sa=

tisfieret

susperet. Si hac occasione Gedanensibus fortè dictum est, sibi soli ut imputaret Civitas, quando medijs minus gratis et incommodum aliquod secum trahentibus, adversus illam utendi, necessitas Nobis imponeretur, hoc certè à nemine in eum debet detorqueri sensum, quasi hostilia et destructionem vel excidium Civitati minati fuissemus, Nostra enim potius interest, ut Urbs illa, Ditionibus Nostris magna ex parte confinis salva maneat et conservetur.

Verum si quid severioris Notæ, contra Gedanenses fuisset statuendum, id omne forsitan eo saltim recidisset, ut casu, quo subditis Nris, retentione pecuniarum illis debitarum, justitiæ Administratio ulterius protraheretur, secundum communia Gentium Jura, Civitas Ipsiusq Incolæ et Subditi, in Terris Dnaõni Nræ subjectis, eodem modo habiti, et illis justa et æqua tam diu denegata fuissent, quam diu Civitas erga subditos Nostros simili modo se gessisset. Hæc omnia si à Mstate Vra pro eâ, qua pollet, æquanimitate, accuratius erunt perpensa, nullum est dubium, quin facile agnoscat neq in Negotio Curlandiæ, neq respectu Civitatis Gedanensis quidquam à Nobis factum aut susceptum esse, quod Pactis et Fœderibus, quæ Nobis cum Majestate Vra intercedunt ullo modo contrarium dici possit aut debeat.

Videtur itaq planè supervacaneum esse Serenissimis Dnis Vlatiensis et Olivensis Sponsores hanc ob rem interpellare, aut illorum guarantiam requirere, prout à Mstate Vra, sine ulla tamen necessitate, aut sufficienti causa, factam esse compertum habemus.

Sibi potius

Sibi potius Majestas Vestra persuadeat, Nos praedicta Pacta et Foedera, nullo non tempore sancta et intemerata fide servare, et amicitiam ac bonae vicinitatis Leges, quae Nostros Praedecessores inter et Serenissimam Rempublicam ab omni tempore floruerunt summo studio colere, pro tuenda autem amicae Gentis Libertate, gloria atque Juribus, necnon in promovendis Ejusdem commodis omnem operam impendere velle.

Spem quoque indubiam concipimus futurum esse, ut Majestatis Vestrae et Inclytae Reipublicae erga Nos voluntas huic Nostrae non fucatae amicitiae semper respondeat, praesertim vero ut in Negotio Successionis Curlandiae Nostrorum et Serenissimi Czari desideriorum Majestas Vestra et Respublica rationem habere non graventur, Civitati Gedanensi quoque seriis mandatis injungatur, ut quaecunque subditis Nostris debet, illis secundum aequitatis et justitiae regulas quantotyus persolvat.

Quod superest Majestatem Vestram diutissime valere, omniumque prosperitatum incrementis in dies laetari ex animo cupimus, et quidquid ex propenso fraternoque Amici et boni Vicini affectu expectari potest, proline Eidem deferimus. Dabantur ut supra.

Copia Responsorialium Suae Regiae Majestatis ad suprascriptas Literas Regis Prussiae. Fraustadio d. 16. Martij 1719. dati:

post Titulos.

Ultimis Responsorijs Berolini 21. Januarij

Anni

Anni præsentis datis Majestati Vestræ aperto sincerog animo contenta earundem eò libentius resolvimus, quò magis amicitiam veram candidamq absq ullo recessu sartam tectamq inter Nos ac Dominia Nostra religiosè conservare desideramus, reciproca documenta Nobis de Majestate Vestra certè pollicentes. Cogitata sive proposita Majestatis Vestræ cum sua Czarea Majestate ratione successionis in ducatu Curlandiæ et Semigalliæ in casum decessus Ducis Ferdinandi sine prole mascula, in Marchionem Brandeburgo-Svetensem derivandæ, nec à Nobis, nec à quopiam ullatenus probari, multominus excusari queunt, obstantibus evidentibus in contrarium Legibus Primevorum Pactorum Subjectionis, Incorporationis, Formulæ Regiminis, aliorumq Jurium clarissimorum Regibus Poloniæ ac Ordinibus Reipublicæ servientium, vigore quorum, sicut directum et supremum Dominium in antecessum, ita utile, fructuosum, et usuale post sterilem obitum prædicti Ducis absq ulla reservatione, vel facultate Novi instituendi Principis Feudatarij, ad Nos totamq Rempublicam devolvi ac spectare incontestabiliter dignoscitur, exclusâ prorsus cujuscunq et qualicunq prætensa Successione, quæ neq sub colore quasi paris meditationis Nostræ in promovendo Principe Weissenfelsensi Cognato Nostro, neq sub prætextu acquirendarum cessionum à Viduis Principissis Curlandiæ affectari per quempiam

potest

potest. Nam quo ad meditationem Nostram ingenuè fatemur Majestati Vestræ, Nos partim ad excludendam à longe prævisam Mtatis Vræ prætensionem, partim ad complacendum Czareæ Mtati, quæ id in signum Majoris Amicitiæ à Nobis desiderabat, partim denique ex propensione naturali qua commodis Eorum studere solemus, qui sanguinis vinculo Nobis juncti sunt aliquos passus innoxios incremento Reipblicæ, semperque ad arbitrium et decisionem illius remissivos suscepisse, urgentibus nimirum sollicitis precibus Nobilitatis Curlandiæ, idque exemplo Prædecessoris Nostri Sigismundi Primi, qui in Albertum Marchionem Brandeburgicum Nepotem suum ex Filia Casimiri Quarti genitum Ducatum Prussiæ, nunc in possessione Mtatis Vræ durantem, jure Feudi derivavit, mediante beneplacito Reipblicæ. Insuper opinabamur facilius præferendam à Repblica casu quo novum Feudum vellet concedere Principem Weissenfeldum Marchioni Brandeburgico-Swedensi, tanquam minus metuendum, gravemque futurum Regno Poloniæ; cumque Respblica ex ea consideratione ne potentiorem reddat Domum Mtatis Vræ huicque Regium titulum recognoscere differat, quomodo sperari possit ut accessioni Curlandiæ tam considerabilis Provinciæ non resistat. Quod verò ad prætensiones Viduarum Principissarum Curlandiarum

attinet, hasce liquidè et manifestè demonstrabitur, vel nullas, vel insubsistentes esse, vel si aliquae praevio examine et forma judicij comperirentur, interventuram Reipublicam per administrationem Justitiae ad instantiam praetendentium media accommodationis, quemadmodum minimè dubitamus, ita confidimus consumatae perspicaciae Mtatis Vestrae, quod attentis Nostris tam validis et firmis repraesentationibus, non solum memor Anteriorum beneficiorum Antecessorum Nostrorum et Reipcae primum Lineae Albertinae, deinde Lineae Berolinensi Electorali Praedecessorum suorum gratuita munificentia liberaliter praestitorum, verumetiam ex reflexione insuperabilium difficultatum, ac attrahentium incomodorum ab invicem consequentiarum à cogitationibus ulterioribus convertendae Curlandiae in novum Feudum, non tantum desistet, sed totaliter supersedebit, sciens pro certo praetactam Provinciam neq dari, neq accipi salvâ Republica posse. Simulq persuasa idem Nos facturos, qui amorem Reipcae charitati Sanguinis Nostri anteponendo, potius incrementa subditorum Nrorum quàm Nostra augere, solaq utilitate Civium Gloriam Nostram metiri decrevimus.

Quantum attinet Gedanenses, non expediebat illos Mtati Vrae tanquam proprios subditos mandatis imperativis ac comminativis, satis aliundè afflictos affligere, et obligare

gare ad satisfactionem, proprijs Incolis, non=
servatâ nec petitâ Juris justitiâ per ordina=
riam formam processus Juridici in prima
instantia, et deinde in supremâ apud Nos,
tanquam directum Dominum Omnium Civi=
tatum Regni, sine quo gradu prius præmisso,
Jus repressaliorum de more Gentium censetur
illicitum; Et si illud à subditis Majestatis Vrae
attentaretur, de facto permissum quoq; foret
Nostris vicem pro vice reddere, longè potiori
Jure subditos Majestatis Vrae simulq; Nros,
intuitu Eventualis vel Actualis Homagij
vigore Dominij directi Literis Nris Intima=
torijs potuimus solari indagantibus, nonne
patiantur aliqua gravamina vel præju=
dicia in suis Juribus ac Libertatibus,
contra Nexum Pactorum; nihilominus
ob respectum non alterandæ amicitiæ Mtis
Vrae tantisper eam diligentiam dissimula=
vimus. De cætero Mtati Vestræ omni=
genam prosperitatem

Copia Literarum Regis in
Prussia ad Sam Ram Mtatem
Poloniæ. Berolino d. 28. febr:
1719. datarum.

post titulos

Nulli dubitamus, quin redditæ sint Mti Vestræ
Literæ, quas ad Eandem 21. Mensis proximè elapsi

dedimus, et quibus Nostrum cum Mste Vestra et Serenissima Republica nullo non tempore, sinceram amicitiam colendi desiderium, uberius testati sumus, nec non circa obtrectationes in Curlandiæ et Gedanensi negotio ad Mstatem Vestram in Nostri præjudicium delatas, tam candide Nostram exposuimus mentem, ut sperare liceat, hac in re Msti Vestræ abunde satisfactum, Nos vero apud Eandem ab omni suspicionis nota liberatos esse.

Hæc Nostra in Mstis Vestræ æquanimitate collocata fiducia efficit, ut Eandem quoq hac certiorem esse reddendam arbitraremur, haud ita pridem ad manus Nostras scriptum aliquod pervenisse quod Mstis Vestræ sub nomine Varsaviæ in publicum prodijt, et quo ex delatione Ferdinandi Curlandiæ Ducis (: quam tamen ille prorsus ignorare profitetur :) Ducissa Saxocoburgensis, et Vidua Ducæ Curlandiæ, uti et tres Principes, proxime defuncti Ducis Curlandiæ Ebores, nec non Abbatyssa Hervordiensis citantur, ut intra præfixum sex septimanarum terminum, coram Judicio Relationum in Curia Mstis Vestræ celebrando, compareant, sua in Ducatu Curlandiæ Jura, et actiones producant, et liquidum de illis constituant alias vero videant et audiant, se ijsdem abjudicari deoccupationemq Præfecturarum, Arcium, aliorumq in hoc Ducatu bonorum interposorum decerni.

Nondum equidem liquet, an scriptum illud jussu atq mandato Mstis Vestræ emanaverit, hactenus enim illud

Enim illud in forma fide digna conspicere Nobis non contigit, nec scimus, an ad manus illarum, quarum interest, eo quem Jura praescribunt, modo sit transmissum.

Cum tamen hoc negotium ejus sit naturae, atque indolis, ut non solum respectu Nostri, verum etiam intuitu diversarum Principum Foeminarum, quae partim arctissima necessitudine Nos attingunt, partim in fidem, et tutelam sese commiserunt Nostram magni sit momenti Msti Vrae (uti speramus) haud displicebit, quod cum eadem hac de re per praesentes Literas Nostras, amice agere constituerimus.

Quid Serenissimo Czaro de eo sit sentiendum quod etiam ejusdem Fratris Filia alte memorata Vidua Dux coram Judicio Relationum in Jus vocata sit, id Suae Msti merito relinquimus.

Nos autem Mstem Vestram rogatam esse volumus ut diligentius perpendat, piè defuncti Ducis Curlandiae Friderici Wilhelmi Sororem natu maximam Principi e Domo Nostra Regia oriundo, duas Sorores aetate subsequentes, autem Principibus, nullius, praeter Caesaris, et Imperij potestati subjectis Matrimonii unctas esse, Abbatissam quoque Hervordiensem Statibus Imperij Germanici annumerari, respectu Ducissae Saxo Coburgensis, etiam non solum pari modo sese rem habere, uti cum Serenis tribus Sororibus supra dictis, quae omnes statim post Nuptias suas consummatas, ex Ducali Curlandiae Familia excesserunt et eo Ipso ab omni potestate, et Jurisdictione Regni

Poloniæ, ejusdemq Judiciorum, immunes redditæ sunt, verum etiam magnam hujus negotij partem ad Nos ipsos spectare, scilicet ratione dotis, quam Ducissa Saxo Coburgensis Filia ex Domo Nostra progenita Curlandiæ Ducatui intulit.

Hæc enim Dos certis casibus Nobis restituenda erit, uti ex pactis connubialibus Ducissam inter, et ipsius primum Conjugem piè defunctum Fridericum Casimirum Curlandiæ Ducem initis, quæ à Mte Vestra solenni confirmatione corroborata sunt, unicuiq videre licet.

Quæ cum ita sint Mtas Vestra pro illo, quo in Justitiam æquitatemq fertur amore, facilè judicaverit, num altè fatæ Smæ Principes Fœminæ sine præjudicio, et Læsione dignitatis suæ, et Jurium Eminentiorum, quibus Principes Imperij gaudent, coram Judicio Relationum Poloniæ causam dicere, ejusdemq judicata agnoscere possint, et num speciatim à Nobis Nostrisq necessarijs, tale quid postulari debeat, præsertim, cum ex scripto illo sæpius nominato, dilucidè appareat, quid Consilij per citationem hanc agitetur: et ut uno verbo rem dicamus, nihil aliud per illam quæri, quam ut illæ, quarum interest, sub specioso Juris prætextu, suis in Curlandiæ Ducatu possidentibus Præfecturis, Arcibus, et Bonis ejiciantur, omnibusq circa illa priventur. Id enim Illis in antecessum, quamvis nulla adhuc causæ cognitio præcesserit, dicta citatione haud dissimulanter significatur.

Præterea quoq notum est Mti Vestræ in Pactis Bydgostiensibus Nos inter, et Serenam Rempbcam Poloniæ

initis

initio, ad dirimendas utrinq lites supervenientes, longe alium praescriptum esse modum, quare etiam speramus fore, ut illum in hoc quoq casu Mtas Vestra admittat. ita scilicet, ut à Mte Vestra ab una, et à Nobis, necessarijsq Nostris ab altera parte Plenipotentiarij constituantur, qui certo in loco congregati omnia ad rem pertinentia diligenter expendant, de nominibus, et postulatis hisce cognoscant, nec non de medijs, quibus universis interesse habentibus satisfaciendum conveniant.

Non possumus, quin hac occasione Mti Vestrae significemus, quam moleste Nobis accident: ordinibus Curlandiae, atrocissimo quasi crimini datum esse quod Nos cum illis hac de re, et qua magis opportuna ratione omnibus postulatis satisfaciendum, gravissimaq inde alias metuenda incommoda a Ducatu Curlandiae avertenda, Consilia Nostra communicaverimus, hi Ordines etiam coram Mte Vestra declaraverint, Sibi haud ingratum futurum esse, si illum in finem Mtas Vestra propositionem de Successione Marchionis Brandeburgensis in Ducatum Curlandiae, quae utilitati cum publicae, tum privatae, valde congrua esse videretur, optimamq praedictis praetensionibus satisfaciendi ansam praebere possit, comprobare vellet.

Praeter haec in toto illo Negotio cum Ordinibus Curlandiae, nihil actum, nihil ab illis susceptum est. Quae omnia autem ita sunt comparata, ut ijsdem Reipblicae Polonicae magis propiciatur, quam ejusdem

8.8. in Curlandiam Juribus, quicquam decedat, firmiter enim Nobis stat Sententia, illa Jura, et quaecunq alias Srmae Reipcae competunt, prout aeternum ejusdem Foederatum decet, semper strenue, et pro virili contra quoscunq tueri; tantum abest, ut quaedam tentare velimus, quae possunt Diis illis contraria.

Quando etiam Nobis in memoriam revocamus Majestatem Vestram solenni cum Sermo Czaro inito pacto, et rati habito, id egisse, ut adhuc vivente Duce Ferdinando, Princeps Saxo Weisenfeldensis eidem substitueretur, et Ducatu Curlandiae investiretur, adduci non possumus, ut credamus, vel saltim animo Nobis fingamus, extare in Polonia leges, quibus cautum sit, Ducatum Curlandiae facta olim consolidatione Dominij directi, et utilis cum Regno Poloniae in unum corpus necessario esse redigendum.

Id enim si ita esset, inde necessario sequeretur, Tractatum supradictum Legibus et constitutionibus Poloniae fundamentalibus è Diametro contrarium esse; quale Pactum Mtem Vestram in Detrimentum Reipblicae, et posthabitis ejusdem Legibus pangere voluisse nefas credere foret.

Quod autem Ordines Curlandiae à novi Principis Electione non in totum sint arcendi, sed eorum circa talem Electionem in medium prolata monita attendenda, eorumq non exigua vis sit, et Authoritas id Ipsa Mtas Vestra agnovit in Tractatu supradicto cujus articulos compendij gratia hisce Literis adjicere è re visum est, qui Tractatus etiam procul dubio sortitus fuisset effectum, nisi Srmus Czarus ex causis

Msti Vestræ Notis, magis consultum esse duxisset, il-
lum ratificationis Suæ Tabulis non firmare.

Nos Mstem Vestram enixe rogamus, ut omnia
et singula superius adducta attentius considera-
re, momentisq Suis ponderare dignetur, et contra
Equestrem Curlandiæ ordinem nullam quippe
animadversionem actionibus suis plane innoxijs
promeritum, nihil gravius statuat, ac deniq imminenti
Relationum Judicio quævis ulterius attentanda prorsus
inhibeat, præsertim cum procerto habeamus, vix ullam
citatarum Principum Fæminarum coram dicto Ju-
dicio Relationum comparituram, litemq ibidem ullo
modo contestaturam.

Interim Nos in omnem eventum, ac ubi his non
attentis, præter spem, et opinionem Nostram, modo me-
moratum Judicium in hoc negotio ulterius processerit
Nostro, et earundem Principum nomine præsentibus
literis adversus ejusmodi injusta molimina protesta-
mur, ac manifeste declaramus, Ipsas eadem nullo
tempore pro justis, et Jure validis habituras, nec quorum
ullam debeant habere rationem, digna existimaturas.

Illud autem Nostrum de Mstis Vestræ genero-
mente est Judicium, ut hac in re nil, nisi justitiæ con-
sentanea ab eadem adhuc præstolemur, inprimis
autem confidamus propositionem, quam supra
de congressu ad sopiendas hasce lites per Commissa-
rios, æquali utriusq partis authoritate instituendo
Mstati Vræ fecimus, eidem tanto magis arrisuram

esse, quod nulla alia via, superesset, qua res amice expediri, et saepius appellatis Principibus Dominis justa, et aequa in hoc negotio tribui possent.

Quod reliquum est Msti Vestrae prosperam valetudinem, et ad omne votum suum fluentes felicissimos rerum successus ex animo precamur.

F. Vilhelmus R.

Ilgen

Copia Responsorialium ad praecedentes

Quantum curamus sinceram inter Nos et Majestatem Vestram amicitiam, ut semper intacta vigeat, tantum Justitiae Juribusq Regni Nostri ex vinculo Juramenti, quo Illi obstricti sumus, ut inviolata maneant, studij impendimus. Et inde venit, quod cum contra veteres Regni Leges, Juraq Nobis et Reipublicae servientia, ac ultra beneficia Ducibus concessa, Curlandiam & Semigalliam non sine gravi Nostro et Reipublicae praejudicio praetensionibus externis implicari advertimus, ex Nostra et Senatorum Consiliariorumq Nostrorum matura deliberatione, citationes ad Judicia Relationum Nostrarum propriarum, contra Principissas Curlandiae, pro liquidandis explicandisq suis praetensionibus, ex Cancellarijs Regni

et M. D. Lit.

et M. D. Lit: emanare permisimus, atq cum Prin-
cipissa Elisabet Sophia Saxocoburgensis et Mey-
nungens Literis Suis Meningæ in Arce Elisabeten-
burg datis d. 15 Mensis February et Abbatissa Her-
vordensis Seorsivi itidem Literis sub data in Ver-
den d. 16 February Anno præsenti ad Nos scriptis
legalitates impossibiles in termino Mensis Marty
Comparitionis Plenipotentum Suorum exposuis-
sent, Ipsis uti Principissis Curlandiæ Beneficium
rejectionis institutæ actionis ad aliud tempus con-
cessimus, Quare autem in alie Principissæ Cur-
landiæ per Suos Plenipotentes comparere et Jura
sua ad Curlandiam prætensa liquidare non va-
leant. diligentius perpendendo, rationem adæqua-
tam non invenimus præcipue cum non de Duca-
lis Prussiæ prætensionibus, quæ ad Bidgostiensia
Pacta referri possent, nec de Personis, ut coram
Cæsaris et Imperij Germanici potestate convenian-
tur, sed de Curlandiæ rebus quæstio moveatur,
itaq rite et legitime Judicium Nostrum in mate-
ria Curlandica procedere arbitramur. Quod attinet
Negotium Successionis in Curlandia in hoc ad Lite-
ras priores Nostras Nos referimus, et quod Primores
Equestris ordinis in Curlandia pro Suis attenta-
tis Reipublicæ præjudiciosis conventi ab Instiga-
toribus Regni et M. D. Lith: coram Nobis Judicioq
Nostro, uti Subditi nostri respondere, et se in objectis
justificare teneantur, nullum dubium esse

 censemus. Prosperam de cætero valetudinem Serenitati Vestræ apprecamur.

Copia Literarum Principis Adalberti Marchionis Brandeburgensis ad S. R. Mtem Poloniæ. Berolino d. 27 Februarij 1729 datarum

Rumor nuperrime ad Nos delatus est, Conjugem Nostram cum Srmis ejus Sororibus, cæterisq Jus aliquod in Curlandiæ Ducatum prætendentibus esse citatas, ut coram Mte Vestra et Senatoribus Regni magniq Ducatus Lithvaniæ et Judicio Relationum comparcant, ac prætensiones, quæ Illis ratione Jurium dotalium, aut alias in Ducatum Curlandiæ competunt liquidas reddant. Cum verò ob varias prægnantes rationes, quas habitâ communicatione cum Conjugis Nostræ Srmis Sororibus proxime latiùs exponemus Nra Jura, atq Prætensiones dicti Judicij Relationum Arbitrio submittere non putamus obstricto esse, ita Speramus, et confidimus a Regia Mtate Vestra ut Judicio Relationum in hac magni momenti causa, in præjudicium Nostræ Conjugis ejusq Consortium Srmarum Principum Curlandiæ nihil susceptum, sed potiùs huice Nostris repræsentationibus locum datum, et non ægrè latum iri, quòd in eventum contra omnia, quæ in

præjudicium

præjudicium Nostrum, aut dictarum Nostræ Conjugis Serenissimarum Sororum vergere possunt, Solennissime protestemur, et quævis competentia Nobis, Nostrisque Consortibus reservemus

S.ᵃᵉ R.ᵃᵉ Majestatis Vestræ
Addictissimus
Adalbertus Fridericus
Princeps Borussiæ et Marchio Brandeburgensis.

Copia Responsorialium ad prædedentes ex Cancellaria Saxonica sub Sigillo Cubicularii datarum.

Cum Superiori tempore Illmi Duces Curlandiæ et Semigalliæ â Serenissimis Prædecessoribus Nostris Regibus et Republica Regni Nostri Feudum horum Ducatuum sibi concessum habeant, et ut Vasalli beneficiariique Principes Superiorem suum Dominum recognoscere, ex Pactis Investituræ suæ sint obligati; itaque mirum non sit Serenitati Vestræ, quod Generosi Instigatores Regni et M. D. Lit.ᵃᵉ Serenissimas Consortem, et ejus Sorores, uti Principissas Curlandiæ et Semigalliæ, Jura dotalia, et prætensiones in Feudo horum Ducatuum se habere prætendentes, ut eas per suos Plenipotentes Judicialiter liquident, sint conventæ; si maturius Serenitas Vestra rem hanc perpendet, observare poterit, quod ex ratione Juris, et Feudi Illmi Friderici Casimiri Ducis Patris sui prætensionum ex Feudo eodem pullulantium, non alibi nisi in Judicio Nostro competat cognitio. De cætero prosperos Successus.

Copia Listu Cara Jmci Moskiewskiego do JW. Kr. Mości z Petersburka d. 18. January 1719.° pisanego.

post Titulos.

Uwiadomieni jesteśmy że za Ordynansem W.o Krolewsk.o Wielicżeństwa Generał Feldmarszałek W. Kr. Mći Graff Fleming negocjatur przy dworze Cesarza Jmci Rzymskiego imieniem Rzpptey o jakieyś Allianice przeciwko Nas, do ktorego Aliansu pomieniony Feld-Marszałek, nietylko JW. Cesarskie Wielicżeństwo, lecz y drugie Potencye wprowadzić stara się y usiłuie, udaiąc Nas przez rozne wymyślone relacye y nieprawdziwe dzieła, jako byśmy intencyą mieli nietylko Kurlandyą, lecz y insze niektore Prowincye oderwać od Korony Polskiey, y całe to Krolestwo rozdzielić, także in Romano Imperio Woienne wzrzucić kłotnie, y nibyśmy przeciwko JJgo Cesarskiey Mości y inszych Potencyi, mieli mieli niektore przeciwne y skryte Intencye, y że dla tego Woyska Nasze w Polszcze trzymamy, et his similia. Że zaś rownym sposobem y naznaczony od Wasze.o Krolewsk.o Wstwa do Porty Otthomańskiey Consul, teyże Porcie wszelkie podobne o nas insinuat relacye, y przeciwko Nas do Woyny pobudza; insuper jako Nam iest wiadomo, że y Ministrowie Wasze.o Wstwa w Warszawie Ablegatowi Tatarskiemu takiesz propozycye uczynili, y potrzebowali, żeby Han Krymski inkursyą w Państwa Nasze przedsię wziął, przymuszeni tedy jesteśmy dać temu wiarę, że te wszystkie Nieprzyiacielstwa,

nieporzą

niepochybnie według ordynansu Wo Wstwa prze=
ciwko Nas czynią się, lubośmy do tego nayınniey=
szey niedali okkazyi, y nigdy na to u Wo Krolewsk.
Wstwa niezasługowaliśmy się, Lecz świadczone
Nasze ku Wu Wielicenstwu officia od początku
Elekcyi y ustąpienia na Thron Polski, nietylko
Wey Kr Mci y całemu Krolestwu Waszemu, Lecz
y całey są wiadome Europie. Czego y ostatniey Confe=
deracyi Generalney uspokojenie znacznym iest do=
kumentem. Przeto wiedzieć niemożemy, za co ta=
kie przeciwko Nas zaciągamy niełaski, a osobli=
wie gdy to wszystko co się wyżey wyrażito, y to
na Nas pomieniony Feldmarszałek Wey Kr Mosci
imponit, purè jest zmyślona y fałszywa impo=
stura; W czym przed Bogiem y całym Czci godnym
światem, niewinnemi pokazać się możemy, gdysz
My nietylko Xięstwo Kurlandzkie od dawney Rzeczy=
pspłtey protekcyi oderwać niepragniemy, Lecz iescze
w tym y Traktatem z Krolem Jmĉ Pruskim obowią=
zaliśmy się, żeby Kurlandyą jako Xięstwo Sąsiedz=
kie zawsze pod władzą jednego Xiążęcia y pod Protekcyą
Korony Polskiey utrzymywać, y niepozwalać żadney
Potencyi one przywłaszczać. Ratione zaś inszych
Prowincyi od Korony Polskiey oddzielenia, albo tesz
o dywizyi tego Krolestwa, nigdyśmy y w myśli Na=
szey niemieli, y wiadomo jest samemu Waszemu
Krolewskiemu Wielicenstwu, jak wiele Nam o tym
było Propozycyi, y jakiemi roznemi sposobami, z de=
klaracyą y przyobiecaniem wielu awantażow, z po=
czątku Panowania Wey Kr Mci asz do tych czas,
aleśmy to zawsze odrzucali, y z tymeśmy się oświad=
czali y deklarowali, że ani sobie nic od Korony Pol=
skiey niepragniemy, ani tesz komu inszemu odłączyć
co od niey, a tym bardziey rozdzielić, Lub tesz

pod

pod absolutne Jarzmo, lub przeciwko Woli wszyst=
kich Stanow pod Sukcessyonalną Regencyą, tak dla
Sprawiedliwey z tyssiącletnią przyiazni, dawnych y no=
wych Sąsiadow, iako teraz y dla własnego Interessu
swoiego pozwolić niemozemy. Zaczym tedy szczere
y życzliwe Nasze y dobrze sprzyiaiące Progressa wszel=
ką wyżey wyrażoną Nienawiść przeciwko sobie po=
ciągnelismy: Mo że bowiem każdy to rozsądzić, znaią=
cy się w Dziełach statycznych y politycznych, że
ieśli byśmy czego pragneli dla siebie od Korony Pol=
skiey, niemoglibyśmy lepszego na to znalesć spo=
sobu, iako po otrzymaney Zupełney Połtawskiey
Wiktoryi, kiedy wszystko w Naszey Mocy y dyspozy=
cyi było, y żeśli byśmy wtenczas kogo inszego na
Thron Polski po wygnaniu Stanisława Leszczyn=
skiego, y Abdykacyi Waszego Wielicenstwa, promo=
wować chcieli: (iako od wielu w tym prozby, żeby
to uczynić, do nas zachodziły:) tobyśmy y tego do=
kazać, a przytym wszystko cobyśmy chcieli w
Awantaż swoy uczynić mogli; Lecz quo zelo et
Magnanimitate, po tak wielu poniesionych Krzy=
wdach, ku Osobie Wey Kr Mci postępowaliśmy, y zno=
wu Wey Kr Mci do Polskiego Thronu dopomogli,
dobrze iest wszystkim wiadomo, a oraz spodziewa=
my się, że y Waszemu Wielicenstwu z pamięci ieszcze
nie wyszło. Co zaś należy o pretexcie utrzy=
mania, albo powrocenia się w Kraie Polskie Woysk
Naszych, ktore z Meklemburgiey pisz acku ma=
szeruiąc do Panstw Naszych za Granicą Polskiey
znaydowały się, ale nie dla czego inszego, naprzod
przymuszone znowu się powrocić, tylko dla tego
żeśmy widzieli, że na złość y propozycyą Naszą
uczyniona Nasza z Gdańskiem Konwencya

disaprobowana

disaprobowana była, według ktorey in commodum Sojusznych Interessow, pod Imieniem W. Kr. Wßtwa przygotowane y włożone Kapry przeciwko Spolnego Nieprzyiaciela Krola Szwedzkiego mieli bydz do Akcyi Woiennych zażywane, lubo to wszystko z woli y approbacyi Waszey Krolewskiey Wßtwa iest uczyniono, y mieliśmy w tym od Wey Kr Mci asseкuracyą, że W. Kr Mość to pod Imieniem swoim Miastu Gdańskowi uczynić pozwolisz; Lecz miasto tego, wyprawienia pomienionych Kaprow Gdańszczanom zakazano, chociasz mocą Sojuszow Waszemu Krolewskiemu Wielkiemu y Rzptey, gdzie się tylko sposobność pokaże, należy wszelką szkodę y dywersyą Nieprzyiacielowi czynić; dla czegoż tedy taki postępek in commodum Nieprzyiacielowi iest uczyniony: że mu miasto dywersyi y szkody pomoc świadczyi pozwolono, przewozyć z Gdańska do Państw Jego Pieniądze, zboże, Ammunicyą y wszelkie Woienne y do alimentowania należące necessaria, czego My inaczey przyiąć y rozsądzać niemożemy, tylko że się to dzieje dla wygody y awantażu Nieprzyiacielowi. Nad to podali Nam do tego zatrzymania Woysk Naszych większy zeron, rzeczą konfirmuiące wiadomości, o powziętym przymuszeniu Stanow Rzptey na Seymie Grodzieńskim do naznaczenia Successori Haeredis Korony Polskiey, czego Nam, jako wyżey wyrażono iest pozwolić niemożna, gdyśmy już w wielu okkazyach hazarduiąc swoią własną w Niebespieczeństwa Osobę, y z utratą Woysk Naszych, Wolności y Prawa Rzptey intacte utrzymuiąc starali śmy się y pracowali, y to in posterum czynić deklaruiemy. A jako prędko z Seymu Grodzinskiego

 od Naszego Krolewsk.° Wſtwa, y od Stanow Rzptey o wyprowadzenie tych Woysk Naſzych zaszła do Nas requizycya, natoimy bez prolongacyi zezwolili, y przez Hramotę Naszę W.ᵘ Krolewskiemu Urzedenſtwu y Stanom Rzptey ze wszystkiemi in hac materia cir=cumſtancyami objawili, y Woyskom Naszym z Pro=wincyi Rzptey wychodzic rozkazali, ktore juz teraz alhi maszeruią. Co zaś przynależy ratione fałszy=wego udania y imputacyi na Nas, jakobyśmy prze=ciwko JW. Cesarskiego Wſtwa y całey Rzeszy jakieś złe y przeciwne intencye y przedsięwzięcia mieli, w tym, jako y w pierwszym smiele y szczerze możemy, żeśmy y w myśli tego niemieli, lecz zawsześmy byli tego zdania, żeby z JW.° Cesarskim Urzedenſtwem w dobrey przyjazni y cointelligencyi zostawać, y zyczyliśmy jeszcze scisley bydz obowiązanemi, ocośmy się usilnie starali, y do tego y teraz „gotowi jesteśmy, ktorey Naszey dobrey Intencyi y żeśmy in Imperio nic dla siebie niepotrzebowali, jawne pokazuie się swiadectwo, albowiem Lubośmy prześladuiąc swego Nieprzyjaciela, wielekroć z Woyskami swojemi, uczyniwszy Naprzod notifikacyę tego JW. Cesarskiemu Wſtwu in Ditiones Imperii Romani wkraczali, wchodzili, y Forteca Sztetyn w Pomeraniey, takiez y insze Miasta Orężem Naszym od Szweda odebraliśmy, lecz żadnych dla siebie, lubośmy do tego dość dobrą okkazyę mieli, y kosztem szerym Nam faworyzowały niezatrzymaliśmy, lecz do rąk Kolligatow Naszych jako Członkow Romani Imperii oddali, y dłużey w pomienionych Prowincyach nieznaydowaliśmy się, tylko poki Wojenna potrzeba po Nas requirowała. Dla czegoż byśmy teraz bez

wszelkiey

wszelkiey racyi, y widząc Cesarza JMći Rzymskiego wolne zręcie maiącego, z nim in Imperio hostilitates zaczynać mieli, niewspominaiąc inszych Potencyi, ktore jeszcze in majori distantia od Państw Naszych znayduią się. Itak remonstrowawszy te bez fundamentu przeciwko Nas ogłoszone imposturÿ przystępuiemy do Waszey Krolewskiey Mości: fraterne et amicè prosiemy, aby pamiętaiąc nietylko na stateczną Naszą y naybliższą Wey Kr. Mći świadczoną przyjaźn y życzliwe chęci, ale tesz mocą obligacyi Wiecznego Traktatu y zawartego Pokoju z Antecessorami S. p. Wey Krolewskiey Mći w Roku 1686. uczynionego, także vigore Soiuszow przeciwko Krolowi Szwedzkiemu z Naszym Wstwem y Rzptą postanowionych, w takie przeciwne Negocyacye przeciwko Nas ze Dworu Jo. Cesarskiego Wstwa, także y u Sołtana Tureckiego y u inszych dworow wchodzić zakazałeś, y od tego poprzestać raczył, gdysz podobne attentata vigore Articuli 24ti jeszcze przed pomienionym Traktatem Wiecznego Pokoju, jakoteż y Aliansow, tojest in Anno 1704. die 19. Augusti z Rzptą uczynionych; Vigore Articuli 3tij in Anno 1709. die 9. Octobris w Thoroniu, Vigore Articuli 1mi et secundi Anno 1709. die 10. Octobris; in Articulo 13tio y mocy ostatnich w Gdańsku uczynionych Konwencyi 1716. die 26 et 27. Aprilis et 7ma Maij, takie przeciwne Negocyacye y Imprezy z obu stron czynić są zakazane. tojest, że Nieprzyjaciol jeden na drugiego pobudzać y naprowadzać, y onym Rady y posiłku żadnego deklarować y dawać, ani tesz żadnego absolutè zła czynić, także w żadne Tra=

 ktaty, ktoreby tym Zapiszom przeciwne były, nie wchodzić, ale o wszystkim kommunikować y znosić się, et his similia. Co obszerniey w pomienionych wyrażono Traktatach, jakosz My według nich, tak in antecessum, jako tesz y po ostatniey pod czas bytnosci W. K. M. we Gdańsku między Ministrami Naszemi uczynioney, z strony zaś W. Królewskiey Mći inter caeteros y od pomienionego Feldmarszałka Graffa Fleminga podpisaney Konwencyi, wszystkiego sacrosancte dotrzymywaliśmy. A oraz y intymowane Traktaty u Nas tak w Państwie Francuzkim eo instanti post intimationem, jako tesz y na Wyspie Aland Negocyacyą, jeszcze nim się zaczęła, ze wszystkiemi circumstancyami, co tam projektowano, kommunikowaliśmy, lubośmy jeszcze nic na tym Congressie nie postanowili. Nad to, nietylko ex Consensu Naszego Krolewskiego W. Xstwa, lecz insistendo consilijs et curis przez Ministrow W. Kr. Mći Barona Manteüffela y Lossa w Berlinie y tu, do tego Dzieła adhibitis, to Opus zaczęliśmy y prosequowali. Zaczym żądamy mocą tych wyżey specyfikowanych Traktatow, na to wszystko prawdziwey notyfikacyi, y poufałey kommunikacyi in re Wiedeńskiego Traktowania abyś Wasza Krolewska Mość Nas informować raczył, jeżeli nic przeciwnego Nam stanowić y konkludować nieraczyłeś, żebyśmy wcześnie miary swoje wziąć mogli.

Jeżeli zaś Wasze Krolewskie Wieliczeństwo in hoc passu vigore specyfikowanych Traktatow y Konwencyi, satisfakcyi nieuczynisz,

y o tey

y o tey Negocyacyi nas informować niechcesz y Saryet od nas te Dzieła protegowaić, albo całe in præjudicium Nostrum, Słuszznie ten Traktat zakończyć zechcesz, to przymuszeni będziemy wszystkie te attentata przyjąć pro evidenti ruptura, y naruszenie wszystkich wszystkich z Nami Traktatow y rozerwanie, y będziemy przymuszeni wziąć należyte miary przeciw tego, społnie z drugiemi Przyjacioły Naszymi dla bespieczenstwa swego, y dla uprzedzenia imminentis mali. To wszystko obszerniey ma zlecenie donieść ustnie zostaiący u Dworu Naszego Krolewskiego Wasza y Rzpptey Extraordynaryiny y Pełnomocny Nasz Poseł Xiąże Dołhoruki, na ktorego relacyą referuiąc się, in spe zas prędkiey y pomyślney expedycyi, zostaiemy. Dan w Sankt Peterburgu die 18. Januarij 1719. Panowania Naszego 37go Roku.

Waszego Krolewskiego
Wielmozenstwa Wierny Brat
Przyiaciel y Sąsiad.
Piotr. m.p.

Graff Gołowkin.

×

Copia Responsorialium S.ae R.ae Maiestatis ad Literas praemissas S.ae Czareae Maiestatis. Wschowa in Majori Polonia d. [illegible] martij 1719. datarum

S. post titulos.

Listu ostatniego W.o Carsk.o Wielicżenstwa de d. 18. Januarij Anni Curren. pisanego, niżeli sam Orygináł przez Wielm.o Xiążęcia Dołhorukiego Extraordynaryinego y Pełnomocnego Posła był Nam oddany, pierwey Copie onego po całym Krolestwie, przeciwko Obowiązkowi y Zwyczajowi doświadczey przyiaźni rozrzucone y publikowane, słuszne mogły w Nas sprawić podeyrzenie, że ten postępek nieprzyzwoity umyślnie y stucznie jest uczyniony, na wzruszenie wnętrznego Pokoju, sprawienie Niezgody, y poroznienie Stanow Rzeptey z Nami ziednoczonych. Lecz przeciwko temu wszystkiemu, mogą Nas dostatecznie zaręczyć sprawiedliwe Nasze Akcye, y życzliwe ku Rzeptey intencye, ktorą zawsze pragnęliśmy według Praw y Constytucyi Krolestwa w zupełney y nienaruszoney utrzymywać Wolności, niedając się od tego żadnym innym odwodzić propozycyom, dla tego tez perswadowani jesteśmy, że wszystkie takowe molimina, na rozdwojenie Naszey z Krolestwem Naszym ugruntowaney jedności wymyślne, żadnego niewezmą skutku. Tego zaś rozumienia byliśmy, iż po tak wielu explikacyach ustnie y na piśmie przez pomienionego Posła W.o Carsk.o W.stwa Imieniem Naszym

przedłożony

predłożonych, y doświadczeniu dowodnym, prze-
szłych fałszywych Impostur, przeciwko Nam
wymyślonych, niemiałeś więcey W. Carz. Wlstwo
wiary dawać podobnym relacyom, ktorych wi-
doczna nieprawda sama przez się, nie potrzebu-
jąc żadnego wywodu, pokazuie się. Gdysz quantum
ad osobę Vrodz. Fleminga Feldmarszałka Naszego,
y Negocyacyą Onego u Dworu Wiedeńskiego atti-
net, ta była za Wolą y wiadomością Naszą, jako
Relacya Jego Nam, Senatorom, y Ministrom Rzptey
tu pod ten czas znayduiącym się, tak też y po-
mienionemu Posłowi W. Car. Wlstwa in scripto kom-
munikowana, oraz tu in annexis przydana, ob-
szerniey W. Carz. Wlstwo będzie informowała.
Z ktorey relacyi W. Carz. Wlstwo dostatecznie zwa-
żysz, żeśmy nie zataili, y rozumiemy że to
sufficiet Nas od wszystkich uwolnić opacznych
interpretacyi, y raz na zawsze determinabit
W. Carz. Wlstwo, do lepszego in propterum przeciwko
Nam respektu, żebyśmy alias przymuszeni nie-
byli, takowych manier nieprzyzwoitych za
nieprzyiazny proceder poczytać, y przeciwko
onym, wespoł z Przyiaciołami Naszemi należy-
te brać mensury, ponieważ ani W. Carz. Wlstwo
ani żaden Nam za złe mieć niemoże, że nietylko
z Cesarzem JM. y z Krolem Angielskim, ale tesz
y z całym Swiatem, dla Naszey y Krolestwa
Naszego Conserwacyi, ze wszystkiemi Prawami
y Wolnościami Onego, dobrą Cointelligencyą utrzy-
mywać staramy się, żebyśmy z niemi conjun-
ctim, wszystkim Imprezom, lub na ustanowienie

 absoluti Dominij, lub Hereditariæ successionis zmie=
rzaiącym, albo jakimkolwiek sposobem Polskim
Prawom przeciwnym, należyty odpor dać mogli.
Lomaka do Stambułu, nie dla Interessow pu=
blicznych promowowania, albo otrzymania, ale
dla assystowania Kupcom Krajow Naszych, oraz
dla kupienia niektorych rzeczy na wygodę Naszą
ordynowany; Porty Otthomańskiey przeciwko
Wᵐᵘ Carᵘ Wstwu animować, ani przeciwnych Re=
lacyi czynić nieśmiał, chyba jeżeli był pytany
o Subsistencyi Woyska Wᵒ Carᵒ Wstwa w Pań=
stwach Rzpltey, mogł prawdę y sprawiedliwy
wszystkich Stanow Rzpltey Resentyment powie=
dzieć. Pogotowiu Senatorowie y Ministrowie
na Conferencyi ostatniey z Tatarskim Posłani=
kiem w Warszawie, żadnych propozycyi y dys=
kursow, do Inkursyi w Państwa Wᵒ Carᵒ Wstwa
pobudzaiących nieczynili: Ale gdy tenże Posła=
nik, imieniem Hana Krymskiego sto tysięcy sza=
bel na Obronę Rzpltey, bynaymniey nie requiro=
wany, przeciwko Nieprzyiaciołom wszystkim
Aggrawuiącym Woyskami Państwa Jey ofiarował,
w tych terminach odpowiedzieli: Że tego sukkur=
su nie potrzebuią w Kraju swoim, ale in casu
nieodbitey potrzeby, woleliby zażyć per diver=
sionem; jednak niekonkluduiące, na Expedycyą
y Instrukcyą Posłanika swego, exigente necessitate
referowali się: jako relacyi teyże Conferencyi,
y Responsu Naszego z Cancellaryi Xięciu Dot=
korukiemu kommunikowane, doskonaley Wᵒ
Carą Wstwo będą informowały, yraz na Zawsze

konwinkową

konwinkowaé powinne, że my z naszey strony sami przez się, y przez Ministrow Naszych od początku Panowania nie takowego nieczyniliśmy y czynić niechcemy, coby Interessom W. Car. Wstwa szkodzić, albo Przyiaźń szczerą y obowiązaną naruszyć mogło, bylebyś W. Car. Wstwo wzaiemnie z strony swoiey wszystkie Obowiązki w Traktatach wyrażone, skutecznie wypełnić, Inflanty Nam y Rzptey oddać, do Kurlandyi jako Prowincyi Rzptey zdawna inkorporowaney, y secundum Pacta subjectionis & incorporationis in casum zeyścia z tego świata bez Potomka Męskiey Płci Xcia Kurlandzkiego ostatniego, do Rządu, władania y zażywania równo z drugiemi Prowincyami y Obywatelami Koroną y W. X. Litt. przypadaiącey, pod żadnym pretextem nieinteressowaé się, Woyska swoie raz na zawsze, tak z wszystkich Krajow, jako y pomienioney Prowincyi Kurlandzkiey Rzptey, wyprowadzić, Krzywdy y pretensye publiczne y prywatne, po tak wiele razy przez Poselstwa y Expostulacye na Rozhoworach pro parte aukom modowaé, Milliony w Soiuszach deklarowane á niewypłacone, tudziesz od Miasta Gdańska y z Państw Rzptey, przeciwko Soiuszom y Traktatom przez Woyska swoie nienależycie wyciągnione, wrócić, Kollizyi między Nami y Stanami Rzptey niewznicaé; A nade wszystko, żebyś W. Car. Wielicęństwo, nie słowami y pozornemi nadzieiami

ale samą rzeczą, Wolności, Całości, y Dobro Rzpltey
promowować razyli, tak jako My istotnie czy-
niemy y czynić pragniemy; nieuważaiąc za-
dnych opacznych uwięsionow, y Onych na Zamie-
szanie wnętrzne nierozrzucaiąc; mianowicie
jakoby My o sukcessyi Dziedziczney Korony Pol-
skiey, albo o jakimkolwiek naymnieyszym skrzy-
wdzeniu Rzpltey myśli mieli; wiedząc dobrze
z doświadczenia własnego, żeśmy takowe Pro-
jekta zdradliwie insynuowane, zawsze odrzu-
cali y odrzucać będziemy. A jako W:
Car: Wyłwa Nam świadczona przyiazn w do-
brey zostaie pamięci, tak tesz nieuątpiemy, że
y Nasza Onemu zawsze okazana życzliwość,
zapomniana bydz niepowinna. Co się
zaś tycze Traktatow y Soiuszow od W. Car.
Wyłwa allegowanych, w tym pewni jesteśmy,
wszystko to, co się w nich zawiera święcie do-
trzymali, y nie bynaymniey, cokolwiek W.
Car. Wyłwu według tenoru pomienionych So-
juszow należeć mogło, niebronili, y nieukrzy-
wdzili. Lecz co W. Carz Wyłwo we Francyi
traktowałeś y konkludowałeś, o tym Nam ni-
gdy należytey Informacyi niedano, y owszem
onę denegowano, potrzebuiąc po Nas, żebyśmy
niewidziawszy, y nieexaminowawszy Artykułow
tego Traktatu, ea facilitate przystąpili do
Niego. Czego My uczynić niechcieli, de conten-
tis Jego żadney niemaiąc wiadomości. Ro-
wnym zaś sposobem y o Negocyacyi na Wyspie
Aland

Standt dalszey nieotrzymaliśmy explikacyi, tylko że tam jakieś Traktaty agitować się miały.

Na Pretensye W.º Car.º Większa do Miasta Gdańska, juześmy po wiele kroć odpowiedali, Zaczym y teraz nasze responsa referuiemy się. Jako zaś o żadnym na wystawienie potrzebowanych Kaprow Consensie Naszym, y przytomnych na tenczas we Gdańsku Senatorow y Ministrow Naszych niewiemy, tak pomienionemu Miastu Constructionem tychże Kaprow, ani Zakazywali, ani injungere mogli.

Finaliter jako lepszego na potym traktowania w Interessach Społnych, y pogładzenia wszelkich przykrości przeszłych y nieukontentowania od W.º Car.º Większa spodziewamy się, tak tego naybardziey życzemy, żebyśmy mniey przyzwoitą Manierą, y Krzywdami niezekompensowanemi przymuszeni niebyli do szukania sposobow dla assekurowania bespieczeństwa przyrodzonego Nam y Państwom od Pana Boga powierzonym, oraz dla oddalenia nietak imminentis jako praementis mali. Jednak pod namienionemi Kondycyami, nic Nam wdzięczniejszego ani pożądańszego bydz niemoże, jako z W.º Car.º Większem w dobrym porozumieniu, y stwadey zostawać przyjaźni, ktory tesz W.º Car.º Większo cum omni securitate bydziesz mogł gaudere, poniewasz przez ten czas, przy pomyslnych Konjonkturach, jako sami przez się, tak tesz przez dobrych

Przyiaciół Naszych w takiey posturze postawili, że wszystkiemu Złemu Nam, y Przyiaciołom Naszym a Malewolis grożącemu skutecznie, y wczesnie zabieżeć możemy. Przytym W. Car. W. Mści zdrowia dobrego przy pomyslnych Sukcessach od Pana Boga życzemy. Dan w Warszawie w Wielkiey Polszcze Dnia XXV. Miesiąca Marca Roku Pańsk. MDCCXIX. Panowania Naszego XXII. Roku.

Waszego Carskiego Mściwa
Wierny Brat
Rex mp. Augusț.

Copia Listu Cara Jmci Moskiewskiego do J.O. Xiecia Jmci Prymasa, a oraz y całego Senatu. d. 18. Junij 1719.

Z Bożey Łaski My Piotr pierwszy Car, y wszystkiey Rossiey Samodzierżec &c. &c. &c.

Jasnie oswieconemu Xiążęciu JMci Stanisławowi Szembekowi Arcybiskupowi Gnieznińskiemu Prymasowi Nayiasnieyszey Rzpptey Obóch Narodow Korony Polskiey y W. Xięstwa Litewskiego, takze Jasnie Oswieconym, Jasnie Wielmoznym, Wielmoznym, Duchownym y Swieckim Jchmśćiom PP. Senatorom, Dygnitarzom, Urzędnikom, y inszym Stanom teyże Rzpptey, Nasze życzliwe pozdrowienie.

Powzięlismy wiadomość, że za ordynansem JK. Mości, stara się u dworu Cesarza Jmci Rzymskiego, et quidem negotiatur Generał Feldmarszałek

Jego Graff

Jego Graff Fleming imieniem Nayiaśnieyszey Rzpltey Polskiey y W. X. Litt. o jakis Allians przeciwko Nas, do ktorego Alliansu tenże Feldmarszałek stara się nietylko Cesarza Imci, Lecz y inne przyprowadzić Potencye, proponuiąc do tego, że Woyska Rzpltey Regularne są pod Jego Kommendą naznaczone, nadto udaiąc Nas przez rożne wymyślone relacye y zmyślone dzieła, jakobyśmy intencyą mieli nietylko Kurlandyą, Lecz y inne niektore Prowincye od Korony Polskiey oderwać, y całe to Krolestwo rozdzielić, takie et in Romano Imperio woienne Kłotnie zacząć, y przeciw JW. Cesarskiey Mości y inszych Potencyi, jakobyśmy mieli niektore przeciwne y skryte intencye mieć; a oraz dla tey racyi y Woyska swoje w Polszcze trzymamy, et his similia. Że zaś rownym sposobem naznaczony od JW. Kr. Mci przy Porcie Otthomańskiey Consul, wszelkie przeciwne insinuat teyże Porcie o nas relacye y przeciwko Nas do Woyny pobudza, nadto jako Nam jest wiadomo, że y Ministrowie JW. Kr. Mci y Nayiaśnieyszey Rzpltey niedawno w Warszawie Ablegatowi Tatarskiemu jakies propozycye czynili, y pretendowali aieby Han Krymski inkursyą w Państwa Nasze przedsięwziął. Y przymuszeni jesteśmy dać temu wiarę, że te wszelkie Nieprzyiacielstwa, niechybnie za ordynansem JW. Krolewsk. Wstwa przeciwko Nas czynią się, lubośmy do tego nayмnieyszey niedali okkazyi, y nigdy na to u JW. Kr. Wstwa niezasłużyliśmy, Lecz świadczone Nasze ku Jego Wielicenstwu officia z początku Elekcyi y wstąpienia na Thron Polski, nietylko Umysłom y całey

Nayjaśnieyszey Rzpptey, ale tesz y całey Europie
wiadome, czego y ostatniey Generalney Confedera=
cyi wypolisienie znacznym jest dokumentem. Prze=
to wiedzieć niemożemy, za co takie przeciwko sobie
zaciągamy przeciwności, gdysz My wtym przed
Bogiem, y całym Swiatem Niewinności Naszey po=
kazać możemy, że wszystko to, co się wyżey wyra=
ziło fałszywa impostura, ponieważ My nie=
tylko Kurlandyi od dawney Rzpptey protekcyi
oderwać niechcemy, a nadto wtym y Trakta=
tem z Krolem Jm Pruskim obowiązaliśmy się,
żeby Kurlandyą jako Xięstwo Sąmsiedzkie, za=
wsze pod władzą jednego Xiążęcia, y pod protekcyą
Korony Polskiey utrzymywać, żadney zaś Potencyi
niepozwolić przywłaszczać pomienione Xięstwo.
A o odłączeniu drugich Prowincyi od Korony Polskiey
albo tesz o rozdzieleniu tego Krolestwa, nigdyśmy
w Myśli Naszey nie mieli, Lubo Nam otym wiele
propozycyi zpoczątku Panowania JW. Kr. Mości
asz do tych czas przez rozne sposoby z deklara=
cyą wielu awantażow czyniono, Lecz My to
zawsze odrzucali, y z tymeśmy się deklarowali,
że ani sobie nic od Korony Polskiey nieżądamy,
ani tesz komu inszemu odłączyć co od niey, y
tym bardziey te Pąnstwo rozdzielić, Lub tesz
pod Absolutne Jarzmo, Lub przeciwko woli wszyst=
kich Stanow tey Rzpptey pod Successyonalną
Regencyą, tak dla Sąsiedzkiey z tą Koroną przyja=
zni, dawnych y Nowych sojuszow, jako tesz y
dla własnego Interessu swojego dopuścić niemo=
żemy

żemy. Za te tedy szczyre y życzliwe nasze y dobrze sprzyiaiące Progressy, wszelką wyżey wyrażoną nienawiść na Siebie sprowadziliśmy. Może bowiem każdy rozsądzić znaiący się w dziełach Statyzcznych, że jeżelibyśmy czego pragnęli dla siebie od Korony Polskiey, niemoglibyśmy nigdy lepszego na to znaleść sposobu, jako po otrzymaney zupełney Połtawskiey Wiktoryi, kiedy wszytko w naszey mocy y dyspozycyi było. J jeżelibyśmy na ten czas kogo inszego na Thron Polski po wygnaniu Stanisława Leszczynskiego y Abdykacyi wyżey pomienionego, teraz Panuiącego JW. Krol. Wszstwa promowować chcieli, jako otym od wielu prozby, żeby to uczynić do Nas zachodziły, tobyśmy y to uczynić, a przytym w Awantasz swoy, wszystko cobyśmy chcieli otrzymać mogli. Lecz quo zelo et magnanimitate na ten czas po tak wielu poniesionych krzywdach z JW. Krol. Wszstwem postąpiliśmy, y Jemu samemu, a nie inszemu do dostąpienia znowu Thronu Polskiego assystowaliśmy, także y od Rzeczypospolitey niczego sobie przywłaszczyć niežądali; y to wszystkim Wmściom jest dobrze wiadomo. Co zaś należy o pretexcie wstrzymania, albo raczey powrocenia się Woysk Naszych do Polski, ktore juszby były actu in procinctu Marszu z Meklemburgiey do Państw Naszych, y ktore jusz za Granicą Rzeczypospolitey znaydowały się, ktore Woyska znowu nie dla inszey racyi z pozytku powrocić

 przymuszeni byliśmy, tylko dla tey żesmy wi-
dzieli, że Nam na złość postanowiona Nasza z
Gdanskiem Konwencya, według ktorey mieli bydz
od tego Miasta Kapry in commodum skolligo-
wanych Interessow pod Imieniem JKr. Kr. Wstwa
wygotowane, y wszelką ammunicyą opatrzone
y przeciw spolnego Nieprzyiaciela Krola Szwedzki-
ordynowane, disaprobowana; Lubo to wszystko
z woli y approbacyi JKr. Kr. Wstwa jest uczy-
niono, od ktorego w tym dana Nam była Asse-
kuracya, że to JKr. Kr. Wstwo pod Imieniem swoim
pomienionemu Miastu Gdańskowi uczynić
pozwoli; jako to y w pierwszych Gramotach
Naszych WMściom objawiono, ale miasto tego
pomienionym Gdańszczanom od JKr. Kr. Wstwa
zakazano, żeby pomienione Kapry przeciwko
Nieprzyiaciela nieposyłali, lubo mocą Soiuszu
należy JKr. Kr. Wstwu y Rzptey, nieprzyiaciello-
wi gdzie tylko można dywersyą czynić, dla
czego tedy taka Akcya in commodum Nie-
przyiacielowi uczyniona, y miasto dywersyi
pomoc onemu świadczona, przepuszczaiąc z
Gdańska do Jego Państw pieniądze, zboże, Am-
municyą, y wszelkie woienne, y do alimento-
wania należące necessaria; czego My inaczey
rozsądzić niemożemy, tylko że to dla wygody
Nieprzyiacielowi dzieje się; nad to podali Nam
do tego zatrzymania Woysk Naszych więk-
szy rezon, zewsząd konfirmuiące wiadomości
o powziętym przymuszeniu Stanow Rzptey
na Seymie Grodzińskim, do naznaczenia per

Successionem

per Successionem Haeredis do Korony Polskiey, czego Nam pozwolić, jako wyżey wyrażono, niemożna, gdyżeśmy jusz w wielu okkazyach hazarduiąc Swoię własną w Niebespieczeństwa Osobę, y szutratą Woysk Naszych, Wolności y Prawa tey Rzpltey intacte utrzymać starališmy się, y to in posterum czynić deklaruiemy. A jak prędko z Seymu Grodzinskiego do Nas od JKr. Mći y od Panow Rzpltey o wyprowadzenie tych Woysk Naszych zaszła requizycya, na tośmy bez prolongacyi zezwolili, y przez Hramoty Nasze Jego Kr. Mći y Wmciom y wszystkim Stanom Rzpltey ze wszystkiemi in hac materia circumstancyami objawili, y pomienionemu Woysku Naszemu z Prowincyi Rzpltey wyniść rozkazališmy, ktore jusz teraz actu masceruie. Co zaś przynależy strony fałszywego udania y imputacyi na Nas, jakobyśmy przeciwko JCesarskiego Mści y całey Rzeszy jakieś złe y preciwne intencye y przedsięwzięcia mieli: O fałszu y o zmyślonych tych bez fundamentu impostturach, juześmy dostateczne rezony w expedyowaney sub eadem data do JKr. Mści Hramocie wyrazili y objawili, ktora Wmciom kommunikowana będzie, y sądziemy bydz za rzecz niepotrzebną to powtarzać, tylko wyraziwszy summam injuriam et injustitiam przez te na nas włożone fałsze y imposztury, żądamy wiedzieć od Wmciow, y od całey Nayiasnieyszey Rzpltey, jezeli z wiadomością y za konsensem Stanow Rzpltey

114. pomieniony Graff Fleming jako minister taki przeciwko Nas u Dworu Jego Cesarskiego Mości traktuie y Woyska obiecuie, y ieżeli on ma na to Plenipotencyą z Cancellaryi Koronney; oraz ieżeli z woli wszystkich Stanow Rzpltey Consul przy Porcie Otthomańskiey takiesz przeciwko Nas czyni propozycye, y ministrowi JKr. Krolewskiego Wieliczenstwa Ablegatowi Tatarskiemu proponuie, y ieżeli to wszystko z wiadomością Wmściow dzieie się; To tedy wyrażamy, ażeby przypominaiąc życzliwą Naszę y zawsze prawdziwą ku Rzpltey przyiaźń, y oświadczoną propensyą, yżeśmy Wolności Wasze tak od Szwedzkiey Wiolencyi, jako tesz y od inszych niebespieczenstw, nietylko Woyskami Naszemi, lecz y Osobą własną obraniali, y zaszczycali, y do tych czas pomienione Wolności do naymnieyszego niedopuscili uszczerbku; vigore wiecznego Traktatu y Pokoju z Nayiasną Rzpltą w Roku 1686, y według Soiuszow przeciwko Koronie Szwedzkiey, między Nami, JKr Wtwem, y Rzpltą postanowionych, żeby takich przeciwnych Negocyacyi u Dworu JKr. Cesarskiego Wtwa, y u Sołtana Tureckiego, oraz y u inszych Potencyi czynić przeciwko Nam niepozwalali, y niedopuszczali, y to JKr. Krolewskiemu Wtwu proponowali, żeby ie cale zaniechał y supersedował, gdysz to czynić vigore Articuli 24ti w pomienionym Wiecznego Pokoju Traktacie, także vigore Articuli 3tij Soiuszu między Nami, JKr Wtwem y Nayiaśnieyszą Rzpltą w Roku 1704. die 19. Augusti postanowionego

wionego, oraz vigore partykularnych Soiuszow y Conwencyi z JW. Kr. Wtwem, ktore w Kramocie do JW. Kr Wtwa pisaney są wyrażone, gdzie takich przeciwnych Negocyacyi z obustron czynić niepozwolono. A mianowicie Nieprzyiaciół Sąsiadowi na Sąsiada pobudzać y naprowadzać, y im radą y pomocą iaką deklarować, albo dawać y iakie kolwiek zło czynić, takie y w żadne Traktaty, ktoreby tym Soiuszom y przyiaźni przeciwne były nie wchodzić, lecz wszystkiego kommunikować, et his similia; Jakosz My według nich zawsze wszystko sacrosanctè dotrzymywać, y Traktaty u Nas intimuiące się, tak w Francyi zaraz po zaczęciu, iako tesz y na Insule Alandt Negocyacyą ieszcze przed jey zaczęciem ze wszystkiemi circumstancyami, co się tam czyniło JW. Kr Wtwu kommunikowaliśmy. Lubośmy na tym Congressie nic ieszcze nie postanowili. A do tego ten Congress, nietylko z zezwolenia JW. Kr Wtwa, lecz y z spolney Rady y requizycyi przez Ministrow Jego Barona Manteüfela y Lossa, tak w Berlinie, iako tesz tu czyniliśmy, zaczęli y prosequowali; Czego takie y Ministrom Rzpltey przez Posła Naszego Pełnomocnego Xięcia Dołhorukiego /: poniewasz u Dworu Naszego Ministra od Krola y Rzpltey nie mamy :/ kommunikować rozkazaliśmy. A zatym vigore tych specyfikowanych Traktatow nato wszystko od Xiążąt y od całey Nayjaśnieyszey Rzpltey potrzebuiemy dokładney elucydacyi, y prawdziwey kommunikacyi;

116. Jeżeli się zaś to wszystko czyni mimo wiadomość Rzpltey, wtym żądamy od Umściow vigore specyfikowanych Traktatow poprawy, a tym bardziey tych przeciwnych przeciwko Nas Negocyacyi y akcyi poprzestania, y zaniechania; ponieważ My od wieku Traktaty Wiecznego Pokoju nie z samemi Krolami Polskiemi, lecz naybardziey z Rzpltą jako nieśmiertelną, zawieramy, y tak według słuszności od niey społnie z Krolem wypełnienia y dotrzymania onych pretendować mamy; ponieważ JK. Kr. Mtstwu według Praw y Konstytucyi Krolestwa Polskiego bez Consensu y pozwolenia Stanow Rzpltey takich Traktatow czynić, ktore są przeciwne dawnym Wiecznego Pokoju y sojusznym expressyom, y Rzpltą w Nieprzyiacielstwo wprowadzać nienależy, y w takiey okkazyi należy Umściom wszystkim Stanom Nayiaśnieyszey Rzpltey dla utrzymania z Nami Wiecznego Pokoju, Sojuszow, y sąsiedzkiey przyiazni JK. Kr. Mtstwo od takiego przeciwnego ku Nam przedsięwzięcia utrzymywać y odwracać; gdysz My, jako wyżey obszernie wyrażono, życzemy, y zawsze do tego według możności starania przykładamy, żeby z Nayiaśnieyszą Rzpltą pomienione Wiecznego Pokoju y sojuszne Dokowory święty, y nienaruszenie zawsze zachowane były. Przeciwnym zaś sposobem, jeżeli My o wszystkim tym, co się wyraziło, osobliwie zaś, na czym funduie się Negocyacya Krolewskiego Wielicenstwa przy Dworze Wiedeńskim, prędkiey od Umściow y

dokonaley

doskonałey informacyi nieodbierzemy, albo tesz nad spodziewanie Nasze Umc y Nayiaśnieysza Rzpłta Wiedeńską tę Negocyacyą społnie z Jego Kr. Wscią stwem skrycie od Nas kontynuowac, albo tesz cale in præjudicium Nostrum Traktaty in fundamento mey do skończenia przyprowadzic y zawrzec zechcieli, to My przyjmiemy te y tym podobne Alicye od JKr. Wsciąstwa y od Rzpltey za jawną przeciwko Nas Nieprzyjaźn, et hostilitatem, y za naruszenie y rozerwanie wszystkich, ktore były Traktatow y Soiuszow; y będziemy przeciw tego brac, dla bespieczenstwa Naszego, y uprzedzenia wynikaiącego zła, z drugiemi Przyjaciołami Naszymi należące miary. In reliquo zsyłamy się na obszernieyszą Umsciow hoc in passu relacyą Extraordynaryjnego y Pełnomocnego Posła Naszego do Dworu JKr. Wsciąstwa y Rzpltey ordynowanego Xiążęcia Dołhorukiego. a oczekiwaiąc na to wszystko prędkiey y iako się spodziewamy y skłonney rezolucyi, zostaiemy Umsciow przyiaznią Naszą dobrze sprzyjaiącemi. Dan w St. Petersburgu 18. Januarij 1719. S.V.

Piotr. m.p.

Graff Gołowkin m.p.

Copia Responsu

Copia Responsu JO. Xiąża Jmć Prymasa, na wzwysz napisany List Carski z Skierniewic d. 16. Marty 1719. pisanego.

Nayiaśnieyszy Mości Carze.

Odebrałem z należytym respektem List Wo. Carskiego Wielikorenstwa do mnie, do Senatu y do Stanow Rzpltey de data 18. January Stili veteris z Petersburka pisany. Przysłana mi jest zosobna Copia Polska tegoż Listu, y drugiego do Krola Jmći Pa. Naszego Miłościwego, nietak jako przedtym, bo zawsze w Liście Wo. Carsko. Wstwa podpisanym Copia podobna zapieczentowana bywała. Jako widzę, Contenta tego Listu do mnie, niemal wszystkie są jednakie, z wyrażonemi w Liście do Krola JOmći; nieuątpię że Wasza Carska Mość w Responsie JO. Kr. Mości, tak intencyi Jego nieporuszoney do Conserwowania stateczney y skolligowaney z Wm. Carskim Wstwem przyiazni, jako też Negocyacyi u Dworu Wiedeńskiego Jmć Pa. Feldmarszałka Fleminga, y innych, przyzwoitą mieć będziesz explikacyą. Wtym zaś Waszą Carską Mość bespiecznie upewnić mogę: że pomieniony Jmć Pa. Fleming żadney Plenipotencyi y Expedycyi z Kancellaryi Rzpltey do wchodzenia w jakąkolwiek Ligę z Cesarzem Jmcią, z Dworem Angielskim, y innemi Potencyami, a dopierosz żeby one zawierał, mieć niemogł, ani wcym żeby miał: ponieważ według Praw y Vstaw Naszych Oyczystych, samemu Krolowi Jmći jednemu, bez wiadomosci y powszechnego zezwolenia Stanow Rzpltey na Seymie, żadnych Tra-

ktory z Monarchami Postronnymi nec offensivi, nec defensivi Foederis stanowić y konkludować nie-godzi się. Consul, jako go Copia Listu W.o Car.o Wspo[mnia] wymienia u Porthy Othomańskiey dopierom się do-wiedział z pewnych relacyi, że nazad do Polski powro-cił, y że tam był posłany od JK.o Kr. Mći pro atten-dentia mercimoniorum; żeby zas miał jakie przeciwko W. Carz. Mći czynić tam propozycye, o tym cale niewiem.

Co się tycze Posłanika Tatarskiego niedawno z War-szawy expedyowanego, tego wiem że Ichm. PP. Mini-strowie Status, po conferencyi z Ichm. PP. Senatorami przy Boku JK.o Kr. Mći na tenczas będącymi tak expedyowali: że na propozycye, ktore czynił nale-życie odpowiedzieli, y że Nasza Carska Mość, ja-ko Kolligat Obligowany do stateczney przyiazni z Krolem JMcią, żadney o to mieć nie możesz urazy, y że to wszystko co było na Conferencyi, y przy Expedycyi tego Posłanika, miało zaraz bydz kommunikowano Xięciu Jm Dolhorukiemu Posło-wi Wey Carz. Mći na tenczas tamże w Warszawie przytomnemu. A zatym jako pierwey niemiałes W. Carska Mość racyi wierzyć rozgłoszonym umyślnie Wieściom od niechętnych, niemia-łeś Woysk swoich do Polski ordynować, y ony-mi dla niepewnych relacyi, y podeyrzenia mnie-manego y dalekiego złego, pewnę y jawnę szko-dę, z ucziemiężeniem y oppressyą niewinnych Krajow, y Rzptey, czynić, tak in futurum spo-dziewać mysię należy, że W. Carz. Mość podo-bnych Krokow, y Mensur brać niechcesz, ale zupełnie za wiarę, y stateczne dotrzymanie Sojuszow z Naszey Strony, y spolnych Interessow

 spusci się, y onym mocno ufać będziesz raczył.
Bo jeżeli od początku tey Woyny y pierwszey w prze=
ciwney fortunie jednostaynie spolne Interessa utrzy=
maliśmy z Waszą Carz. Mością, A zacożbyśmy teraz
przy pomyślnych Sukcessach, o jakiey kolwiek od=
mianie, albo rozerwaniu Zawartych Soiuszow my=
śli mieli? y owszem z honorem y pożytkiem
zobopolnym, tęż Woynę day BOZE jakonay=
szczęśliwiey y nayprędzey zakończyć pragniemy,
tey będąc ufności, że W.a Carz. Mość także z swoiey
strony, przeciwnym Traktowaniem niedasz okkazyi
Krolowi Jm y Rzpltey do szukania, y do apelurowa=
nia obrony przyrodzoney, y każdemu in extrema
necessitate położonemu pozwoloney, y dla tego za=
warte w Soiuszach Artykuły exacte wypełnić
Woyska swoie raz na zawsze z wszystkich Państw
Rzpltey y z Kurlandyi wyprowadzić zechcesz,
y onych nigdy wprowadzać, ani do pomienioney
Prowincyi Kurlandyi, jako do Rzpltey inkorporo=
waney y wcale należącey pod żadnym pretextem
interessować się, ani żadnego Nowego Xiężęcia,
pro nunc, y po zeyściu z tego swiata Teraznieу=
szego Żyjącego bez męzkiey Płci forytować y pro=
mowować niebędziesz raczył; gdyż to jest rzecz
pewna, iż Rzplta nigdyby tego ścierpieć niemo=
gła, aby tak znaczney Prowincyi odstąpić, albo
quocunque titulo, komukolwiek ią sobie przy=
właszczać pozwolić miała. Co przy uszel=
kiey szczerości wyraziwszy, z należytą obser=
wancyą znam się być

Waszego Carsk.o Mości

Copia Listu Cara Jmci Moskiewskiego do Cesarza Jmci Chrzescianskiego.

praevijs Titulis.

Niemożemy tego zaniechać, żebyśmy W. Cesarskiemu Wielicżeństwu nieobjawili, jako Wy to samo łacno rozsądzicie, żeśmy się jeszcze niezmiernie dziwowali, kiedyśmy niespodziewaną wiadomość odebrali, że W. Cesarskie Wstwo zostaiącego naszego przy Dworze Waszym Rezydenta Urodzonego Wesołowskiego cale nieprzyiaznym, y tylko między Potentatami, którzy jawnie między sobą przyiaźń rozerwać chcą, zwyczaynym sposobem od Dworu swego y z Rezydencyi swoiey, y z Państw dziedzicznych relegowaleś. Takich nieprzyjaźnych akcyi od W. Cesarsk. Wstwa nigdyśmy się niespodziewali y niezasłużyli, gdyż one z tą, która z Rezydentem W. Cesarsk. Wstwa przy dworze naszym uczyniona, cale nonconcordant; albowiem to imienia repressalium, które mu dać chcą, cale nie może mieć, ani też my za to ną akcyą przyznać możemy. Waszemu Cesarskiemu Wstwu już in antecessum jest wiadomo, jakim sposobem pomieniony Wasz Rezydent Pleyer, z niektoremi niewiernemi Naszemi Poddanemi, cale zakazane, y Nam y Sobie Naszey praejudiciosum miał commercium, y przez to według Prawa Wszystkich Narodow respekt do Charakteru swojego należący,

tym bardziey sprawił, gdysz bez wątpienia, On
to czynił mimo wiadomości W.o Cesarsk. W.stwa,
niemaiąc na to naymnieyszego Ordynansu; A
ponieważ iśmy mocną Nadzieię mieli ku W.u
Cesarskiemu W.stwu że W.e Cesarz. W.stwo ten
in praejudicium Osoby Naszey uczyniony postę-
pek pomienionego Ministra swoiego approbo-
wać niebędziesz; lecz tym bardziey mocą zawar-
tey między Nami przyiazni y doświadczoney
Naszey rzetelności, to należytym sposobem
przyiąć zechcesz, dla tegośmy przeciwko tego
Plegera żadney urazy niepokazali, aleśmy się
w tym prosto do W.o Cesar.o W.stwa adressowali
y ten Rezydenta Naszego całkiem żadney niemaiący
postępek albo judicio W.y Cesarz. Mći podali, żeby
Wasza Cesarz. Mość Onego, jako z obu stron od Wieku
między Nami utwierdzoney przyiazni do konser-
wowania y utrzymywania Oney całe niesposobny
Osobę oderwać raczył, przyiacielsko y braterstko
prosiliśmy: y choć to w ten czas non subsecutum
jednak żeśmy Jego od Dworu y z Państwo Naszych
|: jako z Naszym Rezydentem uczyniono :| nietylko
nierelegowali, lecz y u Dworu bywać tym bardziey
od W.o Cesarsk.o W.stwa zlecone Interessa tra-
ktować niezakazywali; aleśmy mu tylko rozka-
zali obiawić, żeby On podczas publicznych Fe-
stein, albo Zgromadzenia, gdzie My Osobę Naszą
praesentes będziemy, tam niebywał, y do tego cza-
su utrzymał się, asz My na uczynione od Nas

na niego

na swego skargi, y z czymesmy potym Generała Adjutanta Barona Lewenwolda do Waszego Cesarskiego Wsćiwa posłali, respons ystroższy odbierzemy. A lubo temu Plegerowi pod czas odjazdu Jego obrzyst Audyencyi niedali, jednakżesmy W.ᵘ Cesarz.ᵘ Wsćiwu y samemu Plegerowi objawić rozkazali, że to tylko dla tego uczyniono, poniewasz Osoba Jego partykularnie niebyła Nam przyjemna, y że my we wszystkim niezaniedbamy iż propterum ze wszystkiemi inszemi W.ᵘ Cesar.ᵘ Wsćiwa Ministrami salvo Charactere ich omni respectu postępować; także Rezydent Pleger kiedy jusz od W.ᵘ Cesarsk.ᵘ Wsćiwa był rewolowany, to wiele miesięcy jako tu w Rezydencyi, tak y w Państwach Naszych pro libitu suo, bez żadnego od Nas zakazania miał pozwolenie zostawać; jakosz to uczynił, y rzecz jest prawdziwa, y Wasze Cesarskie Wsćiwo to samo przyznać możecie, żesmy z większą moderacyą y consideracyą, a oraz z respektem ku W.ᵘ Cesarz.ᵘ Wsćiwu pod czas tego wszystkiego postępować niemogli, y chociaszby nieuważaiąc tego wszystkiego W.ᵉ Cesarskie Wsćiwo Ministrowi Naszemu przy Dworze swoim dłużey zostawać y pozwolić niezechciał, to jednakże My według słuszności y sprawiedliwości oczekiwać mieli, żeby przynaymniey jakie gradusy obserwowano, y z takąż z moderacyą z nim postąpić należało, jako z

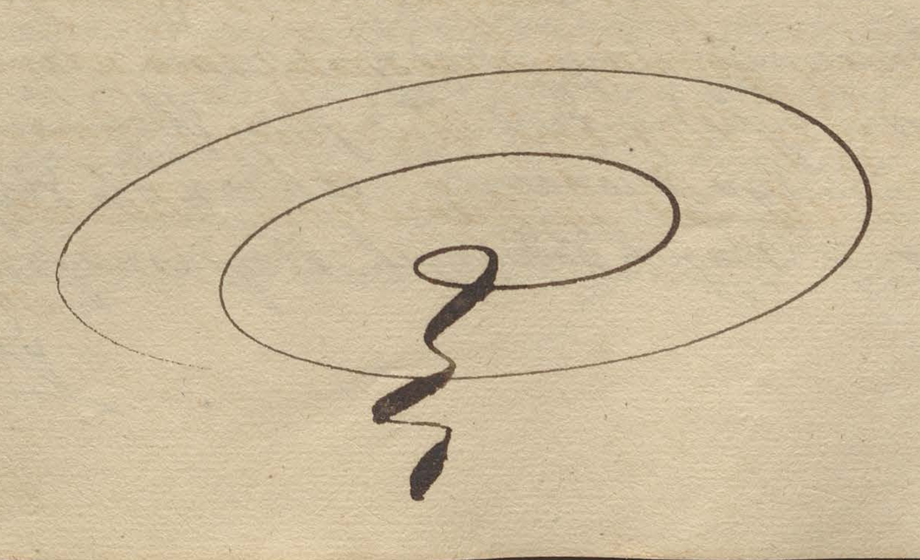
Waszym przy Dworze naszym uczyniono:
Zaczym bydz niemoże, żeby to, co z Waszym
Rezydentem u Nas uczyniono, Wasz Cesarskie Wielmożno
do takiey nagłey y nieprzyiazney relegacyi
Ministra Naszego przyprowadzic mogło,
ale bez wątpienia muszą bydz cale insze
y od Nas utaione przyczyny, gdysz my w tey
Naszey powątpliwości, tym bardziey zostaie:
my, ile kiedy nam zewsząd za rzecz pewną
donoszą, że niedawno między Wm Cesarskiem
Wielmożnem y Krolami Ichmościami Angielskim
y Polskim postanowiony nowy Soiusz nay:
bardziey przeciwko Nas y Naszego Interessu
uczyniony y postanowiony, y że Nam sensibi:
lius nad wszystko iest, że nieprzyiaciele Nasi
y z tą intencyą maiący Wm Cesarskiemu Wielmożności
przeciwko wszelkiey prawdzie fałszywie insi:
nuowali, iakobyśmy w niektore Wm Wielmożności
praejudiciosa negotia y na Alandskim Congressie
z Szwecyą y z Hiszpanią, w niektore tak Wasze:
mu Nayiaśnieyszemu Austryackiemu Domowi, iako
tesz y Rzymskiemu Państwu, bardzo szkodzące
miary brac chcieli, y wstępowali. Te pewne
imposturny y Wm Cesarskie Wielmożności przeciwko Nas
uczynione fałszywe Relacye niemogą Nam
inaczey, iako wielce bydz sensibilia, tym bardziey
poniewasz iawno, że one do tey przeciwko Nas
uczynioney przeciwney akcyi powod dali. Lu:
bośmy to wprawdzie dissimulowac przymuszeni,

kiedykolwiek bez Naszey winy, ani tesz nadey do tego podaney przyczyny, z nami Zwady y Nieprzyjazni szukać chciał, jednakże My niechcemy, żeby to na Osobę Naszę spadało się, jakobyśmy My sami do takich niechęci oka=zyą dali; A zatym za rzecz słuszną rozsą=dziliśmy, dla oświadczenia Naszey ku W. Ce=sarskiemu Wyższu y Całego Państwa Rzymsk. stateczne y szczero życzliwie dobrey intencyi, W. Wyższwo per praesentes amice et fraterne y prawdziwym Naszym parolem upewnić, że u Nas ze Szwecyą pod czas Traktatów na Alandie, żadney o tym mencyi niebyło; Z Hiszpanią zas niczym żadnych Korrespon=dencyi niemieliśmy, także że My z nikim inszym żadnych ku W. Cesarz. Wyższwu y Państwu Rzymskiemu in praejudicium miar niebrali, y nigdy brać niechcieli; y żadnego przedsięwzięcia przeciwko W. Cesarz. Wyższwa niemieliśmy, y owszem całemu Swiatu y W. Cesarz. Wyższwu samemu to jest wiadomo żeśmy zawsze szukali, y ile mocy Naszey było, czy=nili, żeby przyjazń z W. Cesar: Wyższwem nie=tylko jako nayściśley utrzymywać, lecz przez bliskie y ściśleysze obowiązki y sojusze do wza=jemnego z Obu stron awantażu onę przyjazń całe wieczną uczynić; jakoż to nie od Nas wyszło, że do skutku nie jest przywiedziono. My

iesteśmy tey Nadziei, że ta nasza życzli=
wa y prawdziwa deklaracya u W[o] Cesarſ[o]
Wſtwa więkſzy wiarę y mieysce znaydzie,
aniżeli przeciwko Nas rozgłoszone fałszywe
y złośliwe relacye, ieżeli W. Cesarz Wſtwo,
te relacye tylko głębiey rozsądzić zechcesz,
to samo łatwo poznać możesz, że nie od Na=
szych nieprzyiaciół y nieżyczliwych, y od ta=
kich, ktorzy nic inszego nieprzyzwyczaili się
czynić, tylko niezgody przez Intrygi swoie
wzbudzać, y ktorzy niewstydzą się Naywiększy
fałsz za samą prawdę obiawić y udawać, y za
takich w całym świecie iuż są przyznani,
y od ktorych to wszystko dla tego wymyślo=
no y rozgłoszono, żeby dla prędszego otrzyma=
nia y dostąpienia partykularnych swoich in=
tencyi między Nami nieprzyiaźń wzbudzić.
My z tym się nierozszerzamy iak, y iak daleko
tych nieżyczliwych partykularne Intencye z
Awantażem W. Cesarſ[o] Wſtwo y Państwa
Rzymskiego concordant, ale każdy, ktokolwiek
tylko to Dzieło bez pochlebstwa rozsądzi, łatwo
łacno przyznać może; y nierozsądzamy
bydź za rzecz potrzebną o tym więcey rezo=
nować. In reliquo My z Naszey stro=
ny iesteśmy gotowi, nieuważaiąc tego wszyst=
kiego między Naszemi Wysokiemi Domami,
od tak wielu Lat ku niemałemu Awantażu

Obu stron

Obu stron Kurdtnezy dobry zgodę niętylko pro-
sequowac, ale tym bardziey rozprzestrzeniać,
y żadney okazyi nieopuscić, żeby W. Cesarski
Mści wszelki, ile możnosci Naszey iest, proby
Naszey ku Wam y do całego Rzymskiego Państwa
prawdziwey y szczerey intencyi oświadczyć. Nad
to, niechcemy My przyjaźń Naszę nikomu
gwałtownie intrudere. In reliquo Pan Bog spo-
soby y czas Nam da, wszystkim tym, ktorzey bez
żadney od Nas do tego daney okazyi Nam pre-
judicia czynić chcą, odpor uczynić; jakosz My
w tym na Wszechmocnego in spe sprawiedli-
wych Akcyi Naszych, pokładamy się. My za-
rzecz słuszną rozsądziliśmy W. Cesarskiemu
Mści Nasze szczyre Intencye y Naszą
we wszystkim tym przed Wami niewinność
per praesentes objawić, żeby cały świat
dyskretne Nasze Akcye y sprawiedliwość
Spraw Naszych przyznał, y żeby pod czas
wszystkich rewolucyi niesprawiedliwym spo-
sobem nic Nam przypisane bydz niemogło.
In reliquo życzemy W. Cesarskiemu Mści
zdrowia dobrego. Dan.

Copia Listu Hana Tatarskiego do Hetmana Kozakow Zaporoskich, Imieniem Skorupskiego.

Wybrany między Wielmożnymi Messyiskiego Zakonu, Sławnieyszy między Wierzącymi w Jezusa, teraznieyszy Czemarski Hetmanie /: ktorego koniec niech będzie szczęśliwy :/ Ludziesz pozdrawiam Was mocą zawartey między Nami przyjazni, y przytym Hańską Naszą wiadomość Wam objawiamy. Poniewasz Wszechmogący Bog dla pokoju Narodow, y dla pożytku Ludzkiego Narodu, Jasnie Oświeconą Naszą Hańską Osobę na Thronie pię memoria wywyższonych Rodzicow y podniesionych Przodkow utwierdziwszy, uczynił mię Hanem, a teraz Najjaśnieyszy Dzierżawnieyszy, Naywyższy Ottomański Pan, y tego świata Wielki Sołtan /: ktorego Szczęście Niech Pan Bog utwierdzi na Wieki :/ jako między Jego Wielicżeństwem Moskiewskim Carem, po uczynioney Mocą pokoju przyjazni, tak y według tego, że Krymskie Narody są Wasi Sąmsiedzi, a naybardziey że z Najjaśnieyszą Portą postanowiony y utwierdzony Pokoju Traktat dla zachowania przyjazni, dla tego respektuiąc ten Pokoy wiele kroć Tatarom zakazano, żeby od strony ich temu Traktatowi Pokoju naruszenie nie uczyniło się, ani przez jedną przeciwność. A my przed tym czasem sami Naznaczeni byliśmy dwie lecie przy Woyskach Otthomańskiego Monarchy. A teraz dla Pokoju Narodow y Ubogich Poddanych Najjaśnieyszy

y Dzierżaw

y Dzierżawniey izy Othomanski Pan z Cesarzem Niemieckim według żądania Obu stron y mocą ugody pokoy uczynili, y kiedy Nasza Jaśnie Oświecona Osoba powróciła się od tey Akcyi teraźnieyszego 1131. Roku miesiąca Muharema do swojey Stolicy Bachczy saraja y do Krymskich Państw. To według Woli Bożey w teraźnieyszym Roku dla suchości w Krymie y Budziakach, tak, że ani jedney kropli deszczu z Nieba niewypadło, dla którey suchości ziemi, żadnych płodów, ani traw niebyło, dla tego przymuszeni Krymskie wszystkie, y Białogrodzkie Tatarskie Narody, tabuny Końskie y stada bydlęce dla przezimowania na Podnieprskie pola przygnać, spuszczaiąc się mocno na postanowiony Pokoy; A niektorzy y przez Dniepr przewiozszy się przyszli niedaleko od Waszych Granic; A od naszey strony respektuiąc postanowiony y utwierdzony Pokoju Traktat, Zakazano wszelkiey kondycyi Ludziom, a nayBardziey Krymskim y Białogrodzkim Tatarom, żeby żadnych przeciwności Traktatowi Pokoju nie czynili, dla tego od nich żadnych Zwad niebędzie. Lecz Nasi niektorzy Hultaje od Dońskich Kozakow, y od Kałmukow przyszedwszy skrycie z niektorych tam znayduiących się Kibitek Ludzi pobili, y nieco Tabunow y Bydła stąd pobrawszy uciekli, także y z drugiey strony Dniepru z tychże Kibitek wiele owiec, Wołow y Koni odpędzili y pokradli. Prawda, że niemasz żadnego Państwa bez Hultajow, jednakże należy z obu stron respektuiąc Traktat Pokoju Kałmukom y Donayskim Kozakom pod Waszy protekcyą zostaiącym kazać y zabronić, żeby zostawili tych Tatarow w Dnieprskich Polach mieszkać

spokoynie

spokoynie. Albowiem dla respektu pokoju żadnych Krzywd y Najazdow czynić nienależy. Dla tego z Naszey strony, jako tesz y od Was, uczynić deklarujemy. trzeba żebyście mocno zakazali. A ten Nasz Przyiacielski List napisawszy z tym Posłanym Naszym Sługą Tanatar Agą posłaliśmy, y jako za mocą Bożą przyiedzie, to mocno zakażcie, żeby między Nami mocą postanowionych Pokoju Traktatow, y dla Sąsiedzkiey przyiazni w Dnieprskich Polach pasącym stada Tatarom, jako im samym, tak y ich Stadom y wszelkim Zbiorom, każmuiey y Kozacy Wasi żadnych Krzywd nieczynili, y bydeł nieodpędzali; a pomienionego Naszego Posłańca Tanatar Agę w Dobrym Zdrowiu znowu do Nas powrocić rozkażcie; y tak niech będzie Wam wiadomo. Pisano w Stolicy Naszey Bakczysaray 1718. w miesiącu decembre.

Seadet Gierey Han Syn Czwartym Selim Gierey Hana

Translat z Listu Paszy Benderskiego do JW. Daszkowa Ablegata Extraordynaryjnego do Porthy od Cara JM posłanego.

Sławy y czci godnemu y szczyrze Przyiacielowi Naszemu Alexiejowi Daszkowowi pozdrowienie (: ktorego koniec niech będzie szczęśliwy.) przyiacielskie Wam donoszę. Ponieważ do Wysokiego y Cudnego y Mocnego Pana Musułmańskiego (: y niech wysławi Bog panowanie Jego do skończenia Swiata:) do Dworu Jego Pańskiego y Monarszego Wy naznaczeni jesteście jakac, y o tym dali Nam znać y objawili żeście Wy z Peterburka wyiechawszy, szlak swoy przez Nowogrod wzięli, y przysłaliście List swoy, w ktorym

wyrażanie

wyrażaie, że kiedy przybliżycie się do Naszych Prowincyi, żebyśmy przeciwko Was wysłali Konwoy, y teraźnieyszego Roku Miesiąca Safara, (: to jest Stycznia :) w ostatnich dniach oddano mnie Przyjacielowi Waszemu wyżey mianowane Pismo, z którego ja wyrozumiał żądanie Wasze, y jako z Woli Boziey przybędziecie Wy do Benderu, to należyty honor, który przyzwoity do Czci Waszey bez żadnego umnieyszenia pokazany Wam będzie, y będziemy się starać y naśladować, jako pisano w Liście Naszym: A zatym kiedy przybliżycie się do Nas, nie zaniedbaycie Nas uwiadomić przez List swoy, żebyśmy Wam mogli uczynić. Przytym in annexis posyła się cedula, y jako po Woli Bozkiey oddana Wam będzie, to według Żądania mego responsu z posłanemi Naszemi Ludźmi jak nayprędzey do Nas odpisać, y ich powrócić, przyiaźń swoię oswiadczyć chciecie. In reliquo powtórnie Was pozdrawiam. Dan Mca Rebilewela, to jest Stycznia d. 3. Roku 1719.

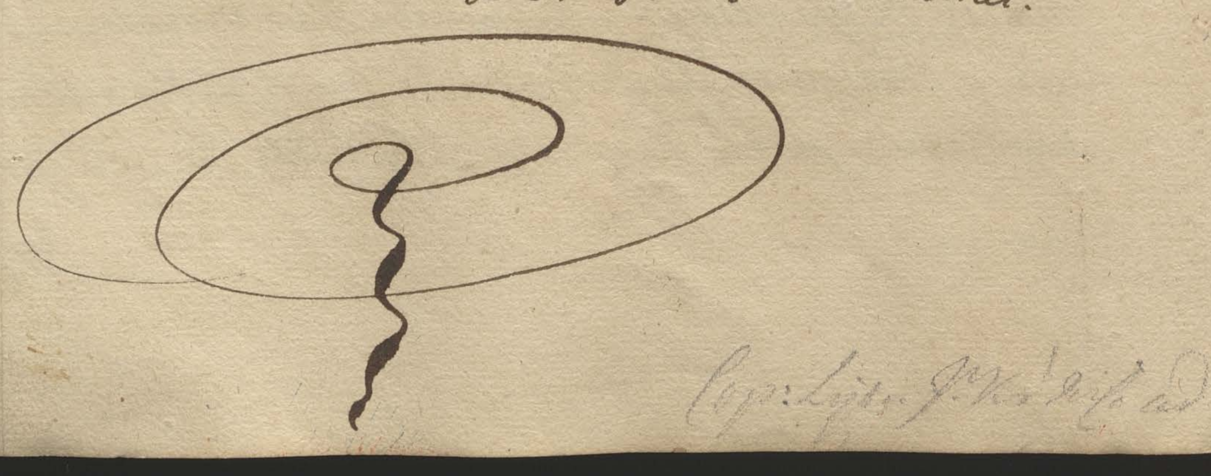
W Cedułce od tegoż Baszy do Pa Darzkowa napisano.

Sławy y Czci Godnemu Nam Przyiacielowi Naszemu szczere prawdziwe objawienie Nasze, to jest Nayzwyższy y Dzierżawnieyszy Pan Nasz (: Niech przedłuży Bog szczęście y zdrowie Jego :) z JM. Carskim Wieliczeństwem Panem Waszym ma mocno postanowioną przyiaźń, zaczym Wy do Nayiaśnieyszey Porthy jechać naznaczeni jesteście, y po Przyiaźni swoiey Przyiacielskim Pisaniem Nas uwiadomiliście y przyiaźń swoię objawili, y w tym Pismie takie napisano: Jeżeli Bog zezwoli, y kiedy Ja sam przy-

iadę

 iadę do Bendera, y do tego słowa Waszego po-
wątpiwam y rozsądzam, że nie według żądania Lu-
dzkiego bywa, ale według Woli Bozey, bowiem człowiek
przymuszony bywa jechać, choć się nie spodziewa, je-
dnakże należało Wam opisać pewniey y rzetelniey
że Bóg chce, do Was, w Benderze będę po tyle dni,
y według tego My byśmy się spodziewali y ocze-
kiwali Was, ponieważ przed tym My zapewne
wiedzieli, że Wy naznaczeni będziecie, y nie spodzie-
waliśmy się, że się tak przedłuży Wasz przyjazd
y u Nas chcieliśmy Was potykać, y honorowi
Waszemu należyty respekt y uczciwość porząd-
czyć: A y od Porthy przysłany był Aga, y po-
trzebował pewney wiadomości o przybyciu Wa-
szym; A teraz jakeśmy odebrali Listy Wasze,
tośmy się bardzo uweselili; ale jeszcze do
Najaśnieyszey Porthy nieoznaymiliśmy o przy-
byciu Waszym, żądaiąc pewną tego mieć wia-
domość, y dla tego dwóch Ludzi z Benderskich
Beslejów z Listami Waszymi do Was posłaliśmy;
A jeżeli Bóg zechce, że ta Nasza Ceduła y listy
Wam oddane będą, to wzajemnie do Nas Tureckim
Językiem respons uczynić, odpisać chciejcie rzetel-
nym wyrażeniem, y niewątpliwemi Słowami,
że po tylo dniach zapewne z Bender do Nas przy-
będziecie, żebyśmy spodziewaiąc się mogli Was
oczekiwać, y obaczywszy Was cieszyć się.

Der With Muchamet.

Cop: Listu J. W. ... ad

Copia Literarum S.ae R.ae M.tis n.stri ad Imperatorem Romanorum. Fraustadio 2. Martij 1719. datarum.

post titulos.

Quemadmodum Nobis pergrata fuit presentia Ill.mi et M.fici Damiani Hugonis Comitis de Virmondt à Majestate Vestra ad Aulam N.ram Ablegati: ita vlterior etiam functionis Ejusdem prefatæ Continuatio Nobis abundè satisfaceret. Sed cum ex æstimatione meritisq́ suis Idem alio muneri ex beneplacito Majestatis Vestræ destinatus Nobis deseratur, De tanti Viri non solum in Aula Nostra, verum etiam ad Passarowitzium probata in rebus gerendis laudabili dexteritate, nulli dubitamus, Ipsum in novissima quoque functione tam prosperè debitæ responsurum expectationi, ut exinde justissimis respectibus gratiisq́ Majestatis Vestræ auctior evadat. Cæterum a D.no DEO Majestati Vestræ longam valetudinem, et prosperrimos Rerum successus ex animo precamur. Dabanturq́.

Majestatis Vestræ

Bonus Frater et Cognatus

Augustus.

Copia Listow J. Kr. Mći, ktore pod Signetem pieczętowane powiozł JmPan Regent Kancellaryi Koronney. Sub datt: 20. Martij 1719.

Ad Imperatorem. post titulos

Quantô Serenissimus Princeps Filius Noster Dilectissimus Cor Nostrum impleverit solatiô, cum Viennâ Redux Nobis referret singularia documenta Benevolentiæ Majestatis Vestræ, quam erga se abundantissime continuoq testatam expertus est toto tempore quo isthic commorabatur, facilius id Animo concipere, quàm verbis explicare possumus. Caeterum prout id ipsum gratissimo reponimus pectori, ita quo expressius Majestati Vestræ obligationem inde Nostram demonstremus, Mgfco Jacobo Comiti de Skrzynno Dunin Cancellariæ majoris Regni Nostri Regenti Capitaneo Braclaviensi ac Camerario Nostro Intimo commîttimus, ut circa traditionem Nrarum præsentium Literarum Majestati Vræ de omnimoda, quæ tanto suo favori debetur, gratitudine Nostra eandem redderet certiorem. Idcirco à Mstate Vestra peramicè contendimus quatenus prædicto Magnifico Comiti Dunin facilem

aditum

aditum, et in ijs, quæ Nomine Nostro in Gratitudinis tesseram Eidem exponet, omnimodam velut Nobismet Ipsis adhibere fidem dignetur. Diligenter simul et illud petimus ut Majestas Vestra de Nostro, erga se regibus singulari studio integerrimè semper sit persvasa. Quod reliquum est Mtati Vestræ optimam à Domino DEO valetudinem et prosperrima quæque vovemus. Dabantur Fraustadij in majori Polonia &.

Majestatis Vestræ
bonus Frater Cognatus
et Vicinus
Augustus Rex

Ad Imperatricem Romanorum
Elisabetham. sub data eadē.

Serenissimæ et Potentissimæ Principi Dominæ Elisabethæ DEI Gratiâ Romanorum Imperatrici, ac Germaniæ etc: Augustus Secundus &. Salutem, omnisq prosperitatis continuum incrementum. Serenissima ac Potentissima Princeps, Soror et Cognata Nrã Charissima. Cum Nobis Serenissimus Princeps Filius Noster Charissimus hic Viennâ Redux pluribus retulisset, qualiter à Majestate Vestra particulari cumulatus ibidem extiterit benevolentiâ, Ma=

gnitudinem solatij, quo Cor Nostrum est inde impletum, obligatissimaq gratitudinis Nrae zelum erga Mtatem Vram reticere nequivimus: Ut autem id ipsum uberiùs Majestati Vrae possit explicari, consultò Magnificum Jacobum Comitem de Skrzynno Dunin Cancellariae Majoris Regni Nostri Regentem Capitaneum Bractaviensem et Camerarium Nostrum intium Viennam expedivimus. Qui cum ex mandato Nrô circa praesentationem harum, Majestati Vestrae tenerrimos affectus, debitamque tantis favoribus recognitionem Nostram edisserit, ut circa facilem accessum plenam Nostro Nomine denuntiatis apud Majestatem Vestram recipiat fidem, unicè desideramus. Atq Mtati Vrae prosperrimos successus, unà cum longaeva valetudine à Dnô Dêo precamur. Dabantur ut supra

Majestatis Vestrae bonus
Frater et Cognatus.
Augustus Rex.

Ad Imperatricem

Serenissimae et Potentissimae Principi Dominae Eleonorae Magdalenae Theresiae Dei Gratia Romanorum Imperatrici, Germaniae etc. Augustus Secundus Eadem Gratiâ Rex Poloniae, Magnus Dux Lithvaniae etc. salutem omnisque prosperitatis continuum incrementum.

Serma

Serenissima et Potentissima Princeps, Soror et Cognata Nostra Charissima. Non arbitramur plurimis id verbis repraesentari debere Majestati Vestrae, tanquam teneritudinis Parentum erga Liberos ex praxi optimè consciae, quantâ Laetitiâ Nos exhilaraverit Serenissimus Princeps Filius Noster Charissimus, dum Nobis Viennâ Redux magnitudinem affectûs Majestatis Vestrae sibi abundantissimè testati explicasset; unde concipientes extraordinarium debitae gratitudinis vinculum, consultò Magnificum Jacobum Comitem in Skrzynno Dunin Cancellariae majoris Regni Nostri Regentem Capitaneum Bracławiensem et Camerarium Nostrum Intimum destinavimus, ut eo titulo Majestati Vestrae circa traditionem praesentium luculentius Nostram denuntiaret obligationem, atque ad favores tantos condignè retaliandos, omnimodam promptitudinem. Majorem igitur in modum à Majestate Vestra postulamus, ut eidem Magnifico Comiti Dunin non solum benignas Aures, verum etiam in his, quae Nostro Nomine denuntiabit, plenam fidem praestare dignetur. De caetero Majestati Vestrae felicissimos successus, unà cum firmissima longaevitate à Dno DEO cordicitus optamus. Dabantur ut supra

Majestatis Vestrae

bonus Frater et Cognatus

Augustus Rex

Ad Imperatricem Ameliam.

Serenissimæ et Potentissimæ Principi Dominæ Ameliæ DEI Gratiâ Romanorum Imperatrici, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ &c. Augustus Secundus Eadem Gratiâ Rex Poloniæ Magnus Dux Lithvaniæ &c. Salutem, omnisque felicitatis continuum incrementum. Serenissima et Potentissima Princeps Soror et Cognata Nostra Charissima. Non possumus id ullatenus reticere, quam incredibili jucunditate Nos affecerit adventus huc Serenissimi Principis Filij Nostri Charissimi Viennâ Reducis, ideo præcipuè, quod ex Ipsius genuina relatione singularem Mtis Vestræ affectum et benevolentiam cognoverimus distinctè Eidem demonstratam.
Quo nomine sicut ingentes Majestati Vræ profitemur gratias, ita ut Obligatio Nostra inde præconcepta Ipsi clarius pateat, consultò Magnificum Jacobum Comitem de Skrzynno Dunin Cancellariæ Majoris Regni Nostri Regentem Capitaneum Braslaviensem et Camerarium Nostrum Intimum ad hunc finem destinavimus. Quatenus igitur Majestas Vestra Eidem hasce tradenti, Nostros erga Ipsam gratissimos sensus explicanti benignas Aures, et in his quæ Nostro nomine dicturus est indubitatam fidem concedere dignetur instantissimè petentes, Ma-

jestatem

jestatem vestram a Domino DEO inconcussa valetudine, felicissimisq successibus perpetuo cumulari animitus exoptamus. Dabantur Fraustadij in majori Polonia &c. ut supra.

Majestatis Vestræ
bonus Frater et Cognatus
Augustus Rex.

Tractatus Matrimonialis privatus inter S^m R^m m^stem et Ser^ssimum Czarum Moschoviæ in A^o 1717.

Postquam Tzarea sua Majestas, ut et Regia sua Majestas Poloniæ, rationibus idoneis et prægnantibus Inductæ crediderunt, è re sua esse, et ad majorem mutuæ inter se bonæ voluntatis atq propensi animi Confirmationem pertinere, ut Serenissimo et Celsissimo Principi Dño Johanni Adolpho, Duci Saxoniæ Weißenfelsensi, Ser^ssma Princeps Dña Anna, Princeps totius Russiæ et Dux Vidua Curlandiæ certis legibus solenniter desponsetur: Ea propter Supradictæ suæ Majestates de Pacto et Conditionibus, quibus id institutum perfici et ad optatum finem deduci posset, per Ministros Plenipotentiarios adhoc ab utraq parte nominatos sequentibus Articulis rite convenire.

Artic: 1mus

Pollicetur Tzarea sua Majestas se juxta

Conventionem, cum Ordinibus Curlandiæ initam rem eo dirigere velle, ut ipsi Regiam Suam Majestatem Poloniæ Inclytamq Rempublicam per deputatos solenni modo constitutos decenter, et supplices implorent, velint ex dijudicatione suorum jam pridem adversus Ferdinandum Curlandiæ ducem delatorum gravaminum, quæ non minus Suæ Mstati Poloniæ, quam luculentius etiam Commissioni ab eâdem in Curlandiam missæ cognita atq perspecta sunt, declarare præfatum Curlandiæ ducem hoc Ducatu tanquam Feudo a Regia sua Majestate et Republica dependente, et omni, quod in illum, ei hactenus competit, jure penitus excidisse, Regiamq suam Majestatem cum Republica, Ipsius loco, Ducatum hunc, cum omnibus ad illum spectantibus Juribus, beneficijs, Privilegijs et Prærogativis, quibus Curlandiæ Duces hactenus gavisi sunt, in Principem Saxo-Weissenfelsensem, vi supremi, quod in Curlandiam habent, dominij transferre et transcribere, eumq de eo investire velle.

Articulus 2dus.

Vicissim spondet Regia sua Poloniæ Mstas, quod non tantum pro se in illa Ordinum Curlandiæ vota et desideria benigne consentire, sed etiam operam dare velit, ut

Resplica

Respublica pari voluntate eadem comportet et ratihabeat. Cui fini assequendo dictam Rempublicam ad id jam pridem praeparare coepit, et porro quoque omnem impendet operam, ut eadem penitus in hanc sententiam pertrahatur.

Articulus 3tius.

Quibus ex voto succedentibus effectuique datis, necnon Investiturâ Principi Saxo Weissenfelsensi; pro se suisque Haeredibus Masculis ex Legitimo Conjugio suscipiendis ritè collatâ, Matrimonium cum Serenissima Suae Czareae Majestatis ex Fratre Filia, Viduâ initor et realis in Curlandenses Provincias immissio, sine ullâ morâ suscipitor, ita ut neutrum sine altero fiat aut fieri possit.

Articulus 4tus.

Utraque Tzarea et Polonica Majestas quoque promittunt, se Principi Saxo Weissenfelsensi Ejusque Successoribus Feudalibus, Terrarum Curlandensium possessionem cum omnibus ipsdem annexis et ex antiqua observantia competentibus ~~adjacentiis~~ Praerogativis, Juribus et Immunitatibus, nullo excepto conservaturas, et contra quoscunque defensuras protecturasque esse.

Articulus 5tus.

In specie verò Sua Tzarea Majestas Altè memoratam Ducem Viduam, ornatu, mundo muliebri

 vasis Argenteis cæterisq mobilibus et supellecti-
le, tanta Principe dignis instruet, omnesque
Eidem in Ducatum Curlandiæ ejusve Præfectu-
ras competentia jura, quocunq nomine vene-
rint, Principi Saxo-Weissenfelsensi, Ipsiusq
legitimis Successoribus et Hæredibus in favo-
rem hujus Matrimonij cedet atq remittet, Ei-
demq Duci Viduæ omnia et singula commo-
da et emolumenta, quæ Illi, cum primum
proximè Defuncto Curlandiæ Duci nuberet,
Pactis Dotalibus concessit, nunc pariter conce-
det, quem in finem Pacta Dotalia cum De-
functo Principe inita, ante consumationem
Nuptiarum bona fide communicabuntur,
quò ad eorum formam et tenorem ea, quæ
Nunc conficienda sunt, conscribi queant.

Articulus 6tus.

Ea tamen conditione ut hac ipsa, Articulo præ-
cedenti a Sua Tzarea Majestate in Principem
Saxo Weissenfelsensem facta cessio et transa-
ctio prætensionum et Jurium Duci Viduæ
in Curlandiam competentium, in locum Dotis
demortuo Duci primum Conjugi promissæ succe-
dat, et ad eam posthac in ære persolvendam
Sua Tzarea Majestas nullò modò teneatur: Se-
renissimus Princeps Sponsus quoq doti huic
penitus renuntiat, nec minus tamen omnia
eademq lucra, quæ à Defuncto Duce Serenissima

Viduæ

Vidua, occasione contracti cum eo Matrimo-
nij promissa fuerant, sine ulla exceptione,
non secus, ac si ista disertis Verbis hic inserta
et sigillatim expressa essent, praestabit.

Articulus 7mus.

Quod si autem res eo deduci nequeat, ut Ferdi-
nandus Dux ditionibus suis penitus et in per-
petuum ejiciatur: Id tamen utraq' Mstas
effectura est, ut Duci huic, quoad vixerit, an-
nuâ sed mediocri pensione, vel ab Ordinibus
vel ex Redditibus ducalibus solvenda prospi-
ciatur, atq' de hoc Negotio cum Illo sub auspi-
cijs Regiae suae Mstatis ante consumandum
Matrimonium transigatur. Convenit prae-
terea inter Utramq' Majestatem, ut modo-
dicta Annua pensio Ferdinando Duci per
omne, quod ei superest, vitae tempus, utroq'
casu, sive Feudo in totum privetur, sive
minus, praeberi debeat.

Articulus 8vus.

Placuit quoq', et utraq' Contrahentium Pars
invicem sibi promisit, se hanc de Matri-
monio Pactionem eousq' celare, nec quidqm
de eo evulgare velle, antequam singula
Conventionis hujus Capita ad plenum per-
venerint effectum.

Articulus 9nus.

Ministri

Ministri deniq' Serenissimorum Paciscentium Plenipotentiarij ex utraq' parte in id consenserunt, curatum iri, ut Utriusq' Tzareæ et Poloniæ Majestatis Diplomata Ratificationis Conditionum suprascriptarum intra octo hebdomadarum spatium, alteri ab altero Tzarea hac in Aula extradenda, in forma solenni et consueta rité exhibeantur.

In quorum omnium fidem Ministri modo memorati Plenipotentiarij has Pactorum unius ejusdemq' tenoris Literas bis conscriptas et Manibus suis subscriptas Sigillisq' corroboratas invicem commutaverunt.

Acta sunt hac Petersburgi 12mo Decembris die, Anno post Christum Natum VVV.

Do JmćPana Starosty Liwskiego d. 6. Aprilis 1789.

Jako za odezwanie mi się, przez Pocztę Wieruszowską, tak za punktualność w przysłaniu requirowanego Dyaryuszu, wielce dziękuię WmmćPanu, cum obligatione particulari za tę uczynność Jego. Deklarowaney satis fakcyi względem Bilaszkowi dobrze pamiętny iestem. Że mi zaś JmćPan Wwda Kaliski Ociec Dobrodziey moy przyobiecał raczył z Kasli swoiey na ten Interess awansować gotowiznę o Świętym Janie blisko przyszłym, á z Listu WmmćPana wyrozumiewam, żebyś te pieniądze chciał mieć antycipative przed S. Janem dla wygody swoiey. Niemieszkanie tedy piszę do JmćPana Wwdy Dobrodzieia, oznaymuiąc o tym, y prosząc o acceleracyą skutku ex ratione incidenti. Rozumiem że nie zaydzie w tey mierze difficultas, o czym więc odezwę się Listownie WmmćPanu; A teraz niemniey za powinszowanie Świąt Następuiących gratissimo animo podziękowawszy, wzaiemnie życzę abyś WmmćPan wiele tym podobnych w późne Lata przy zdrowiu y wszelkim ukontentowaniu Liczył mógł Uroczystości. Jestem zatym &.

14.5.a Copia Listu JmĆi Kanclerza Wo. Koron:
do JmĆi Leduchowskiego Podkom: Krzem: y rownie ktory do innych Jchmciow

Gdy nie tylko ex publica fama, ale tez z relacyi Wielu Jchmciow dostatnych y Kredytu godnych do chodzi mnie ta wiadomosc ze na Seymiku party kularnym w Wdztwie WmmĆPanstwa desygno wana iest lustracya in ordine do utozenia No wey Taryffy. Konsyderuiąc wedlug apparencyi ten proceder, zdaie się bydz sprawiedliwy popularny y potrzebny, ale z drugiey Strony uważaiąc peri culum convellendæ novellæ Legis, gdyby inne Wdztwa podobnym sposobem y przykladem postępie sobie chciały, y Jnne konsekwencye szkodliwe, pro obligatione muneris mei WmćĆPa na iako Principem Nobilitatis tameczniego Wo iewodztwa convenio, y wielce upraszam, abys executionem pomienioney lustracyi zatamowal y przewlekl do Seymu przyszlego raczyl, do ktorego Konstytucya Warszawska sub titulo o regularney placy per expressam dilationem tey materyi zawie sila. Przydasz WmmĆPan non postremum do wiel kich y chwalebnych Akcyi swoich przez tę mode racyę y koopreacyę swoię monumentum oraz mnie subministrabis wdzięczną okazyę do wyznania iż ze wszelką obserwancyą nie przestanę bydz.

Circulares Denuntii

Circulares denuntiatoriæ JKM. do Jchmciow Panow Senatorow y Ministrow Status o Weselu Krolewicza Jmci.

Wielmożny Uprzeymie Nam miły. Kiedy Wszech mocna Regis Regnantium ręka, nie tylko chwalebną Nayiaśnieyszego Krolewica Syna naszego Naymilszego Miłoniła Jnklinacyą, ad conquirenda Connubialia Foedera w Nayiaśnieyszym Domu austriackim, ale też Dziełem Dobroci Swoiey, osobliwą Nayiaśnieyszego Cesarza Jmci ku Nam y osobie Nayukochańszego Syna naszego sprawiła propensyą, na ktorey dowod, pignus pretiosissimum Nayiaśnieyszą Synowicę Swoią Arcy xiężniczkę Maryą, nieśmiertelney pamięci Cesarza Jmci Rzymskiego Jozefa Starszą Corkę in Sociam thori temusz Nayiaśnieyszemu Synowi Naszemu deklarować raczył. Uznawamy za rzecz przyzwoitą należyte Naywyzszemu Panu oddawszy podziękowanie, że Jntencyom Syna Naszego Naymilszego pobłogosławić raczył, donieść Uprzeymości Waszey Naszę z tąd pociechę, nie wątpiąc bynaymniey, że Uprzeymość Wasza, iako Nam y Oyczyznie Swoiey życzliwy, y Wierny interessować się będziesz do tey konsolacyi Naszey tym bardziey, im gruntownieyszą mamy Nadzieię, że to Nasze z Nayiaśnieyszym Domem Cesarza Jmci przychylnym zawsze Rzpltey, et æternis nienaruszoney

147. nigdy przyiazni Foederibus ab aevo z Nią złączo-
nym, Spowinowacenie, iako Nam zupełne
przyniesie ukontentowanie, tak et Bono publico
cedet in emolumentum. Dobrego przytym Uprzey-
mości Waszey od Pana Boga życzemy Zdrowia.
Dan w Dreznie dnia 11.º Miesiąca Maja
Roku Pańskiego MDCCXIX Panowania Naszego XXII
Roku.

Responsum Regis Prussiae de 28 April: 1719
ad literas S:R: Mttis de 16 Martij Fraustadij
scriptas.

Redditae Nobis sunt iteratae a Mtte Vra de dato
Fraustadii de 16 Martij responsoriae literae, et quod
in ipso earum initio expressum est, amicitiam
veram candidamque absque ullo recessu sartam
tectam inter Nos et Dominia Nostra reciproce
conservandi, Mttis Vrae desiderium tanto luben-
tius excepimus, quanto magis firmoque Nostro
Proposito parem amicitiae cultum jugiter refe-
rendi, illud respondere profitemur. Ea quae
sequuntur, quo minus expectata, eo graviore
sensu animum Nostrum afficere, aversam
Mttis Vestrae â Nobis et quasi infensam volun-
tatem aperientia, cui tamen causam, aut occa-
sionem vel levissimam praebuisse non recorda-
mur. Enimverò, cum in omnibus, tum in eo
quod praecipue urgere animadvertimus, Curlandiae
Negotio â Mente Nostra longe alienum semper
fuit

fuit, quicquam suscipere, quod M.sti Vestrae displi-
cere, nedum quod dispendium inferre aut in
detrimentum Reipub.ae cadere posset. Quod cum
verbis saepius fuerit explicatum ipso facto hacte-
nus comprobatum, dolemus merito contrarias in
Nos suspitiones per omnem Poloniam divulgari,
et innoxiam intentionem Nostram iniquis in-
terpretationibus, in sensum praeposterum detor-
queri. Quae cum apertis rumoribus differantur
ut latere Nos pariter ac alios omnes non possint,
ipsa necessitate postulante adducti declarationem
in publicum typis edidimus, qua cum univer-
sos, tum praecipue Inclytam Gentem Polonam,
insidiosis insimulationibus eorum, qui Nobis
in Polonia offensionem quaerunt, praeoccupa-
tam ab errore nitimur revocare. Ejus decla-
rationis exemplum M.sti V.rae mittimus, si pro-
posita inibi argumenta penitius expendere
placuerit, qui de Nobis aequiores et in benignio-
rem partem inclinantes sensus concipiat. Il-
lud autem maxime sua novitate animum No-
strum perculit, quod in praedictis literis M.stas V.ra
profitetur, non expedire potentiorem reddi Do-
mum Brandeburgicam, eaque de causa Regium
Nostrum Prussiae titulum recognoscere Rempubli-
cam hucusque distulisse, quanto minus igitur spe-
rari posse, ut in accessionem Curlandiae consentiat.
Sane nunquam Nobis cogitatum nedum propositum

149. fuit Curlandiæ Ducatum adquirere aut Prussiæ annectere, eaque accessione virium et potentiæ incrementa Nobis arcessere.
Contrarium omnino è Pactis cum Czarea Mte a Nobis Initis elucet, quibus expressa stipulatione cautum est, ne Ducatum Curlandiæ unquam ullove tempore in accessionem sive Prussiæ sive Ditionum Czareæ Mtis concedere possit, ut ut a Rege Repubca Poloniæ in Marchionem Suecentiem clientelari Jure fuerit collatus.
Præterea libera hujusmodi et aperta denuntiatio Non esse ferenda Incrementa Domus Brandeburgicæ, sed ijs se officere velle et debere, eternis, quæ cum Repbca Poloniæ Domui Brandeburgicæ intercedunt Pactis invitis omnino fit et reclamantibus, quippe quæ diserte postulant, alterius partis utilitates et commoda ab altera pari studio, ac sua propria ab utrinque esse promovenda. Qua fide id a Nobis et Majoribus Nostris præstitum, quamque impense Regni Poloniæ Securitas, conservatio et incrementa quæsita fuerint, cum complura alia, tum nupera ante paucos annos suscepta a Nobis Stralesundensis Expeditio loquitur, quæ tanto Sanguinis et opum dispendio a Nobis peracta est, eo præcipue fine, ut Sueciæ Regis novissime defuncti pertinax propositum, quod tunc agitabat in Poloniam denuo perrumpendi, ferroque et flammis
cuncta

cuncta miscendi interverteretur. Eadem mens eademque in Mtem Vram et Rempublicam Poloniae constans et propensa Voluntas Nobis durat, ac durabit, ut amicum Nobis Regnum prae cunctis Europae in florentissimum opulentissimum ac potentissimum Statum Nobis lubentibus, et Laetantibus, et si quid possumus etiam adjuvantibus provehatur. Ex adverso confidimus non invitis illis, nec invidentibus fore, quae a Deo et fortuna in Domum Brandeburgicam derivabuntur qualiacunque emolumenta.

Quod ad debita Civitatis Gedanensis attinet, si ad ea praestanda illam pro Auctoritate compellere placeat Mti Vrae Nobis id quoque Nobis quoque id non displicebit, verum super liquidis et ab Ipsa Civitate agnitis Nominibus longas litium ambages inire, et quod Mtas Vra literae insinuare videntur, per plures Instantias prosequi id vero nihil aliud esset, nisi Creditoribus infinitos sumptus et moras accersere, et in effectu Ipsas sortes exhaurire velle, id quod nunquam oppido durum et iniquum, ab aequissimo et Generoso Ipsius Mtis Vrae Animo improbari certi sumus. Caeterum haut satis assequimur, quid sibi velint, aut quorsum tendant quae in fine literarum, de Nostris simulque Mtis Vestrae Subditis annectuntur. Equidem

 Subditos Nobis esse, qui pariter Vestri Vrd. subjecti sint, aut in quos aliquid præter Nos, qualiscunq potestas competat prorsus ignoramus. Neque Prussiam Nostram uti quidem apparens est, indigitari opinamur, nisi forte non satis memoria observantur, quæ per tenorem Pactorum Poloniam inter et Domum Brandeburgicam superearo provisa sunt. Horum vigore Prussiæ Brandeburgicæ Incolæ Universi Jurejurando, quo secundum antiquam formam Regi et Reipub. Poloniæ ex capite subjectionis obstricti fuerant, plene integreque exsolvuntur, et liberantur. Quod vero ex præscripto jam memoratorum Pactorum recens concepta est Jurisjurandi formula in Solennibus homagij, quoties id in Prussia exigitur observanda, nihil continet, quod Subditis Prussiæ Brandeburgicæ, Subjectionem Regi et Reipub. Poloniæ juxta imponat, neque aliam obligationem infert, nisi quando Divina providentia ita ordinante, Domus Brandeburgica deficiat ut tunc demum, nequaquam vero ante hoc tempus Regnum Poloniæ recipiant, et ad antiquum obsequium revertantur. Consequenter igitur, et per disertam sæpius memoratorum Pactorum expressis verbis factam dispositionem in præsentia, et quamdiu Nos

posterique

Posterique Nostri supererunt, singulare et supremum in Prussiam Dominium optimo Jure Nobis asserimus, Terrasque Prussiae Summa et absoluta potestate habendi possidendi et regendi facultatem vindicamus, cessantibus quibuscunq nexibus et oneribus, quibus olim Regno Poloniae Prussia obnoxia fuit, neque praeter Unum Deum, cui propterea respondere aut rationem reddere habeamus agnoscentes.

Id autem si erga alios quoscunque tum maxime erga Mtem Vestram valere persvasi sumus ut ei fas non sit inquirere, quibus modis, quibusve rationibus Terrarum Prussiae Regimen â Nobis instituatur: in tantum ut Ipsis Pactorum dilucidis Verbis Statutum, cautumque sit, ne ad Rempbcam Poloniae ullae querelae è Prussia deferantur, neve delata ab ea admitti possint, aut debeant.

Quod si Reges Poloniae Vrae Mtis antecessores, quam Illis gloriam merito tribuimus, et Ipsa Mtas Vra hoc Caput Pactorum in illibata observantia hucusque constanter eandem in Mte Vra et Rpbca Poloniae fiduciam ponimus, porro quoque fore, ut a Norma saepius dictorum Pactorum in hoc pariter ac in reliquis articulis recedere in animum nunquam inducant.

Eandem observandi et firmiter tenendi constantiam a Parte Nra vicissim pollicentes

153. Spem lætam concipimus, hâc potissimum ratione Divina Benedictione accedente, mutui, am Regentium, et qui ab eis reguntur popu, lorum benevolentiam, vigorem denuo recepturam Ingentia in Utrosque commoda et benefi, cia redundatura, et in Successores posterosque perseveratura. Id quod sinceris votis expeten, tes Mstᵢ Vrᵃᵉ omnimodam prosperitatem appre, camur. Dabantur Berolini Die 28 Aprilis anno Christi MDCCXIX Regni vero Nostri VII.

Copia literarum a Magistratu Gedanensi ad Illᵐᵘᵐ et Excellᵐᵘᵐ Dnum Regni Can, cellarium. Gedano d. 5 Maij 1719.

Truculentum initi hujus Sæculi quartum Lu, strum præsens, in hoc præterita superare videtur quod equidem Serᵐᵃᵉ Reipcæ Polonæ, ex paterna gratia Divini Numinis est concessum, altam jam canere pacem, Nobis vero et infelicissimæ huic Civita ti, non ultimo tamen illius nec indecenti mem bro omnis dicendi gratia sublata. Dicendum est perpetuo Nobis, aut de indebitis pecuniarum et Contributionum Luitionibus, aut de deterrimis Civitatis calamitatibus, aut denique quod luctuosis, simum audit, de continuis Ejusdem Civiumque Jurium, et Libertatis oppressionibus, quæ omnia quanquam gravia sunt, prava tamen consuetu, dine, jam pro Nihilo habentur ab ijs, qui ad aver tendas Civitatis durissimas necessitates prorsus alieni

ad augmentan

ad augmentandas, econtra publicas Nostras Calamitates paratissimi semper adsunt. Lugubre et novissimum ejusmodi exemplum in nupera invasione Copiarum Regni in Territorium Nostrum, post DEUM et Ser^mum Regem Dominum Nostrum Clementissimum Ill^ae Excellentiae V^rae Jurium Nostrorum Custodi, ac Patrono Gratiosissimo Literis Nostris d. 15 Aprilis exaratis uberius exposuimus. Quanquam nunc nulli dubitamus Ill^mae Excel^ae V^rae Injuriam illam Nobis illatam, neutiquam probatum iri, quin potius gratiosissime dignata esset, ulterioribus Ejusmodi insultibus, qui in eversionem charissimae libertatis, ad sanguinem fraternum adspirant, suis sapientissimis et Sanatorio munere dignissimis Consilijs apud S. R. M^stem pro infringendis temerarijs malevolorum ausibus jam obviam ivisse. Nos quoque de hac sollicita Ill^ae Ex: V^rae curâ quam proxime pergratiosissimas Responsorias literas certiores fieremus. Illis nihilominus tamen praesentibus hisce occurrere, et continuo hostiles Copiarum Regni ausus, et fama, quae undicunque de contrahendis R^ni legionibus earundemq appropinquatione adversus hanc Civitatem adfertur, unio et fiducia Nostra, qua ad gratiam Ill^ae Excellentiae V^rae trahimur, denuo consultum ferunt. Prout enim contra attentatam invasionem in Bona Nostra Patrimonialia nihil aliud per oppositionem Nostram intendimus, quam ut eadem in libertatem assereremus, Sic quoque hac obtenta, in eadem acquiescimus

155. Solliciti tamen de eo, ut nulla mali de Nobis senti-
entibus, nec fucata illa ratio persecutionis superes-
set, ac si aliud quidquam solum coacervata illa
per annos in Dies calamitatum Nostrarum moles
obstitisset, quo minus ejusmodi postulatis, quae
vel aliquali saltem specie Iuris Nobis insinuata
de aequo et Bono consuluisse, integrum eousque
fuerit; Reassumpsimus eum in finem consulta-
tiones Nostras, in materia Contributionum Brano-
bavienses et illa quae attinet summas Illmi
Dnis Iablonovij a Thesauro Prussiae olim ad Nos
assignatas, quae materiae de Jure ab Illmo et Excellmo
Dno Palatino Culmensi non vi et armis ad Nos, sed
prius ad conventum Terrarum Prussiae Generalem
deferendae fuissent, nihilominus non solum quoad
primam consultavimus, sed et facto Ipso cum non-
nullis, qui ejus gratia aderant aequissima media
conferre non intermisimus, ex quo colloquio et col-
latione assignationum cum summa totali, Nobis
de facto licet imposita, eluxit et imparatio amba-
rum, et illicita curatela Assignatoriorum, quam
Illmus et Ex: Dnus Palatinus Culmensis sibi non
rogato, gladio adscribere voluit, Nobis hoc non obstan-
te tamen non moraturis, ut hic materia tandem
placitum sortiatur finem, quod autem altera atti-
net, prout illa Cives Nostros, in quorum manibus
assignationes Terrarum Prussiae oblatae sunt, solum
modo afficit sic licet in genere praetensiones Illmo
Dnorum Jablonoviorum ex nuperis Comitijs Regni
Generalibus

Generalibus ad proxime reassumenda rejectæ eandem similiter allaborabimus. In tali Nostro pacem et quietem inclinante Statu, ubique Milites Regni dassis ad consilium contra Nos vocari et multa exitio ia collata esse, non solum perhibetur, sed et id hostilitatis his diebus contra omnem Nostram expectationem die scilicet 2da hujus mensis experti sumus quando supradictæ Copiæ tredecim Nostrarum ex Vigilijs, quas tum pro Securitate Territorij, tum commercantium gratiâ, ad observandum Trajectorium Nostrum prope Vistulam ponere, ratio Nobis suasit, in ipso Trajectorio, nonnullos peregrinus trans flumen comitantes cum numerosa manu adortæ sunt, et denuo deleti Sanguinis humani Authores fuerunt. Illma Excell: Vra haud difficile judicabit, quantus id dolor non solum Noster proprius sed et universæ Civitatis et Singulorum Civium, qui Deum timemus, Regem colimus, et Serenmæ Reipcæ Ejusdemque Illmis membris articulate nec indigne adhærimus, attamen libidini privatorum pro necessitatibus Ipsorum, et quorumcunque malevolorum cum dispendio Nostræ Libertatis, famæ bonorum, et siquod restaret vitæ Ipsius obnoxij esse, haud prohiberemur. Perobservantissime itaque Illmam Excell: Vram rogamus, dignetur quantocyus apud Serenissimum Regem Dnum Nostrum Clemmentissimum ad cujus Thronum humillimis literis Nostris, juxta adjunctum earum Exemplum, recurrendum Nobis esse duximus, pro Senatorio munere suo, et sempiterno erga hanc

 Civitatem ac singulari affectu, gratiosissime et effica-
cissime Nobis succurrere, quod post tot mala superata
pejoribus, nec pro fide erga Serenissimum Regem
unicum Dnum Nostrum in terris nec pro conscien-
tia Nostra, juxta quam nullatenus Ill:ma Tribunalia
Regni, unde ejusmodi, quae abhorremus, incommoda
derivata esse volunt, pro Judicijs competentibus agno-
scere possumus, colla submittere valeamus. Certo
persvasi Sacram Suam Regiam Mstem non dedigna-
turam esse, Civitatem Suam fidelem et obnoxiam
post vix atque vix superata Exotica, contra domestica
et fere intollerabilia ac pro libitu cujuscunque arbi-
trarie invenienda mala, fortiter ac clementissime
protegere, illorum qui primarij motuum authores
sunt, usurpatam potentiam circumscribere, et a
Nobis afflictis hasce et alias afflictiones clementissi-
ma Manu Regia longe propellere, ut ita ulteriores
Injuriae, quas fatales rumor Nobis minatur, virtute
Regia tollantur Civium gravissimae querelae, quibus
vix atque vix solamen fiduciae in Deum et Ser:mam
Regem Clem:mum Dnum Nostrum his inturbulentis
motibus opponere, reliquum Nobis est, aboleantur,
quies publica, et commerciorum usus, imo et Se-
curitas Civitatis, quae, quod DEUS avertat, facile ab
extra in pernitiem suam et irreparabile damnum
Reipcae, conspectis in Dies fere multis armatis in mari
et ignotis Navigijs, cujus causa etiam praesidia Nostra
augenda esse duximus, posset. Cum intra fines suos

tuta ma

tuta manere non debeat, restaurentur, et varia nec optima Vicinorum de Ejusmodi indignis ausibus illorum, qui salutem Nostram potius quam detrimentum promovere deberent, Judicia tandem sistantur. Itaque singulari Ill.mae Ex: V.rae gratia multis alijs addita addet Gloriam gloriae et non solum Nobis sed et seris posteris Nostris indignissimum monumentum. Ill.mae Excell.tiae V.rae cedet, tanquam gratiosissimi D.ni Cancellarij et vigilantissimi Juriaum ac Libertatis Custodis. Deum, quod reliquum est precaturi conservet Ill.mam Excell: V.ram diu diutius sospitem, salvumq. tandem uberrimis fortunarum dotibus ac quibuscunq. prosperis coelitus beare pergat. Dabantur Gedani d. 5. May 1729.

Copie de la lettre de S: Ex: Mgr Le Grand Chancellier à M.r Steinheüser.

Je vous suis bien obligé pour cette attention a mes recommendations. J'espere que le Sieur Strzeszowski s'alquitera bien de cet employe ce que je luy ay fort recommandé sous peine d'etre cassé d'abord au premier manquement a son devoir. Je feray avec M: Le Palatin ce que vous souhaittez. En vous communiquant cependant les incluses, je suis avec estime.

Copie de la lettre de S: Ex: Mgr Le Grand Chancellier a Mr Steinheüzer Conseiller a Cracovie d. 3 du Juin 1729

Vous verrez dans les incluses Copies ce que j'ay fait

sur ce, que vous m'avez recommandé. pour ce qui regarde le second point, Mr le Secretaire Debarshi vous informera de ce que je crois, qu'il faut faire. En vous assurant de ma bonne volunté pour vous aider en tout je suis avec estime. &c.

Copie de la Lettre de S: Ex: Mgr le Grand Chancellier de la Couronne à S. Em.ce le Card. Albani

Etant assuré de la bonté de V: Em.ce, avec laquelle Elle reçevoit mes recommendations je supplie tres instantement V: Em.ce d'en de meme all'egard de celle, que je fais en faveur de mr l'abbé affin qu'il pouisse obtenir le Canonicat de Cracovie, vacant par la mort de M: le Russecki. Il est actuellement à Rome, et je ne doute nullement de sa probité, de ses bonnes moeurs, et de son application, a ce qu connurent, a sa vocation seront connu a V: Em.ce. Mgr Horius Souffragain de Premislie et Administrateur digne Prelat et tres estimé, est son Oncle. V: Emi: m'obligera beaucoup, quand je sçauray, que ma presente recommendation aura prouré cet avantage au dit Mr l'abbé Dressak &c.

Copie de la Lettre de S: Ex: Mgr le Grand Chancellier de la Couronne a Son: Emi: Mgr le Cardinal Albani a Cracovie 14 Juin 1719

Etant entierement persuadé, que Votre Emi: m'honore de sa confiance, je prend la liberté de luy communiquer ma surprise, qu'une lettre, ouverte

par les

par les Executeurs du Testament du feu M. l'Eve.
que de Cracovie m'a causée. Cette lettre a eté e.
critte d'un correspondent de Rome au defunt Eveque,
elle contient, que celuy, qui l'a ecritte, avoit eté admis
all'audience de sa Sainteté, et que sa Sainteté
avoit fait connoitre à cette persone son intenti.
on de donner le Chapeau de Cardinal à la premeer
promotion, au feu Mgr l'Eveque de Cracovie.
Quelques Prelats sont venu me le dire, et Votre
Eminence peut sçavoir aisement la realité
du fait, cela etans publique icy. Touttes
les raisons, et sur tout cet extrait joint icy, ren.
dent ce raport douteux. J'ay cru neanmoins ne.
cessaire, de la communiquer à Votre Eminence
pour prevenir les suittes des semblables rela.
tions, lesquelles ne sçauroient etre pourtant,
que sensibles. Ce n'est pas assurement Monsei.
gneur ni l'ambition, ni l'envie /sacrifiant
et resignant tout a Dieu:/ qui me font ecrire
ecçy, mais une certaine convenience, et l'amour
du repos, aussy bien publique, que particulier.
Votre Eminence concevra mieux tout cela
par sa grande penetration, que je ne le sçaurois ex.
primer. Je finis donc en me recommandant
avec ma maison a la Protection de Votre Emi.
nence, et etant avec tout le respect.

161. Inconvenientia Religiosorum Conventus Miechoviensis hoc intervallo tempori quae aguntur.

1 Dubitant nonnulli de validitate Professionis sub argumentando siquidem mutarunt formam veterem Professionis, per quam emiserant vota et praesertim votum obedientiae voventes Praeposito Generali et Successoribus. modo nova forma Professandorum, ex qua non sunt contenti.

2do Superiorem Claustralem non habent Exemplarem imo scandalosum bibacem indiscretum et per consequens nullum est institutum Religiosum et nullus ordo, continuae rixae, pugnae etc.

3. Villas propter commodum Religiosorum exdivisas. Patres Seniores ibi appropriaverunt et percipiunt fructus, cum magna Injuria et discommodo Patrum et Fratrum.

4 Personae notatae aliquoties decretatae, imo nullo modo famam bonam habentes ex pessima Superioris informatione sunt permissae ut persequantur honestiores cum periculo etiam vitae.

5 Hic inquieta Capita dissolute vivunt, nullam habent connexionem imo omnem Licentiam.

6 Non sunt contenti Religiosi et protestantur contra Electionem abbatis Claustralis, qui eligendus speratur, esset enim quaedam Novitas.

7 Propter solam aemulationem et praesumptionem Spiritus Prarum exhaustum litigando cum magno Detrimento Communitatis, et indolent maxime Religiosi carentes sufficientia victus. Et alia suo tempore lachrymabunde exponent. ppp.

Testor

Testor Deum de veritate hujus rei; quam modo confidentissime dicam. Nell'ultima udienza di Nostro Signore con molto affetto ricordai a Sua Santità di fare V. Alt.a Card.le nella prima promotione, e lo feci con fortissime ragioni, e non sono fuori di speranza.

Copia listu J. O.a Kanclerza W.o Koron. do J. O.a Starosty Krakowskiego d. 26 Junij 1719 w Krakowie

Wybaczenie naprzod upraszam że własną ręką nie piszę do WmмPana, będąc jeszcze po przeszłych alteracyach nie zupełnie Sanitati restitutus za nobliwy to zas mam łaski y affektu WmмPana ku sobie dowód, gdy mnie przy doroczney Imienin moich rewolucyi tak życzliwym powinszowaniem raczyłeś dignari. Za co iako uniżeniey z wielką obligacyą dziękuię, tak applikacyi moiey wolekurrencyi wszelkiey nie omieszkam impendere do powinnego WmмPanu zasłużenia tey łaski onegosz. Interea piszę się solito cultu etc.

Copie de la Lettre de Son Ex: Mgr le Grand Chancellier de la Couronne. a Mr. l'abbé Accoramboni - a Cracovie d. 28 Juin 1719

J'ay bien reçeu votre Lettre du   . La Bonté de sa Maieste pour ses Serviteurs est admirable. La reflexion de S: Ex: Mgr le Nonce all'egard du Canonicat de Leopol est tres juste, je n'ay encore

rien receu sur ce sujet ni dell'archevesque ni du Chapitre de Leopol. Mais voicy certains points, qu'un Religieux de Mechow m'a porté vous les presenterez a S: Ex: Mgr le Nonce, et vous les envoyerez a Rome, pourque M: Votre Cousin en fasse un tel usage, qu'il jugera pour l'avancement de la cause. Mais comme ces Religieux songent a quelque election d'un Abbé, ce qui seroit directement contre les droits du Roy, il est tres necessaire que vous fassiez un rescript de la part du Roy, leur defendant cela en des termes comme etoit celuy pour le Couvent de Paradis all'egard de la

vous n'avez, que m'envoyer au plutot ce rescript signé du Roy, pour le leur intimer au plutot; Je suis avec estime.

Copie de la Lettre de S: Ex: M: le Grand Chancellier de la Couronne a Mr Tesnuel. le 28 Juin
a Cracovie. 1719

Ayant tant de motifs justes de prendre part a tout ce qui regarde le Couvent d'icy des Religieuses de la Visitation de Sainte Marie, Je vous suis bien obligé Monsieur pour touttes les diligences, que vous avez faites jusqu'a present en leur faveur dans l'affaire avec de la Ville de Lewocz vous priant tres instamment de continuer vos soins jusqu'a la fin dans cette affaire. J'ecris a S: Ex: Mgr le Grand Chancellier d'Hongrie sur ce sujet, et en vous recommendant cet interest avec tout l'empressement je suis avec estime.

Copie de la lettre de S: Ex: Mr le Grand Chancellier de la Couronne a Mr le Baron de Manteuffel. a Cracovie le 12 du Juillet 1719

Je remercie treshumblement Sa Majesté d'avoir ordonné a V: Ex: de m'informer de ce qui s'est passé a la Cour de Berlin, et de ce, que Sa Mjté veut bien me continuer Sa bonté, et Sa confience dans mon zele et empressement deu pour Son Service, m'ordonnant, de dire mon petit avis dans les conjonctures presentes sur les questions jointes a la lettre de Votre Excellence. Pour y repondre avec toutte la Soumission aux ordres de Sa Mjsté en me remettant all' avis, que j'ay donné dernierement a Traustat je dis qu'

Il faut tacher de presser par touttes sortes des moyens le Traité General avec la Couronne de Svede, car c'est dans ce Congress, que l'on peut prendre le plus seurement et le plus utilement touttes les resolutions. Nos Plenipotentiaires pour ce Traitté etant instruits et munis du Plein pouvoir de tous les Etats de la Republique pour touts les cas.

En cas, qu'il n'y eut pas moyen de porter la Couronne de Svede d'envoyer bientôt ses Plenipotentiaires au Congrez General, que Sa Majté convoque les Etats pour la Diete generale, remettant tous / :meme cette explication, que la Cour de Berlin demande: / au dit Congrez General pour le Traitté avec la Couronne de Svede, ou a la Reassumption

165. de la Diete.

Touchant les Dissidents, Mr le Coq a fort bien repondu. Touttes les fois, qu'ils ont fait le recour auprez de Sa Majesté, Elle leur a accordé tout ce qu'ils ont demandé, j'ay eté moy meme chargé de la Comission de Sa: Majte auprez de Mr. l'Evesque de Posnanie. Il s'est expliqué, qu'il ne vouloit pas faire aucun prejudice all'ancienne possessi on dell'exercice de leur Religion selon les Loix mais qu'il vouloit empecher les nouveautez contre lesdittes loix. je ne manqueray pourtant pas d'en ecrire encore au dit Mr l'Evesque.

J'ay envoyé la Reponse de Sa Majesté au Prince Jaque. la reflexion de Sa Majesté est fort juste il est à souhaitter, et meme a insinuer, que la Cour Imperiale, et celle de la Grande Bretagne ayent la meme reflexion, et que Sa Majte Im: periale, aprés avoir temoigné son ressentiment au dit Prince, luy permettre le retour a Olau, qu'il ne soit pas poussé par les desespoir a faire ce pas. V: Ex: verra dans les Copies incluses, ce que Mr le Grand General de Lithuanie m'a ecrit, et ce que je luy ay repondu. je crois, qu'il faudroit communiquer cette piece curieuse de Lithuanie, et ces desseins de la Cour de Berlin, aussi bien à Mr. le Grand General de Lithuanie, qu'aux autres bien inten: tionnez pour prevenir touttes les practiques.

J'attends

j'attends sur cela aussi bien, que sur le temps de mon voyage les ordres de Sa Majesté, et l'avis de V. Excellence. En me recommandant cependant a ses bonnes graces, je suis avec toutte la consideration.

Copia Listu JKr. Krlmści do Xięcia Jmći Prymasa w Dreznie Oltrimis augusti pod Signetem danego.

Rekommendacyą Prymacyalną Wp. Waszey względem Wakansow Duchownych za Wielebnymi Biskupami Przemyskim, Kamienieckim Kijowskim, y Inflantskim z należytą konsyderacyą przyięliśmy. Jlubo zupełnie Jnstancyi Wp. W: praevalidus concursus Emeritorum zadosyć uczynić nie pozwolił, iednak mamy ufność in summa aequitate Wprzey: Waszey, że tę Dystrybutę Naszę, według sprawiedliwości Zasług, bez faworu wszelkiego partykularnego uczynioną approbować będziesz, tak we wszystkich promowowanych Osobach, iako też w Wielebnym Nominacie Kujawskim, ktorego distincta merita Nam y Rzpltey, a mianowicie w Traktowaniu postanowienia Syna Naszego, na Dworze Wiedeńskim swiadczone, y od Cesarza Jmci specialiter ad recompensandum zalecone, praeterire absq. Jniuria nie mogliśmy. W Podaiących się nikiedy minus na potym okkurrencyach, na rekomendowane

 od Uprzeymosci Waszey Subjecta, signanter Wie. lebnego Biskupa Przemyslkiego pamiętac przy rzekamy, oraz Zdrowia Dobrego onemuz od Pana Boga zyczemy.

Copia literarum Serenissimi Regis Poloniae ad Regem Prussiae.

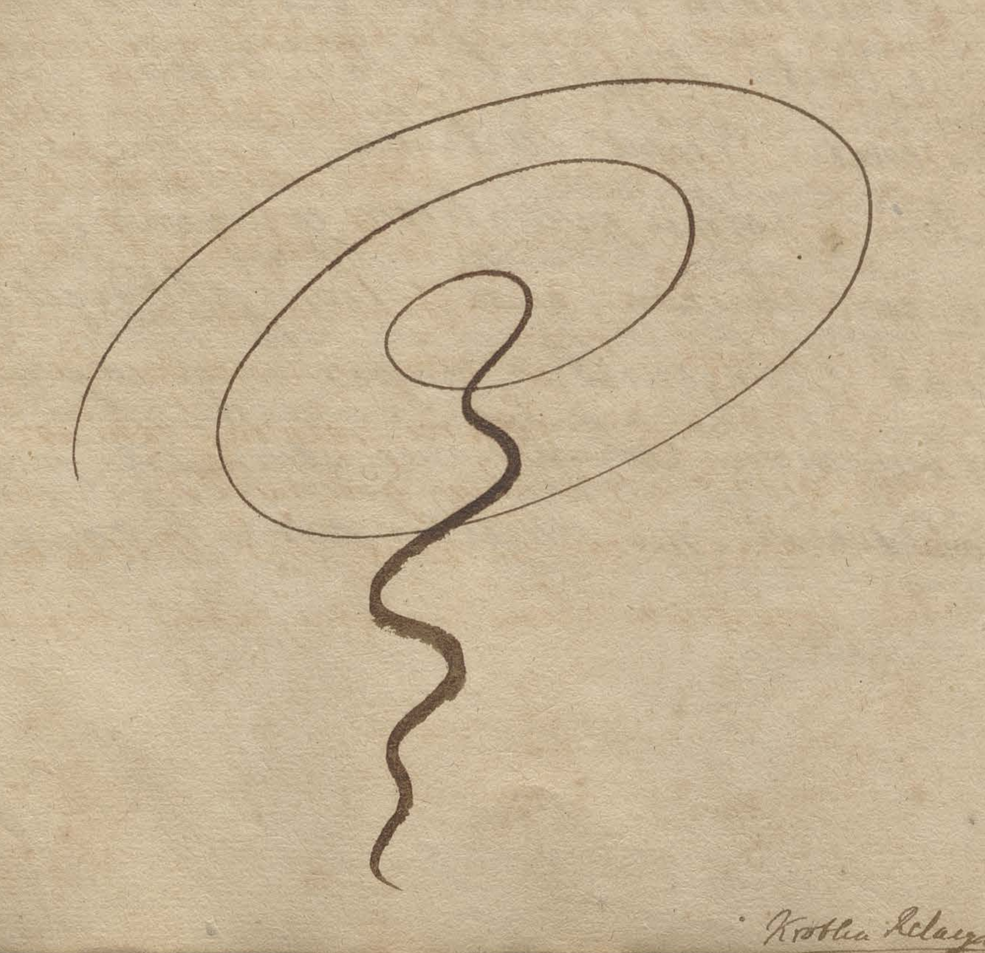
Dresdae ultimis augusti 1767

Licet votis Instantialium Notarum pro Civitate Nostra Elbingensi, novissime ad Majestatem Vestram datarum; Responsoriae Ejusdem de vigesima quarta Junij expeditae non adhuc annuant. Regia tamen Majestatis Vrae declaratio quâ se promptam offert gravaminibus praedictae Civitatis Nostrae, modo eminenter aliquo fundamento, mederi velle. Neutiquam Nos dubios relinquit, quin Majestas Vra Incolis Civitatis Ejusdem a praetensa restantium ab Ao 1712 usurarum exolutione liberatis, ipsdem vigore initae Serenissimum inter piae memoriae Parentem Majestatis Vestrae, ac Civitatem praefatam Conventionis, ad effectum reluendae Summae Capitalis, Collectionem quinquaginta millium Imperialium a Colonis Territorij, Censibus ordinarijs, salvis favorabilius tandem permissura sit. Clarissime namque deducitur, nec Colonorum

egestatem

egestatem, aliasque calamitates allegatas, nec ullam protestationem, Articulo conventionis, et vigilantiæ tempestivæ Civitatis obstitisse, quo minus pecuniæ a Colono particulariter solvendæ exigi potuissent, neque meram hanc juxta declarationem per Generosum Consiliarium Braun factam nullo de Jure Civitati nocivam aut præjudiciosam esse, multominus eandem ad ulteriorem supra octennium usurarum solutionem obligare posse. Ad diligentissimam igitur Illustrissimorum Lateri Nostro nunc assistentium Senatorum utriusque Gentis recommendationem pro et cum Civitate Nostra præfata Nobis præsentatam, iterato apud Majestatem Vestram sedulo in præmissis instamus, ut non solum a prætensione usurarum prædictarum quasi putative restantium desistere, verum etiam Equitibus Suis misero Colono ultimam ruinam accellerantibus e Territorio, sine quavis novarum Contributionum impositione, aut earum prætensione eductis, Magistratui facultatem, salvis Majestatis Vestræ reditibus, Summam Capitalem a Colonis partialiter colligendi concedere nec non Telonium, quod Stromgelt dicitur, ac ab Elbingensibus nuper exigi coeptum est, ad decisionem Commissionis utrinque desuper constituendæ, quo Strictius articulo Sexto Tractatûs

169 retradite Elbingæ id ipsum conveniat, suspen-
dere dignetur. Cæterum nulli dubitamus cir-
ca dexteritatem, de Iustitia exemplari Majesta-
tis Vestræ, imo confidimus ad præsentem No-
stram Interpositionem omnia præmissa, ac alia
in Memoriali Nobis a præfata Civitate Nostra
Elbingensi porrecto, et hic copiatim adjuncto
expressa, finem suum desiderato effectu apud
Majestatem Vestram facile consecutura esse.
Quodsi aliquo casu præter Spem nostram non
successerit, fraterne instamus, ut Majestas Ve-
stra totum hoc in parte, qualitercunque inter
cedens Negotium in Statu quo ad imminentia
Ordinum Regni Nostri Generalia Comitia differ-
re velit, vel quoadusque Majestati Vestræ No-
biscum ac Republica tractare placuerit. Hic
protunc expressi omnimodam prosperitatem
Majestati Vestræ a Domino Deo precamur.
Dabantur ut Supra.

Krotka Relacya

Krotka Relacya Aktu Weselnego Nayiaśn. Fryderyka Augusta Krolewicza Polsk.o y Xiążęcia Saskiego, z Nayiaśn. Maryą Jozefą Arcyxiężną Rakuską, w Pałacu Cesarskim Faworyt nazwanym d. 20. Augusti 1719.

Kiedy zaszła deklaracya Weselnego Aktu w Pałacu Cesarskim Faworyt nazwanym na Przedmieściu w Wiedniu, w Niedzielę d. 20. Augusti o godzinie osmey po południu, między Nayiaśn. Xiążęty Fryderykiem Augustem Krolewiczem Polskim y Xiążęciem Saskim, a Maryą Jozefą Arcyxiężniczką Rakuską, y wszytko iusz do tego Aktu było pogotowiu, Nayiaśn. Cesarzowa Jeym. Amalia, wespoł z Arcyxiężniczką Jeym. Panną Młodą Starszą Corką swoią, tudziesz z drugą Arcyxiężniczką Jeym. młodszą Siostrą Jey, z Pałacu Cesarskiego do pomienionego Pałacu Faworyt przybyła około godziny trzeciey po południu. A Nayiaśn. Krolewicz Jm., ktory dniem przedtym w Pirzemberku od Wiednia stanąwszy tam się był zatrzymał, o piątey po południu tegosz dnia rozsadzonemi Końmi na tosz mieysce przybył, y wstąpiwszy do Rezydencyi Maiori Camerariy Cesarei, pozostał tam asz do naznaczoney na tę funkcyą godziny. Tym czasem tesz Nayiaśnieysza Cesarzowa Jeym. Matka wespoł z Arcyxiężniczkami Corkami swemi bogato

ustrojonemi z Pałacu Cesarskiego do Faworytu przy=iechała. A gdy juz pomienionego Aktu termin y czas nastepował, y wszystko w Kaplicy Pałacu Faworyt nazwanego było pogotowiu; Nayjaśn: Krolewicz Jmć z Rezydencyi ruszył się do Nayjaśn: Cesarza Jmći który tam dawniey był przyiechał; przy Asystencyi wielu Zacnych dworzan swoich, ktorzy szli przed nim w porządku bardzo pieknym.

Z tamtąd tedy złączywszy się wszystkie Nayjaśn: Majestaty, magno comitatu Nobilium, Ministrorum Imperialium, et Saxonicorum pozty ordine consveto do pomienioney Kaplicy. Nayprzerwey szedł Krolewicz Jmć w bogatych Suknach srebrem litych, z guzami dyamentowymi, za ktorym nastepowali niektorzy Ministrowie Cesarscy, po nim szedł Cesarz Jmć z Cesarzową Jeymćią Zoną swoią y Cesarzowe Jeymć Wdowy, ktore prowadziły Arcyksięzniczkę Jeymć Pannę Młodą bogato także ustroioną y nieoszacowanemi Kleynotami przyozdobioną, po prawey ręce ktorey Cesarzowa Jeymć Eleonora Matka dzisiey=szego Cesarza Jmći szła, a po lewey Cesarzowa Jeymć Amalia Matka Jey. Za nimi consequenter szły Arcyxiężniczka Marya Amalia Panny Młodey Siostra, y Arcyksiężniczki S: p: Cesarza Jmć Leopolda Corki. Za tymi zaś nastepowały niezliczone Dwor=skie y inne pierwszey Condycyi Damy.

Ci wszyscy wyżey wyrażeni gdy do pomienioney Kaplicy przyszli, Nayjaśn: Dom Cesarski stanął na Majestacie, po prawey ręce Ołtarza Kosztownie przy Reliqwiach y wielu Swiętych Ozdobach przybra=nego, wystawionym, Państwo zaś Młode klęknęło na Stopniu do tego umyślnie wyrobionym, y boga=

tym

tym dywanem przykrytym, przed samym Ołtarzem. Gdzie y Xiążę Jmć Biskup Wiedeński przy assystencyi czterech Prałatow Pontificaliter ubranych, tudziesz Parochorum Aulæ Cæsareæ cum Stolla, ac Magistri Ceremoniarum et Capellanorum Cæsareorum stanął.

W tym Cesarz Jmć dał znak y rozkazał Parocho Aulico, aby głośno czytał Bullam Pontificiam, cujus vigore, Nayiaśnieysi Neosponsi dyspensowani są super impedimento tertii et quarti gradus Consangvinitatis. Co gdy się stało, Xiążę Jmć Biskup Wiedeński przystąpił do dawania Szlubu, petens mutuum Consensum od Nayiaśn. Państwa Młodego, a potym odebrawszy a Parocho dwa bardzo kosztowne pierścienie podał ie Państwu Młodemu przy zwyczaynych Ceremoniach Kościelnych. Na koniec ich święconą Wodą pokropiwszy, Xiążę Biskup Wiedeński, zaczął śpiewać Te DEUM Laudamus. Tym czasem Regimenty blisko pomienionego Pałacu Faworytu dysponowane ognia dawały; jako tesz 30. dział na pobliższych basztach Mieyskich rozstawione wystrzelono. Ac tandem Xiążę Biskup pomieniony Błogosławieństwo Papiezkie wszystkim dał.

Po Szlubie Nayiaśn. Dom Cesarski y Państwo Młode poszli do Wielkiego Pałacu na Kolacyą, ktora w niższych Pokojach, z wielkim dostatkiem przygotowana była. Stał stoł czworograniasty podługowaty, u ktorego tym porządkiem siedzieli: Cesarz Jmć pod kosztownym Baldekimem na pierwszym mieyscu siedział, około niego po prawey ręce Cesarzowa Jeymć Matka Jego po lewey zas Cesarzowa Jeymć Małżonka Jego. Podle ktorey siedziała Cesarzowa Jeymć Amalia Matka Państwa Młodego. Państwo zaś Młode siedziało po prawey

173. rze Matki Cesarskiey, to jest wprzód Arcyxiężniczka, a podle niey Królewicz JMć, daley zaś około Cesarzowey Jeyo Amaliey siedziały Arcyxiężniczka Marya Amalia Córka Jey, y Córki ś. p. Cesarza JMci Leopolda. Stół był zastawiony niewypowiedzianie pięknemi sztukami y Fruktami Cukrowymi, Wetami y potrawami wybornemi; przy którey Kollacyi Muzyka bardzo przednia y wdzięczna kontentowała Przysłuchaiących.

Y to rzecz osobliwa, że Poseł Cesarza Tureckiego, lubo jeszcze na ten czas niemiał sobie daney od Cesarza JMci Chrześciańskiego Audyencyi, przecież wespół z pierwszymi Ludźmi Dworu tego, miał pozwolenie prywatnie z pewnego mieysca na to umyślnie akkomodowanego, widzieć hujusmodi Solennitatem, na co cum summa admiratione zapatruiąc się, wychwalał Magnitudinem sumptow, y magnificencyą Ozdób, Kleynotów, y strojów przezacnych, których wielka quantitas tamże wydawała się.

W inszych Pokojach, przy stołach podobnym sumptem zastawionych, siedziały Damy primae Classis Dworu Cesarskiego, y inne de qualité. Przy drugich Xiążęta, Ministrowie, y Kawalerowie Dworscy. Po kollacyi około jedenastey godziny ~~[illegible]~~ się do swoich ~~[illegible]~~ rozeszli. Odprowadziwszy Państwo Młode na wczas do stołnego Appartamentu, wszyscy się do swoich stancyi porozchodzili; a Cesarzowa Jeyo Matka Cesarska z Arcyxiężniczkami do Miasta powróciła.

Die 22. Augusti nazajutrz w Poniedziałek Cesarz JMć y Państwo Młode znowu się zeszli, y z tąż Asystencyą byli w Caplicy pomienionego Pałacu Faworyt, gdzie słuchali Mszy świętey, którą Xiążę Biskup Wie-

deński

denski, z tąż iako pierwey assystencyą, miał na in=
tencyą Państwa Młodego; ktorym potym dawał
zwyczayne Błogosławienstwo.

Około godziny dwunastey Krolewiczowa Jeymć Neospon=
sa dała audyencyą Deputatom Statuum Superioris
& Inferioris Austriæ, ktorzy wymownymi Panegyryka=
mi winszowali teyże Krolewiczowey Jeymći Postą=
nowienia szczęśliwego, y Upominki Weselne teyże oddawali.
Nayiaśnieysza Neosponsa przyiąwszy Upominki pomienio=
ne, w łaskawey odpowiedzi Pańską swoią wdzięczność
onymże oswiadczyła, y rękę swoię pocałować im
pozwoliła. Hiis peractis poszli wszyscy do stołu.
A potym byli na Operze intitulowaney, in
Theatro tegosz Pałacu odprawioney, ktora z rozkazu
Cesarza Jmci pro felicissimis Neosponsorum Nuptijs
była skomponowana.
Z tey Opery (: na ktorey prywatnie był tesz y Poseł
Cesarza Tureckiego :) poszli wszyscy prosto na Wieczerzą
a potey poszli wszyscy na swoie wczasy.

Die 22. Augusti. Tandem we Wtorek po Obiedzie
pożegnawszy Jchmć Neosponsi Dom wszystek Cesarski,
nie bez wyrażenia teneritudinis Animi abinvicem,
o czwartey circiter po południu rozsadzonemi Koń=
mi poiechali ku Saxoniey. Wyieżdżaiąc z Miasta
ku mostowi wystawionemu na Dunaju, przy huku
z dział na basztach pobliższych, gdzie numerosissi=
mus populus znaydował się zgromadzony, winszo=
wał y żyżył Wiedeń drogi szczęśliwey Neosponsis.
Raczył tesz Pan BOG pod ten czas osobliwszym
Błogosławieństwem swoim Nayiaśnieyszych Neosponsos cu=
mulare, bo gdy na Przedmieście Leopoldinum
nazwane przybyli, y z Xiędzem, ktory od Chorego

z Naystwiętszym Sakramentem do Kościoła swego powracał, spodkali się, z karet zaraz wysiedli z wielkim Nabożeństwem y zbudowaniem przytomnych Ludzi, na kolana upadli, oraz benedictionem od niego flexis genibus odebrawszy, w drogę swoię pospieszali.

Super ingreßum Serssmi Principis Regij Poloniæ & Electoralis Saxoniæ. Dresdam A° 1719.

Procul hinc
Bellorum fulmina, Invidiarum faces, Calamitatum tenebræ,
Serenitas ingreditur,
Regia Poloniæ, Electoralis Saxoniæ
Serenitas Paternæ Majestatis fulgore coruscans,
Et hoc uno Sole minor
Serenitas sacris Hymenei facibus rutilans
Augustus Fridericus Augusti 2di Poloniæ Regis Filius
Augustissimæ Domus Austriacæ Gener
Serenissimæ Mariæ Sponsus.
Hinc Bina Serenitas!
A Bina Majestate creata et Aucta
Majestas Augusti Poloniæ, à DEO sibi datum pulcherrimis et Supremis artibus & Virtutibus educando instruxit.
Majestas Caroli VIti Imperiali, Neptis Germanæ thadis, domui suæ vinculavit & sibi.
His formata manibus Serenitas Regia
Serennitatem Splendoris Augurat.
Dum non cessante ad Occidentem et Septemtrionem bellorum tempestate, Pacis Nidum, Alciona & Fæderum Conjugalium format.
Et hinc Oculos, Animos, Corda, Populorum rapit.

Prœvidi

Brevi reditura diu mansura Quietis præsaga.

Ingredere Serenissimum Par

Utrumq Genus ab Inacho.

Utrumq Romanorum Cæsarum Sangvis

Utrumq Gentium Delicium,

Patere Princeps Regie

Ut et Polonæ Aquilæ Pulli, aspectos Majestati

Paternæ oculos, in Serenitatem tuam Regiam

festivo et tripudiante aspectu intendant.

Et quæ Patri Regi debent,

Filio Unico voveant.

♀. Die 30. Augusti: 1719. Krol JMć maiąc wiadomość o zbliżaiącey się Krolewicowey JeyMći do Granic Saskich, Ordynaverat tamże Kuchnią y Piwnicę dla wygody Jey, y całego Dworu. uczyniwszy we wszystkim dispozycyą, aby na niczym nieschodziło. Tegoż dnia ku Wieczorowi ruszyła od Drezna Flotilla z Bucentaurem do Pirnau dwie mili od Drezna, gdzie się Krolewicowa JeyMć ambarkować miała. Inne zaś Statki z Armatą przyięzłe zrobione na kształt Okrętow Woiennych, o ćwierć mile tylko od Drezna zaprowadzone, na mieysce gdzie Krolewicowa JeyMć wysiadać miała, y gdzie Namioty Krolewskie rozbite od kilku dni stały.

♃. Die 31. Augusti. Z rana o czwartey wyiechał Krol JMć na mieysce, gdzie miała wysiadać z Flotilli Krolewicowa JeyMć, y z kąd Wiazd publiczny miał się zaczynać, tam Krol JMć każdemu Stanowi, Szlachcie, Dworowi, Szwadronom, Myśliwcom Pocztom, Karetom y Equipażom mieysce naznaczył, y iak postępować mieli, ordynował. Co do samego południa czasu wzięto.

Tegoż dnia Krolewicz JMć pobiegł na Granice Saskę przyimować Sponsam Suam, przy ktorey został aż do Wiazdu.

Pojech

Poiechała także do Pirnau Jeyм Pani Wodzina Trocka Ogińska ze dwiema swymi Córkami, które między Górny Frauencymmer do usług Królewicowey Jeym oddała.

♀. Die 1ma Septembris. Tego dnia rozdawano stroje Ludziom do Equipażu należącym, w których na zajutrz comparuerunt. Oraz każdemu dawane ordynanse, jak się kto miał sprawić pod czas tego Aktu; jakosz wszystko z wielkim porządkiem effectuatum.

In mediate przed południem Herold w sukni w Żółtym Axamitnym bogato srebrnemi galonami y frandzlami adornowanym stroju, maiący w ręku srebrne Berło, na głowie zaś Kapelusz pod Piórami, iadący konno ze 12. Trębaczami w Liberyi Żółtey suknie y Kotłami srebrnemi, przy resonancyi Trąb y Kotłów, naprzód w Zamku, a potym po Ulicach ogłosił imminentem solennitatem.

Tegosz dnia o piątey po południu stanęła Królewicowa Jeym w Pirnau.

♄. Die 2da 7bris. Dzień Wiazdowi naznaczony nad spodziewanie piękny y pogodny, gdysz antecipative deszcze cały tydzień padały.

Zrana o piątey wszyscy Ludzie y Equipaże do Wiazdu naznaczeni, ziezdżali się na mieysca disponowane, gdzie się każda Partya swoim porządkiem uszykowała po nad brzegu Elby, poczynszy od Namiotów asz do Wsi nazwaney Blaswitz ćwierć

mile

mile dobre. Z drugiey zaś strony ciągnął się aż do samego Drezna Obóz Regimentow Konnych y Pieszych, ktore na tenże Akt były sprowadzone. Siedm Okręcikow małych z Armatami stały ex opposito Namiotow Krolewskich przy drugim brzegu Elby pod Górą, ktora echo repetebat, gdy z Armat bito. Było y innych Armat wiele po gorach rozstawionych, ktore dawały hasło, gdy się Krolewiczowa Jeymć w Bucentaurze zbliżała. Statek ten zbudowany od Architekta Krolewskiego Maura, ad formam Bucentaura (w ktorym Doża Wenecki pod czas publicznych Aktow wozić się zwykł.) ---wybudowany, był wszystek złocony wewnątrz y zewnątrz, statuy rożnych Geniuszow w statturze dorosłey osoby, tudziesz Kupa Pleiadum, wszytkie złociste, ornabant tenże statek, ktory był Axamitem Karmazynowym pokryty, pod kitami Strusich Piór białych z czerwonymi mieszanych, similiter kilkanaście Proporcow albo Bandyr długich z czerwoney Kitayki z białą, a w samym środku zatknięta była wielka Chorągiew, na ktorey wymalowane były Herby Principum Neosponsorum.

Barcarolowie, alias Flisowie byli z Wenecka ustroieni, w Kamizolkach Atłasowych Żołtych, a z niebieskiey Kitayki fartuchy y pludry.

W tym tedy Bucentaurze puściła się Krolewiczowa Jeymć Wodą z Pirnau około szostey z rana ktory praecedebant kilkanaście Barek w Hamburku umyślnie budowanych, z Bandyrami seu Proporcami Żołtymi y Czerwonymi. także około Bucentaura płynęło kilkanaście Baciikow małych, na ktorych także y na Barkach uniformiter

Flisowie byli ubrani w bieli z czerwonymi Pasami, a Kapelusze Szpiczaste Holenderskie.

Gdy ta Flotilla zbliżała z Krolewicową Jeymć ku Błasowicom, zaraz z rozłożonych po Gorach Armat hasło dawano, ktore porządkiem szło aż do Armat na Okręcikach będących, także y do tych, ktore podle Namiotow Krolewskich stały sztuk Wielkich N.o 22.

Od Błasowic płynąc Krolewicowa Jeymć widziała wszystek porządek oszykowanych po nad Brzegiem Łaby Parthyi y Szwadronow, ktorzy Oręż kożdy swoią muzyką witali.

Czekał Jey juz Krol Jmć pod Namiotami z Jchmciami XX. Biskupami, Senatorami, Ministrami, y Urzędnikami Polskimi, tudziesz innemi Kawalerami Cudzoziemskiemi.

Gdy się ku Namiotom zbliżała Krolewicowa Jeymć, wszystka inna Flotilla, ktora praecedebat, oszykowała się w Linią przy Okręcikach, Sym zaś Bucentauro z Krolewicową przystąpił do Gradusow Suknem Zielonym pokrytych, gdzie, Krolewicowa Jeymć z Krolewiczem Jmcią y z Damami wysiadła, y gdzie Szwaycarowie stroyno przybrani w Żołtey Barwie z niebieskimi Kitayczanymi wylotami stali po obudwu stronach aż ku Namiotom. Krol Jmć, ktory był ubrany w Purpurowey Axamitney Sukni z guzami dyamentowymi, y miasto butonierow były aggraffy dyamentowe, takasz Szpada, przezki u pendendu, y sztuka u Kapelusza; tudziesz Krzyż y Order takowyż z wiel-

kich

kich dyamentow, przyjmowat Krolewicowę Jeymć na pomienionych Gradusach, cum Assistentiâ Senatorow Polskich, Xiążąt, y Ministrow Saskich; Ktora pokilka razy chcąc mu do nog upaść, zawrze była od Krola Jmci zatrzymana.

Szedł potym Krol Jmć przed Krolewicową, ktorą prowadził Sam Krolewic Jmć. Ubrana była po Austryacku w Kabacie srebrney materyi Litey, y spodnicy takieyże, na rożowym dnie. Głowa wszystka w dyamenty ustrojona, z Lokami ktore w pierscionki, ku ramieniu spadały.

Krolewicz Jmć miał sukienkę rożową ze srebrem, Krzyż na sukni, y Order dyamentowe, tudzież y u kapelusza Aggraff, y szpada takasz.

Jedenasta była, gdy Krolewicowa Jeymć wysiadła z Bucentaura, y zastała zaraz Obiad na stole gotowy pod Namiotami.

Tam Krol Jmć uczyniwszy Jey krotki Komplement wsiadł na Konia ze wszystkiemi Panami Polskimi y Kawalerami Cudzoziemskiemi, y powrocił do Drezna pod Buńczukiem ktory wiozł Buńczuczny Krolewski JP. Dunin Borkowski Podstoli Żydaczowski, Towarzysz Husarski Krolewicza Jmci Augusta, ktory był w zupełney Zbroi ubrany, z Szyszakiem y Karwaszami, Lampardem opasany, Koń Ukrainski pod Dywdykiem Perskim, na ktorym anticipative kilka Zakładow wygrał. Przy koniu na ktorym Krol Jmć siedział, szło czterech Turkow Hozych, w Zawojach y szubach długich z materyi Złotolitey Perskiey, a w Żupanach białych Lamowych takie materyi Perskiey, y w pasach Tureckich Zapinanych pozłocistych z Szablami Tureckimi, ktore na sierokich

pasach ze srebrem, wisiały na Boku.

Po odjeździe Krola JM zaczęły zaraz marsz Kawalkaty, ktora mimo Namiot, gdzie Krolewicowa z Krolewicem JM iadła, postępowała, y więcey niż trzy godziny ciągnęła się, nim nadeszła Kareta, w ktorą Krolewicowa JeyM wsieść miała.

Sciendum zaś że byli przodem ordynowani Ludzie z beczkami Wody, ktorzy polewali drogę, ktorą dy miał iść Wiazd, aby się nie kurzyło.

Przed Przedmieściami była Brama wspaniała Tryumfalna z Inscripcyami et cum Trophaeis. Od tey Bramy, y przed nię, stały Battaliony Mieszczan, z Chorągwiami y bębnami uniformiter ubrani w siwych Sukniach z czerwonymi wyłogami; Officyerowie ich takie Mieszczanie similiter ubrani, szamerowaniem tylko dystyngowali się.

Po Chorągwiach mieyskich, ktore od Tryumfalney Bramy rozciągnęły się były aż do mieyskiey, stało kilka Regimentow Piechoty w mieście, po szerszych Ulicach we cztery Linie, a po węższych po dwie. Ku Zamkowi zaś jak się Stagnie zaczynaią, y w pierwszym z przyiazdu dziedzińcu, stali sami Granadyerowie. Potym w Dziedzińcu Wielkim Zamkowym, stali Kadeci we cztery Linie aż ku Wschodom, w mundurze nowym z axamitnymi Zołtymi Obszlegami, y z podobnymi Patrontaszami. Na Wschodach aż ku Sali Wielkiey stali Szwaycarowie Sascy. Daley zaś na Sali aż ku Baldekimowi stali Chevaliers de Gardes, w superwestach swoich Kawalerskich

z Krzyżami

z Krzyżami, trzymaiąc wszyscy Złociste Ala-
bardy w ręku, ad normam Piechoty Szwayczarskiey.
Ulice którędy Ingress miał dirigi, były te: Od
Bramy nazwaney Pernsze... przez Ulicę tegoż
Nazwiska, potym przez Thor , potym
przez Kreützgass, do Rynku Wielkiego, gdzie stały
wybudowane 4. Forty tryumfalne na czterech
rogach, przez dwie tylko przejeżdżali; potym
przez Ulicę Zamkową, z ktorey w bok obrociwszy
się, przejeżdżali przez drugi Rynek mnieyszy,
Z tamtąd Wielką Ulicą mimo Stajnie do Zamku.

Taka tedy była dyspozycya Gwardyi w mieście
y w Zamku. Porządek zaś Wiazdu y Kawalkady
był takowy:

Naprzód ieźdżał General Post Meister Saski
Graff Mordax, a za nim sto Pocztmistrzow z Postyli-
onami. Pocztmistrzowie ubrani byli w biała-
wych sukniach z wyłogami żołtymi, á Postyli-
onowie w żołtych sukniach z wyłogami niebieski-
mi, maiąc każdy felcize, alias juki z czarnego
płotna woskowanego, tak jako gdy więc z pocztą
biegaią zwykli. Wszyscy zaś w trąbki swoie Pocztarskie
trąbili.

Po Postylionach prowadzono 125. Koni Powodnych
Kawalerskich, pod pięknymi y bogatymi deckami.
Byłoby ich było więcey, ale Krol JM kazał brako-
wać Konie, ktore były nieco podleysze.

Po Koniach Powodnych nastąpowało Myślistwo. Na-
przód ieździeł Furier myśliwski; po nim dwu-
dziestu Myśliwców z Solkotami na ręku, po nich
dziesięciu Obojstow z Waltornistami. Za nimi

sym Obergeyer Majster w Zieloney Sukni z Złotem haftowaney, a przed Nim y za nim po czterech Myśliwcow piechotą ze Sztućcami. Po Nim jechali Urzędnicy y Officyerowie Myśliwcy; a dopiero za tymi iechali Szlachta y Paziowie Myśliwcy, a za tymi Myśliwcy sami, Szeregami. Wszyscy byli w Zieleni ubrani, maiąc każdy gałązkę choiny za Kapeluszem. Officyerowie dystyngwowali się galonem Złotym, a Szlachta y Paziowie Srebrnym, maiąc dobyte w ręku Kordelassy. Inni zaś Myśliwcy w gładkich Zielonych Sukniach, trzymaiąc Sztućce na Spodzach, ktorych było na pułtorasta. Z Officyerami y Szlachtą, na 200. przeszło.

Po Myśliwcach nastąpiła Companija Arcierow z Trębaczami y z Kotłami, ubrani według dawney Mody, w Zółtych Kolebach z passamonami czarnymi, pod piorami na Kapeluszach Zołte z Czarnymi, y Szarpami tegoż Koloru przepasani. Miasto zwyczaynego Oręża, mieli długie Szpadony, a w ręku Halabardy starroswieckie, ktore do gory przy Strzemieniu trzymali. nakoniech wszyscy Karych, a miasto Szabrakow długie aż do Ziemie Kutasy Zołte z Czarnymi.

Po nich nastąpiła Szlachta Luzacka, z Trębaczami y Kotłami po starroswiecku jako y Arcierowie, ustrojonymi; Sama zaś Szlachta ustrojona była uniformiter w Sukniach Axamitnych Czarnych, z butonierami Złotymi, a Kamizole drap d'orowe Lite. Marszerowali ze Sztandarem y z dobytymi Szpadami, po dwoch Szeregami, na

Koniech

Koniech dzielnych ywspaniało przybranych.

Po tych jechało dwoch Podkoniuszych in habitu Heroldico, a za nimi prowadzono piechoty 32 Romakow dzielnych, pod Kitami z Pior strusich żołtych z czarnymi mieszanych, tak na głowie, jako y u ogona, dźwigaiących na sobie bogato haftowane długie Deki z Herbami trzydziestu dwoch Prowincyi Polskich, y tyłoż Prowincyi Saskich. Masztalerze, ktorzy ich prowadzili, byli także po ~~[illegible]~~ Starowiecku ubrani iak Arcierowie.

Po tym następowała Szlachta Saska z Sztandarem, Kotłami y Trębaczami, prowadzona à Mareschalco Haereditario Statuum Saxoniae Nobile Frazen. Wszyscy similiter ubrani jako y Szlachta Luzacka, w Sukniach Axamitnych czarnych, a Kamizollki Lito Złote. z dobytemi Szpadami. Tak zaś tych, jako y Luzackich (: ktorym pridie przy popisowaniu się, z zwykłymi Ceremoniami dał Krol Jm Sztandary :) rachowało się po sto koni.

Po tey Szlachcie następowała znowu z Kotłami y Trębaczami Kompania takich że per omnia Arcierow, jaka praecedebat Szlachtę.

Za tymi szedł Szwadron Dragoniey Wyborney nowo przybraney w Szeruceni z siwemi wyłogami, trzymaiące na Kruczkach flinty do gury. mieli Muzykę Waltornistow, faifrow, Kotły y Bębny.

Po tym następowały Karety Kawalerskie wszystkie sześciokonne, ktorych było N.o 80. Lokajow przy każdey czterech naymniey, haydukow dwoch, piechoty; abyły drugie co po 12. Lokajow y 4. Haydukow miały. Tu było widzieć ma=

gnificencyą w Koniach dzielnych, w Karetach y Liberyach bogatych, na ktore się iedni nad drugich sumptuose przesadzali.

Za Karetami subsequebatur Szwadron, alias Kompania Granadyerow Konnych wybornych w czerwieni z zielonymi wyłogami, w czapkach zwyczaynych Granadyerskich z blachami złocistymi, na ktorych były Cyfry Krolewskie. Officyerowie zaś mieli Sukinie y Patrontasze bogato złotym galonem szamerowane, wszyscy nowo przybrani na ten Akt. Muzyka ich oprocz bębnow, Fayfrowie z kotłami y Waltornistami. wszyscy na karych koniach.

Po Granadyerach, iechał Bereiter Krolewica Jmci ze dwiema Stajennymi starszymi, za ktorymi masztalerze na koniach, prowadzili 24 Romakow Angielskich Krolewica Jmci, wszystkie uniformiter pod Deckami bogato haftowanymi, z Herbami Domus Regio-Electoralis. Za Romakami zaś iechało trzech Owsianych.

Potym następował Szwadron Kirasierow z kotłami y Trębaczami w Koletach y Blachach Żelaznych, także y w Szyszakach pod piorami strusiemi czerwone z białymi. Officyerowie ich mieli Kolety gęsto szamerowane galonem złotym, y podszyte kitayką czerwoną, ktora podszewka także była galonem szamerowana na wykładach y połow

Za Kirasierami iechał na Koniu Herold (: ktory prowadził dwor JW. Krolowy Saski :) w Superwesie żołtym Axamitnym bogato haftowanym, z herbami Krolewskimi na piersiach y na plecach, pod Kitą Piór strusich żołtych y Niebieskich na Kapeluszu. W ręku trzymał berło srebrne, na ktorym

była

była mitra Electoralis. Koń Jego był pod szabra:
kiem bogatym z Kitami Piór strusich Złotych z
Niebieskimi, na głowie y na Ogonie.

Po nim jechało 12. Trębaczow y Kotły, za ktorymi
następował Bereiter, ze dwiema Staiennymi Star=
szymi. a za tymi Masztalerze nakoniec prowa=
dzili 24. Koniow Krolewskich, pod Dekami Zło=
tymi Axamitnymi bogato haftowanymi, y szame=
rowanymi galonem przy srebrney wkoło frandzli.
Za Końmi iechało znowu trzech Staiennych.

Sciendum zaś, że wszyscy tak Ludzie jako y Equi=
paże ktore comprehenduntur in hoc Circulo Dwo=
ru Saskiego, vbrani w Złotym Kolorze z podszew=
ką Niebieską, galony srebrne szeroko z bordem
Niebieskim Axamitnym.

Po Koniach następował Ochmistrz Pazio=
wski, Vbrany w czerni po Hiszpańsku, z Korona=
mi czarnymi v płaszcza, y pod kitą Piór stru=
sich białych na Kapeluszu. Za nim jechało 24.
Paziow po Hiszpańsku Vbranych w Kamizolkach
Złotych Atlasowych z wylotami y wstęgami Nie=
bieskimi, w Płaszczach Złotych bogato galonami
srebrnymi od dołu szamerowanych. Konie ich uni=
formiter były vbrane, miasto szabraku, wisiały
Kity y Kutasy aż ku Ziemi Złote z niebieskim
przerabiane.

Za Paziami następował drugi Bereiter ze
dwiema Staiennymi, za ktorymi znowu 24. Koni
Krolewskich Powodnych prowadzono, similiter jako
y pierwsze przybranych pod Złotymi Dekami; Za
Końmi znowu dwoch Staiennych.

Za tymi następowało 12. Trębaczow z Kotłami,

similiter w Barwie Saskiey. Potym szło 12. Karet wielkich Saskich spoźornych z dzielnymi Cugami, w Szorach srebrnych y złocistych; a zaś Masztalerze przy Koniach tak Powodnych jako y wszystkich Karesianych piechotą.

Po Karetach następowały Muły; przed nimi dwoch Staiennych, a potkich Litiere alias Lektyka Axamitna żołta bogata z wierzchu y z wnątrz z frandzlą y galonem srebrnym, na dwoch mułach niesiona. Potym prowadzono 24. mułow wszystkie pod dekami żołtymi szamerowanymi, z wyhaftowanymi Herbami Krolewskimi. Masztalerze, ktorzy ie prowadzili, byli vbrani po Harwacku, w zawojach białych, w Kaftanach Kitaykowych żołtych, a ubiorach bechastych Kitaykowych niebieskich, w ciżmach żołtych. Za Mułami iechało dwoch Staiennych.

Potym następował szwadron Kirassierow w Koletach y blachach z Trębaczami y Kotłami, tak iako y pierwsi Kirassierowie; z tą tylko dystinkcyą, że byli pod piorami strusimi niebieskie z białymi, y Officyerowie srebrnymi Galonami mieli szamerowane Kolety, podszyte Kitayką niebieską.

Asz do tąd protrahebatur Dwor Saski zaczynszy od Herolda, wszystek w kolorze żołtym z niebieskim, y ze srebrnymi galonami.

Nastąpował potym Herold Dworu Krolewskiego Polskiego, vbrany ad normam Herolda Saskiego, ale w axamicie Ponsowym, pod kitami Strusich Pior Czerwonych z Białymi, y na Berle złocistym była Korona Krolewska Złocista.

Wszystek ten Dwor Polski vbrany był w Czer-

wieni

wieni Ponsowego Koloru, w Suknach długich, z galonem Złotym, a Bordem granatowym, maiąc na Kołpakach Pióra czarne. Dystinctiores zaś pióra Indyjskie białe, y galon u Sukni przedni bez bordu.

Po Heroldzie jechali Odźwierni po Polsku ubrani, pod Kitami piór białych Indyjskich z czarnymi pomieszanych. Za tymi następowało 12. Trębaczów z Kotłami, ubrani na Kształt Pajuków w Kołpakach zwiesistych.

Potym jechał Ujeżdżacz Koni, albo Bereiter, ze dwiema Owsianymi, similiter po Polsku ubrani, z Dywdykami na Koniech czerwonymi.

Za tymi Masztalerze, ubrani na Kształt Pajuków, piechoto prowadzili 24. Rumaków Polskich uniformiter pod Lampartami na Sukni Ponsowym z galonem Złotym Szerokim. A za Rumakami jechało znowu dwoch Stajennych po Polsku.

Po Rumakach jechał Starszy Pokojowy Dworzan Polskich Królewskich, na pięknym Koniu z Sahaydakiem, w Kontuszu niebieskim w koło galonowanym, a w zupanie ponso Atłasowym, y pasie Litym. A za nim jechało parami 24. Pokojowych Polskich w ponsowych Kontuszach w koło tressą przednią na dwa palce szeroką zamerowanych, a w zupanach Atłasowych niebieskich w pasach jednakich Bogatych niebieskich Czapkach czerwonych haftowanych rozhowych z wyższkim baranków czarnym pod Kitami białymi piór Indyjskich. Wszyscy z Sahaydakami na pięknych bardzo Koniach, na których przy Kulbakach mieli Szabraki Ponsowe szamerowane, ad normam Węgierskich.

Za Pokojowymi następował znowu Siadacz ze Stajennymi. Za którymi prowadzono 24. Rumaków Tureckich, pod Dywdykami Bogatymi Tu-

rechimi; a maſztalerze ubrani ſimiliter jako pierwsi, na Kształt Paikow, prowadzili je pie-choto za uzdzidła, niosąc na ramionach inne deli Lampartowe. Potym jechało dwoch Staiennych po Polsku.

Za Rumakami jechało 12. Trębaczow z Kotłami, tak jako y pierwsi w Czerwieni ubrani. Za nimi Owsiany ze dwiema Karetnymi.

Za tymi szło 12. Karet Krolewskich Odkrytych ślicznych, Wszystkie Cugami nayprzedniey-szymi Polskimi, y Woznice ad normam Polskich Woznic ubrani w Czerwieni z Kołnierzami wielkimi Atłasem niebieskim podszytymi, y pro-zy wielkie takie.

Po Karetach następowały Muły, eo ordine jako y Muły Saskiego Dworu. naprzod praeibat Lektyka aksamitna czerwona na dwoch mułach, a potym 24. mułow [illegible] najuczonych, między ktorymi było dwoch Tarantowatych; Wszystkie Deliami Karmazynowymi Złotem sza-merowanymi nakryte. Maſztalerze, ktorzy je prowadzili, były ubrani jak Pajukowie z Kołpa-kami Zwieszistymi. Na ostatku dwoch Stajennych po Polsku jechało. y tym porządkiem Parthya Dworu Polskiego zakonczona.

Za tymi nastąpował Szwadron Granadyerow w Czerwieni z Niebieskimi wyłogami, z bębnami z Fayframi y Kotłami, ze sztandarem. Mundur ich, osobliwie Officyerow, był srebrnym Galonem szamerowany, w czapkach zwyczayny Granadyerskich.

Potym sequebantur dway Generałowie Adju-tanci Woyskowi, a za nimi JP. Gnał Minnich w

Kaftanie

haftowaney złotem sukni Ponsowey, za ktorym parami iechali Pułkownicy, Obersztertleütenantowie, y Generałowie, ktorych było kilkadziesiąt, wszyscy uniformiter ubrani w szkarłatnych sukniach z guzami złocistymi, y szarpami, na Dzielnych Koniach. claudebat agmen Jmć. Feldmarszałek Fleming, jako naypierwszy Generał, w podobnym ubierze.

Za Generałami następował Szwadron Dragoniey Wyborney w czerwieni z granatowymi wyłogami, z Fayframi y Waltornistami, ze sztandarem. Mundur srebrnym galonem szamerowany.

Za tymi następowali Dworzanie, to jest Kammer-junkierowie, Chambellanowie, y inni Officyalistowie Dworu, więcey niż sto, stroyno y bogato przybrani, y na dzielnych Koniach, jeden nad drugiego przesadzaiąc się w magnificencyi; ktorych prowadził M. Loss marszałek Nadw. saski, a claudebat agmen Jmć. Baron Lewendal Marszałek naywyższy saski.

Za Dworzanami szedł szwadron Raytaryi stroyney, w czerwieni z żołtymi wyłogami, karabinicry mieli haftowane, wszyscy na Koniach wybornych gniadych. mieli Sztandar, Trębaczow y Kotły. trzymali w ręku szpady dobyte.

Za tymi szło Biegunow No. 22. w niebieskich adamaszkowych kamizolach, z takiemiż z fartuszkami, u ktorych srebrna Korona szeroka; myszki ich z Herbami Krolewskimi złotem haftowanymi,

niosąc Każdy trzcinę wzrostu wielką w srebro oprawną.

Potym szło 12. Hayduków z Węgierska ubranych w Barwie Żołtey Jasney, pod wysokiemi na magierkach Piorami strusiemi niebieskie z białymi.

Potym iechał Krolewicz Jmć na koniu siwo jabłkowitym Dzielnym bogato ubranym, między 24 Szwayczarami w Jasnym stroju Ubranymi, ktorzy szli z alabardami z obu stron Konia Krolewiczowskiego.

Jechali za Krolewiczem Jmć Hoffmagyster Dworu Jego Naywyższy Gnał Lützelbourg, y Koniuszy Jegoż Baron Gall. A przed nimi szło 24. Lokajow Krolewiczowskich, tak jako y Krolewscy, ubranych, w Żołtey Barwie z galonem srebrnym a bordem wyłogami, y Podszewką niebieskimi.

Za tym następowali Drabanci ze sztandarami Nowymi /: na ktore pridie przy odbieraniu ich, z zwyczaynymi ceremoniami przysięgali Krolowi Jmci :/ z Kotłami y Trębaczami. wszyscy w nowym bogatym mundurze Karmazynowym z niebieskimi Wyłogami, pendenty, szabrali, y Karabiniery u wszystkich haftowane z herbami Krolewskimi, Officyerowie zaś bogato szamerowani Złotymi Galonami.

Potym iechał murzyn na białym Koniu w Zawoju, Perskim bogatym stroju, á za nim szło piechoty 24. innych wielkich murzynow z Portugalicy sprowadzonych; wszyscy z Turecka w Zawojach pod kitami ubrani, w Ponsowych Deliach galonem Złotym szamerowanych, á Żupany atłasowe białe, szable zaś na Złocistych Łańcuchach przez ramię zawieszone mieli, w Normam

Pajuków

Pajuków, a w ręku trzymali Alabardy niby Tu-
reckie z obustron w miesiąc zakrzywione, pozłociste.

Za Murzynami szła Kareta z Królewiczową Jeymością, ośmią końmi Wiśniowatymi, dziwnie dzielnymi, pod Kitami wielkimi z Piór Strusich Białych we środku Indyjskich czarnych, maiąc na sobie Szory Karmazynowe axamitne galonowane, z blachami bogato złocistymi, y na nich znowu Kapy Axamitne aż do ziemi długie bogato haftowane tak iż mało było znać axamitu, okrom tego frandzla w koło złota filigranową robotą bardzo kosztowna. Takasz y Kareta była ab extra axamitna, ale jeszcze bogaciey haftowana, z wielkimi wiszącymi Kutasami filigranową robotą, a wewnątrz złotogłowem wybita, wszystka z Oknami bardzo wielkimi Kryształowymi, Osi y koła, drągi y inne rozwory były złociste. A na wierzchu tey Karety |: która była extraordynaryjnie wielka :| były wielkie kity N.o 20. z Piór Strusich Białych. Woźnica, Forys, ośmiu Masztalerzów po jednemu do każdego Konia, y dwoch do trzymania Karety, wszyscy byli w Axamitnych Karmazynowych sukniach złotem y bordem niebieskim szamerowanych, Kamizolki Atłasowe Niebieskie, y pończochy jedwabne, na których mieli botynki żołte. Ten zaś stroy był wszystek z Hiszpańska. W tey tedy Karecie jechała sama Królewiczowa Jeymość między 24. Szwayczarami, którzy takimże sposobem iako y przy Królewicu Jmś szli, z obu stron z alabardami. Za Karetą iechał na Koniu Jey Maggior domo Graff Ditrichstein, a za nim szło Pajuków 24. w czerwonych sukniach złotym galonem szamerowanych z szabeltasami od ramienia na złoci-

stych

tych tańcach wszyscy, y wręku trzymali takież Alabardyery Sreebrne, iako y muszyni, mając na Kołpakach Kity z czarnych Piór Indyjskich.

Po tych następował drugi Szwadron Draganów, tychże samych, ktorzy prządebant Karetę Krolewiczowey Jeymści, y tymże porządkiem przy Kotłach y Trąbach.

Za tymi szło sześć Karet porzadnych Krolewskich, w pierwszey siedziała Ochmistrzyni, w drugiey dwie Damy Austryackie, w trzeiey Jey. Panny Woiewodzanki Trockie; a w czwartey dwie Damy Austryackie z Frauncymeru Gornego Krolewiczowey Jeymści: przy każdey Karecie dwa Lokaje w Barwie Saskiey Krolewskiey; tak iako y woźnice.

Na ostatek claudebat agmen Szwadron Rayteryi wyborney z Kotłami y Trębaczami w czerwieni z białymi wyłogami, mieli szpady dobyte wręku. y sztandar.

In reliquo sequebatur tłum Marszalerzow, y Koni Powodnych ~~Kawalerskich~~.

Gdy Krolewicz Jm do Bram Tryumfalnych przyieżdżał, w koło miasta na Wałach ognia z dział dawano, co po trzy razy czyniono, a na Bramach tryumfalnych rożne muzyki grały.

Eo tedy ordine Krolewicowa Jeymść stanęła w Zamku, na ktorą czekał z Kawalerami Krolewicz Jm, ktory przed nią szedł, a Naywyższy Marszałek Jey Graff Ditrichstein prowadził ią na gorę aż do sali, gdzie Krolestwo Ichmć czekali Jey pod Baldachinem. Tam przy ... upadła Krolestwu do Nog, y ręce pocałowała. Postym do drugich appartamentow była po-

pro[wadz]

prowadzona, y po krotkim Komplemencie zaprowadzona Gankami do Pałacu Bliskiego, gdzie nad Krolewicem Jm̃ć appartamenta bogato przybrane juz były dlaniey wygotowane.
Tegoz wieczora prywatnie z Krolewicem Jmcią jadła.

3. Die 3tia Septembris. Jchmć XX. Biskupi, Senatorowie, Ministrowie, Urzędnicy Koronni y Litewscy, tudziesz inni Kawalerowie Polscy, maiąc sobie naznaczoną Audyencyą u Krolewiczowey Jeym̃ci na godzinę 10. z rana, poszli razem na Pałac Krolewica Jmci do appartamentu gornego Krolewiczowey Jeymsci, gdzie w Antichambrze zaczekali, poki Jm̃ć P. Graff Ditrichstein Obermarszałek Krolewicowey Jeymsci nieopowiedział bytnosci ich. Otworzono potym drzwi, y weszli Jchmć do Pokoju, w ktorym Krolewicowa Jeym̃ć pod Baldekimem axamitnym Karmazynowym stała, a naboku Frauencimmer iey.
Xiąże Jm̃ć Biskup Nominat Krakowski połacinie imieniem wszystkich Jchmsciow uczynił Komplement do Krolewicowey Jeymsci w ten sens: Że przy universalnym tak wielu Xiążąt y Narodow applauzie, y My z Narodu Polskiego tu przytomni profondissimo cultu veneramur Waszą Krl̃ Mć, jako Sydus Prognosticon omnis felicitatis, winszuiąc szczęsliwego przybycia w ten Kray, a oraz omnigenam et perennaturam juxta vota propria et Populorum apprecamur felicitatem.
Odpowiedziała mu po Francusku Krolewicowa Jeym̃ć, wyrażaiąc wielkie swoie z tego honoru ukontentowanie y obligacyą. Prezentowano potym

Krolewicowey Jeymci roznych Jchmsćiow Kawalerow przytomnych. A na koniec odeszli Jchmć PP. Senatorowie, ktorych odprowadzał Jmć Pan ditrichstein.

W krotce potym Krol Jmć in assistentia tychże Jchmć XX. Biskupow y Senatorow Polskich poszedł do Kościoła na Mszę świętą, gdzie po prawey stronie Ołtarza Wielkiego w Logi swoiey noviter axamitem Karmazynowym po Scianach wybitey, w ktorey na Oknach axamitne przykrycie w koło złotym galonem przyozdobione rozpostarte było, stanął. przy ktorey Logi na ganku także axamitem Karmazynowym pokrytym klęczały Xiężna Czarnezka Jey Pani Wodzina Trocka y Jey Pani Marszałkowa Wdowa. Przybył wraz do Kościoła z Krolem Jmć Krolewicz Jmć in assistentia Kawalerow tak swoich jakoteż Austriackich, za ktorym Krolewicową Jeymć bogato w klejnoty tak na głowie jako y na piersiach y rękawach w Kabacie Lito Złotym vbraną prowadził Marszałek Jey Graff Ditrichstein, Ogon zaś od sukni ~~Jey~~ Krolewica Jmći niosł. Za Krolewicową Jeymć szła Ochmistrzyni Jey z 6. Damami Jey Gornemi także w Kabatach bogatych vbranymi, y w Logi po drugiey stronie Ołtarza, tak jako Krolewska per omnia przyozdobioney, vczyniwszy w przod Krolowi Jmć venerację, w oknach Axamitnym Nakryciem przykrytych stanęli, Krolewicz Jmć po prawey stronie, a Krolewicowa Jeymć po lewey; Jchmć zaś Ochmistrzyni z Frauncymerem Gornym na ganku także Axamitem Karmazynowym nakrytym ex opposito Dam Polskich, uklękneły. Na niższym zaś ganku suknem czerwonym pokrytym uklękli Jch PP. Graff Ditrichstein z Kawalerami Krolewicza y Krolewicowey

Jchm

Jchmscią, a za niemi Białegłowy Krolewiczowey Jeymsci z dolnego Fraucimeru, w ktorym eyt sześć panien, stakże w kabaty vbranymi. A dwoch od Chevaliers Gwardyi na dole stało z Alabardami w paradzie przy szranku, aby się ku Wielkiemu Ołtarzowi niecisniono. Wyszedł tedy w Kapie Pontificaliter vbrany Jm. X. Szembek Biskup Przemyski, inter strepitus 24. Trąb y dwoch par Kotłow na chorze będących, ktoremu w Kapach okrom innych służyli Jm. X. Sieniński Dziekan Gnieznieński, y Jm. X. Poniński Proboszcz Poznański; y po uczynioney Sanctissimo adoracyi, dał Krolowi Jmci, jako tesz Krolewiczom Jchm. zwykłą oddał weneracyą. Potym zaczął Hymn Te DEUM Laudamus, ktory spiewał Chor przy resonancyi Trąb y Kotłow; a z Dział na wałach wkoło miasta, tudziesz 2. Regimenty z ręczney strzelby około Kościoła w paradzie stojące, ognia po trzy razy dawały; ktorego czasu także po Kościołach Luterskich Te DEUM Laudamus decantatum. Po Te DEUM Laudamus, miał Mszą spiewaną Pontificaliter tenże Jm. X. Biskup Przemyski, ktorey całey słuchali Krol, Krolewicz y Krolewicowa Jegmć, exemplariter wprzod na książkach, a potym koronkę złożonymi rękami odprawuiąc.

Do pocałowania tak Ewangeliey, jako y Reliquiy świętych, podawał Xiążę Jm. Biskup Nominat Krakowski, Krolowi, Krolewiczowi y Krolewicowey. Po zakończoney Mszy świętey Krol Jm. cum assistentia sua, ruszył się do Poko-

201 jow swoich, Ktoremu przechodzącemu kłaniali Krolewi z Krolewiczową. A potym tak jako do Kosciola przyszli, Ganbami poszli do Rezydencyi swoich.

Po Mszy swiętey był solenny Bankiet z Ceremoniami. Stoł dla Krola Jmci czworograniasty podługowaty w ostatniey Narozney Sali pod Baldachinem axamitnym karmazynowym złotymi galonami na thronie o iednym gradusie bogato przyozdobionym był nakryty na 4 Osoby, na ktorym wszytko srebro złociste było, w koło ktorego Chevalier Gwardya z Halabardami y przez Salę dwiema szeregami stała. W drugiey Sali były 4 Stoły, a w dalszey 3 Stoły wszytkie podługowate Nakryte. Gdy godzina obiadu nastąpiła, 48 Trębaczow ze czterema parami kotłow połowę w Liberiey Polskiey a połowę w Saskiey po Ganbach Polscy po prawey, a Saxy po lewey Stronie lokowanych do Stołu trąbili. A Naprzod wraz we dwie parze kotłow Srebrnych biło, potym drugie dwie pary także wraz. Ac demum we wszytkie 4 pary kotłow razem z Nob bito przeszło kwadrans co expost znowu reiteratum. A gdy potrawy nosić poczęto, Trębacze na 4 Chory concert trąbili, co przez cały Obiad prawie continuatum. Do Stołu Krolewskiego z kuchni potrawy nosili na Misach, y pudmiskach Srebrnych pozłocistych z talierzami pokrywami. Naprzod kadeci, od ktorych odbierali w pierwszey Sali Chevalier Gwardya, ktora w kapeluszach na głowach też potrawy przez dwie Sale y kredens bardzo bogaty, niesła aż przededrzwi Pokoju, w ktorym Krolestwo siedzieć

miało

miało tam przed nimi Marszałek Nad: Jn P. Sey. werdi, Kuchmistrz Nayw[y]zszy, Jn P. Baron Racknic Podczaszy, Mr Lewentał Marszałek Naywyzszy Saski maiąc w rzyssy laski Marszałkowskie w rękach progrediebantur aż do Stołu.

Przy Stole zaś od Chevalier Gwardiey odbierał Po- trawy Mr Bomsdorf Podkomorzy Saski y na Stole ustawiał. Interea Krol Jmć Krolowa Jeymć Krolewicz y Krolewiczowa z pobocznych Pokojow, do ktorych Gankami in assistentia Dworzan y Dam swoich przyszli by- li do Sali, gdzie był Stoł ustawiony. Krolowi, y Krolowey każdemu z osobna Miednice pozłociste z Nalewkami do Umywania rąk, a Serwetty na Kredencerskich Ta- lerzach podawano, a Krolewiczowi, y Krolewiczowey tylko Mokre Serwety na Tacach do utarcia podawano.

Po umyciu rąk, iuz po pierwszey z południa siadł Krol Jmć w pośrodku Stołu na prawey stronie na Krzesle Axa- mitnym z poręczami, a po lewey także w pośrodku Sto- łu na podobnym że Krzesle Krolowa Jeymć, Oboie w iednakiego koloru ubierze, to iest czerwonym złotem bogato hafftowanym, Krolewicz Jmć zaś na Koncu Stołu na stronie Krola Jmći, a na drugim Koncu Stołu Krolewi- czowa Jeymć na stronie Krolowey Jeymći na iednakichże Krzesłach Axamitnych z poręczami, ale nie tak bogato iak pierwsze galonowanych ktore nie pod Baldachinem stały, siedzieli. Nim zaś Krolestwo siadło JchMć XXa Biskupi czynili benedictionem do Stołu.

Ex parte Krola Jmći JchMć Senatorowie Polscy, y Mi- nistrowie Sascy stali, ex parte Krolowey Jeymći Och- mystrzynie Krolowey y Krolewiczowey w czarnych Ka- batach, a złotogłowowych Spodnicach z Fontaziami

z Gazy czarney, tudzież 6. Panien Krolowey Jeymci y tyleż Krolewiczowey Jeymci w Kabatach y Spodnicach Złotogłowowych ubranych, ktore u tym rozniły się, że Krolowey Damy Gazowe czarne Kornetty na głowach miały, a Krolewiczowey Jeymci Wstęgi z Kleynotami; a u ramieni Paski; procz Jchm Panien Ogińskich Woiewodzianek Trockich, ktore tak iako Krolowey Jeymci Damy ubrane były. A przytym Marszałkowie Krolowey, y Krolewiczowey, tudziesz Jnni Kawalerowie. Jchm zas wyzey wyrazeni z Laskami Marszałkowskimi przed Stołem służyli: JmćPan Podkomorzy Bomsdorff był Krayczem, ktory Talerze z potrawami rozdawał. Talerze zas odbierali Podkomorzowie Sascy, y oddawali Paziom. Jchm Kawalerowie przypatrywali się z boku za Chevaliers Guardy, z Halabardami stoiące. Pierwszą Taię z piwem y Winem podawał Krolowi, Krolowey Krolewiczowi, y Krolewiczowey Jeymci P. Graff Tippun. Jak prędko Krolestwo Jchm pili; zaraz JmP. Baron Lewentał Marszałek Naywyzszy Saski prosił do drugiey Sali immediate przed Salą, gdzie Krolestwo iadło będących Jchm X. X. Biskupow Senatorow, Ministrow, y Kawalerow Polskich, za ktorymi Obermarszałkowie, Ochmystrzynie, y Damy Krolewiczowey poszli: Tudziesz rowni Cudzoziemscy y Sascy Kawalerowie gdzie iuz zastali zastawione Stoły Potrawami, ktore Murzyni lokaie y Paikowie tudziesz Jnni Ludzie w liberiey Krolewskiey Polskiey, y Saskiey z kuchni nosili: Przy pierwszym Stole na prawey Stronie będącym siedli takowym porządkiem. Naprzod po prawey ręce JmX. Kominat Krakowski Poznanski; Przemyski, Jnflantski, Biskupi; Dalsze

Porządek

Woiewoda Krakowski, Trocki, Ruski, Bracławski Wo-
iewodowie, Podskarbi Nad: Koronny, Podstoli Litt. Krayczy
Koronny, Kawaler Wenecki Mr Foscari. Po drugiey
Stronie tegoż Stołu siedzieli, JmP: Marszałek W.
Kanclerz W., Podskarbi W. Koronni; a za nimi Graff
Moric, JmP: Feldmarszałek Fleming, JmP. Graff
Wakerbarth, JmP: Graff Lagnaski, JmP: Graff
Waidorf, JmP: Graff Manteiffel, JmP: Strażnik Ko-
ronny, JmP: Chorąży Nad: Koronny, JmP: Graff Promnic
JmP: Oboźny Litt. Przy drugiem Stole ex opposito
pierwszego siedział Fraueymmer takowym Sposobem.
Naprzod po prawey Stronie Ochmystrzyni Krolowey,
a ex opposito Jey po drugiey Stronie Ochmystrzyni
Krolewiczowey. Pole Ochmystrzyni Krolowey siedział
Marszałek Naywyższy Krolewiczowey. Za nim Dama
Fawarytka Krolewiczowey, trzy Damy Krolowey Jeymc,
a pole nich JP: Woiewodzanka Trocka Starsza, z
Damy Krolewiczowey. Po drugiey Stronie przy
Ochmystrzyni Krolewiczowey siedział Marszałek
Nayższy Krolowey, a za nim druga Panna Wo-
iewodzanka Trocka z Damy Krolewiczowey, w rogu
zaś Stołu Comissarz Cesarski, y Graff Martyni
Koniuszy Cesarzowey Jeymci. Przy drugich dwoch
Stołach, siedział przy iednym P: Marszałek Nayższy
Saski z Cudzoziemskiemi Kawalerami, a przy drugim
P: Radzca, czyli z Cudzoziemskiemi, czyli Saskie-
mi Kawalerami. Przy Jnnych trzech Stołach,
ktore wtrzeciey Sali były, razem wszonymi przeczysty-
mi potrawami y Konfiturami zastawionych znaydo-
wali się Dworzanie Krolewscy y Szlachta Saska.
Drugie y trzecie danie do Stołu Krolewskiego, tudziesz

 Konfitury takiemiż iako y pierwsze Ceremoniami zastawiono praecuntibus z Laskami.
JchMP: Senatorowie wstawszy od Stołu poszli assistowaić Krolowi Jmu, za ktorego Krzesłem zawsze stał Offi-cyer od Chevaliers Gwardyi.
Muzyka naprzod Instrumentalna, a potym Wokalna Włoska recreabat Animos, po ktorey MR Wenzyski na Skrzypcach, MR Hesse na Wioli; MR Weis na Lutni, y Waldhornista Krolewicza Jmu na Waldhornie; wszyscy Solo dali się słyszeć. Trwał ten ceremonialny Traktament aż do piątey. A potym wstawszy od Stołu, Krol, Krolowa, Krolewicz, y Krolewiczowa do Appartamentow swoich rozeszli się dla spocznienia. Po siodmey zas zeszli się wszyscy na Operę Włoską, alias Pastorale, ktora na nowo wystawionym y pięknie y wielkiem Sumptem adornowanym Theatrum repraesentabatur cum universali plausu dla sławnych Wokalistow, y piękney Orkiestry, a niemniey wyśmienitych Balet.
Gdy Krolowa Jeymć Krolewicz y Krolewiczowa Jeymć przychodzili do Loży axamitnym pokryciem adornowaney, na dwoch Chorach po 12 Trębaczow trąbili y w Kotły bito, co y na końcu reiteratum.

Die 4 7bris. Przed Południem Herold Saski w takimże iako w piątek Stroju przy resonancyi 12 Trąb y Kotłow publikował w Zamku y po Rynkach, aby się Loliacie pod Gardłem skromnie zachowali, ex quo wczoray hałasy czynili; y porwali się byli na Chevaliers Gwardyą. Wieczorem był Bal solenny

z Ceremoniami

z Ceremoniami, na ktory od Krolowey Jeymci zapra=
szano. W Zamku w Sali długiey Ryzen nazwaney,
ktory, iako y Jnne Pokoie Swiecami illuminowano,
podłogę zas na całey Sali Suknem Karmazynowym,
ktorego 1900 łokci wyszło, obito, y w oknach dla
Dam przypatruiących się, Ławy podwoyne pobudo=
wano, w koło zas Stranki, na ktorych Kawalerowie
siedzieli, we srzodku zas Stały Stołki, Szeregiem
z obudwu Stron dla Dam były, ktore, w Kabatach
bogato od złota y srebra przybrane były. Gdy
Krolestwo, Krolewicz, y Krolewiczowa in assistentia
Dam Jchmciow X: X: Biskupow, Senatorow Pol=
skich, ministrow y Kawalerow Saskich, praeunti=
bus ijsdem z laskami, iak wszyscy do Sali przy=
byli, 12 Trębaczow trąbiło, y w kotły biło. Krolestwo
Jchmć usiedli pod Baldachinem na Krzesłach, a
Krolewicz Jmć przy Krolu, Krolewiczowa zas przy
Krolowey na Krzesłach siedzieli: Księżniczka zas
Saska Weyssenfels y Kulmbach przy Krolewiczowey
z Ochmistrzami Swymi, na Stronie Krolowey Jeymci
Stanęły, przy ktorey Stronie, były takze Stołki dla
Jchmciow X: X: Biskupow, y Senatorow Polskich,
a z drugiey Strony ex opposito dla Xiążąt de Domo Sa=
xonica, y Jnnych podobne Stołki Stały, Damy zas
Polskie, na teyze stronie z początku, a za niemi Saskie
Szeregiem siedziały. Naprzod tedy był Koncert
Jnstrumentalny, po ktorym zaczęte Tance Polskie
Ceremonialne takim Sposobem. Pierwszy Taniec
tancował Krol Jmć z Krolową Jeymcią, mający Krol
Jmć Sukneę nie strzyżonego Axamitu, Muscus kolo=
ru, modą dawnego Stroju niemieckiego zrobioną,

267

a pendent szeroki na sobie wiszący, ktorego Spinka Dyamentami Sadzona była, Kapelusz pod Piorem z Guzykiem rubinowym z iednego Kamienia bardzo wielkim, Krolowa zas Jeymć w Kabacie lito srebrnym na tle takowegoż koloru. Służyli Krolestwu Jchmćiu 23 par, to iest Jchmć namiestnicy z Laskami prae cedebant, a za niemi Jchmć P. P. ~~Woiewodowie~~ Podkomorzowie Sascy parami, Generałowie, Officyaliscowie, Koronni y Litewscy Jchm Ministrowie Sascy, a za Nimi Jchm P. P. Woiewodowie, Jm P. Felmarszałek Fleming z Jm P. Podskarbim Koronnym, a immediate przed Krolestwem, Jm P. Marszałek W. Koronny z Jm P. Kanclerzem W. Koronnym. Za Krolestwem zas szli parami, Naprzod Ochmistrzynie, a potym Damy Krolowey, y Krolewiczowey Jeymci, eo ordine iako w niedziele przy Stole siedziały; maiąc wszystkie, iako y Krolowa rozpuszczone długie ogony od Sukni: Skonczywszy pierwszy Taniec Krol Jmć z Krolową Jeymćią tancował drugi z Krolewiczową Jeymćią w rozowy kabat, z paskami w tyle w Kleynoty na głowie, y piersiach bogato ubraną, ktorym też Kawalerowie, y Damy eodem methodo iako pierwey służyli. Trzeci Taniec tancowała Krolewiczowa Jeymć z Krolową Jeymćią, a czwarty Krolewicz z Krolewiczową Jeymćią, z takiemiż iako pierwsze Ceremoniami. Po ktorych przy resonancyi Trąb y Kotłow, Jchmć Podstoli Polscy parami nieśli na Serwicie pozłocistym Kawę, Czekoladę, Herbatę Confitury na Koszach y rozne fruktaa dla Krolestwa Jchmciow, a po nich Paziowie Sascy po Hiszpańsku ubrani także na Tacach pozłocistych rozne Napoie, y Zymfrezki; ktore Expost rozdaiąc się Damom Szeregiem po obudwu

Stronach

Stronach na Stołkach siedzących, y Kawalerom prezentowali. Interea Supervenerunt Principes iako to Xiąże SaxenWeyssenfels, Xiąże Barbi; Xiąże Hessenkassel, Xiąże Würtemberg, Xiąże holsztynskie ktorzy przy Krolewiczu Jmći occuparunt Stołki.
Po Rynfreszkach zaczęto Tańce Francuzkie, ktore Damy z rozpostartemi od Sukni Ogonami tancowały.
Pierwszy Taniec tancował Krolewicz Jmć z Krolewiczową Jeymcią, ktora potym wzięła do Tańca Xięcia Weyssenfelsa, ten zas Xiężniczkę Weyssenfels. A Xiężniczka Weyssenfels Xcia Barby, a Xiąże Barby Xiężnę Kulmbach.
Po Tańcach Francuzkich znowu Pazziowie Sascy inter strepitus Tubarum, y Kotłow przynieśli na Tacach rozne Rynfreszki; y Frukta dla Krolestwa Jchmciów, ktore in reditu Damom prezentowano.
Nastąpiły potym Tańce Polskie, Naypierwszy Jchmciów P.P. Senatorow Polskich z Senatorkami, y Ministrow Saskich z Damami Krolowey, y Krolewiczowey Jeymći ktore z Woli JKMći w Kołkach Ogony od Spodnic nosiły.
Drugi taniec tancował Xiąże Weyssenfels. Xiąże Holsztynski; Xiąże de Barby, Xiąże Wirtemberg, z Xiężniczkami, y Damami Frauenzimmeru.
Trzeci Jchmć Urzędnicy Polscy Koronni y Litewscy.
A czwarty rozni Kawalerowie Cudzoziemscy. Po ktorych znowu rozne Rynfreszki inter Tubarum et Tympanarum Clangores, Jchmć Pokojowi Polscy y Pazziowie Sascy eodem iak przedtym ordine, ktore naprzod Krolestwu, a potym Damom prezentowano.
Zaczął potym Krolewicz Jmć Taniec Angielski z Krolewiczową Jeymcią, ktory wtym, z nimi rozni Kawa-

209 cewnie Austriacy, y Jego Dworzanie z Damami Kro-
lewiczowey Jeymći tańcowali: Interea Krol Jmć z Kro-
lową Jeymcią wyszli z Sali, y do Pokojow odeszli: A Za
nimi Jchmć X: X: Biskupi, y niektorzy Jchmć PP:
Senatorowie Polscy, iako to Xiąże Wojewoda Krakowski
Ruski, Bracławski, Wojewodowie, Jmć P: Kanclerz, y
Podskarbi W: Kor: sfatygowani do Stancyi Swoiey.
Krolewicz zaś Jmć z Krolewiczową Jeymcią będąc
wesołey Myśli; continuabant Tańce Angielskie
a po Nim czeskie:
Tym czasem Krol Jmć przebrawszy się w lekkie
Suknie nazad powrocił, przy ktorym znowu poczę-
ły się Polskie Tańce, do ktorych motiva była Krole-
wiczowa Jeymć, wziąwszy Xiąże Jmci Weysenfelsa
a potym Jmć Pana Marszałka W: Koronnego, ex-
post Jmć P: Wojewodę Trockiego, ac tandem Jmć Pa
Feltmarszałka Fleminga. Tańcowali przytym
Jchmć rozni Kawalerowie Polscy, y cudzoziemscy
promiscue, potym znowu Rynfreszki noszono, po
ktorych Angielskie Tańce Krolewicz Jmć z Krolewi-
czową, y rozni Kawalerowie z Damami Fraucymeru
tańcowali: Tańcowano y dawny Niemieckie Ta-
niec, a po Nim znowu po polsku Krolewiczowa
z Xiążęciem Weysenfelsem, pokazuiąc nieiaki gust
w tym tańcu.
Na koniec znowu kilka tańcow, ktore Jmć continua-
bant, Francuzkich było, z ktorych dwa Krolewiczowa
Jeymć, ieden z Xiążęciem Weysenfels, a drugi z Xiążęciem
Hessencassel tańcowała, y na tym skończył się z
Wielką apparencyą, y magnificencyą, przy reso-
nancyi Kotłow y Trąb po godzinie pierwszey w Nocy
ten Bal Ceremonialny. d 5 7bris

Die 5 7bris. We Wtorek cały dzien spoczywano wieczorem iednak była Comedya Francuzka Ariadna nazwana, na ktorey Krolestwo Jchmć, y Krolewicz Jmć z Krolewiczową, byli praesentes.

Die 6 7bris. Po Południu był Conflictus na Starym Drezni Bestyi, na ktorym Krolewiczowa Jeymć z Fraucymerem swoim w Karetach Krolewskich przy iechała, przyięta od NayWyzszego Łowczego Saskiego, inter strepitus Trąb, Kotłow, y polowey muzyki. Wpuszczono tedy in medium Amphitheatri, ktory umyslnie zbudowano, naprzod trzech byków, Zubra, Konia, Lwa, Swinę, 6 Niedzwiedzi, małpę Wielką Jndyiską, Pawian nazwaną, y Tygrysa. Dzikich zas Swini dziesięć, ktore znayduiąc się w bespie iedne drugiego pro libitu attakowało, a osobliwie ieden Byk Niedzwiedzia kilka razy rogami uderzył. Porwał się był Tygrys na Niedzwiedzia, ale mu non successit, bo go Niedzwiedz pyskiem, y łapami z siebie zrzucił. Zubr Konia okaliczył, małpa zas Pawian nazwana Niedzwiedzia y Tygrysa dosc zwawie attakowała, żadne iednak Zwierze od drugiego nie zostało na placu, procz dzikiey Swini, ktorą Lew zadusił. Krol Jmć, Krolewicz y Krolewiczowa Jeymć strzelali do dzikich Swini, a Niedzwiedzia iednego, iuz kaliką zabił Krolewicz Jmć. Po tey Rozrywce była Comedya Włoska.

211. Dnia 7 7bris. We czwartek była Repetycya Opery Włoskiey Pastorale, na ktorą Krolewicz Jmć wniść musiał dać Jmć swoie z przeyściem do Marszałkowskiey Kancellaryi Saskiey. Na tey Operze Damy siedziały distinctim, między ktore żaden się Kawalier nie mieszał.

Dnia 8 7bris W Sobotę odprawiwszy Krolewicz z Krolewiczową Jeymcią Spowiedź y Kommunią prywatnie, byli wespoł z Krolem Jmcią na Kazaniu Włoskim, ktore miał Pater Gwaryni, Socyusz Jmć Xdza Salerna, a po nim na wielkiey Mszy aż do Końca. Po obiedzie zas był Kun do pierścienia na mieyscu zwyczaynym przy Stayniach. Solenniter zas Jchmć Kawalerowie z Cekauzu Jngres swoy mieli; między stoiącymi in Armis mieszczanami. Jechał naprzod Herold Saski na Koniu pod Piorami; za nim 12 Trębaczow z Kotłami, po nich 4 Pułkownikow z Laskami za tymi zaś 44 Lokajow z Lancami, a za nimi iachało parami 44 Kawalerow w Suniach bogatych na dzielnych Rumakach, ktore bogato ubrane miały roznymi Wstęgami ogony przyszczione aż do samey Ziemi. Prowadzili także Masztalerze za nimi przezo Rumaki Kawalerskie z bogatymi Siedzeniami; niżeli zas ci Kawalerowie przybyli, Krol Jmć, Krolewicz Jmć Xiążę Weyssenfels, y Xiążę Barby in assistentia

Mieszczanow

Murzynow, Lokajow, y Pasikow przy resonancyi 12 Trębaczow, y Kotłow, przed Nimi iadących super-venerant na tosz mieysce. Przy bytności tedy Krolewiczowey Jeymći, Dam, y Jchmciow Xięży Biskupow, iako też y Senatorow Polskich biegał Krol Jmć, Krolewicz Jmć, y Jnni Xiążęta y Kawalerowie do pierścieni, wprzod do małego, a potym do większego, certuiąc o lepszą. Ci zas, ktorzy superarunt lepszym braniem pierścienia, byli regalizowani roznymi prezentami, z Argenteriey przez Sędziow od Krola Jmći na to wysadzonych. Ci zas Judices byli Jchmć PP. Ministri Saszy, Wieczorem zas była Komedya Włoska.

Sciendum, że ci wszyscy Kawalerowie biegali przeciwko czterema, ktorych zowią Maintenatores, niby wyzywaiących, a ci byli Krol Jmć, Krolewicz Jmć, Xiążę Weysenfels, y Xiążę Barby, Ci po cztery razy cum Omnibus Suis biegali, y praemia odbierali; w Argenteriey lito wygrał, Ale aż Maintenatores mało się dali pożywić Jnnym.

Die 9 7bris. W Sobotę z rana y po Obiedzie continuabatur bieganie do pierścieni, każdy Kawaler z drugiem raz po raz 4 razy biegał, a ktory superavit brał w Srebrze praemia a Judicibus.
Wieczorem była Komedya Francuska intitulowana L'inconnu.

213. Die 10 9bris. W Niedzielę Krol JMć prywatnie
Mszy S. słuchał, ale Krolewicz, Krolewiczowa JeyMć
publicznie w Kosciele. Ostatnia zas na całey Mszy
spiewaney była – Po Obiedzie Krolestwo JchMć, Krole-
wicz, Krolewiczowa, rozni Xiążęta JchMć Xża Biske-
pi Senatorowie, Damy, Kawalerowie zjechali się
na Stare Drezno do Pałacu Chynskiego, gdzie w
ogrodzie była Serenata spiewana Włoska przy
bardzo wdzięczney Muzyce. Krolestwo JchMć pod
Baldachinem słuchali Jey. Repraesentabantur
zas w pięknych bardzo strojach. descendentes niby
w obłoku siedm Planet, jako to Jowisz, Słonce,
Dyanna, Venus, Mars, Saturnus, y Merkuriusz,
ktore in honorem Neosponsorum ogłaszały przyszłe
spectacula, iakoz po Collacyi, ktora wtymze Pałacu
przy 10 Stołach, po 20 Osob przy kazdym było ~~Złote~~
~~Runo, na Pedestale przy Statuy Phryxus~~, z wielką
Magnificencyą był Feuerwerk w Nocy. Repraesen-
tabatur Kosciół Dyanny w Colchos, w ktorym złozo-
ne było złote Runo na Pedestale przy Statuy Phryxus,
a pod Kosciołem były Antra, w ktorych Smoki pilnu-
iący aditum do tego Kościoła, były przytym rozne
spectra marina, a na bokach do tego Kościoła 4 Ko-
lumny, ktore, iako toz y Kosciół z tyłu sliczne illumi-
nowano.
Po bokach dwie Flotty na Ankrach stały takze
illuminowane, gdyz po masztach zaglach, y tych
linach, po ktorych Flisi na okrętach biegiwaią, y
wszędzie lampy były. Jedna Flotta była Jasonowa,
a druga

a druga Krola Colchor Aeta. Jak predko przy Kosciele uderzono w Kotly y Troby, zaraz na Watach ognia z Dział dawai poczęto. Potym tez Flotty z Dział do siebie strzelały, reprezentuiąc pugnam Navalem, co przez cały czas Feierwerku nie usta. wało. Z daleka zas Piechota z Muszkietow Salwę partyami dawała. Race przytym varij generis et Speciei; wodne, gorne granaty etc. y inne ognie Kupami wyrzucano. Reprezentowano potym Descent Jason y biiących się, ktorym ad eisum rzu. caiąc ognie z siebie broniło Smok, ale hoc non obstante doszedł do Kosciola Jason, et in honorem Krolewi. czowey Jeymci; zapalił między Kolumnami Imie Jey. Maria Josepha. Feierwerk ten incessanter trwał godzin dwie, y iako na początku, tak na koncu Salwę z Dział po Watach dawano.

Die 11 7bris W Poniedziałek była Comedya Fran. cuzka Hypomnester.

Die 12 7bris Był po Południu Turnier Konny, y pieszy w Rynku, ktorego srodek usłany był Tarci. cami; we czterech rogach były Bramy 4 Triumfalne a między Nimi Loge, w Jedney z Nich Krol, Krolowa, Krolewicz, y Krolewiczowa, y Frauenzimmer Ich. W drugiey naprzeciwko Xiążęta Ichmi X: X: Biskupi

Senatorowie, y Urzędnicy Polscy, tudziesz Ministrowie Sascy. W trzeciey Damy Polskie y Saskie. A w czwartey Kawalerowie Cudzoziemscy y Sascy przypatrowali się. Za danem Ognia ze trzech Działek na Wieży Kościelney S. Krzyża ruszyli się do tegoż Turnieru designati z Cekhauzu bardzo pięknym porządkiem ingres czyniąc. Naprzod iechał Herold Saski; za nim 6 Trębaczow z Kotłami, y 16 Hayduków z Halabardami na Karych Koniach w takimże iak podczas wiazdu Stroju, za tymi subsequebantur Generałow dwoch z Laskami, niby Marszałkowskiemi; potym iechało dwoch Konnych w bogatych Zbroiach, ktorych Konie także w podobnych Żelazach złotem nabiianych były. Za tymi progrediebatur Xiążę Weysenfels w całey bogatey Zbroi, maiąc na Szyszaku wyżey niż na chłopa Strusie Piora ceglaste z niebieskim na Koniu całym od głowy za ogonem ceglastym nakryciem bogatemi galonami Franelami, y Kutasami srebrnymi pokrytym, pod Kitami na głowie y Ogonie, z takichże Pior Strusich, trzymaiąc w rękach Lance, za ktorym 4 Lokajow w długich ceglastych Sukniach, także pod piorami biegło. Za nim zas parami nastempowała Kampania w takimże Kolorze y Stroju, w ktorey osmiu Kawalerow, co Artabani z Lancami; od drugich distingvebantur Herbami na Pancerzach, w pod takiowe iako Xiążę Weysenfels na Szyszakach mieli piora. Innych zas osmiu od Chevaliers Gwardyi niby Adjutantow uzbroionych ale z mnieyszymi, na Szyszakach piorami noszące w Rękach Lance, y tyloż Pazioy, albo

cinych na Koniach w podobnych że strojach y piorach ieszcze mnieyszych trzymaiących w Rękach Morgensztern, Ktorzy to Adjutanci y Paziowie, Każdym za Swoim Kawalerem iachał.

Potych Konnych maszerowali dwa Pułkownicy z laskami niby Marszałkowie, prowadząc za sobą Chorągiew czerwoną. Szedł Naprzod Offycer w Zbroi, za Nim 16 Muszkietyrow, ze Strzelbą w długich Sukniach Karmazynowych galonem białym w wszyki adornowanych, maiących Szyszaki na głowie, maiąc na sobie Patrontasze staroswieckie z Drewnianymi Ładunkami. Za tymi szło 16 Pikinierow w Kolettach, w Zbroiach, y Szyszakach, na głowie, za Nimi 16 Muszkietyrow, in simili rali pierwszi vestitu, Za ktorymi szło 4 Fayfrow w takimże Stroju pod Piorami; a Za Nimi sequebatur Kapitan uzbroiony, ktoremu po bokach dwoch z Mieczami gołymi y Tarczami assistowali. A za Kapitanem niesiono Chorągiew czerwoną z białym, za ktorym 19 maszerowało uzbroionych Kadetow, pod iednakowymi piorami na Szyszakach, y w iednakich Fartuszkach czerwonych Srebrem gęsto Szamerowanych wszyscy trzymaiąc w ręku piki z proporcami takowegoż iako Chorągiew Koloru, za ktorymi tyłem iako przed Nimi eodem ordine następowało, wszytka Chorągiew maiąc czerwone Pończochy.

Zatą Chorągiew per omnia simili ordine maszerowała Zielona z białym, maiąc piora na Szyszakach takiegoż Koloru Fartuszki zielone Srebrem adornowane, Muszkietyrowie zas y Muzyka, w Zielonych

217. długich Sukniach, y ponczochach takich że złoz Chorą=
gwią następowała.
Trzecia Chorągiew purpurowa z żołtem, tymże
iak pierwsza porządkiem, maiąc pióra purpurowe
z żołtem, fartuszki purpurowe z złotymi adorna=
cyami; Muszkietyrowie zas w purpurowych długich
Sukniach. Za tymi pierszymi Chorągwiami iachała
Kampania Konna per omnea iako pierwsza maiąc
pióra żołte, fartuszki żołte, y na Koniach przykry=
cia żołte Srebrem adornowane, za ktorą iachał Jm P.
Graff Sztun iako Cheff Jey, a za Nim dwoch uzbro=
ionych, w bogatych Zbroiach Konie także uzbroionych
maiących, a za tymi dwoch Generałow z laskami,
concludebant zas aymen Haierowie z 6 Trębacza=
mi y Kotłami, tak iako na początku.
Ta iedna połowa miała Zbroie polerowane Za Nimi
szedł Woz Triumfalny 4 Konmi, na ktorym siedział
Mars uzbroiony, przed Wozem szli Fayfrowie, y Do=
bosi w Szyszakach posrebrzanych, y takichże Zbroiach,
a wkoło Woza szło 6 Niby Olbrzymow brodatych uzbro=
ionych z Wielkiemi morgensztern. Za tym
Wozem druga połowa w Zbroiach czarnych, alias
szmelcowanych następowała eodem iako pierwsi
per omnea ordine Konnych pod piorami zielono bia=
łymi w zielonych fartuszkach pod debami zielony=
mi, srebrem szamerowanymi prowadził Jm P. Ge=
nerał Baudiz, tak iako Jnni Cheff ustroiony w ko=
lorze zielonym.
Po konnych szły eodem ordine iak pierwsze, trzy Chorą=
gwie piesze. Pierwsza była żołta, Kadeci pod takiemiż
pioromi

Pioriami, w Zoltych Fartuszkach, Muszkietyrowie w zoltych Subniach, y ponczochach.

Druga była ponsowa z białym Chorągiew, Kadeci w ponsowych ze srebrem fartuszkach pod pioriami takimiż, y Muszkietyrowie w podobnego koloru Subniach długich, y ponczochach.

A Trzecia Chorągiew była pomeranczowa z białym, Kadeci z takiegoż koloru pioriami y fartuszkami srebrem ozdobionymi, Muszkietyrowie zas w pomeranczowych Subniach, z ponczochami tegoż koloru.

Zatymi 3 Chorągwiami iachali eodem zaś pierwsi ordine et Numero Kawalerowie uzbroieni pod Piorami błękitnymi z białym, na Szyszakach, fartuszki y Nakrycia na Koniach niebieskie srebrem adornowane maiący, których Cheff był JmP. Raczkiń. Konczyli zas Halierowie z Kotłami, y 6 Trębaczami takowym tedy porządkiem maszerowali w koło Szynku, a potym pieszi przeciwko pieszym, a Konni przeciwko Konnym stanęli bardzo pięknym porządkiem. Za danym w bębny, y Trąby Znakiem, Naprzod pieszi wraz Officyerowie z Officierami, a po nich coraz po 6 Kadetow po komplementach wzaiemnych Lancami uderzali się po trzy razy potykaiąc się z sobą, potym Rapierami w Szyszaki rąbali się, z których każdy 3 Rapiery skruszyć powinien, z tomaczy wprzod Lance, podczas zas tego rąbania się, Konni z Lancami jeden drugiego mierząc w czoło y w głowę, bo inne trafienie nic nie warzyło po dwa razy biegali o Szyszę. Generałowie zas na Koniach

 attendebant, kto kogo gdzie trafił, a Bałkownicy strzelane który kadet, y iako złomał, tudziesz strzelania ...
... starszych.
Gdy tedy wszyscy obiechali się raportowano Królestwu Jchmciom, którzy naylepiey w tych Exercycyach nad jnnych pokazali się, a którzy byli zaraz znowu z sobą wierali się konni z lancami, a piesi zybali się. Czterech tedy konnych a dwoch pieszych superarunt jnnych, których marszałkowie jn resonantia trąb kotłow, fayfrow, y Doboszow zaprowadzili do Logi, gdzie zsiadszy z koni szli prosto do Królestwa Jchmciów, konni od Królowey Jeymci a piesi od Królewiczowey w srebrze odbierali praemia. Przy tym dwie Niemieckie oracye do Królestwa kawalerowie in laudem Jch mieli, a potym wraz wieczorem hoc ordine iak przyszli, wszyscy ku Cekhauzowi pomaszerowali.
Była potym Comedya Francuzka.

Die 13 7bris We Srodę po połudnu repraesentabatur Nowa Opera Włoska intitulowana Theophane, o której asekd staradł się Otto, magno sumptu sporządzona, trzy na niey balety były, y bardzo pięknych mutacyi Theatra, ostatnia zas superabat jnne, bo dwa Theatra wszystkie illuminowane ze 125 ludzmi pełne y bogato przybranymi prezentowały się, całe widziały się szklanne ze wszystkiemi sumiernemi strukturami y dekoracyami, które wszystkie in motu perpetuo były, alias kolumny

sciany

Sciany, Balasy, Wierzch, y wszystkie Schodow gradussy ruszały się ustawicznie, y piękna bardzo illuminacya. Przyznaią wszyscy, że pięknieyszey Opery, et maiori sumptu we Włoszech nie widziano.

Die 14 7bris. Dla ranney niepogody, po południu w bieganiu do pierścieni exercytowano się. Wieczorem zaś była Comedya Francuska.

Die 15 Ejusdem. Po obiedzie był Karuzel 4 Elementow w Ogrodzie Zamkowym, cum infinem Kolumnami, Fontannami pięknie przyozdobionym. A Nayprzod w pas Ogroda prezentowała się Sphera swiata, w ktorey 4 Elementa obracaiące się mięszały się. Przy tey Machinie był Jowisz w Obłoku, ktory oraz z machiną zbliżywszy się do Loży, w ktorey Krolowa y Krolewiczowa były, przy Instrumentalney resonancyi spiewał Kantatę Włoską do tego Akkommodowaną. Na Koniec Machinę sprowadziwszy, był Ingres 4 Elementow. Pierwszy Element był Ogień, w kolorze ponsowym, ze złotymi, y czarnymi nakształt płomieni adornacyami, tak na wszystkich ludziach, iako y na Koniach; Insignia zaś Jego Ogien palący się marszerowali hoc ordine.
Nayprzod iechał Furyer, za nim 8 Trębaczow z Kotłami, maiącena Trąbach y Kotłach iednakiegosz koloru dekoracye ogień reprezentuiące.

Za tymi sequebatur Officier z 16 Konnymi niosą-
cymi Insignia płomienne. Za nimi 16 Pieszych
Marszałkerzow, Koni powodnych 16 pod deķami pon-
sowego koloru, złotem pięknie adornowanych, maią-
cych na głowach y krzyżach złote płomienie, y iedna-
kiejoż także Deki koloru Chłopcy, po 4 w szeregu
prowadziło.
Za nimi 16 Kawalerow w iednakich ponsowego koloru
Subniach złotem ad formam płomieni haftowanych,
po ktorych Salamandry w ogniu wyrabiane były,
mieli na głowach ciż Kawalerowie szyszaki pod
kitami piór czerwonych strusich, na koniach sie-
dzeniami podobnegoż koloru, dekoracyami miasto
szabraku ponsowymi, z czarnymi wstęgami,
pięknie przybranych, parami iachało, trzymaiące
każdy Dzyrydę w ręku, w pośrodku ktorych Krol Jmć
iako Cheff tego Elementu, w takiegoż koloru
Subni klejnotami bogato przyozdobioney na koniu
karym maiącym na sobie z kamieni roznych
adornacye, a na głowie Słonce iachał, a przy nim
biegło 4 Paziow, za Kawalerami znowu szło Pie-
szych 16 niosących Lance, y Tarcze, z roznymi Dy-
wizyami. Za tymi znowu 16 Koni powodnych
takichże iako pierwsze prowadzono, a za nimi 16
Konnych cum Insignijs iachało. Konczyli zatem
Element 8 Trębaczow z Kotłami: Po tym
Elemencie w takieyże liczbie, ludzi y koni eodem
ordine nastempował Element Woda, ktorego Cheff
był Krolewicz Jmć. Stroie tego Elementu były
taki

na Ludziach, iako y Koniach koloru bladoniebieskie-
go ze srebrnymi adornaciami, Konchami, Korala-
mi, Insignia nieśli Ryby w Koszach, tak Konni, ia-
ko y piesi maiąc także na głowach iednakie szyszka-
ki z Delfinami. Kawalerow zas Konie Siećiami
pięknie przybrane mieli; a sami po Sukniach, Ryby,
Konchy, Fartuszki; w kaszkowy Zwierzchy iednako
haftowane.

Trzeciego Elementu Ziemi był Cheff Xiążę Wey-
enfels, tylez maiąc Kawalerow assistencyi y Koni,
iak pierwsi, wszyscy w Stroiach podobnego Ziemi
koloru adornowanych roznymi Liściami w zielonych
na spodzie Fartuszkach, Kawalerowie po Sukniach
Zwierzęta wyszywane mieli; na głowie zas szyszka-
ki; na ktorych Zwierzęta były pod bukietami
kwiatow, Siedzenia y Szabraki na Koniach Zie-
lone Liściami roznymi z adornaciami niby ze Srebr
Rysunk przyozdobione, na Koniach zas powodnych
były Deki zielone srebrem w złoto szamerowane
na ktorych były Skory Lamparcie, Uzdeczki zielone
a na głowach u Koni bukiety. Insignia zas tak
Konni, iako y piesi nieśli rozne Drzewa zielone
maiąc na głowie Koszyki zielone z frukitami.

Ostatni Element było Powietrze, ktorego Cheff był
Xiążę Würtemberg, w podobney, iako pierwsze Ele-
menta assistencyi. Stroy był Elementu tego
koloru białego z Niebieskiemi Srebrem przyozdobiony
Kawalerowie na głowach, y Sukniach mieli pióra rozne

Strusie Pierze haftowane, a wtyle Skrzydła, Konie w iednakich Siedzeniach pierzami Strusiemi przyozdobione, a na głowach pod Piorami Pawiemi. Wtyle zaś Koni powodnych y na głowach u Ludzi Pierze rożne siedziało, ktore także in Insignijs niesiono.

Tym tedy porządkiem zasiedzy na placu, y naprzod wszystkiem, a potym wkoło marszerowawszy, stanęli na swoich mieyscach, każdy frontem do Siebie. Za danym hasłem naprzod wszyscy 4 Chefs, a potym Kawalerowie także po 4 swym porządkiem przy rezonancyi 64 Trębaczow 8 par Kotłow, y znaczney liczby fayfrow po trzy razy biegali. W iednym biegu każdy osobliwie Lancą pierścien biorąc, a strzałę y Dzirydę w Tarczę rzucaiąc, y szpadami Jabłko, nisko na Słupku leżące biorąc, kto zaś wrali trafił czyli nie, znaczono y Sędziom na 4 mieyscach siedzącym pokazywano.

Uganiali się potym na Koniach Kule do Tarcz na Sobie maiących ieden na drugiego rzucaiąc. Co skonczywszy Marszałkowie, ktorych 8 Generałow w perłowych Sukniach z Laskami było. Victores po prezenta do Krolowey y Krolewiczowey Jeymci z Kotłami y Trąbami prowadzili. Spuszczono tedy z gory w Koszyku prezenta, z ktorych Krolowi Jmci naywiększe dwa to iest za branie Jabłka Szpada złota, a za rzucanie strzały do Tarczy portret oddane, a drugim dwom Kawalerom także portrety, ktorzy w bieganiu do pierścienia, y w rzucaniu Dzirydy Innych antecellerunt, dostały się. Potym wszyscy Jchm̄ć Kawalerowie 4 Elementow pięknym bardzo porządkiem niby per modum Tańca

przy rezonancyi

przy rezonancyi Muzyki krzyli między Kolumnami rozne reprezentuiąc Sztuki, co blisko przez puł godziny trwało. A na koniec poznsiadawszy z koni piechoty poszli prezentować się, Krolowey, Krolewiczowey y Damom. Assistencya zas tym iako przyszła, zeszła z placu porządkiem.

Ex post była Comedya Włoska.

Die 16 7bris W sobotę Krol, Krolewicz Krolewiczowa Jeymć wyiezdzali o Mil 3 na strzelanie Jeleni zkąd po południu powrocili.

Die 17 7bris Krolewicz z Krolewiczową byli w Kosciele na Mszy Spiewaney. W Południe 300 Janczarow w czerwoney z białym Barwie z Muzyką Turecką zieloną, ktorych Officierowie po Turecku ubrani z Kaftanami na koniach Tureckich pod Dywdykami siedzieli przeszli przez miasto do Pałacu Krolowey Jeymći na Przedmieściu; gdzie Festivitas Turecka odprawiać się miała. Wszytek Dwor Krolewski iako to Pokoiowi Polscy, Paziowie, murzyni, Kredencerze Trębacze muzyka, y Inni do służby należący po Turecku ubrani byli; y w ordenie po Gankach stali, gdy Krolowa, Krolewicz y Krolewiczowa, Damy, y Kawalerowie przeiezdzali. Pokoie tegoz Pałacu w puł Ogroda stoiącego, Tureckiemi bogatymi

Obiciami przyozdobione, y Dywanami podłogi wysła-
ne były. Nim Kollacya była, 26 Wenetów, iednako-
wo ubranych, których umyślnie pocztą z Wenecyey
wielkim kosztem sprowadzono, przy Tancu swoim
rozne mocy swey dokazywali sztuki. Ieden na drugim
aż do piąciu Chłopow wzwyż na głowie drugiego stał.
Przytym 4 na kolanach podparszy się wznak, rękami
także plecami nic a nic ziemi nie dotykali ten
ciężar dźwigali. Na koniec Tancem ze szpadami
dosc ślicznie zakonczyli. Po tey Rozrywce nastą-
piła Kollacya. Pierwszy stoł był na sali ad formam
Podkowy na 100 circiter osob, przy którym Krolestwo
Jchmć Krolewicz, Krolewiczowa, a podle Krola Jmći
JmX. Nuncyusz JchmX.X. Biskupi, Jchmć zas
Senatorowie, y Urzędnicy Polscy, tudziesz Xiążęta y Ka-
walerowie parami z Damami tanczy wprzod karte
siedzieli. Na dole było 6 stołow dla Dam y Kawale-
row, Podczas kollacyi illuminowano w ogrodzie ulice
lampami, gdzie Tarcza do strzelania wystawiona
była, a około Pałacu swiecami Jarzęcemi. Po trzy
razy koleyną do Tarczy strzelali; Krol, Krolewicz,
Krolewiczowa y rozni Kawalerowie. Gdy kto wda-
mo centrum, alias w gwozdz trafił z Możdzerza
wypadł granat, z ktorego in aere wypaty race.
Jnne zas Damy y Kawalerowie na sali tancowali.
Trwała ta Rozrywka aż do trzeciey po pułnocy,
y lepiey trafiaiącym rozdane 4 praemia, z ktorych
dwa dostały się Krolowi Jmći, ktory wszystkich su-
peravit.

Die 18 7bris

Die 18 7bris Było Wodne polowanie Festum Dianna, między forteczą, na Cwierć Mile areuter z obu stron Rzeki Elby aż do Mostu murowanego y przez Rzekę rozstawione Płoty płocienne, a na Łące obzer-ney przy brzegu rozbito wielki Namiot do ktorego Państwo ziezdzało się. Na koniach zas Kawale-rowie, y P: Pokojowi Polscy rozstawioni z Dzidami po Łące stali. Za przybyciem Krola, Krolewicza, y Kro-lewiczowey Jeymći z Fraucymmerem, ktorych Nay-wyzszy Łowczy przy assistencyi Officyerow, Myśliwcow Strzelcow pięknie zielono przybranych na koniach zwy-czaynie wołaiąc ruszyli się ku Lasowi napędzać Zwie-rza. Interea na Barce złocistey wtyle permodum Konchy perłowey wyrobioney, wielkiey y wspaniałey z ktorą 4 Łanie białe niby zaprzęzone zdały się bieydz po Rzece, Spłynęła Dianna, a z nią niżey siedziały na Axamitnych Zielonych Pedestałach Najades 4 wszytkie Srebrnie ubrane, to iest Climene, Dafne, Nisa, Alappe, z kilkudziesiąt Muzykantow Orkiestry Krolewskiey, także po Myśliwsku ustroionymi, y przy-płynąwszy pod Namiot, z ktorego Krol, Krolewicz, Krolewiczowa, y Inni Kawalerowie strzelać mieli, Spie-wali Serenatę Włoską umyślnie na ten Dzien polo-wania skomponowaną. Napędzono potym z Gory w Rzekę na 300 Jeleni, y 4 Dzikow, ktore aż ku Na-miotowi płynęły, ale gdy ich wtę stronę Ludzie na czołnach za Nimi płynący zaganiali, do tych tedy Strzelano. A ktore Jelenie na Łąkę z Wody wypadały, te Kawale-rowie, y Pokojowi Polscy na Koniach z Lancami

uganiali, y przebijali; niektorzy szablami ścinali; y psami szczwano. Podczas tey Rozrywki dano ieść pod Namiotem dla Dam, y Kawalerow, a Krol, Krolewicz, y Krolewiczowa Jeymć na gundołach pięknie axamitami pokrytych po Elbie ieżdżąc, reszte Jeleni, rożnie pod Wały rejterujących się strzelali; y poty ta Uciecha stała, aż do jednego z Jeleni y Dzikow wybito. Po Polowaniu wieczorem była Comedya Francuzka nazwana Princesse d'Elide z wielu pięknymi Baletami, y Spiewaniem Francuzkiem.

Die 19 7bris. Miała była bydź opera, ale że jeden z Operystow zachorzał, więc w Ogrodzie wielkim była po południ proba Francuzkiey opery, ktory Kawalerowie y Damy reprezentowali w piątek małą.

Die 20 7bris. W ogrodzie Zamkowym magno sumptu był Divertissement Jarmark, iako zwykł bywać w Paryżu na przedmieściu S. Germana reprezentujący. W pośrzod Ogroda postawiono w kwadrat 60 Kramow pod liniią iednako umalowanych, a złotem wkoło umajonych, w ktorych to Kramach, rozmaite iakie tylko bydź mogą Towary, Kupcy przedawali; mając każdy na Kramie Dziewczę z Instrumentem francuzką. Po bokach zas na Theatrach, rożne reprezentowano uciesznie na Jarmarkach prawie Spectacula. W pośrodku Placu, na ktorym Kramy stały było 16 Piramid z Lampami Oliwnemi, wszystkie zas Arkatury Orangeryi

po olinach

Grzmiach, Ganleach, a niemniey y Kramy tam intra quam extra pilnie illuminowane były Lampami y Swiecami, ktorych wraz na 21/m być miało. Na ten tedy Jarmark 12 Naypi Zaproszonych ziezdzały się do Zamku do Krola, y Krolowey Jchmciow iako Gospodarzow, ktorzy ~~ziezdzaki się~~ mieli swoie Gospodarstwo, Sługi Służebne, et id genus. Jak przyszło wszyscy ziechali się zaraz opróżyey wieczor po południu ruszyli się publicznie z Zamku na Jarmark piechoty parami idąc tym porządkiem. Naprzod Jmć. Graff Fürsten Szafarza reprezentujący w Stroiu starych Niemcow szedł z Laską, za nimi muzyka z Orkiestry Krolewskiey w Zielonych Sukniach, pilny Marsz graiąc za tymi Nastempowało 12 Sług Gospodarskich w iednakich zielonego koloru Stroiach Złotem Szamerowanych z fartuchami białymi, maiąc na głowie Kapelusze pod kitami Piór Strusich. Za nimi szli Officyalistowie Gospodarscy, iako to Klucznik, Bednarz, Piwniczny, Stelarz, Kucharz, y Szafarz, każdy maiąc Urzędu swego znaki. Po nich szli parami Urzędnicy, y Senatorowie Jchmć Swieccy Polscy, wszyscy w iednakich Niemieckich Gospodarzow Stroiach axamitnych czerwonych za gospodarzow assumpti. Za nimi szedł Krol Jmć z Krolową w Niebieskim Axamitnym modą starych Niemcow Stroiu bogato w kleynoty przybrani. Za Krolestwem progrediebantur Jeymć. Wozewodzina Trocka z Jeymcią Paney Marszałkową Koron, Gospodynie po Starowiecku ubrane. Za nimi 4 par Dam Krolowey rozne Urzędy Gospodarstwa Domowego reprezentuiące w takimże Stroiu za ktorymi szło 24 par

Służebnych w Zielonych Kaftanikach a Spodnicach Atłasowych ceglastych srebrem szamerowanych z fartuchami białymi długimi. Za Gospodarstwem nastempowały Maiye także parami; a naprzod 10 par Persow, ktorych prowadził Krolewicz Jmć, maiąc w parze Krolewiczowę Jeymć bogato w klejnoty przybrani, ktorym dwoch Kawalerow wprzodzie assistowało. 2do Szło 10 par Turkow ktorych prowadził Xiążę Hessen=Cassel, maiąc w parze Jeymć Panią Graffową Fitzrunową. 3tio Szło 10 par Chynczykow, ktorych prowadził Xiążę Weysenfels maiąc w parze Jeymć P: Graffową Waidorfową. 4to Szło 10 par Hiszpanow, ktorych prowadził Jm P: Feldmarszałek Fleming z Jeymcią Panią Lewentalową Marszałkową Naywyższą Saską. 5to Szło 10 par Francuzow, ktorych prowadził Jm P: Consyliarz Graff Waidorff, maiąc w parze Xiężnę Lubomirską Starościną Bohusławską. 6to szło 10 par Niemcow Starowiecznych ktorych prowadził Xiąże de Barbi Starszy maiąc w parze Jeymć Panią Pociejową Hetmanową W. Litt. 7mo 10 par Murzynow, prowadził Graff Lagnaski z Jeymcią Panią Werterową Kanclerzyną Saską. 8vo 10 par Indyanow prowadził Xiąże de Barby z Jeymcią Panią Graffową Saską Morycową. 9no 10 par Amerykanow prowadził Xżę Merzemburg z Xiężniczką Weysenfels, 10 10 par Polakow prowadził Xiąże Wirtemberg z Jeymcią Panią Graffową Manteiffową. 11 10 par Węgrow

prowadził

prowadził JmP: Baron Lewentał Marszałek Nay
wyzszy Saski, z Jeymcią Panią Grafową Konigsmark
12 zo par Mołowy prowadził Xiążę Holsztynskie
z Xiężniczką de Culmbach, za nimi szli Lokaie
Dzieci Krolewscy, za hausknechtow ubrani do posłu-
gi, concludebant Agmen Comedyanci, y Tanemistrzo-
wie, rozne Zwierzęta, et artes Mechanicas, ktore na
Jarmarkach zwykły bywać, tudziesz gry stroiami
reprezentuiący. Tym tedy porządkiem przyozdo-
bioney Swiecy wprzedzie Muzyki, iako tez Jan-
czarskiey, ex quo Janczarska Chorągiew Wartę mia-
ła. Obszedszy dwa razy wkoło cztyry Kramy, za-
trzymali się Naprzod, gdzie na Theatrum na li-
nach tancowano, tam wkoło theatrum stanąwszy
przypatrywali się iako Białogłowa szła po linie,
na Naywyzszy Bauszkon, y nazad schodziła. Z
tamtąd eodem ordine z Muzyką Graiącą poszli,
gdzie Wenetowie na iednym Theatrum, tak iako
podczas Festu Tureckiego ieden na drugim stawa-
li, a na drugim Theatrum Czartesani rozne sztuki
robili. Interea lampy y Swiece po wszytkich Pira-
midach y Strukturach, tudziesz Kramach, Galeryach
będące rozswiecono. A tak przy pięknie bardzo illu-
minowaney z Muzyką Marsz graiącą, poszli daley,
gdzie komedyą Włoską reprezentuiący z zywych
Ludzi komedyantow szpalery gadaiące grano. Z tam-
tąd poszli galeryą, gdzie Marionetty były, ktorym
długo przypatrzywszy się daley Marsz swoy konty-
nuowali przez Orangeryą az do Grotty illuminowaney
w ktorey na rogu był Saray Turecki reprezentuiący

231 Cesarza Tureckiego w pośrodku Metres swoich, ktore w roznych Narodow Strojach, tak iako ich więcey za Niewolnice do Saraiu oddaią; cieszącego się. Wszystkie te Osoby pilnie przybrane były, maiąc twarze y ręce z Kolorem naturalnie wyrobione. Ztamtąd poszli w Oranzerye, gdzie przy Łazni Wody graly. Tam cokolwiek spocząwszy ruszyli się na Collacyą. Odprowadziwszy zas Krolestwo z Muzyką do Srzedniey na gorze Sali pilnie wymalowaney, gdzie Krol Jmć z przybranymi sobie Gospodarzami, y Gospodyniami Jmcią Xięzem Nuncyuszem y Biskupami iadł, Jnne Bandy rozeszły się, do pobocznych 4 Salonow, w każdym zas Salonie po trzy Stoły na 20 Osob było, tak iz 3 Narody w iednym Salonie iadło, każdy przy osobliwym Stole, maiąc osobliwą Muzykę; dla Sług y Służebny osobliwe Stoły były iako tez dla Kawalerow, y Dam Cudzoziemskich dla pierwszych w Łazni, a dla drugich w Grocie. Wszystkich zas Stołow naliczono 21 pilnie Cukrami, y potrawami ustawionych. Krol Jmć wielce był wesoł, sam chodząc do Stołow, y piiąc rozne Zdrowia.

Po Collacyi znowu wszystkie Bandy zebraly się y z Muzyką servato ordine zeszły na doł między Kramy, ktore wkoło obchodziły. W pośrodku tego Placu, prezentował się Maitre de la Foire z kupą Komedyantow roznie postroionych reprezentuiących parami tak stroiem, iako tez Jnsignijs wszelkich Rzemieslnikow, et Mechanicos, ktorzy bywać zwykli na Jarmarkach, tudziez y gry Muzyki nie zapominaiący y Rzezimieszkow, alias Filutow. Naprzod tedy przy rezonancyi roznych Jnstrumentow Spiewali

Cantate

Cantatę po francusku na ten Akt umyślnie zformowaną, a potym Balet tancowali. Co gdy się skończyło, Krol Jmć, y Jnni poszli na Salę, w ktorey nayprzod tancowały. Z Wielką tedy magnificencyą tak bogatych strojów, iako tez illuminacyi y wszech rzeczy, ten Jarmark zakończył się, na ktorym takze marketenterowie zeby wygrywali, y rozne medykamenta przedawano, a Wenetowie na swoim Theatrum przebrawszy się nie ktorzy po białogłowsku, wesołemi Tańcami Ludziom przypatrującym się rozrywkę uczynili.

Die 21 7bris Była Repetycya nowey Opery Włoskiey Theophane przy bytności Krolowey Jeymć, Krolewicza, y Krolewiczowey, bo Krol Jmć nie dysponował z wczorayszey ochoty y Ludzkości swoiey wczasować się.

Die 22 7bris Po południu była proba Dywertissementu Francuzkiego przez Damy y Kawalerow śpiewaiących.

Die 23 7bris W Sobotę z wielką magnificencyą odprawił się Fest Dam w Ogrodzie Wielkiem Krolewskim za Miastem. Zacząwszy od Bramy mieyskiey aż do ogroda z obu stron Mieszczanie w Jednakich Sukniach, y Armis szeregiem stali, a przy Ogrodzie Drabanci na Koniach, po Ogrodzie zas Szwaycarowie, Granatierowie

Janczarowie, y piechoty wiatr wo Warty mieli. o 10 z Rana, kazdy Kawaler nalezący ad hoc Festum po- iechawszy po swoię Damę, iaka mu ex sorte przypadła przyiechał wespoł z nią na Zamek, gdzie wszyscy ziezdza- li się. Z Zamku w samo południe ruszyli się do Ogroda tym porządkiem. Naprzod iechał Ober Bereyter Krolewski w pięknym ceglastym ze srebrem stroiu pod kitą białych piór na głowie, za nim drugi w takimze stroiu. Za nimi 12 Trębaczow ode Dworu Polskiego z Kotłami srebrnymi marsz trąbiąc, za Trębaczami znowu bereyter iechał w takimze iako pierwszy stroie, za ktorym piesżo marsza- lerze nakształt Paiukow prowadzili 24 Rumakow potrzech w szeregu pod dekami axamitnemi zoltymi z Herbami JKMci na nich srebrem bogato haftowanymi. Za Roma- kami iechało na koniach 9 Generałow w ponsowych z wyszy- wanych sukniach z laskami marszałkowskimi, koło pierwsze- go biegło 4 Bieguno w Fartuszkach niebieskich ze srebrem, a drudzy po dwoch biegunow mieli w fartuszkach ponsowych ze złotem, za Generałami następowały 4 Bandy, ceglasta Niebieska, Zielona, y Zolta, w kazdey iechało na Wozkach osobliwych po 9 Dam po Amazonsku ustroionych, ktore Kawa- lerowie parą koni pod kitami piór strusich ze dzwonkami sliczne bardzo przybranymi powozili. Assistowało zas kazdey Damie dwoch Kawalerow na koniach maiących po dwoch biegunow, a procz tych zosobna 4 biegunow przy Wozku biegło. Wszyskie te Damy, y Kawalerowie iednako ubra- ni byli, maiąc Suknie, Wozki, Umbrelle, Szory na koniach kity z piór strusich, siedzenia, Rzędy, y wszelkie ornamenta a niemniey fartuszki u Lokaiow takiegosz koloru, iako

banda

Jako banda była, srebrem, lub złotem szamerowane. Naypierwszey ceglastey bandy Chef była Królewiczowa Jeymć, którą na Wózku ceglastym, srebrem adornowanym po Amazonsku bogato w takimże kolorze ubraną powoził Jmć. Obermarszałek Jey Graff Dytrychsztein parą koni pod kitami z pior strusich ceglastych z białymi. Assistowało Jey za Wózkiem na koniach iadąc Król z Królewiczem, w takiegoż koloru Stroju, maiąc na głowach Kozłkiety pod Piorami Strusiemi ceglastymi, z białymi. Przed Wózkiem biegło 4 Biegunów w fartuszkach ceglastych. Na podobnych per omnia Wózkach przytakiczyże assistencyi kawalerów y biegunów iachało za Królewiczową Jeymcią 8 Dam iedna po drugiey w takimże Amazonskim Ubiorze koloru ceglastego. Każdą kawaler powoził. Za tą bandą prowadzili Biegumi 18 koni powodnych kawalerów Damom assistuiącym ustroionych w siedzenia y Rzędy ze wstęgami koloru ceglastego ze srebrem. Za tą Bandą szła Banda Niebieska w iednakiczyże Dam, kawalerów, y biegunów liczbie, maiąc Wózki, Umbrelle, Szory, siedzenia, piora, Adornacye Niebieskie, ze Złotem, tey Bandy Chef była Xiężniczka Weyssenfels, także po Amazonsku ubrana, którą powoził Jmć. Feltmarszałek Fleming, assistowali Jey na koniach Xiążęta Barbi, y Wirtemberg. Za tą bandą prowadzono także 18 koni powodnych kawalerów Damom assistuiących w takiegoż koloru siedzeniach, y adornacyach, masztalerze iednako po biegunsku ubrani byli. Następowała Banda Zielona ze Złotem similiter per omnia iako pierwsze apparatu, którey Chef była Jeymć Pani Bielińska

Hetmanowa W. Litt. powozit zą na Wozku zielonym złotem adornowanym Xiążę Mertzburg Szpremberg, assistowali Jey na koniach Xiążęta Hessen Cassel y Holsztynskie za tą Bandą takze prowadzono 18 Romakow kawalerskich w zielonych siedzeniach złotem przyozdobionych. Marsztalerze jechali iako pierwsi po hieyducku ubrani. Czwartey Bandy Zołtey ze Srebrem Chef była Xiężniczka Kulmbach, ktorą powozit W.X. Baron Sztein Ober Marszałek Krolowey Jeymci; assistowali Jey na koniach Xiążęta Weyssenfels, y Barbi Młody. Prowadzono za tą Bandą takze 18 Romakow Kawalerskich w tegoz koloru siedzeniach, y ornamentach Marszalerze po hieyducku szli piechotą przy koniach. Po tych 4 Bandach iechało osm Pułkownikow, z laskami, w takimze iako na przodzie Generałowie Ubierze, y assistencyi Hieydukow, fartuszki ponsowe ze Złotem maiących, a za nimi bereiter Krolewski, tak iako pierwsi ubrany, za ktorym znowu 24 Romakow JKMci pod dekami zoltymi; z Herbami JKMci; Marsztalerze piechotą po trzech Rumakow w iednym szeregu prowadzili. Za Romakami iechał znowu w iednakim Stroiu iak pierwsi bereiter, a za nim 24 Trębaczow od Polskiego Dworu. Nastempowały potym Wozy poiczostne ad formam Wozow triumfalnych złotymi, y srebrnymi dekoracyami przyozdobione, w ktorych szli Cugi kazdy inszey sierci; Konie pod kitami Piur Strusich w Szorach, y Dekach podobnego koloru, iako Wozki były przybrane. Na pierwszym Wozie ponsowego koloru siedziało 14 Muzykantow w Ubierze zoltym z czarnym graiących. Na drugim Wozie ceglastym porzostnym

siedziało

siedziało Panien Nymph 18 należących do pierwszey Bandy ceglastey. Na trzecim Wozie niebieskim ze srebrnymi adornacyami siedziało Panien Nymph 18 do Bandy koloru niebieskiego należących. na 4 Wozie zielonym siedziało Panien Nymph 18 do Bandy zieloney należących. Na piątym Wozie żółtym siedziało Panien Nymph 18 do żółtey Bandy należących, wszystkie także po Amazonsku w iednakiem Stroiu ubrane. Nastempował potym Woz pozostny ceglasty, na ktorym siedziała Venus, JPanna Baronnessa Lewental z Amorkiem Jmł: Graffa Fitsuna Synem. Wiosna JmP: Kapitan Kokeleny z JPanną Flukowną. Lato JmP: Jordan Kammer Junker Krolowey Jeymci cum Cerere z JPanną Baronnessą de Bibra. Jesien JmP: Starosta Gorzdowski Oginski; JmP: Lubomirski Starosta Bohusławski, Kawalerowie y Damy, ktorzy spiewać operę Francuzką mieli. Na Wozie szostym pozostnym zielonym siedziało 6 Kawalerow, ytyleż Panien w zielonych Stroiach, rożnymi kwiatami przyozdobionych, Wiosnę reprezentuiących. Na siomym Wozie pozostnym ceglastym siedziało Kawalerow 6 ytyleż Panien w kolorze ceglastym z adornacyami Lato reprezentuiącymi. A na dziewiątym Wozie pozostnym purpurowym albo winiowym z dekoracyami Jesien reprezentuiącymi siedziało tyleż Panien, y Kawalerow. Na ostatnem pozostnym Wozie ponsowym siedziało 6 Kawalerow, ytyleż Dam ponsowego koloru Stroiach niby gronostaiami oposzonych Zimę reprezentuiących.

Te cztery Bandy, Kawalerow, y Panien czterech oznaczaią

kołku na Operze Balety tańcowali.
Woźnice te Wozy pozostne powożący po biegunsku
ubrani byli. Tym tedy porządkiem wiechawszy na plac
pięknie piramidami, y roznymi drzewami z oranżeriey
przyozdobioney, przy rezonancyi Trąb, Kottłow, y Janczar-
skiey Muzyki; naprzod przez wszytkie Ulice, ktorymi
do pierścieni biegać mieli; a potym około Stawu na
drugiey Stronie Pałacu będącego marszerowali pięknym
porządkiem, w ktorym każda Banda w swoiey Ulicy
stanęła. Nymphy zaś, y do Opery należące Panny y Kawa-
lerowie, pozsiadali z Wozow, maiąc sobie naznaczone
osobliwe mieysce dla przypatrywania się 12 pierścieni
między kolumnami zawieszonych po iedney Stronie 6
a po drugiey 6 do ktorych iuxta ordinem wraz po 4 Damy
na Wozkach, y 8m Kawalerow to iest po iedney Damie
y po dwa Kawalerow Damie assistuiących od każdey Bandy
z Lancami biegało, iako zaś ktora Dama, y Kawaler
pierścień wzięli, Sędziom ktorych, każda Banda osobli-
wych miała, donoszono. Dwanaście razy tak Damy, ia-
ko y Kawalerowie ich do pierścienia biegali, y ile razy
ktory Kawaler pierścień wziął, to wszystko tey Damie, kto-
rey assistował adnumerabatur. Potym Sędziowie kon-
frontowali ktora Dama w każdey Bandzie wziętych wię-
cey Pierścieni miała, a ktore zarowno miały, musiały zno-
wu o lepszą biegać, co y Kawalerowie czynili; Na
końcu Jchmć Generałowie przy rezonancyi Trąb y Kottłow
sprowadzili przed Krolowę Jeymć Victrices, naprzod Kro-
lewiczowę Jeymć, a po niey trzy Damy od każdey Bandy

na Wozkach, in assistentia Kawalerow, y swoich Bie-
gunow siedzie, a że wszystkich superavit Krolewiczowa
Jeymć tedy naybogatszy prezent Trzęsidło Dyamentowe
oddała Jey Krolowa Jeymć Drugim zas prezenty Judi-
ces rozdawali; et quidem z Bandy ceglastey pierwszy pre-
zent Trzęsidło, w ktorym Szafir Wielki bryliantami
wkoło sadzony był, cepit Jeymć Pannie Graffownie Szafenberg
z Froncymmeru Krolewiczowey Jeymci. drugi prezent
Zegarek szczerozłoty z Repetycyami JP. Graffownie
Keniglin z Froncymmeru Krolewiczowey Jeymci trzeci
prezent Tabakiera szczerozłota Jeymć Pannie Oginskiey
Woiewodzance Trockiey. Z Bandy niebieskiey pierwszy
prezent Trzęsidło takie, iakie pierwsze Xiężniczce Wey-
enfels, drugi, Zegarek szczerozłoty z Repetycyami
Jeymć Graffowey Waidorff. Trzeci Tabakiera Szczero-
złota Jeymć Graffowey Fiszun Podkomorzyney Saskiey.
Z Bandy Zieloney pierwszy prezent takze Trzęsidło,
takie iak pirsze Jeymć Pani Pociejowey Hetm: W. Litt.
drugi Zegarek Szczerozłoty z repetycyami JP. Baro-
nowey Szwan, Trzeci tabakiera Szczerozłota JP.
Benkierdorfowey. Z Bandy Zołtey pierwszy prezent
Trzęsidło takiez, iako pierwsze, JP. Generałowey Bozeno-
wey, drugi Zegarek Szczyrozłoty JP. Konsiliarzowey fon
Zakenen, a trzeci Tabakiera szczyrozłota Xiężniczce
Jeymci Kulmbach. Po rozdanych prezentach, takiem
iak przyszli porządkiem wyiechali z placu na Operę
albo raczey Dywertissement Francuzki czterech części
Roku, ktory w tym ze ogrodzie na Theatrum z Ziemi
wyrobionym szpalerze drzewami adornowanym reprezentowaty

Damy, y Kawalerowie Spiewaięc, y Balety tancuięc przy pięknej Instrumentalney Muzyce.

Po Skonczonym Spiewaniu, y Baletach każda część Roku, ofiarowała Krolewiczowicy Jeymci prezenta swoie, iako to Lato Cukrowe kwiaty, Wiosna poziemki Jagody et id genus, Jesien frukta y Wina w gronach. Zima lodowate Specyały, ktorymi Damy, y Kawalerow częstowano. Poszli potym wieczorem wszyscy parami, tak iako na Zamek, ziezdzali się na kollacyę, ktora częścią w Palacu in medio tegoż ogroda stoiącego, częścią po Innych Altannach była z wielką nader magnificencyą. Przy pierwszym Stole z Krolestwem siedzieli Jchmć P.P. Senatorowie y Urzędnicy Polscy, przy drugich zas Stołach częścią Bandy, częścią Damy y Kawalerowie Cudzoziemscy. Wszytkich Stołow było 22 Ogrod dosć wielki pięknie Lampami y pochodniami Jarzęcemi illuminowano, y w roznych perspektywach ognie z daleka palono. Przeciwko zas Palacowi w perspektywie na końcu Stawu była wielka Sala okrągła Dyanny u gorze otwarta, Umyslnie na ten Fest wybudowana, pięknie Swiecami Jarzęcemi na koronach wiszących y Girydonach Wielkich Kryształowych illuminowana, do ktorej po kollacyi iedni Gundułami popłynęli, a drudzy piechotą poszli na Tańce, gdzie nie mały czas tańcowawszy Polskie y Czeskie Tańce, poszli znowu do Palacu na Salę tancować. Krol Jmć był wszędzie wesoł, ochoty dodawał, y dosć długo tańcował, ciesząc się przez całą Noc aż do piątey nazajutrz.

D. 24 7bris

Die 24 7bris Reprezentowano na Theatrum wielkim Operę Ascanius.

Die 25 7bris. Była Komedya Francuzka

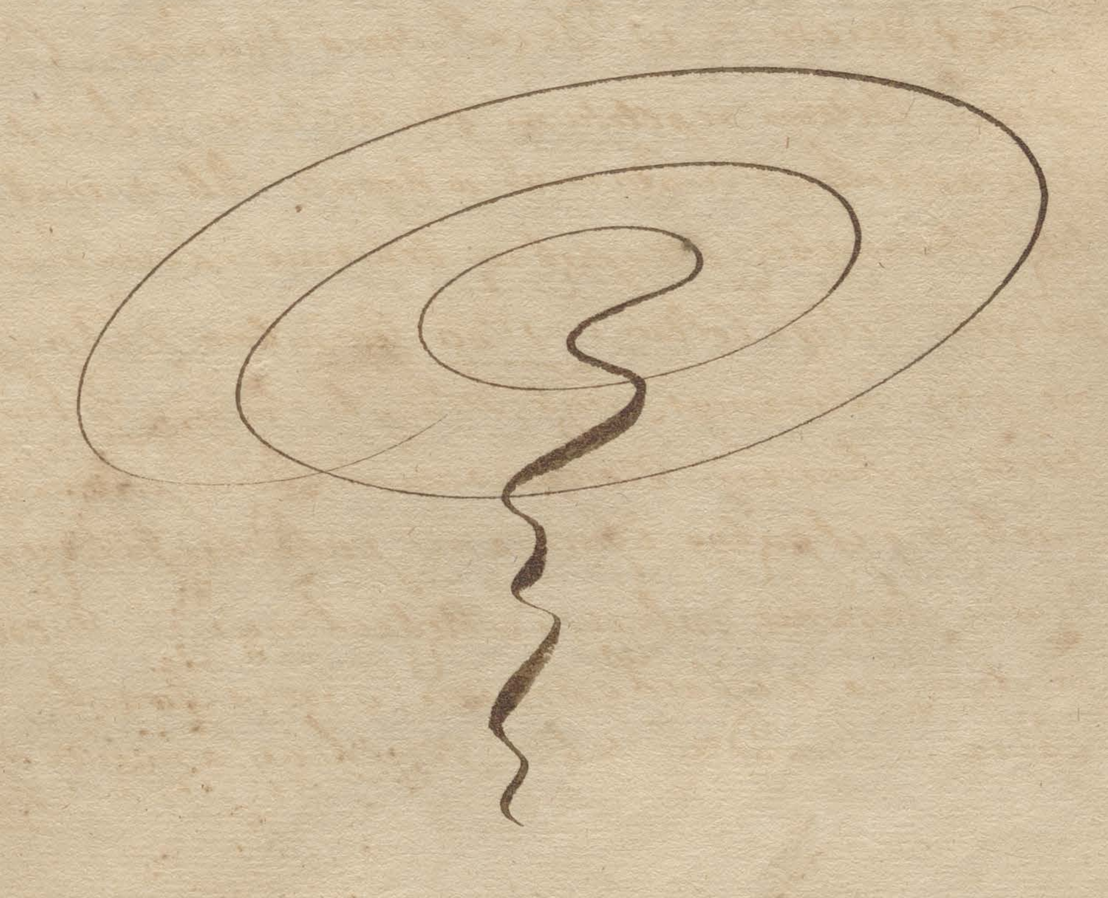
Die 26 7bris Po południu celebrabatur Festum Saturni, opodal mile od Miasta w dolinie między Skałami. A naprzod polowanie było. Naganiano Jelenie y Zające z Gor, ktore strzelano. Potym z wysokiey Skały na ktorey Most był zmyślnie wybudowany, y darniem nakryty, napędzono Łanie, ktore z Mostu w Wodę spadały, y zaraz się zabiiały. Napędzono także y Niedzwiedzia, ktory spadszy w Rzekę, ieszcze żyw był, ale go zabił Krol Jmć; Potym była komedya Włoska, po ktorey Krolowa, Krolewiczowa Damy y Kawalerowie poszli daley na Collacyą, gdzie własnie iako w Amphitheatrum między Skałami Sala była zbudowana, niby to Hutę srebrną reprezentuiąca, ktorey wszystkie dekoracye ykiany, przy ktorych Fontanny, y Kaszkaty z Kruszczu pięknie wyrobiono pięknie były adornowane. Przy Stoły w tey Sali były, z ktorych ieden niby ze Skały zrobiony ktory [?] reprezentował, we srodku ktorego Fontanna y Kaszkaty były. Cukry iakoby Skały y Kruszce pięknie adaptowane na Koszykach także niby ze Skał zrobionych wzdłuż Stołu niby po iedney Stronie stały a po drugiey Stronie, przy ktorey siedzieli potrawy były.

Przy tym stole siedziało Krolestwo, Krolewicz, Krolewiczowa tudziesz Jchmć Xiężna Biskupi, Xiężęta, y Jchmć P.P. Senatorowie, y Vrzędnicy Świeccy Polscy parami z Damami, iaka ktoremu per sortem dostała się. Przy drugich za dwoch stołach siedzieli Religii, a ktorzy się pomieścić nie mogli, przy Jnnych 4 stołach pod Namiotami iedli.
Wszytka ta Sala tam ab intra quàm et ab extra pięknie illuminowana była. Ex opposito Jey na Gorze illuminowane lampami Znaki 7 Planet prezentowały się pod ktorymi była Machina za płotnym illuminowana Osoby Planet, a między niemi Jmię JKmci reprezentuiąca, tudziesz po bokach dwie Ściany na Płotnie malowane z tyłu illuminowano z Herbami JchKmci a pod tą Machiną były Karłaty Wod, Gdy Krolowa Jeymć z Krolewiczową wchodziły Trębacze po Gorach trąbili, y w Kotły bito, a Janczarska Muzyka na dole grała, tudziesz z 12 Dział Ognia dawano. Co y podczas Collacyi repetitum gdy Krolestwo Jchmć pili. Podczas Collacyi Saturnus w Kopule Sali śpiewał Kantatę Francuzką przy pięknej Orkiestrze na dwoch Chorach graiącey. A po Collacyi 1800 Gornikow z Chorągwiami przy rezonancyi Trąb, Muzyki swey, y Śpiewania Pieśni; in honorem Neosponsorum Ułożoney śpiewanych, mieli Jngress piękny Ozdobnie pochodnie Jarzące, a drudzy Kagańce palące się w Rękach niosąc. Nieśli przytym na Nieckach Kruszce, y rozne Gwarkow Jnsygnia. Prowadzili także Machiny, a między niemi

pre

Pie, w ktorym kruszcze zmelcowano, Item drugi w ktorym srebro trybowano, odpędzaiąc od niego Ołow. Było także Numismata, ktore JaśP. Baron Lewental Marszałek Naywyższy Saski, iako Gor Director Naywyższy także po gorniczku bogato ubrany prezentował Krolestwu Jchmciom y Panstwu rozdawał, y Jnne Gor raritates prezentowano, uszykowawszy porządkiem wszystkich Gornikow, ktorzy Expost takiem razi przyszli odeszli porządkiem. A potym nastąpiły w Sali rozne Tance, ktore continuabant aż do pułnocka. Pazie takze Kredencerze JKMci przy Stołach w Gorniczych Stroiach służyli.

Jnnych dni subsequentur nic nowego niebyło, okrom Repetycye Operow Włoskich y Pastorelli, tudziesz Comedye Francuskie y Włoskie, Łowy, beganie do pierscieni &c.

Le Compliment au Roy, fait par S.E. Msgr. Le Gr. Chancellier dela Couronne, au Nome de Mmrs Les Polonois presents à Dresde, pendant le Mariage de S.A. M. Le Prince Royale.

Nous partons Sire tres redevables à Votre Majesté, d'avoir bien voulû Nous faire venir icy. Plus contents Nous en sommes, d'autant plus obligés. Le Mariage du Prince, tres heureux, par L'alliance des Maisons Augustes dignes L'une de L'autre, mais plus par La satisfaction veritable & juste dela Famille Royalle du bon Naturel de cette Grande Princesse, accomplie et ornée de toutes Les Vertus, a été le principal Sujet dela joye universelle, & dela Notre. Les Divertissements ont surpassé L'attente, et on peut dire avec verité, que tout ce, que L'Antiquité a sçeu immaginer, dont L'Italie et La France a donné quelques echantillons, on L'a veu icy en perfection: et ce qui est de plus, que les Anciens Augustes, et Leur Imitateur Louis Le Grand, ont bien ordonné des Festes, fourni La depense, mais ils en ont Laissé L'invention et L'execution aux Autres: C'etoit Votre Majesté Elle même, qui a formé L'idée, La disposition et L'execution de Cellesy et elles ont été autant des Chef-d'oeuvres

non seulement de l'Esprit, mais de la Main de Votre Majesté. Les Siecles passés en sont confondus, ceux de l'avenir en seront au desespoir, de n'y pouvoir pas atteindre. Ils liront bien dans les relations, ils verront dans les estampes & tableaux, ils pourront s'immaginer La Magnifience, la richesse, l'arrangement, et la propreté de ces beaux divertissements, mais ils ne pourront pas voir, et ils Nous envieront le bonheur d'avoir veu ce Grand Air de Votre Majesté, son Adresse, avec tant de grace, son attention infatigable, sa bonté incomparable, avec des Maniers si obligeantes envers tout le monde. Nous les avons reconnu Sire plus particulierement, Nous en resentons comme Nous devons l'obligation, et Nous en remercions tres humblement Votre Majesté faisant des voeux tres ardents au Ciel, que Dieu Tout-puissant, qui a comblé Votre Majesté de tous les Avantages d'Esprit et de Corps, qui Vous a fait vainqure toutes les Adversitez, qui Vous a beni dans le Mariage du Prince, qui a même changé l'Air de Septembre en celuy d'Août pour favoriser vos divertissements avec

un temp

un temps doux et temperé, qu'il continüe
et repande ses Benedictions sur Votre
Majesté, et sur Votre Famille Ro-
yalle, et que Votre Majesté puisse
enseigner aux Fils de Vos Arriers Fils
l'Art de regner et de Vous ressembler.
Nous le souhaittons Sire de tous Nos Coeurs
pleins de zèle, soumission et reconnaissance.

Les Polonois
presents en Saxe

Podziękowanie JmPana Woiewody
Ruskiego JmPanu Kanclerzowi
W.^u^ Koron. za pomieniony kom-
plement jmieniem Senatorow
Krolowi uczyniony.

JJOmi Pan Jan Szembek Kanclerz W.
Koronny od Nas Polakow na Weselu
Krolewica JMci dziękuiący; od Nas wszystkim
podziękowany, prawdziwie

Os Principis Procerumq́ Sermo.

Kanclerzu Wielki, oraz y Poczciwy,
Kiedy Polakow Nas, affekt życzliwy
Wyrażasz Panu, y od Nas dziękuiesz
To pokazuiesz

Żes jest

Żeś jest nietylko Usty Krolewskiemi
Aleś jest oraz y Usty Naszemi,
Jiakobyś klucze od Serc Naszych nosił
Takeś przenosił

Senatu, oraz Rycerskiego Stanu
Odzięczny Sentyment ku Dobremu Panu.
Ty Panu dzięki, a my w teyże probie
Dziękuiem Tobie

Jtak Szczęśliwz y mądrą Zamiano
Kanclerzem Naszym, iuż cię bydz miano.
Że y od Krola, y od Nas gdy mawiasz
godnie wymawiasz.

Mowże naydłużey, y żyi iak nayzdrowi,
Niech milczy zazdrość, a niech każdy powi,
Żeś jest y Ludzki, Mądry, y wymowny,
Stateczny, Słowny.

Jan Jabłonowski,
Woda Ruski ...

Les Plaisirs d'Auguste.

Rome a veü des jeux, des spectacles
Instituez par ses Cesars,
Qui comme de nouveaux miracles
Du monde attiroient les regardes,
Bien plus on admire, on s'etonne
Aujourd'huy qu'Auguste en sa Cour
Des Saxons la gloire et l'Amour
Comme Titus des jeux ordonne
Qui rendent Dresde en ses plaisirs divers
Maitresse de tout l'Univers.

§. §.

L'intention juste et pieuse
a l'Hymen les a consacrez
D'une alliance glorieuse
On celebre le noeud sacré,
Roy Genereux Pere adorable
Vous mettez tout en mouvement
Les saisons & les Elements
Pour un Hymen si desirable
La Terre prend l'apparence des Cieux
Où reignent les plaisirs des dieux.

Les sept

Les sept Planetes dans Leurs Spheres
s'occupent à un si beau sujet
Et ces Divines Messageres
s'y Livrent même pour Objet,
Apollon brillant de Lumières
Allume des feux avec Art
Diane signale son dard
Mars ouvre une illustre barriere
Le beau Mercure offre presens et dons
Dans une foire à riches fonds.

§. §. §. §.

Jupiter Le Dieu du Tonnere
fait sortir d'un second Cahos
Les quattre Elements en guerre
Pour creer des plaisirs nouveaux,
Sublime feu de La Nature
Avancer au son de L'appel
Pour vaincre en se grand Carousel
Celuy qui contre Vous figure,
Si deja L'Eau se sent bruler Le sein
Qui du feu ne seroit atteint!

Quel eclat

Quel eclat de magnificence!
Perles, Rubis, & Diaments
Extraits de la Celeste Essence
Tout brile autour des Elements;
La terre puissante et robuste,
L'Air Vaste avec Les Chevaillers
s'entre disputent Les Lauriers;
Mais Venus L'Amie d'Auguste
Emmene icy des beautez des appas,
Auxquels on ne resiste pas.

§. §. §.

Cette Deesse Triomphante
Remporte La gloire du jour
depuis qu'une divine Infante
se range au parti de L'amour
que ses Vertus rendent plus belle,
Plus absolüe sur Les Coeurs
Digne Fille des Empereurs,
Les Aigles volent devant Elle
Nimphes, & Chefs de sous son Etendard
Par quadrilles suivent son char.

Venus

Venus, avec Flore & Minerve,
Etonnent d'aimables chansons,
Que l'Harmonie par tout serve
à faire danser les saisons;
Par leurs Charmes le vieux Saturne
De plaisir, d'amour enflammé
Et du même zele animé
Comme Elles chausse le Coturne
D'or, & d'argent se parant au dehors
Decouvre ses Riches Tresors.

§ § §.

Chantez sçavantes Mennonines,
Rendez tout le peuple jaloux,
Celebrez par vos voix divines,
l'Epouse avec son digne Epoux.
Fasse le Ciel propice encore
Passer chez leur posterité
Leur Gloire et leur felicité,
Que le Saxe qui les adore
Soit à jamais heureuse sous leur Loy
Ce sont les plaisirs de son Roy.

Train de l'Entré, que Mr. le Comte de Wirmont Ambassadeur de Sa Majesté Imperiale fit a Vienne. le 26. d'aout. de la meme maniere, quil la fera à la Porte ottomâne.

1 La Guarde de la Ville
2 Deux Archers a Cheval
3 Deux Couriers de Sa Maj: Imperiale
4 L'Equyer de Mr. l'Ambassadeur a Chevalle suivis de quatre Palefferniers pareillement a cheval deux a deux en livrée richement gallonnée.
5 Douze chevaux de main manifiquement, Equipé leurs Harnois etoient de velours rouge garni de gallons d'or conduitte par douze Palfreniers a Cheval en livrée richement gallonée.
6 Huit Trompettes a Cheval quatre a quatre en front, un Tymbaleer au milieu tous en habits bien galonnez d'or et d'argent. Leurs Trompettes etoient d'argent massif parées par des cordons et des Houppes proprement entre lacées de fil d'or et d'argent, les Timballes d'argent Etoient embellis d'une Enseigne brodée d'or et d'argent.
7 Les Officiers de Mrs. les Chevallier a Cheval
8 Un maitre d'Hôtel a Cheval.
9 Vingt et un Officiers d'Hôtel au nombre des quels se sont trouvez l'apothicaire et le Chirurgient

du Corps de son Excellence trois a trois par rang habillez tous en Ecarlate à Garlons d'or.

10 Le medecin du Corps au milieu de deux Secre-taires de la maison de sadette Excellence en habit fort richement berdez.

11 Le Marechal a Cheval suivi de ses deux propres Valets de pied.

12 Dix neuf laquais des Gentils hommes mar-choient trois a trois en livrée d'Ecarlate Chamarée.

13 Suivoient les dix neuf Gentils hommes a Cheval aussi trois a trois en habits tres riches le second en portoit l'Etandant.

14 alloit en une ligne les quatre vieux apprentifs en la langue Arabienne habillez a la Turquoise suivis de six nouveaux apprentifs de sa Majté. Imperialle Habillez a l'allemande trois a trois a cheval Item la Caissier avec deux Chancelliste de sa dite Majté Imperialle parmy lesquels alloit a Cheval l'Interprete Ils etoient suivis du Secretaire d'Ambassade, a Cheval accom-pagné de ses deux propres laquais a pied.

15 Quatre Eclesiastiques en habits violets montant des Chevaux couvert des housses uniformes, ils etoient suivis de leurs Prelat, qui avoit les deux laquais a Cotez.

16 marchoient

16. Marchoient les quinse Valets de pied de Cavalliers rangez trois a trois en Livreé galonneé plus richement, que celle des La-quais des Gentilhommes.

17. Les quinse Cavaliers suivoient a Cheval trois a trois second du premeir rang portant l'Etandart le distingoit des autres tant par la parure singuliere de son habillement, que par la beaute de son Equipage.

18 Marchoit trente Laquais de Mr. l'Ambassa-deur quatre a quatre en Livreé a grand gallons d'argent.

19 Vingt en personne S: Ex: l'Ambassadeur vetu a l'espagnolle d'une Robbe de drap d'or et d'ar-gent montant un Cheval superbement Couvert d'un Caparasson de la derneire magnificence. a ses cotez marchoit au lieu de Corps de Garde douze Hayduques en Livreé tres riche, qui etoient suivis a pied du premeir Piqueur et de deux Pa-lefrenniers en la dite Livreé bordez d'or et d'argent.

20 Le Grand Ecuyer a Cheval accompagné de quatorze Pages dont les Justaucorps etoient de velour Pon-seau bordez d'or et leurs Camisoles de drap d'or, leurs Chevaux etoient egalement parez de couvertes de velours rouge galonneé d'or.

21 Dix hautbois en habits a galons, d'or et d'argent

le Capitaine et l'Enseigne portoient l'Etendart les deux en Habits tres magnifiques, ils etoient suivis d'une garde composée d'un fifre Tambour Sergent Major, et de deux Caporals comme aussi de trente Grenadiers fort proprement habillez.

22 Huit mulets bien richement equippez des couvertures de Velours rouge bordé d'or menez par trois muletiers en livrée tres propre.

23 l'Intendant des Chariots accompagné de trois a quattre Officiers de la Maison tous en habits fort richement et gallonné é de Gallons d'or.

24 Cette Pompe termina par une autre troupe des Gardes de la Ville.

Copia Listu J. O.^a Kanclerza W.^o Koron. do J. O.^a Wdy Kaliskiego. d 9 7bris 1719 w Dreznie

List Wmm Pana y Dobrodzieia d 2.da praesentis datowany debito cum respectu odebratem. Z wielkim ztąd ukontentowaniem żem o zdrowiu dobrym Wmm Pana y Dobrodzieia odebrał pożądaną wiadomość ale z ciężkim y niewypowiedzianym z drugiey strony żalem czytacie tak nie znośne J. O.^a Strażnika W.^o W.x Lit.^o nastąpienie na Wmm Pana Owe je wszystkie nie ukontentowania Wmm Pana y Dobrodzieia, nie tylko iako Syn Kochaiący, do ktorego, przez tak ścisłą relacyą wszystkie adversa

należą

należy: ale też iako Minister widząc przez nie słuszne tey Sprawy rozsądzenie palpabilem annulationem Authoritatis Regiæ y Sądu Jego. Gdybym był wcześniey miał Informacyę, że teraz miała ta Sprawa przypaść, pewniebym był nie omieszkał omni solicitudine przez listy JKrMci P: M: M:, moie własne y JchmciPów X.X. Biskupow, ktorych Deputaci w Trybunale zasiadaią, sądziesz per compellationem JchoPana Woiewody Podlaskiego Het: P: Korony mnd Pa oddalić hunc ictum od WmmdPana. Lecz kiedy się to iuż stało, upewnić mogę, iż de omnibus medys y remedys hac in par, te nie tylko myśleć, ale się onel skutecznie starać będę. Posyłam WmmdPanu Excerpt z listu, ktory do mnie pisał JchoP: Rybczyński, approbuiąc consilium Jego. Ponieważ zaś poczta nie rychło przyszła y zaraz odchodzi, nie podobna ex nunc donieść to Krolowi JMci, y te listy od niego, ktorych WmmdPan potrzebuiesz procurare. Zatym obszernieyszy y dostateczznieyszy Respons w tey materyi na przyszłą da Pan Bog pocztę odpisać. Dam. Jnserca piszę, circumstantes do JchoPana Wwdy Podlaskiego mmdPana, urgentissime mu zalecaiąc, aby chciał w tey mierze Zięcia Swego rektifikować. Za oblatę dyplomatis na Pilaszkowice, y odesłanie onegoż Ekonomalnego uniżenie dziękuię WmmdPanu y Dobrodzieiowi. Recurentia przeszłe z tego mieysca, ktorem posłał

y teraznieyszé, ktore poszłam, nie wątpię, iż WmmPanu y Dobrodzieiowi ex communicatione Jeymć Pani Woiewodziny Matki Dobrodzieki patebunt. Po załomozeniu Actorum v Dworu powróciwszy da Bog do Polski, nie omieszkam z powinną we-neracyą amplecti Nog oycowskich WmmPana y Dobrodzieia w Kruszynie, a teraz konczę solita expreßione, zem iest.

Copia Mandatu Krolewskiego do Sądow Relacyinych w Sprawie o Chotywel y Ostrow.

August Wtory etc.

Wam Vrodzonym Wdowie y Sukceßorom Vro-dzonego niegdy Karola Krasickiego Kasztelana chełmskiego pozostałym, Krystynie Matce y Antoniemu Synowi Gruszeckim, Konstancyi Hołodeckiey Matce y Synom, Stefanowi Rudnickiemu, Adamowi Rucinskiemu, Gabrielowi y Alexandrowi Ja-worskim, y Jnnym w proceßie Sprawy Trybunału Koronnego Lubelskiego z Jmion y Przezwisk miano-wanym, ktorych tez Jmiona y Przezwiska za wyra-zone tu mieć chcemy do Dobr naszych Krolewskich Chotiwel y Ostrow, y Jnnych do Starostwa Naszego Kowelskiego Należących iakimkolwiek prawem y pretensiami interessuiącym, iż pudziez Wiel-możnemu Stefanowi Hrabi z Leszna Leszczynskiemu

Woiewodzie

Woiewodzie Kaliskiemu Staroscie naszemu Ko=
welskiemu z Osob, Sprawy niżey opisaney, y
Dobr Naszych ogołem wszystkich, rozkazuiemy
abyscie Uprzeymosci y Wiernosci Wasze przed
Nami y Senatorami, y Stanami Ziemskiemi Ko=
ronnemi y W.º X: Litt.º na Seymie blisko przy=
isztym w Warszawie albo gdzie kolwiek odprawiac
się będzie na ten czas, gdy Sprawa z Regestru Są=
dowego publicznego do Sądzenia przywołana
będzie osobliwie y zawicie Stanęli, na Instancyą
y prawne poparcie Urodzonych Instygatora y Vice
Instigatora Koronnych Powodow, ktorzy z powinnosci
Urzędow Swoich pozywaią, Wiernosci Wasze o to
Iz Lubo tak Constytucyami iakoli Prawem Statuto=
wym dostatecznie warowano iest, że Dobr naszych
Krolewskich, na ktore rewizye y lustracye zaszły
do Starostw y Dzierzaw Naszych należących za=
den Ziemianin y obywatel Krolestwa naszego
za Dziedziczne Sobie przywłaszczac nie powinien
y o Dobra takowe Nasze takze y o Dzierżawcow na=
sze do żadnego Innego Sądu pozywac nikt nie
powinien, iedno przed Nas y Sąd Nasz Krolewski
Więc y to prawem opisano, aby Starostowie Dobr
naszych Krolewskich bronili y do Inney Jurisdykcyi
oprocz naszey Krolewskiey o takowe Dobra nie
udawali się y pociągani nie byli. Wy iednak
Urodzeni Wdowa. y Sukcessorowie Urodzoneg[o]

niegdy Kasztelana Chełmskiego, y Jemi wyzey wy-
razeni przez Sposob zmyslonych Uczynkow y wio-
lencyi, iakoby od Wielmoznego Wdy Kaliskiego
poczynionych, istotę y Titul Dziedzictwa Dobr na-
szych w Sądzie Trybunalskim chcąc pozyskac na
iawnę Praw Naszych wystęspkiem Conwulsyą nie respektuiąc
na Karanie albo winy przeciwko takowym Wy-
stępcom postanowione y Dobra przerzeczone Nasze
Chotiwel y Ostrow Wielmo: Wdę Kaliskiego do Try-
bunału Koronnego Lubelskiego zapozwawszy, Wtymże
Trybunale przez Dekret Dziedzictwo Dobr tych Na-
szych Krolewskich Chotiwel y Ostrow, na ktore z dawna
rewizye, y Lustracye zaszły, y za Nasze Krolewskie
zawsze miane były y są Naszemi Krolewskiemi, nie
słusznie nienalezycie otrzymaliście. Przez co prze-
ciwko wyraznym Prawom wykroczyliście, y Winy
albo Karanie na się zaciągnyliście. Wielmoznego
zas Wojewodę pozywaią oto. Iz Uprzeymosc Wa-
sza Sprawę ktora do Nas y Sądu Naszego Seymo-
wego nalezała Sądowi Trybunału Koronnego podałeś,
oney nalezycie bronic nie zleciłeś y przez to bez
prawie Dobrom Naszym Krolewskim uczyniłeś
iako to szerzey na przyszłym terminie przeciwko
Uprzeymosci y Wiernosciom Waszym proponowano
y dowiedziono będzie, przez co Winy w Prawie opisa-
ne popadliście, do ktorych Skazanea, tudziesz

do osądzenia

do sądzenia przerzeczonego Dziedzictwa niesłusznie
za mniemanym Dekretem Trybunalskim na Dobra
Nasze Krolewskie pretendowanego, y Starostwu Na-
szemu Kowelskiemu Dobr tychże Chotiwel y Ostrow
y Jnnych iako zdawna należały y należą przysądze-
nia y powrocenia, na ktore Dobra, abyście Dekretu
Trybunalskiego Exekucyi zwodzie, onych zaieżdżać
y odbierać Dziedzicznym Prawem nie ważyli się suro-
wo pod Winami Dwuch Tysięcy Czerwonych Złotych
y Jnnemi prawnemi Zakazuiemy, także do innych
skazow według Terminow Prawa, y Sprawy Circum-
stancyi potrzeby na Was postanowienia pozywamy
Was. Stawcie się tedy za teraznieyszym Mandatem
Naszym na Terminie przyszłym przed Sądem Na-
szym Seymowym obliczne, y na Załobę Urodzonych
Jnstygatora, y Vice Jnstygatora Koronnych, ktora ob-
szerniey y dostateczniey wywiedziona będzie usprawie-
dliwcie. Dan w Kancellaryi Naszey Koronney w Sobo-
tę po Swięcie Swiętego Bartłomieia Apostoła Nay-
bliższą, Roku Pańskiego 1719.

Wypis z Protokułu Dekretowego Spraw
Wojewodztwa Wołyńskiego. 2 Augusti
1719

Sąd nineyszy głowny Trybunalski Koronny Lubelski
na affektacyą Urodzonego Antoniego Nanetowskiego
Dekret z Protokułu Swego między Stronami niżey
wyrazonemi de tenore verborum sequenti. między

261 pozostałą y Sukcessorami niegdy Jasnie Wielmożnego Karola Krasickiego, Kasztelana Chełmskiego Akto=rami przez Urodzonego Franciszka Pawłowskiego a Jasnie Wielmożnym Stefanem Leszczynskim Woiewodą Kaliskim, y Jnnemi pozwanemi przez Urodzonego Jozefa Sienickiego Burgrabiego Grodzkie=go Ostrowskiego oczywisto. Urodzonemi Krystyną Matką y Antonim Synem Gruszeckimi, Dobr Wsi Chodowic Dziedzicami, Powodami, y przypowie=daiącemi się przez Urodzonego Wacława Matyńskiego. Urodzoną Konstancyą Chołodecką Matką y Synami Aktorami y przypowiedaiącemi się przez Urodzonego Jerzego Pawłowskiego. Urodzonemi Rudnickiemi Akto=rami y przypowiedaiącemi się przez Urodzonego Stefana Rudnickiego, Swym y Jnnych Jmieniem oczewisto. Uro=dzonym Adamem Kucinskim y Gabrycłem Jaworskim Aktorami y przypowiedaiącemi się przez Urodzonego Alexandra Jaworskiego oczewisto. Sąd główny Try=bunalski Koronny Lubelski Stron kontrowersyi wy=słuchawszy, dokonale Komparycyą uznawszy Stronom rosperowac się nakazuie, a w rosperaniu Forum w tey sprawie wynalazszy postępować nakazuie, a w po=stępowaniu Sądowym dalszych kontrowersyi wysłuchawszy y z onych dobrze wyrozumiawszy rezolwuie suspen=są Sądu Swego przeszłego ex quo Senator Jasnie Wielmożny JmPan Woda Kaliski, tudziesz dekret dziewięć przy pozw. Strony powodowey do Sądu Swego wyda=ney poniewaz nie tylko autentycznemi dokumentami

Dobra

Dobra Chotywel y Ostrow Strona powodowa Jasnie Wiel
można Krasicka Kasztelanowa Chełmska począwszy
od Roku Tysiąc Siedemset czterdziestego dnia czwartego
augusti, roznemi dyspozycyami Ziemskiemi y au
thentycznemi swoię dowodzi własnosci aż do teraznie
yszego czasu przez wszystkie lata bydz za Ziemskie
ale tez y possessyi onych tak przez Antecessorow swo
ich, iako tez y nieboszczyka Jasnie Wielmoznego Ista
bi Krasickiego Kasztelana Chełmskiego Małzonka
swego, od wyż wyrazonego czasu, po ktorym Strona
pozwana Jasnie Wielmożny Leszczynski Woiewoda
Kaliski wprzod Sądownie pomienione Dobra Chotywel
y Ostrow nie ewinkowawszy, za Krolewskie ważyć się
bezprawnie Przywiley uprosiwszy gwałtownym sposo
bem przeciwko Prawu stronę powodową Jasnie Wiel
możną Kasztelanową Chełmską z Dobr Chotiwla y
Ostrowa wybił, zaczym Sąd niniejszy Stosuiąc się we
wszystkiem do Prawa Sprawiedliwosci, y Konstytucyi
y Konstytucyi Anni Millesimi Sexcentesimi Nona
gesimi Noni, aby dalszy nie był cięższym Stałszemu
winnym prawnym Jasnie Wielmożnego Leszczynskiego
Woiewody Kaliskiego podległym bydz uznawa, y naka
zuie, aby Stronę powodową JW Hrabinę Krasicką Ka
sztelanową Chełmską w Dobra pomienione Chotywel
y Ostrow od Aktu niniejszego za Niedziel cztery, a obe
cnosci Urzędu Grodzkiego Grabowieckiego, lub Włodzimier
skiego, lub Łuckiego, chociay w niebytnosci iednego albo
Dwoch z Urodzonych Urzędnikow przez JW. Jo Pania

263 Kasztelanowy chełmskiey prowadzonego reindukowat, ktory Urząd we wszelkich pretensyach gruntownych w szkodach poczynionych gwałtowney Expulsyi inliżwowat, inwestygowat, inliwizyi wysłuchał, winy ukazał Stronie powodowey, że wszystkiemi Jntratami zasiewami, Dobra pomienione oddał, iako ktorey Stronie należeć będzie Satisfakcyą nakazał, Strony pomiderować powinien będzie, dociągwszy apellacyą do Sądu swego; oraz za ten bezprawny postępek Sądu nincy izy nakazuie, aby Jaśnie Wielmożny Leszczynski Woiewoda Kaliski po reindukcyi skonczoney, w niedziel dwie Wieżę Zamku Włodzimirskiego zasiadł, y onę tydzien sine intermissione kontynuował, oraz przy wyściu z Wieży Zakładow Starościnskich dwanaście Stronie, a Sądowi zas tyleż na tych miast zapłacił, dawszy Lutę dwoyga czternaście grzywien Stronie na ten czas, a Sądowi tyleż na tych miast. Co wszystko J: W: Woiewoda Kaliski uczynić powinien pod winą Banicyi przy manifestacyi od Strony powodowey na terminie reinductionis przed Urzędem publikowaney. Jndikcye z Komparycyey wyrażone, Sąd ad continuationem Sądzie deklaruie, y termen inducentium z Regestru tego lubo Woiewodztwa Bracławskiego, Czernichowskiego, prostego dociągwszy Dobrodzieystwo aresztu, lub Jnnych naznacza mocą Decretu niniejszego. De verbo ad verbum takowy w Protokule znayduie, wydać rozkazał. Jest podpieczęcią Ziemskiey Woiewodztwa Wołynskiego wydany. pisany w Łuckim.

Correxi Kilinski

Antoni Jgnacy Stecki Pisarz Ziemski Generała Kijowskiego Woiewodztwa na ten czas Wołynskiego

(L. S.)

Copia listu od Xżney Jeymci Rakoczyny do Xcia Jmci Prymasa. z Pragi d. 1 octobris 1729

Celsissime Princeps Frater et Amice observandme

Transmissis Celsitudini Vestræ à Serenissimo Principe Sponso meo dilectissimo literis ob valetudinariam Sanitatem scorsivis meis assidere non potui, nunc omissa recompenso, debita Veneratione Celsitudini Vestræ mea repræsentando officia. Penetrando vero, quo desiderio Serenissimus Princeps Sponsus meus dilectissimus expectat Responsum Celsitudinis Vræ quod promettere voluit, mitto latorem præsentium Dnum Duquesne ad recipienda Celsitudinis Vestræ mandata. Interim me benevolentiæ Ejus et favori recommendando maneo.

Celsitudinis Vestræ
ad Officia paratissima
Charlotte Princesse Rakoczy
de Transilvanie Landgrave
de Hesse

Copia Responsu od Xcia Jmci na tenże list. z Skierniewic d. 3 octobris 1729

Madame

Literas Celsitudinis Vestræ sub die prima Mensis currentis mihi scriptas cum omni respectu accepi. Testatam vicissim facio meorum obsequiorum promptitudinem, et Responsum ad Literas Celsissimi

 Principis Conjugis sui antecedenter habitas adjun-
go. Apprecando Celsitudini Vestræ omnes felicita-
tes maneo

Celsitudinis Vestræ
Addictissimus paratissimus

Copia Responsu tegoz Xcia Jmci do Xcia Rakoczego Die eadem ut supra

Celsissime Princeps.

Acceptis literis a Celsitudine Vestra sub Die 31 Martij de Seniliwy mihi scriptis, non defui affectationi Celsitudinis Vestræ in favorem Celsissimæ Principissæ Consortis suæ illis, quibus potui, affectus mei testimonijs. Scio, quid Patrijs legibus, quid Obligationi Dignitatis meæ, et quantum compassionis infelicitati Celsitudinis Vestræ, et altememoratæ Celsissimæ Principissæ Consortis suæ debeam. Erit et ulterior cura par debito Primatialis Officij, auxiliante Domino Deo: Et ipse certe de superna bonitate sua non omittit respicere, quos vult ab ærumnis et periculis salvare. maneo cum omni respectu

Celsitudinis Vestræ
Frater et amicus ad inserviendum paratissimus

Copia Listu Jmci Pana Kanclerza Wo Koron do JPa Woiewody Kaliskiego. z Drezna d 4 octobris 1709

Wielkie mam ztąd ukontentowanie, że ta powinna usługa moia WmmPanu Dobrodziejowi, w nalozytym

Interessowa

Interessowaniu się ad vindicationem Laesionis one-
gosz swiadczona, przyniosła mu Solatium et Leva-
men słusznych żalow tego. Jakoż magnitudo
Łaski Wmm Pana y Dobrodzieia exigit to po mnie,
abym nie tylko piorem, ale y Własną Osobą moią
przy honorze Wmm Pana y Dobrodzieia opponował
się, co według obligacyi moiey ochotnie kontinuować
pragnę. List JKrMci P: M: M: indigitato modo
adressowany do Lublina nie wątpię bynaymniey, że
pożądany, y ten ktoregosię Wmm Pan y Dobrodziey
Jure merito spodziewasz Słutek przyniesie. Po-
niewaz zas ustawiczne increbescunt wiadomości,
że miasto tego, aby się Powietrze umnieyszać miało
nie tylko na tych mieysach sedit, gdzie dawniey
wyniknęło, ale y daley coraz extenditur, iako poczta
ostatnia informuie, tedy pono JKrMć z tey sa-
mey przyczyny będzie musiał reassumptionem
Seymu differre do dalszego czasu: ale w tym
punkcie rezolucya dopiero da Pan Bog stanąwszy
w Blizszej determinari może, gdzie tez JKrMć
circa 18 praesentis do Wschowy ma wyiechać, y z
przytomnym tamże Senatem Punkt ten rati-
one Seymu ante omnea rezolwować. Jakie zas
resultatum w tey mierze stanie nie omieszkam do-
nieść więc Wmm Panu y Dobrodzieiowi. Ja z tych kil
ku dniami wyiazd JKrMci do Wschowy poprzedzić
chciałbym, gdzie nie spodziewam się długiey nazbyt
Rezydencyi: a zatym nadzieię mam że circa

267 medio Novembris będę mogł obecnie upaść do
nog WmmPana y Dobrodzieia w Kruszynie. O
rzeczach Szwedzkich takie śmy ostatnie mieli wiado
mosci: że Car Jmc informowany o zbliżaiącym
ku Sobie Admyrale Noris z Angielską Szqwadrą,
ktora iuż była z Szwedzką Szqwadrą złączona,
ze wszystką Flottą swoią retirował się do Rewlu:
pomieniony zas Admirał Noris z Flottą swoią sta
nął pod Sztokholmem, na ktorey Krolowa Szwedzka
była. To pewna że Car Jmć Moskiewski za tą
bytnością swoią na siedmdziesiąt mil Krainy Szwe
dzkiego zruinował, także ferri, et risque fodinas
wniwecz popsował, Miast y Wsi wiele popalił, na 6 m
ludzi Szwedzkich w niewolą zabrał, siedmdziesiąt
Tysięcy Snopow Żelaza gotowego utopił, na ostatek
z taką zawziętością wszystko tam ruinował, iż
chociaż mu trzema kroć stem Tysięcy talerow okupo
wali Szwedzi pewne mieysce, z ktorego miedz wybie
rano, aby go zostawił in integro statu, on tym okupem
zgardził, y pomienioną et ris fodinam zniszczył, y po
psował: przez to wszystko chcąc przymusić Szwecyą
do zawarcia partykularnego pokoju: iakoż gdyby
Krolowa Szwedzka sama z xięciem Hessen-Cassel
mężem swoim y kilku Senatorow, do tego nie była
przeszkodziła, przytym gdyby się była spozniła Flotta
Angielska, certo certius Szwecya, byłaby ad ignomi
niosiss

nioissimam pacem z Moskwą acceptandam przy muszona, czego się teraz może nie obawiać. Krol Jmć Angielski uczynił pokoy ze Szwecyą, ktora mu Bremen y Werden, uti Electori Hanoverano u stąpiła, praevia exolutione iedno milliona talerow. Więc y Krol Jmć Pruski takze uczynił z Szwecyą partykularny pokoy, ktora mu Szczecinu cum Territorio attinenti ustąmpiła, za co dwa milliony talerow obligował się Szwecyi wyliczyć. Plura non occurrunt pod ten czas do oznaymienia, konczę tedy etc.

Copia Literarum ad Ser[mum] Regem Civitatis Gedanensis 26 Xbris

Exigit etiam à Nobis vinculum illud, quod fideles subditos obligat, in occurrentijs et perplexitatibus difficillimis ad Dnum Suum Clemmum recurrendi, ut praesentes literas ad S. R. Mtem Vestram Regem ac Dominum Nostrum Clementissimum submississima devotione deferamus.

Venit de novo cum tribus armatis navibus, postquam quatuor in circa mensibus hinc vela solvisset, Russicus Capitaneus maritimus Frantz Ville-bois, die undecima mensis praeteriti ad ora Nostra maritima /: vulgo Rhede :/ significavitque Nobis partim oretenus, partim literis S. Czareae Mtis ad Nos datis, se habere in mandatis in portu hujus Civitatis cum suis navibus commorandi, et circa eundem portum huc et illuc discurrendi

269 et observandi Naves illas, quæ ex hac Civitate vel directe vel indirecte per Pillaviam et Regiomontium versus Sveciam forte destinatæ essent, simulque desideravit, ut unam Suarum Navium damnificatam pro reparatione proprijs ad Civitatem deferre posset, cui desiderio etiam annuimus. Quamprimum itaq prædictus Capitaneus maritimus in Ipso Portûs hujus ore cum Nave sua advenit, tormenta sua Navi iterum imponi, ac postea propriâ potestate reliquas duas armatas Naves in portum Nostrum usque ad Fortalitium Mindense devehi, et Naves illas, quæ versus Hollandiam, Angliam, aliaque neutralia loca destinatæ erant, sine exactâ visitatione munimentorum (vulgo See certificaten :/ et reliquorum documentorum mercibus onerari et abire non curavit, prout etiam ad ipsius enixam efflagitationem in expeditione munimentorum illorum maritimorum aliqua mutatio fieri debuit. Equidem non intermisimus huic Capitaneo Maritimo omnes salutares repræsentationes facere, ut ab ejusmodi turbatione commerciorum sic satis attritorum desisteret, et minimum ita res suas disponeret, ut cum Navibus suis extra portum in mare (:vulgo Rhede:/ se conferret, et hoc Ipso efficeret, ut emergente casu Eidem et Civitati Infortunium nullum evenire posset. Sed omnes hæ repræsentationes nihil apud Eundem effecerunt, et quod diu metuimus, aliquo modo evenit, dum tres Svecæ Naves bellicæ die 20 7bris ad ora hujus Civitatis maritima (: vulgo Rhede:/ appropinquârant

postquam

post quarum adventum Commendans Suecicus literis ad Nos datis Nobis significavit Regiam Suecicam Classem bellicam in mari ideò constitutam esse, ut Commercia cum Suecis defenderet, ex qua classe Ipse Commendans huc missus esset, ut Civitati huic id significaret, et ab eâdem desideraret ut Russicæ Naves bellicæ, quæ in portu hujus Civitatis commorantur, et liberum commercium cum Suecis impedire intendunt, in nostris oris non tollerentur, secus Regia Suecica Majestas à Navibus et Bonis Gedanensium ibi ubi inveniri possent, satisfactionem sumptura esset.

Econtrario a prædicto Russio Capitaneo maritimo efflagitatum, ut Civitas vi illius cum Czarea Mte initæ Conventionis eundem contra omnem hostilem invasionem defenderet, prout etiam non obscure declaravit quod extrema quævis expectaturus sit, quæ si evenirent Ipse Navibus suis vel submersis, vel combustis, cum militibus terrâ salvare se cogeretur: juxta quam declarationem Ipse interdum, præcipue tempore nocturno, ipsum os portus funibus clausum tenuit, et se cum suis Navibus propius sub tormentis, quin plane sub ictu Sclopetorum Civitatis Fortalitij Mindensis, non attentis omnibus Nostris ideo factis admonitionibus, recepit, et alias omnia media se pro posibili defendendi adhibuit.

Licet vero post aliquot dies, Suecicæ Naves bellicæ, nihil quicquam contra Russicum Capitaneum maritimum tentantibus, recesserint, data tamen fuit Nobis assecuratio, quod propediem non tantum Suecica, sed etiam Anglica Classis /: Esquadre :/ ad ora Nostra maritima vulgo

271 Rhede:/ ventura, et efflagitatura sit a Nobis, ut expedi-
tum Capitaneum Russicum velabire efficeremus,
vel ut eundem cum suis Navibus plane extraderemus.
Cum itaq haec cum multis longe patentibus difficultati-
bus connexa perplexitas ita comparata sit, ut haec non
parum ideo sollicita Civitas pro se ipsa, et omissa
prævia Informatione de Sensu et voluntate Sacræ
Vræ Regiæ Mtis tanquam Regis et Domini Sui
clemmentissimi, aliquid in re tam ardua conclu-
dere non valeat: Sui Vram S: R: Mtem humillime
hisce implorat, dignetur Clementissima sua declara-
tione et intensione, quomodo Nos ideo gerere debeamus
Nobis subvenire, et pro Clementia sua Paterna omnia
ita dirigere, ut Nos cum tota Civitate extra omnem
periculi metum collocemur, et pristinæ felicitatis in
Commercio non turbati, cujus obtinendæ spem
benignam fama passim volitans imminentis et
pro Civitate hac salutaris pacis promettere vult,
participes reddamur. Erit Summa hæc declaratio
Regia Nobis non tantum amussis et norma, juxta
quam Actiones Nostras dirigemus, ut easdem postea
coram Sacra Regia Mte Vra Republica, et
alijs justificare possimus, sed efficacissimum eti-
am solatium, quod ex Clementia Sacræ Regiæ
Majestatis Vestræ certo certius Nobis pomittimus,
nostra devotissima fidelitate adimpleta pectora
eo magis excitabit, ut precibus ardentissimis Deum
ter optimum Maximum pro conservatione
et Incolumitate Sacræ Regiæ Mtis Totiusque Regiæ
Domus

Domus, nec non pro largitione omnium, quæ sceptrum S: R: Mtis Vestræ fortunatissimum, cæteraque Regia emolumenta perfectissima reddere possunt, imploramus.

Copia Literarum Illmi et Excellmi Dni Supremi Regni Cancellarij ad Ducem Curlandiæ. Dresdæ d. 19 octobris 1769

Antequam huc ex Polonia venerim, reperiebatur in Aula Sæ R: Mtis Dni mei Clemmi Generosus Bucholtz Capitaneus Windaviensis, qui exacte satis omnia sibi commissa exequendo, post meum adventum circa literas Celsitudinis Vestræ certa ejusdem desideria S: R: Mti Dno M: Clemmo porrexit ad resolvendum. ad illa vero cum anterioribus literis Regijs Celsitudinis Vestræ luculenter fuerit jam responsum, præcipue quoad dispensationem Celsitudinis Vestræ a personalitate circa reddendum homagium, quæ videlicet obstante Constitutione omnium Ordinum Regni sancitâ non nisi scientiâ et consilio illorum subsequi potest; proindeq hoc negotium remissum sit per S: R: Mtem ad incidentiam reassumendorum Comitiorum præfatorum, cum promissa ibidem protunc in favorem Celsitudinis Vestræ hac in parte Regiæ Authoritatis interpositione: Supremi quoque Domini Consiliarij majores et Minores Capitanei, Officiales, universusque Ordo Equestris et Incolæ Ducatuum

273 Curlandiæ et Semigalliæ admoniti, Literis Universalibus S: R: Mtis D: m: Clemmi, ut a frequentatione Conventuum particularium indebite hactenus practicatâ desistatis, nihil amplius in præmissis præstari potest. Quantum vero concernit Evacuationem Copiarum Moscoviticarum ex Ducatu memorato, plus quam certa sit opportet Celsitudo Sua S: R: Mtem Dm m: Clem: eo suam omnimodam applicationem impendisse et ulterius conferre non desistere, tamque Illmo et Excelmo Dno Palatino Masoviæ Suo et Reipcæ ad Suam Czaream Mtem Legato magno, per articulum Instructionis Specialem Negotiorum quorumvis ad Curlandiam spectantium promotionem injunxisse, quam etiam Illmis Dnis Commissarijs ad Tractatum Generalem cum Corona Sueciæ destinatis idipsum efficacissime commendasse. Reliqua porro memorialis præfati desideria nonnisi circa reassumptionem Judiciorum Regiorum Relationum, et Comitiorum Regni Generalium opportune accommodari poterunt. Ubi ex Statione mea pro æquitate, ac solito erga Celsitudinem Vestram affectu nil desiderari posse persuasam Eandem cupiens, maneo distincta veneratione &

Copie de la Lettre de S: Ex: Mgr le Grand Chancellier de la Couronne a S: Em: le Cardinal Spinoli: le 27 octobre 1719

La maniere tres genereuse et tres obligeante

de V: Emce

de Votre Emi: qu'Elle a bien voulu temoigner a ma Maison all'occasion dell'expedition des Bulles pour l'Eveche de Premislie en faveur de mon Frere avec la retention de la Prevote de Miechow, me donne un juste motif de presenter a V: Eminence par le moyen de ces lignes mes tres humbles respects, et ma reconnoissance, que je luy en dois avoir. Cette action de V: Eminence digne de son grand et bon coeur m'a effectivement et tellement obligé, que je ne souhaitte rien que des occasions de pouvoir marquer a V: Em: par mes services les obligations, que j'en resents. J'en assure V: Emi: et en meme temps je prends cette confiance dans sa bonté, de luy recommander tres instamment le proces du dit Mgr l'Evesque de Premislie avec les Religieux de Miechow. Vo: Emin: sera informé par Mr Puchet de la justice de sa cause. Je me remets, a sa relation en demandant pardon a V: Em: de ma liberte fondeé uniquement dans sa generosité, je suis avec toutte la soumission. &c

Copie de la lettre de Son: Ex: Mgr le Grand Chancellier de la Couronne a Cardinal Casoni 27 d'octobre 1719

Le Grand Nom de V: Eminence m'etant connu par la renommeé et par la conversion de S: Al: Roy: Mgr le Prince Royal de Pologne et Electoral de Saxe, entre les mains de V: Eminence

275 a Boulogne, Je me flate, que ce grand evenement, au quel Dieu tout puissant a bien voulu me faire avoir part, a donné quelque connoissance à V: Emi: de ma personne, tant par Sa Sainteté meme que par S: Exc: Mgr le Cardinal Albani et le P. R. P. Salerni sur ce fondement. Je prends la liberté de luy ecrire ce mot pour l'asurer de mes treshumbles respects, et pour luy recommander tres instamment le procés de mon frere Mgr l'Evesque de Premislie, avec les Religieux du Couvent de Miechow, dont il est Prevot General. Quand V: Emi: aura la bonté de preter l'Oreille à Mr Suchet et a Mr l'Avocat Accoramboni /de quoy je la supplie:/ Votre Emen: sera de la Justice de sa cause, et que je dois m'y interesser, non seulement par les liens de la chaire et du sang, que par les raisons d'Etat et du maintien de la bonne union et dell'intelligence entre les deux Cours. En me remettant à leur relation, je prie V: Em: d'etre persuadée de mes obligations et de toutte ma reconnoissance pour l'attention et les egards, qu'elle voudra bien avoir a ma recommendation, et que je suis, avec toutte la soumission. p

Copia literarum ad Regem Poloniæ, a Rege Prussiæ. Berolini d 14 octobris 1719

P. P.

Cum Incolæ cujusdam Pagi Poloniæ, cui nomen est Brosowen, in saltibus ad Præfecturam Nostram Johannisburgensem pertinentibus

totics

toties furtum ferarum, imprimis autem alcium hactenus commiserint, ut non solum id vitij apud illos, in consvetudinem plane abijsse videatur, verum etiam impunitas ad saepius iterandum crimen ejusmodi nefarios homines invitare soleat; Nobis autem haud contemnendum inde emergat damnum, non potuimus praesentes ad Majestatem Vestram non exarare literas, ut eandem hac de re edoceremus, ejusdemque excitaremus Justitiam. Notum est Majestati Vestrae Regni Poloniae Legibus cautum esse, ne quis Polonorum in Sylvis et Saltibus Prussiae nostrae, furta ferarum facere audeat, et juxta Constitutionem a pie defuncto Rege Joanne Casimiro, Anno 1657 promulgatam, capite plectendum esse illum, qui feras in praedictis Sylvis ceciderit, vel aliud Lustris ferarum damnum intulerit. Speramus itaque futurum esse, et Majestatem Vestram amice rogamus, ut Suos et Reipublicae Subditos, qui leges tam salutares, et ex ipsa naturali ratione fluentes, nec non ad colendam bonam vicinitatem necessarias, tam temerario ausu, multifariam violant, imposterum serio coerceat, et contravenientes, secundum Legum illarum praescripta puniri jubeat. Id uti a Majestate Vestra Nos impetraturos esse certo confidimus, ita Eandem quoque requirendam esse duximus, ut in Ry delle Wilm, qui quondam Saltuarij officium in Praefectura Nostra Joannisburgensi gessit,

et postea ob homicidium ab illo commissum, ad ultimum supplicium condemnatus, illud tantum fuga evasit, nunc autem omnium illorum, qui in sylvis Joannisburgensibus furta ferarum faciunt, quasi antesignanus existit, in reliquorum tales farinae hominum terrorem, exemplum edat, vel illum ut poenas jam olim commeritas luat, Nostratibus quanto cyus tradere curet. Qualem hac in re a Mste Vestra prestolemur promptitudinem, talem ex parte Nostra Mstti Vrae in omnibus negotijs vicissim spondemus, et quod restat, divinae tutelae Mstem Vram ex animo commendamus. Dabantur etc

Copia Literarum Illmi et Ex: Dni Supremi Regni Cancellarij ad Dnum Wesnick. Wschovae d. 30 octobr: 1729

Magnifice Dne

Singularius commendo Magcae Dnationi Vestrae acclusum fasciculum literarum, ut quam citissime securissimeque eo, quo pertinet, transmittatur. Continet enim in se in negotio Jus Patronatus Regium concernenti, quod primis Decembris adjudicandum incidere speratur, maxime necessaria documenta. Sermus Rex D: N: Clemmus venit huc nudius tertius, speramus hisce diebus futuram conferentiam praesentes ad latus Regium Senatus varijs in negotijs Publicum tangentibus. Quo tempore memor esse applicationis Magcae Dnationis Vrae ad usus Publicos Patriae Nostrae non intermittam, cupiens alacritatem meam ad obsequium Magcae Dnationi Vrae praestandum realissime probare, et ut constet, quod sim etc.

Copia Nominat:

Copia Nominationis Sacræ Regiæ Majestatis
ad Episcopatum Cracoviensem. Wschovæ
die 30 octobris 1719

Sanctissime ac Beatissime in Xto Pater
Domine Domine Clementissime.

Post oscula pedum Sanctitatis Vestræ, mei Regnique mei, ac Dominiorum Meorum humillimam commendationem. Majora sunt, quam ut recenseri possent in Ecclesiam Dei, Nos, atque Rempublicam Regni hujus merita Reverendi in Christo Patris Domini Constantini Szaniawski Episcopi Wladislaviensis et Pomeraniæ, de quibus cum optime constet Sanctitati Vestræ, apud Eandem hac in parte prolixius verba facere supervacaneum duxi. Videcate igitur in Metropolitana Regni Cracoviensi Civitate Cathedrali Ecclesiæ probum, Eruditum genere meritisque Clarum providendo Sponsum arbitratus sum justitiæ loco Eundem Reverendum in Christo Patrem Dnum Szaniawski Episcopum Cracoviensem nominare. Quod cum lubens, libensque facio, Sanctitati Vestræ, humillime supplico, ut quem tot meritis et virtutibus conspicuum Eidem præsento, Sanctitas Vestra Ipsum Sedis Apostolicæ gratiâ cumulare et confirmare dignetur, Curam Spiritualium, et Regimen temporalium Eidem committendo. Prosperrimum, diuturnumque cum Longæva incolumitate Sanctitati Vestræ Orbis Christiani Regimen exopto, et maneo.

Copia Nominationis S: R: Mysti ad Episcopatum Vladislaviensem. Wschowae die 30 8bris 1719

Sanctissime ac Beatissime in Xisto Pater Dne Dne Clementissime

Post oscula pedum Sanctitatis Vestrae mei, Regniq ac Dominiorum Meorum humillimam commendationem. Ad stabiliendam tam Regnantium quàm subjectorum Populorum felicitatem, vel imprimis pertinere arbitror exactam Regiminis Spiritualis rationem ex cujus uniformi rectitudine non dissonam et temporalium gubernationem subsequi compertum est. Istud vero Regimen cum Regno meo tanto operosius sit, quanto plures ex instituto Ejusdem Regni tolerantur et exercen dissimulanter Haereses, inter primas Regiarum curarum mearum habeo, Eos duntaxat regendis Ecclesijs admovere Viros, quorum eximia virtus doctrinae et prudentiae innexa subsidio, uberrimos posset in subjecto Populo etiam inter has Spinas producere fructus. Hinc cum Reverendi in Christo Patris Domini Constantini Szaniawski Episcopi Vladislaviensis et Pomeraniae ad Episcopatum Cracoviensem ascensus, Cathedram Vladislaviensem vel maximè ex omnibus Regni mei Ecclesijs inter Eas Haeresum Arbores infructuosas, sitam dispositioni meae obtulerit, operae pretium existimavi, probatam alijs Magistratibus Virtutem, quo foecundior efflorescat, in consitum tribulis solum transferre. Quia vero Reverendus in Christo Pater Dominus Christophorus

Szembek

Szembek Magni Nominis, maximarumq Vir-
tutum Possessor, ante Annos aliquot ad Nominationem
meam a Sanctitate Vestra confirmatus Posnanien-
sis Episcopus, ita illi Dioecesi summo subjecti populi
fructu ac solatio praefuit, ut expectationi meae pleni
satisfaceret, imo etiam vota mea superaret. Cum
igitur ad hunc vacantem Episcopatum Vladisla-
viensem et Pomeraniae, uti magis tali Antistite e-
gentem, nominavi. Nominatumq Sanctitati Vestrae
Sedisq Apostolicae Gratiae confirmandum Supplex
propono. Felix interim ac diuturnum Orbis Chri-
stiani Imperium Sanctitati Vestrae apprecor et
maneo.

Copia Nominationis S: R: Mtis ad Episcopatum Posnaniensem sub dato ut supra

Post oscula pedum Sanctitatis Vestrae mei Regni
et Dominiorum meorum humillimam Comenda-
tionem. Cum post propositum nuper Sanctitati Vrae
ad vacantem Ecclesiam Vladislaviensem et Pomera-
niae Reverendum in Christo Patrem Dnum Christo-
phorum Szembek Episcopum Posnaniensem, iterum
Cathedra Episcopali Posnaniensis suo orbetur Sponso,
pro Regia mea Sollicitudine cupiens Eidem de condi-
gno providere Pastore Reverendum Petrum Tarło Epi-
scopum Claudiopolitanum Suffraganeum Posnaniens
praeter clarissima vetustissimae Domus suae merita
Pietate in Deum, morum gravitate, doctrinâ, rebus

in gerendis dexteritate, et longo usu comparata prudentia, præclarisq Animi dotibus præditum de Nobis vero et Rep̃ca benemeritum, ad dictam Ecclesiam Romanien. in Episcopum nominavi, Sanctitatiq Vestræ suppliciter propono, utq hanc Nominationem Meam Sanctitas Vestra Supremâ Authoritate sua approbare dignetur, majorem in modum rogo. Quam Supplicationem meam dum benigne â Sanctitate Vestra admittendam spero, Eidem diuturnum ac felix in hac Suprema Sede imperium humillime voveo.

Copia Nominationis S.æ R.æ M.tis ad Abbatiam Claræ Tumbæ; sub datt ut supra

Post oscula pedum Sanctitatis Vestræ mei; Regniq ac Dominiorum meorum humillimam comendationem. Paterno Sanctitatis Vestræ cordi pro bono universæ Christianitatis solicito, toties particularem satisfactionem me adferre existimo, quoties ad Ecclesiasticas Dignitates illos promoveo Viros, qui in Vinea Christi indefessi essent Operarij. Cum vero Reverendus Michaël Szembek Episcopus Daphensis Suffraganeus Cracoviensis magnorum meritorum per Antecessores suos in hac Republica comparatorum Successor et hæres, proprijs quoq virtutibus, eruditione, morum suavitate, zelo, et studio cultus divini, eiusmi. per commendetur qualitatibus, quas suprema Sanctitatis Vestræ expectatio desiderare potest. Ipsum posteaquam Majores in hoc Regno Senatorias Dignitates â me sibi juste delatas, pro innata

modestia

modestia non acceptasset, ad Ecclesiam Abbatialem Clarae Tumbae ascensu Reverendi in Christo Patris Domini Christophori Szembek Episcopi Poznaniensis ad Episcopatum Vladislaviensem et Pomeraniae ad praesens vacantem, in Abbatem ejus nominavi, atque Sanctitati Vestrae confirmandum supplex propono. Humillime rogans Sanctitatem Vestram, ut hanc Nominationem meam ratam habere velit. Interea felix ac diuturnum Orbis Christiani Imperium Sanctitati Vestrae ex animo apprecatus, maneo

Copia Nominationis S. R. Mttis ad Abbatiam Wachocensem, sub dat[o] ut supra

Post oscula pedum Sanctitatis Vestrae, mei, Regniq[ue] ac Dominiorum meorum humillimam commendationem. Pro solito, quo incrementis Ecclesiarum Regni mei favere consuevi studio, Vacanti ad praesens Ecclesiae Abbatiali Wachocensi, post ascensum Reverendi in Christo Patris Domini Constantini Szaniawski Episcopi Vladislaviensis et Pomeraniae ejus Abbatiae Ultimi et immediati Possessoris, ad Episcopatum Cracoviensem tale subjectum providere cupio, quod virtutibus tanto muneri competentibus, vere ac sufficienter ornatum praeditumq[ue] sit. Cum vero Venerabilis Martianus Szaniawski Secretarius Regni Major magnis Antecessorum suorum in hac Republica meritis proprias quoq[ue] virtutes, doctrinam, morum suavitatem nec non zelum et studium cultûs divini adjunxerit adeo, ut ejusmodi suis qualitatibus sufficienter expecta

tioni Sanctitatis Vestræ respondere queat. Ex propter Ipsum ad vacantem Abbatiam supraspecificatam in Abbatem Ejus Nominavi; ac Sanctitati Vestræ confirmandum supplex propono. Felix interim diuturnumq Orbis Christiani Regimen Sanctitati Vestræ apprecor et maneo.

Copia Nominationis S.æ R. M.tis ad Abbatiam Paradisiensem. sub dato ut supra

Post oscula pedum Sanctitatis Vestræ, mei, Regni, et Dominiorum meorum humillimam commendationem. Ad vacantem post ascensum ad Episcopatum Posnaniensem Reverendi Petri Tarło Episcopi Claudiopolitani Suffraganei Posnaniensis Abbatis Paradisiensis, Ecclesiam Abbatialem Monasterij Paradisiensis Ordinis Cisterciensium nominavi pro Jure meo Regio in Abbatem Reverendum in Christo Patrem Dominum Joannem Tarło Episcopum Kijoviensem Virum præter avitam Generis sui claritudinem, conscientiæ puritate, doctrinâ et prudentiâ insignem, cæterisq Virtutibus ornatissimum; Quem Sanctitati V.ræ præsentibus supplex propono, rogans Sanctitatem V.ram ut hanc Nominationem meam Suprema Authoritate sua approbare dignetur. Quod dum à Sanctitate V.ra demissè peto, Eidem diuturnum ac felix in hac Suprema Sede Regimen humillimè voveo.

Sanctitatis V.ræ

Copia Literarum S. R. Majestatis ad Illmum et Rmdissimum Cardinalem Albani

Augustus Secundus etc.

Illustrissimo et Reverendissimo in Christo Patri Domino Annibali Sac: Romanae Ecclesiae Cardinali Albani, Regni nostri Protectori, Amico nostro Charissimo, et honorando Salutem et omne felicitatis continuum incrementum. Illustrissime et Reverendissime in Christo Pater Domine amice noster Charissime et honorande. Vacanti ad praesens in Metropolitana Regni Cracoviensi Civitate Catedrali Ecclesiae, sponsum pietate, virtutibus, eruditione, meritisq conspicuum providentes facile in animum nostrum induximus ut Reverendum in Christo Patrem Dominum Constantinum Felicianum Szaniawski Episcopum Vladislaviensem, et Pomeraniae, nunc Episcopum Cracoviensem nominaremus, Sanctitatiq Suae confirmandum praesentaremus. Prout igitur eundem Nominatum nostrum particulari complectimur nostro favore, ita Illustritati Vestrae negocium hocce aput Suam Sanctitatem promovendum impensius commendamus, Gratissimam hoc in passu habituri operam. Illustritati Vestrae, cui longaevam incolumitatem et omnia prospera ex animo praecamur

Copia Literarum S. R. Mtis ad Capitulum Cracoviense.

Augustus Secundus etc.

Venerabiles Fideliter nobis dilecti. Quemadmodum credimus Fidelitates Vestras acerbius tulisse obitum Reverendi in Christo Patris Domini Casimiri Lubienski Ecclesiae Vrae Antistitis a Fidelitatibus Vestris, ob singulares ejus virtutes reverenter et amanter habiti, ita nunc volumus adequate Fidelitatibus Vestris eam rependi jacturam cum in locum defuncti Praesulis Reverendum in Christo Patrem Dominum Constantinum Szaniawski Episcopum

Vladislaviensem et Pomeraniæ in Episcopum Cracoviensem Sufficimus et nominamus. Futuram Sperantes inde, ut plurimum nec tota Diœcesis Solatij, Ecclesiæ vero Cracoviensi commodi sit relatura. Ut igitur etiam Fidelitates Vestræ circa actum Electionis Suæ in eum et non alium Suffragia Sua conferant, voluntatiq nostræ accomodent, benigne devotiones vestras hortamur. Plura in hac in re ad referendum Fidelitatibus Vestris Venerabili Nuncio nostro committentes quem Fidelitates Vestræ nomine nostro venientem solita humanitate recipiant, et audiant. De cætero prosperrima omnia Fidelitatibus Vestris ex animo precamur.

Copia Literarum S.æ R.æ M.tis Ad Venerabilem Nuntium Regium

Augustus Rex etc.

Venerabilis, Devote, Nobis Dilecte. Meruere pridem insignes Reverendi in Christo Patris D.ni Constantini Feliciani Szanjawski Episcopi Vladislavien. et Pomeraniæ Virtutes, ut easdem Majori in Ecclesia, et Regno, dignitate ornaremus. Quare Nunc Vacante post Fata Admodum Reverendi in Christo Patris Domini Casimiri Lubinski Episcopi Cracoviensis, Episcopatu Cracovien. dignum eâ Cathedra judicamus, ipsumq in Episcopum Cracovien. Nominavimus. Quo Nomine cum dederimus literas ad V.ble Ecclesiæ illius Cracovien. Capitulum, ut in solito Electionis suæ Actu suffragia sua in memoratum R.ndum in Christo Patrem Szanjawski conferant, Devotioni V.ræ reddendarum earum literarum Intentionisq Nostræ explicandæ Negotium committendum duximus, prout quidem committimus, requirendo Eandem, ut quantocius ad dictum Capitulum Nomine N.ro descendant, redditisq Literis, prolixiori

bus Verbis raras Virtutes Reverendi in Christo Patris Nominati Nri commendet. Rem Nobis gratam factura Devotio Vra cui de caetero bonam à DEO precamur valetudinem. Dabantur Wschovae in Majori

Copia Literarum S.ae R.ae M.tis Ad Illmum et Rndssmum Cardinalem Albani.

Augustus Rex &c.

Illustrissimo et Reverendissimo in Christo Patri Domino Annibali S. R. E. Cardinali Albani Regni Nostri Protectori, Amico Nostro Charissimo et Honorando Salutem et omnis felicitatis continuum Incrementum. Illme et Rndssme in Christo Pater Domine, Amice Noster Charissime et Honorande. Posteaquam evecto ad Episcopatum Cracoviensem nuper vacantem Rndo in Christo Patre Domino Constantino Feliciano Szaniawski, Episcopo Vladislaviensi, et Pomeraniae, in ejus locum Reverendum in Christo Patrem Dominum Christophorum Szembek, Episcopum Posnaniensem nominaverimus, et Sanctitati Vrae confirmandum praesentaverimus. Ab Illustritate Vra impensius id contendimus, quatenus apud Sanctitatem Suam ad effectum expeditiones hoc in passu obtinendae, favorabilem Nobisq gratissimam operam interponere dignetur, Cui de caetero longaevam valetudinem, et omnia prospera precamur.

Copia Literarum Sacræ Regiæ M^tis Ad Ill^mum et R^dissimum Cardinalem Albani.

Augustus Secundus &c.

Illustrissimo et Reverendissimo in Christo Patri, Domino Annibali S. R. Ecclesiæ Cardinali Albani Regni Nostri Protectori, Amico Nostro Charissimo, et Honorando, Salutem et omnis felicitatis continuum Incrementum. Illustrissime et Reverendissime in Chri-

sto Pater, Domine Amice Noster Charissime, et Honorande. Post promotionem ad Episcopatum Vladislaviensem et Pomeraniæ Reverendi in Christo Patris Domini Christophori Szembek, Episcopi Posnanien, nominavimus pro Iure Nostro Regis in Episcopum Posnaniensem Reverendum Tarlo Episcopum Claudipolitanũ, Suffraganeum Posnaniensem, Virum morum gravitate, doctrinâ, et prudentiâ per plurima experimenta probatissima insignem. Eundemq Sanctitati Suæ confirmandum proposuimus. Hanc itaq Nominationem et Illustritati Vræ innotescimus benignè requirendo, velit confirmationem Illius urgere apud Sanctitatem Suam, Gratissimam in eo Illustritatis Vræ operam habituri. Cui longævam valetudinem et omnia prospera ex animo precamur. Datt Tschora.

Copia Literarum Sæ Ræ Mttis ad Capitulum Posnaniense.

Augustus Secundus &c.

Venerabiles devote Nobis dilecti. Quemadmodum credimus Devotiones Vrâs acerbiori Scitu accepisse eum Nuntium, quòd Rndum in Christo Patrem Dominum Christophorum Szembek Ecclæ Vestræ hactenùs Antistitem, et â Devotionibus Vris ob singulares Virtutes ejus non solùm reverenter, ut Episcopum, verùm amanter ut Patrem habitum ad Ecclam Vladislavien et Pomeraniæ ex rationibus Animum Nostrum Moventibus transtulerimus, ita nunc speramus adæquatè eam Devotionibg Vris rependi jacturam, cùm in locum translati Præsulis Reverendũ in Christo Patrem Petrum Tarlo Episcopum Suffraganeum et Præpositum Posnaniensem in Episcopum sufficimus, et nominamus, futurum sperantes inde, ut plurimum ex eo tota Diœcesis Solatij

Ecclesia Posnaniensis commodi sit relatura. Ut igitur et Devotiones Vrae circa Actum Electionis suae in eum, et non in alium suffragia sua conferant, voluntatiq; se Nostrae accommodent, benignè Devotiones Vrâs hortamur. Plura hac in re ad inferendum Devotionibus Vris Vibli Nuntio Nostro committendum. Quem Devotiones Vrae Nomine Meo venientem Solitâ humanitate accipiant, et audiant. De caetero prosperrima omnia Devotionibus Vris ex animo precamur.

Copia Literarum Sae Rae Mttis ad Venerabilem Nuntium Regium

Augustus Secundus &c.

Venerabilis, Devotè, Nobis Dilecte. Meruere pridem insignes Reverendi Tarlo Episcopi Suffraganei Posnaniensis Virtutes, ut easdem Majori in Ecclesia et Regno, dignitate ornaremus. Quare Nunc vacante post evectionem ad Episcopatum Vladislaviensem et Pomeraniae Rndo in Christo Patre Dno Christophoro Szembek, Episcopo Posnanien, Episcopatu Posnanien dignum eâ Cathedra judicavimus, ipsumq' in Episcopum Posnanien Nominavimus. Quo Nomine cum dederimus Literas ad Vnble Ecclae illius Posnaniensis Capitulum, ut in Solito Electionis Suae Actu Suffragia sua in memoratum Rndum Tarlo conferant, Devotioni Vrae reddendarum earum Literarum, Intentionisq; Nrae replicandae Negotium committendum duximus, prout quidem committimus, requirendo eundem, ut quantocius ad dictum Capitulum Nomine Nostro descendant, redditisq; Literis, prolixioribus Verbis raras Virtutes Reverendi Nominati Nri commendet. Rem Nobis gratam factura Devotio Vra. Cui de caetero bonam à DEO precamur valetudinem &c.

Copia Literarum à S. R. Mtte ad Episcopum Posnaniensem.

Reverende in Christo Pater, Sincerè Nobis Dilecte. Pro Solito Nro, quo Ecclesiarum Regni incrementis favere consuevimus, Studio, Vacanti nunc Eccliae Abbatiali Paradisiensi post evectionem ad Episcopatum Posnaniensem Rndi Petri Tarlo, Episcopi Claudiopolitani, Suffraganei Posnanien, Abbatis Paradisiensis de condigno providere cupientes Pastore, Nominavimus in Abbatem Paradisien Rndum in Christo Patrem Dnum Joannem Tarlo, Episcopum Kijoviensem. Pro More itaqz eam Nominationem Nram Sinceritati Vrae, in cujus haec Abbatia est, innotescimus per praesentes. Requirentes Sinceritatem Vram, ut quantocius diem Electionis illi Monasterio assignet, ac per Commissarios suos solita in talibus fieri procuret. Caeterum Sinceritatem Vram, optimè valere quàm diutissimè cupimus. Datum Wschovae Die XXX° Mensis Octobris. Aº Dni MDCCXIX Regni verò Nostri Aº XXIII.

Copia Literarum S. R. Mtis ad Illrmum et Rndssmum Cardlem Albani.

Augustus Rex &c.

Illrmo et Rndssmo in Chro Pri Dno Annibali. S. R. Ecclae Cardinali Albani, Regni Nostri Protectori, Amico Nro Charissimo et Honorando, Salutem, et omnis felicitatis continuum incrementum. Illrme et Rndssme in Christo Pater, Dne Amice Nr Charissime, et Honorande. Nominavimus pro Jure Nro Regio ad vacantem post evectionem in Episcopatum Posnanien Rndi Petri Tarlo Episcopi Claudiopolitani, Suffraganei Posnanien, Abbatis Paradisiensis Ords Cisterciensium Rndum in Chro Prem Dnum Joannem Tarlo, Episcopum Kiiovien, virum Nata-

lium splendore, pietate in Deum Sanctimonia cæterisq;
virtutibus insignitum in Abbatem Ejusdem Monasterij.
Eundemq; Sanctitati Vræ confirmandum præsentavimus.
Quod Illritati Vræ innotescendo, ab Eadem impensius conten-
dimus, quatenus apud suam Sanctitatem favore Ejusdem
præsentati Nostri instare dignetur, ut votivam hoc in pas-
su quantocius obtinere possit expeditionem. Rem per hoc
Nobis gratissimam factura Illtas Vra, Cui de cætero longæ-
vam valetudinem et omnia prospera ex animo precamur.

Copia Literarum à S. R. Mtte ad Religiosos Monasterij Paradiensis.

Augustus Secundus &c.

Religiosi Devotè Nobis Dilecti. Evecto ad Episcopa-
tum Posnanien Rndo Tarlo Episcopo Claudi-
opolitano, Suffraganeo Posnanien, Abbate Paradisien, Nomi-
navimus pro Jure Nro Regio in Abbatem Paradisiensem
Rndum in Chro Prem Dnum Tarlo Episcopum
Kiioviensem Virum de Nobis et Rep. benè meritum, Spe-
rantes Nos ea promotione illi Ecclæ Multa Commoda et e-
molumenta allaturos. Hortamur itaq; Devotiones Vrâs, ut
in eundem et non in alium suffragia sua conferant. Rem
per hoc Nobis gratam facturæ Devotiones Vræ, quas de
cætero benè valere cupimus. Datum Die
Mensis Anno Domini
Regni Nostri Anno XXII

Copia Literarum S. R. Mttis ad Vblem Nuncium Regium

Augustus Secundus &c.

Venerabilis Devote Nobis Dilecte. Post promotionem

R.ndi Petri Tarlo, Episcopi Claudiopolitani, Suffraganei Posnanien, Abbatis Paradisien, ad Episcopatum Posnanien, Nominavimus pro Iure Nro Regio in Abbatem Coenobij Paradisien R.ndm in Chro Prem Dnum Ioannem Tarlo Episcopum Kijovien, Eidemq Coenobio Paradisien Seorsivis Literis Nris injunximus, quatenus in Actu Electionis Suæ conferant. Devotioni vero Vræ reddendarum Literarum et Intentionis Nræ explicandæ curam committimus, ut ad dictu Coenobium Paradisien Nomine Nostro descendant, redditisq Literis virtutes et qualitates Ejusdem R.ndi Nominati Nri prolixioribus verbis commendet. Rem per hoc Nobis gratam præstabit Devotio Vra, quam de cætero bene valere cupimus.

Copia Literarum S. R. Mttis ad Cardinalem Albani.

Augustus Secundus &c.

Illrmo et R.ndssmo in Chro Patri Dno Annibali S. R. E. Cardinali Albani, Regni Nri Protectori, Amico Nro Charissimo et Honorando Salutem, et omnis felicitatis continuum incrementum. Illrme et R.ndme in Chro Pr, Dne Amice Nr Charissime et Honorande. Posteaquam ad vacantem Abbatiam Claræ Tumbæ ascensu R.ndi in Chro Pris Dni Christophori Szembek, Episcopi Posnanien ad Episcopatum Vladislavien, R.ndm Episcopum Paphensem, Suffraganeum Cracovien, Michaëlem Szembek, insignibus virtutibus conspicuum, deq Eccla Dei ac Rep. optime meritum nominaverimus, et Eundem Sanctitati Suæ confirmandum proposuerimus. Illti Vræ idipsum Notificantes eandem benigne requirimus, ut solita desuper expeditio in favorem prædicti Nominati Nri valida Illtis Vræ cooperatione quamprimum extradatur. Gratissimam in eo habituri sumus operam Illtis Vræ. Cui de cætero longævam valetudinem, et omnia prospera

animitus apprecamur.

Copia Literarum S. R. Mttis ad Urbem Nuncium Regium.

Augustus Secundus etc.

Venerabilis devote Nobis Dilecte. Viduatae nunc Ecclesiae Abbati Mogilnen quamprimum Sponsum providere cupientes, in Abbatem Ejus Rndum Michaëlem Szembek Episcopum Paphensem, Suffraganeum Cracovien Nominatum Nrum Suffragia sua electiva conferant. Devotioni vero Vrae reddendarum Literarum et Intentionis Nrae explicandae curam committimus, ut ad dictum Coenobium Mogilnen Nomine Nro descendat, redditisq Literis virtutes et qualitates ejusdem Rndi Nominati Nri prolixioribus verbis commendet. Rem pergratam Nobis praestabit Devotio Vra. Quam interea bene valere cupimus.

Copia Literarum S. R. Mttis ad Religiosos Monachos Coenobij Mogilnensis.

Augustus Secundus etc.

Religiosi devotè Nobis dilecti. Quam propenso animo Congregationem Devotionum Vrarum prosequamur, ac Regimen utile et Incrementa Coenobij Mogilnensis Antiquissimi, et pietate in Deum clari, Nobis cordi sit, testamur hoc in Orbitate illius, dum post resignationem Rndi in Chro Pris Dni Christophori Szembek. Episcopi Posnanien immediati ejusdem Abbatiae Administratoris, pro Iure Patronatûs Nro alium providemus. Is est Rndq Michaël Szembek Episcopus Paphensis, Suffraganeus Cracovien, Quem insignibus virtutibus conspicuum de Ecclesia Dei, Reqpublica optimè meritum, in Abbatem Devotio-

num V̄rarum nominandum esse duximus. Uti quidem præsentibus Literis N̄ris nominamus, et Devotionibus V̄ris proponimus. Requirentes easdem, ut pro tempore Electionis à R̄ndo Loci Ordinario sibi indictæ congregati, in prædictum Nominatum N̄rum studia, suffragiaq; sua conferant, et contribuant. Eundemq; et non alium in Commendatarium Abbatem, et perpetuum Administratorem suum eligant. Spem certam concipimus, quod ex directione ipsius Ecclæ Devotionum V̄rarum ampla incrementa et ornamenta sint habituræ. Quod luculentiùs Nomine N̄ro Venerabilis Nuncius Noster Devotionibus V̄ris insinuabit. Quas de cætero benè valere cupimus.

Copia Literarum S. R. Mttis ad Illrmum et Rndmum Cardinalem Albani.

Augustus Secundus etc.

Illrmo et Rndmo in Chro Patri, D̄no Annibali S. R. Ecclæ Cardinali Albani, Regni N̄ri Protectori, Amico N̄ro Charissimo et Honorando, Salutem et omnis felicitatis continuum incrementum. Illrme et Rndme in Chro Pater, D̄ne Amice N̄r Charissime et Honorande. Cùm Viduatæ Abbatiali Ecclæ Wąchocensi, ex solito N̄ro promovendi Cultûs Divini zelo, solicitè de sponso providentes, Venerabilem Szaniawski Secretarium Regni Majorem pro Iure Patronatûs N̄ri in Abbatem et perpetuum Administratorem nominaverimus, apud Illustritatem V̄ram impensiùs instamus, ut respectu obtinendæ à sua Sanctitate ad eandem Abbatiam in favorem præfati Nominati N̄ri expeditiones efficacem applicationem suam adhibere dignetur. Rem Nobis gratissimam Illustritas V̄rā hac in parte præstabit. Cui de cætero longævam valetudinem et omnia prospera ex animo apprecamur.

Copia Literarum à S. R. M^tte
Ad Religiosos Monachos Cænobij Wzchocensis.

Augustus Secundus etc.

Religiosi deuotè Nobis Dilecti. Quam propenso Animo Congregationem Deuotionum V^rarum prosequimur ac regimen utile et incrementum Cænobij Wzchocensis Antiquissimi, et pietate in DEUM clari, Nobis cordi sit, testamur hoc in orbitate illius, dum post resignationem R^ndi in Chr^o Patris D^ni Constantini Szaniawski, Episcopi Vladislavien. et Pomeraniæ Nominati Cracoviensis, immediatæ ejusdem Abbatiæ Administratoris, pro Iure Patronatûs N^ro alium prouidemus. Is est Venerabilis Szaniawski Secretarius Regni Major, quem insignibus uirtutibus conspicuum de Ecclesia DEI, Reipublica optimè meritum, in Abbatem Deuotionum V^rarum nominandum esse duximus, uti quidem præsentibus Literis N^ris Nominamus, et Deuotionibus V^ris proponimus. Requirentes easdem ut pro tempore Electionis à R^ndo Loci Ordinario sibi indictæ congregati in prædictum Nominatum N^rum Studia suffragiaq; sua conferant, et contribuant, Eundemq; et non alium in Commendatarium Abbatem et perpetuum Administratorem suum eligant. Spem certam concipimus, quod ex directione ipsius Ecclesia Deuotionum V^rarum ampla incrementa et ornamenta sit habitura. Quod luculentiùs Nomine N^ro Venerabilis Nuncius Noster Deuotionibus V^ris insinuabit. Quas de cætero benè valere cupimus. Dabantur

Die Mensis

Anno Domini MDCCXIX. Regni uerò Nostri XXII Anno.

Copia Literarum S. R. M^tis
ad Ven.abilem Nuncium.

Augustus Secundus etc.

Venerabilis devotè Nobis Dilecte. Viduatæ nunc Ecclesiæ Abbatiali Wąchocensi, quamprimum providere cupientes, in Abbatem Ejus Vnblem Marcianum Szaniawski Secretarium Regni Majorem nominamus, Cœnobioq' Wąchocensi seorsivis Literis Nris injunximus, quatenus in Actu Electionis suæ solito, in eundem Vnblem Secretarium Regni Majorem suffragia sua electiva conferant. Devotioni verò Vræ reddendarum Literarum et Intentionis Nostræ explicandæ curam committimus, ut ad dictum Cœnobium Wąchocensem Nomine Nro descendat, redditisq; Literis Virtutes et qualitates Ejusdem Venerabilis Nominati Nostri prolixioribus verbis commendet. Rem pergratam Nobis præstabit Devotio Vrā. Quam intereà benè valere cupimus. Dabantur d. 30. 8bris 1719.

Copia Literarum S.æ R.æ M.tis ad Imperatorem Romanorum. Fraustadiô in majori Polonia d. 8. 9bris 1719.

post titulos utriusq Mttis.

Protinus atq hisce diebus Regni Nostri Limites ingressi sumus, non sine gravi animi dolore Illustres et Mgfici Senatores atq Ministri Status utriusque Gentis aliiq plures Proceres ac Incolæ Nobiles Regni exposuerant Nobis atrocissimum factum contra Jura Gentium et bonæ Viciniæ, in Fundo Reipblicæ indisputabili, nec unquam controverso

aut praetenso, ultraq indubitata Confinia sito, nuncupato Rawiz annexisq illius, per Copias Majestatis Vestrae, non ita pridem perpetratum; postquam praedictae Copiae, quaesito colore, ex occasione quarundam diffidentiarum respectu Limitum inter Comites, Sapieham Gubernatorem Bobruysensem et Hatzfeldt intercedentium, violento guerricoq ac fermé hostili modo, dictum Oppidum Rawicz, villasq ad illud spectantes invaserunt, contributiones gravissimas imposuerunt, illasq festinanter cum summa oppressione Incolarum et Subditorum extorserunt multaq damna ac praejudicia intulerunt, Administratorem Generosum Danquart captivarunt, Vratislaviam abduxerunt, et huc usq eundem inibi detinent: insuper Possessorem ac Dominum Bonorum praefatorum Rawicz Comitem Sapieha, ad transactiones, Submissiones, aliaq instrumenta Sibi ac Reipcae injuriosa, praejudiciosaque Subscribenda nulliter adigerunt. Quodquidem attentatum eó sensibilius accipimus, quo ex parte Nostra et Reipcae Tabulas Pactorum mutuorum, ab antiquo cum Serssmis Praedecessoribus Mstatis Vrae et Eadem Ipsa intercedentium, religiosius observare studuerimus. Et quemadmodum Nos aequanimitatem Mstatis Vrae perspectam habentes, nullatenus credamus, tales exorbitantias excessusq, sciente Ipsa commissos esse; ita Nomine Nostro, totiusq Reipcae à Mstate Vestra

peramanter

peramanter requirimus, ut Sasi hac in parte Nostri ac Reipbcæ honoris, violatæ juris Gentium et bonæ viciniæ securitatis, nec non particularis injuriæ Comitis Sapieha debitam rationem habere, condignamq reparationem ac satisfactionem tempestivè et indilatè demandare dignetur. Quoniam nisi satisfactio præmissorum desiderata intervenerit, negotium hocce ab Ordinibus Regni, sub tempus imminentis Conventus Generalis, non sine vigenti motu promovendum fore prævideamus. De cætero Mstati Vræ Longævam valetudinem et prosperrimos rerum successus à Dno Deo animitus precamur. Dabantur ut supra.

Copia Lrarum Sæ Ræ Mstis ad Regem Angliæ. Traustadiô d. 8. 9bris 1719.

post Titulos.

Cum ineunte Autumno præsenti Naves aliquot Moschoviticæ Portum Civitatis Nostræ Gedanensis tetigissent, ibidemq à Navibus Svecicis persecutæ tutiorem sub Fortalitio Mindensi stationem occupassent, evenit ut Præfectus Navium Svecicarum expostulaverit cum prædicta Civitate quatenus aut memoratas Naves Moscoviticas inde abire efficeret, aut easdem planè sibi extraderet, comminatione adjectâ Classem quoq Mstatis Vræ ad ora Nra Maritima similibus cum postulatis prope diem adventuram. Siquidem vero ejusmodi progressu maximo cum detrimento Civitatis

præfatæ, imo totius Regni Nri liberum haute-
nus maris commercium præpeditur, amicè
à Mtate Vrâ requirimus, ut pro ea, quæ No-
biscum et Respbca intervenit Mtatis Vræ ami-
citia, non solum propriam Classem ab hoc
proposito revocare, sed etiam Serssmæ Reginæ
Sveciæ id ipsum efficaciter persvadere digne-
tur, quo securius antiquo more libera mari
commercia exerceri queant. De cætero Mtati
Vræ optimam valetudinem et prosperos rerum
Successus à DEO animitus precamur. Daban.

Copia Lrarum Ejusd. Sae. Rae. Mtis
ad Regem Daniæ. sub data eadem.

post Titulos.

Continuo atq Limites Regni Nri attigimus nuper
relatum est Nobis, qualiter Civitas Nra Gedanens
in maximas delapsa sit difficultates ex occasi-
one trium Navium Moscoviticarum, quarum
Capitaneus, posteaquam Portum Gedanensem
ingressus, Naves, versus Hollandiam, Angliam
et alia neutralia loca destinatas visitare
atq revidere non dubitavit, idemq a super-
venientibus Navibus Sveticis persecutus dum
tutiorem sub Fortalitio Mindensi elegisset
stationem, novo Civitatem eandem involvit in-
commodo: Nam Sveci urgentissimè à præ-
dicta Civitate flagitarunt, quatenus aut
abire Naves easdem Moscoviticas effecis-
set

set, aut easdem sibi plane extraderet. Quod utrumq' praestare difficillimum fuit. Interea vero iidem Sveci licet post aliquot dies inde recesserint, comminati sunt tamen se ibidem una cum Classe Anglica prope diem venturos, et insinuatam expostulationem prosecuturos. Cum autem Nobis ac Reipub.cae maxime interest liberum in Mari Commercium praefatae Civitatis Nostrae omni meliori modo tueri, peramice requirimus a Majestate Vestra, ut quantum in se est, Securitatem navigandi Mercatoribus in Mari Baltico, quam efficacissime promovere, atq' manutenere dignetur. Quod dum facturam Majestatem Vram pro aequitate certo pollicemur. Eidem optimam valetudinem et prosperos rerum Successus a Deo precamur. Dabantur

Copia Literarum Ejusdm SaR.ae Mttis ad Reginam Sveciae sub data eadem

P. T.

Posteaquam intellexerimus Civitatem Nostram Gedanensem in Portu Nostro Mindensi a Navibus Bellicis Majestatis Vestrae, Naves Moschoviticas perse-

301

quentibus adortam esse. Unde liberum mari commercium maximis vexatur incommodis, gravissimo fortunarum dictae Civitatis, imo totius Regni Nostri detrimento inde sequente; opportunum arbitrati sumus hac in parte Majestati Vestrae desiderium Nostrum exponere, ut videlicet praefatae Suae Classi attentatam hactenus Commerciorum perturbationem interdicere, Navigationemq' Maris Baltici Mercatoribus liberam tranquillamq' relinquere dignetur. Quod reliquum est Majestati Vestrae bonam valetudinem et felices rerum eventus a Domino Deo precamur. Dabant(

Copia Listu JKrMci do Cara Jmci sub eadem data

post Titulos

Stanąwszy w Granicach Państw Naszych Krolestwa Polskiego informowani jesteśmy Listem od Miasta Naszego Gdańska odebranym, iako za przybyciem tamże Urodzonego Franciszka Villebois Kapitana W. J. Mci, ktory się z trzema Okrętami Woiennemi Stucznie pod Minde insinuowawszy, Okrętow żadnych z Towarami

na morze

na morza lub Hollandyi, Angliy, y nigdzie bez Rewizyi swoiey puszczać niechciał, wielkie stało się pomieszanie złey okazyi tak w handlu Kupieckim z postronnemi Krajami, jako też y w bespiecznym Zeglowaniu Morskim wszelakich Okrętów z znaczną nietylko pomienionego Miasta Naszego Gdanska, ale y całey Rzpltey szkodą, gdy bowiem Szweyia wiadomość o przerzeczonym Kapitanie W. C. W. powzięła, natychmiast swoie także trzy Okręty Woienne pod Gdansk wysłała, z Ordynansem asekurowania wolnego handlu Morzem y expostulacyą z Gdanskiem, o wydanie tamtych Okrętów W. C. W. odgrażaiąc oraz że po toż samo y Angielska Eskwadra przybyć tamże miała. W żałosnym tedy razie niespodzianym znayduiąc się Miasto Nasze przerzeczone Supplikowało Nam, abyśmy go z trudnosci w tey mierze zachodzącey salwować nieomieszkali. Więc że Nam y Rzpltey na utrzymaniu wolnego y bespiecznego Handlu Miasta teyże wiele należy, dla konserwacyi wszelkich potocznych pożytków, ktore w Panstwach Naszych z starania Gospodarskiego przychodzić zwykły. Za zdaniem przytomnego Senatu Oboyga Narodow, usilnie żądamy od W. C. Wa żebyś pomienione Okręty swoie z pode Gdanska

nieodwłocznie sprowadzić rozkazawszy, wolne y bespieczne morzem żeglowanie po-dług dawnego zwyczaiu ludziom Kupieckim zostawić raczył. Ktorą Wolnością Krole-wiec y drugie Miasta Portowe bespiecznie cieszą się, y iey zażywaią. Co że WKł Wo przez zwykłą sprawiedliwość obserwanyą dla przyiazni Naszey uczynić zechcesz, pewni będąc, natenczas WKł Wu zdrowia doskonałego y wszelkich pomyslnosci od Pana Boga uprzeymie życzemy. Dan w Wschowie.

Copia Listu teyże JKrMsci Do teyże Cara Jmci sub data d. 7. 9bris 1719

P. S.

Lubosny J. W. Stanisława Hrabie na Chomętowie Chomętowskiego Woiewo-dę Mazowieckiego, Radomskiego, Drohoby-ckiego, Złotoryskiego Starostę, Posła Na-szego Wielkiego y Rzpltey w Interessach publicznych z Instrukcyą podług zdania Stanow Rzpltey pod czas blisko przeszłego Seymu Grodzinskiego zgromadzonych uformowany do WKł Wa expedyowali, że je-dnak dla oddalenia się WKł Wa z Panstw swoich na Kampanią za Morze, Poselstwa

Poselstwa teyoz odprawic niemogł, te-
raz na mieysce Rezydencyi W. C. Wa po-
spiesza, przez ktorego stateczną Naszą y
Rzpltey przyiazni ku W. C. W., ponawiaiąc
wielce żądamy od W. C. Wa, zebys pomyslną
a nieodwłoczną Propozycyi Naszych y Rzpltey
przez Niego wniesionych rezolucyą dac ra-
czył. Czego My po skollīgowaney przychyl-
nosci ku W. C. W. pewni będąc, Onemuz przy
dobrym zdrowiu pomyslnych we wszytkim
Sukcessow od Pa Boga życzemy. Dan &c

Copie de la Lettre de Sa: Mte Le Roy
a Mr. Le Castelan de Cracovie d. 4 9bre 1719

Je vous donne part de la resolution, que j'ay prise
de convoquer la Diete a Varsovie pour le 30 de De-
cembre dans cette anneé. Comme il est tres ne-
cessaire de garantir cet endroit de la Contagion, j'ay
donné la Commission a Mr. L'Evesque Nommé
de Cracovie de s'entendre sur cette affaire im-
portante avec le Magistrat de Varsovie et avec
les Officiers Commendants ma garde et de vous
mander tous les projets, qu'ils pourront faire
pour les precautions necessaires. Je recommande
a Vos soins et a Votre vigilance cette affaire im-
portante selon les remonstrances du dit Evesque auquel
je me remets, et en souhaitant de vous voir en bonne
santé au dit terme de la reassumption de la
Diete, je prie Dieu &.

Copia Literarum S: R: M^{tis} ad Regem Prussiæ.

P. T.

Intelleximus ex Literis M^{tis} V^{ræ} Berolino quinta die Mensis 7bris Anno currenti ad nos perscriptis, qualiter Dissidentes in Religione Catholica Incolæ Regni Nostri, iterato jam apud Eandem querelas deposuerint, acsi indemnitatibus suis per Leges Patrias concessis, instinctu Romano Catholici Cleri, violentia quaedam inferatur. Cum autem Ipsi Delatores a Summa potestate Legum publicarum dependere nolentes ab obligatione sua Nobis ac Reipcæ debita multum discesserint, neque contenti ex mera gratia seu tolerantiâ sibi permissa opinionum suarum impuni professione, imo eadem indulgentiâ temere abusi, laxatâ contra usus Antiquos licentia, mesce re pacem publicam, et Religioni orthodoxæ dominanti, præjudicia manifesta saepius inferre, prætermissisque Legum Tribunalium ac Magistratuum Reipcæ auxilijs, violenta ac illicita Remedia intemperanti, indiscretaque animositate quaerere præsumpserunt. Hinc quanquam hujusmodi progressu potius indignationem Nostram, quam assistentiam promeruerint, præsertim ex eo, quod minus sinceris imo irrealibus suis repræsentationibus Majestatis etiam Vestræ Cancellariam ad exprimendos Terminos Characterem Episcopalem simulque Senatorium lædentes literis pro se Intercessionalibus inserendos culpabiliter induxerunt. Nihilominus ut Majestatis Vestræ

Instantiae

Instantiam apud Nos factam multum dstimari intelligant, prætensas querimonias Eorundem ad imminentia omnium Ordinum Regni Generalia Comitia, remittendas esse volumus. Ubi Respublica insimul congregata, exauditis, et examinatis recurrentium postulatis, pro æquitate atque suprema potestate Sua, oportunam Nobis quoque cooperantibus capiet resolutionem. Interea vero speramus Mtem Vestram Incolis Dominiorum Suorum Religionem Romano Catholicam generaliter omnibus profitentibus, specialiter tamen ijs, quibus stricto Jure vigore stipulatorum pactorum libertas omnimoda ac securitas Exercitij liberi incontestabiliter debetur peculiarem favorem ac protectionem præstituram pares tentaturam respectus. De cætero Mti Vestræ omnigenam prosperitatem a Deo precamur. Datum.

Copia Literarum S. R.æ Mtatis Ad Sermum Regem Borussiæ in Negotio Elbingensium Fraustadio ex Cancellaria Saxonica datarum.

Quamprimum intravimus Regni Nostri Confinea, illico Nobis Ill.res et Magnifici utriusq Gentis Senatores atque Ministri Status, iterato repræsentarunt miserabilem Civitatis Nostræ Elbingensis Conditionem plurimis gravaminibus ex parte tam Officialium quam Militum Majestatis Vestræ afflictam, signanter vero, quod usuræ ratione mutui a Gloriosissimæ memoriæ Dno Parente Mtis Vræ accepti, contra expressam desuper cum Civitate initam conventionem, datamque per Generosum

Consiliarium Braun assecurationem, tanquam restantes de Aº 1712, verbis extrema minantibus ab eadem praetendantur; Quod Territorium Civitatis ab Equitatu Colonos ad extremam egestatem redigente, necdum evacuetur, eoque met Ipso, instituenda collectio 50 Imperialium a Colonis vigore modo allegatae Conventionis partialiter repetendorum, in dies difficilior reddatur. Subdi-tet Coloni eorumque filij ac Servi, a violenta abductione paulo ante inibidem a militibus Majestatis Vestrae huc usque practicata, haud satis tuti sint. Pascua in diminutionem Territorialis Jurisdictionis Magistratui competentis, plus licitanti ad arendam publicata fuerint, praeterque Generalem acciam â Mercibus Elbingensibus contra Transactiones et Articul: 6. Retraditae Elbingae Regiomonti Stromgeld exigatur. Insuper eadem Civitas tot debitis obaerata ad solvendam summam 49665 florene. a Nobili Härschen-stein in Majestatem Vestram cessam, instanter prematur. Et quamvis Nos aequanimitatem Mtis Vestrae perspectam habentes, nullatenus credamus, quod ejusmodi Praejudicia contra expressas Pactorum Tabulas atque transactiones imprimis contra tenorem Articuli 5ti et 6ti Tractatus Retraditae Elbingae, Legemque Cessionis in Potentiorem prohibentem, Mte Vra consentiente perpetrentur. Nihilominus a Mte Vestra majorem in modum expetimus, ut pro suo celebri aequitatis amore, considerates exactius Elbingensium Supplicationibus, Nostrae pro eis cum eisdem toties repetitae

Intercessioni

Intercessioni, tandem favorabiliter respondere et penitus gravamina prædicta sustollere quam primum dignetur, attento insuper eo, quod supradicti Proceres Regni prospiciendo indemnitati Jurium Reipublicæ manifestationem publicam non solum ad impediendam præscriptionem nulliter attentorum, verum etiam propter bonificationem seu computationem circa Exemptionem hujusmodi Hypothecæ sibi præservandam, interponere atque in Comitijs proximis ejusmodi Injuriam publicam vindicare decreverunt, ac coram Nobis protestati sunt. Interea prosperrimos, rerum Successus una cum bona valetudine Majestati Vestræ a Domino Deo animitus precamur. Datum etc.

Copia Literarum S. R. Majestatis ad Ordines Hollandiæ.

Augustus Secundus etc.

Celsis, Præpotentibus, Generalibus ordinibus Fœderati Belgij, amicis Nostris charissimis Salutem. Celsi, Præpotentes Dni, amici Nostri charissimi. Dissidentes in Religione Catholica Regni Nostri Celsitudinum Vestrarum Literas Intercessoriales de Die 15 Julij Anno currenti Nobis non ita pridem præsentarunt. Ad quarum Seriem pro exigentia Nostræ erga Celsitudines Vras constantis amicitiæ respondentes, mirari cogimur, iterato Jam Eosdem Dissidentes Ipsas importune incommodare voluisse. Quoniam non contenti gratiosa Confessionis Nostræ tolerentia, publicam quietem perturbare Religionique Orthodoxæ Dominanti præjudicia non

minora inferre, atque postpositis Legum Ma-
gistratuum ac Subselliorum Reipcae auxilijs, vio-
lenta, Juribus Patrijs prohibita Remedia quaerere
pro minimo ducant. Quanquam Ejusmodi impro-
prijs factis omnem respectum Nostrum demerue-
rint. Nihilominus plurimum considerantes Cel-
situdinum Vestrarum pro et cum Ipsis interventum
Negotium hocce totum ad imminentia omnium
Ordinum Regni Generalia Comitia remittendum
esse censuimus. Ubi Respublica insimul congrega-
ta, exauditis et examinatis Eorundem recurrenti-
um desiderijs, oportunam pro aequitate atque su-
prema sua potestate adinveniet medelam. Interea
verò minime dubitamus, facilitatem ejusmodi
Nostram, hominibusque Religionis Catholicae,
qui Celsitudinum Vestrarum Jurisdictioni sub-
sunt ex mutua Ipsarum erga Nos benevolentia
efficaciter profuturam. Quod reliquum est, Celsitu-
dinibus Vestris exoptatam prosperitatem animitus
apprecamur. Dabantur etc

Copia Literarum S. R. Misser ad Regem Angliae

P. T.

Cum Literis Mtis Vrae Hernhusâ d. 11 Augusti
anno currenti ad Nos exaratis edoceamur, Dissi-
dentes in Religione Catholica Regni Nostri Incolas
ac si de Lasis Juribus Patrijs Professioni Suae faven-
tibus, quasi nonnullorum interventu adversario-
rum suorum labefactata sint, apud Mtem ejus
Vram importune ac injuste conquestos esse.

Quandoquidem iidem Dissidentes non contenti gratiose sibi permissa opinionum suarum im-puni professione, imo eadem indulgentia temere abusi quietem internam perturbare et quod magis aggravans est Religioni orthodoxae Domi-nanti praejudicia plurima inferre, Remediaq violenta ac illicita legibus pragmaticis damna-ta, obliquis viis artibusque quaerere. Et quam-vis ejusmodi attentatis omnem respectum Nostrum plane demeruerint, nihilominus amicam Maiestatis Vrae Intercessionem plurimum aestimantes

Eorundem Dissidentium pro Examine debito finalique decisione ad imminentia Omnium Ordinum Regni Generalia Comitia remittere decrevimus. Minime dubitamus vicissim Catho-licos in Ditionibus Maiestatis Vrae degentes in iis, quae respectu Liberi Exercitii Sacra tangunt Gratiam Ejusdem desideratam experturos fore. De caetero Maiestati Vrae bonam valetudinem optatissimosq rerum Successus ex animo precamur. Datum etc.

Copia Listu JoMci Kanclerza WW. Koron. do Gru Xiędza Stoziusza. z Wschowy d. 29 9bris 1719

Jako zawsze condigne estymuię osobę WMMPana y affekt Jego ku mnie, tak w nim resusci-tatos Domu Jego Zacnego Honores rad bym widział. I byle Pan Bóg raczył tak in par-te sekundowac vota moie do przysługi WM MPana z mey Strony, nihil desiderabitur. Lubo zas w tym Interessie zachodzą teraz nie-ktore trudnosci, czas iednak moze ich ufacilitowac

Oczym za przybyciem moim do Krakowa obszerniey ad coram conferremus. Na Stebnicy Landzkorońskiey ieszcze in Martio wyszła Prezenta, która że się była między papierami JPana Dembowskiego Sekretarza JKMci zawieruszyła, hisce diebus mam relacyą że iest oddana JxX: Łazarowiczowi. Co expedienti circumstantia wyraziwszy profiteor żem iest stateczney y nieodmienney. PP.

Copia Listu tegoż Jmci do JxPana Krakowskiego. sub datto ut supra

Odebrałem tu z powinnym respektem List WmxPana z 11 octobr: w Oleszycach datowany. Respektem lokacyi w Kraiu tuteyszym Putka Pa Dobrowolskiego nie tylkom iest gotow dać fidele testimonium veritati z ochotą, ale y dopomoc pro modulo meo czasu swego exigente necessitate omni conatu do satisfakcyi WmxPana. Spodziewałem się tą pocztą donieść WmxPanu co pewnego respektu resultati pod bytności tuteyszą Krola Jmci, ale dotąd nihil actum: ponieważ Krol Jm nad tym deliberat, coby miał uczynić, będąc z iedney strony dispositissimus do złożenia Seymu, z drugiey zaś maiąc reflexyę na powietrze, y nieodprawioną Legacyą do Cara Jmci, in nutu którey Limita była stanęła Seymu. Jest tedy dotąd in Lucta. W tym tygodniu iednak spodziewać się należy tey resolucyi, ponieważ y November nastąpił, y koniecznie się Kroł oreyzecia konayprędzey potrzebuie. Occurrencye Inne patebunt ex annexis. Ja zaś profiteor żem iest. PP.

Copia Listu JO^a Kanclerza W^o Koron^o do JO^a Wwdy Podolskiego sub dato ut supra.

Prawdziwe WmmPan wyrażasz w Liście swoim z Koniecka d. 24 8bris pisanym difficultatem summam do złożenia Seymu, z okazyi tych tak niebezpiecznych okoliczności szerzącego się powietrza, ktora sama przeszkoda trzyma in Lucta Mssem z iedney Strony dispositissimam do złożenia pomienionego Seymu, z drugiey considerantem tę tam Kraju Zarazę, y nieodprawioną huiusque Legacyą do Cara Jmci, dla ktorey maxime Seym był limitowany. Spodziewać się iednak należy, że w tym tygodniu weźmie Krol Jmć przedsię resolutionem in praemissis, ktorą wymaga sam Rok niezadługo się kończący. Occurrentias z mieysca tego posyłam in annexo, y zostaię z immutabili affectu et cultu etc.

Copia Listu tegoż Jmci do Xcia Wwdy Krakowskiego sub dato ut supra

Jako na wszelkie rozkazy poufałe W. X. Mci świadczyć onemuż wszelakiey przysługę moię, mam zawsze za miłą powinność, tak y w rekommendowanych świeżo Interessach idem probare z ochotą iestem gotow. Mieysca dla JPana Turna na rekommendacyą W. Xcey Mości nie odmawiam, ale wprzod zechcę poznać qualitates tego. Wakanse wszystkie świeckie iako dawno JKr. Mć u siebie constituit in suspenso zatrzymać do Reassumpcyi Seymu, tak w tey że Rezolucyey firmiter persistit. Xciu Jmci Rodzonemu W. Xcey Mci mmPanu służyć, iakiem z dawna miał pro Gloria, tak nie omieszkam życzliwe też continuare Sentimenta, oraz iestem z immutabili affectu et observantia etc.

313

Copia listu tegoz Jmci do J. Pana Woiewody Mazowieckiego sub dato ut supra

List WmmPana dnia 14 octobris datowany solito cum respectu odebratem. Na ktory daiąc Respons nayprzey wey wyrazam, iako między Jnnemi Przeszkodami y trudnosciami hic et nunc prawie niezwyciężonemi do złozenia Seymu, znayduie się nayprincypalnieysze obstaculum, nie przywiedziona do skutku Legacya WmmPana in vicutu ktorey Limita Seymu stanęła. Dla tego JKrlJmci nie zostawa in Lucta z iedney strony będąc resolutissimus na złozenie pomienioney Seymu reassumpcyi, z drugiey zas maiąc reflexye na tę Legacyą y szerzące się w Podolu y Rusi powietrze. Przecięz w tych dniach musi iuz wziąc hac in parte resolucyą, a zatym y WmmPan będziesz ią miał z sobie kommunikowaną. JPan Podskarbi W Koronny mowił: ktorego za kilka dni spodziewamy się praesentiam, in casum ieżeliby Krol Jmc cum praesenti Senatu miał Seym differre, aby WmmPana supplementowat, nie omieszkamy wszyscy tu przytomni onegosz obligowac, iakoby WmmPan tym snadniey przed tą reassumpcyą ieżeli złozona będzie mogł suam Legationem odprawić. Wakanse wszystkie swieckie, ze asz na reassumpcyi Seymu będą dysponowane w pierwszey co nomine resolucyi swoiey Krol Jmc firmiter persistit. a ja interea to wyraziwszy ł[illegible] zwyklem affektem y obserwancyą zostaię etc.

Copia Literarum Illmi et Exmi Dni Supremi Regni Cancellarij ad Supre: Consiliarios et Regentes Curlandiae. Wschowae die 5 9bris 1719

Literas Illum et Mfarum a Genem Dnationum Vrarum Mitavia

d. 16 7bris exaratas una cum adjuncto memoriali ad S: R: Mtem D:ni M:ni Clem:m directo, per manus Gnsi Capitanei Militaris Foli bene recepi; continuoq desideria Earundem quae mihi sunt insinuata dictae S: R: M: D: M: Clmo diligentissime repraesentavi. Cum igitur Iudicia Relationum S: R: M: D: M: Clem:ni propria sunt dilata, censeo Interstitium ejusmodi temporis ad praeparandam obiectorum Citationis Instigatori alias plenam justificationem Ill:bus Magnis et Gensi Dnationibus Vestris omnino sufficere posse. De caetero autem, ut circa aequitatem, erga se negotiaj sua Ill:res Magnae et Gnsae Dnationes V:rae mei quoque particularis affectus existant securae profiteor, quod sum.

Copia Listu Jaśnie Wielmożnego Kanclerza W: Ks: Litewskiego do Jmć Pana Zawiszy Starosty Minskiego.

Ze Wschowy d. 6 9bris 1719

Wzamie pod ten czas opportune przyszedł list WMm Pana 18 octobris do mnie datowany, kiedy J. K. Mć P. M. M. względem reassumpcyi Seymu deliberował, maiący przed sobą naprzód considerationes recessu Grodzienskiego in ordine naznaczenia terminu, y mieysca teyże Reassumpcyi w tym Roku, a z drugiey Strony uważne wiadomości o szerzącym się coraz w Woiewodztwach Podolskim, y Ruskim powietrzu, aby złey okazyi cały Kray nie był zarażony: ci. at iednak w Sercu Panskim amor Boni publici y reflexyi, że się rezolwował na wydanie Uniwersałów ad Reassumptionem eandem d. 30 Xbris

intimandam. Że to zaś w Warszawie destinatum patebunt WMM Panu rationes Conjuncturz zachodzących przez usnę da Bog relacyą necessitatis publicznego Interessu. a Ja to wyrazie uszy profiteor zem iest.

Copia literarum S. R. M.tis ad Academiam Cracoviens. subdata ut Infra

Venerabiles fideliter Nobis dilecti. Inopinato casui, qui tantam igne fortuito Almae Universitati Cracoviensi causavit jacturam, singulariter compatimur. Eas tamen pro Nostro erga Ipsam favore, quantum possibile in hisce rerum circumstantijs, resarcire cupientes, persvasas esse Fidelitates Vestras volumus, Nos in reassumptione imminenti Comitiorum Generalium Regni Varsaviae Designata, unâ cum Ordinibus Regni nil intentatum relicturos, ut restabiliendae eidem jacturae efficaciter consulatur. De caetero Fidelitatibus Vestris bonam valetudinem à Domino Deo precamur. Dabantur Varsaviae Die VI Mensis Novembris Anno Domini MDCCXIX Regni verò Nostri XXIII Anno.

Deklaracya kont.

Deklaracyja Kontraktu à d. 1ma Januarij 1718vi ad diem Ultimam Anni 1721mi. o Remanencie Solnym Zupp Krakowskich, in rem Urodz.o Steinheüsera Contrahenta.

August Wtory.

Oznaymuiemy Wszem wobec, y każdemu z osobna komu otym wiedzieć należy. Iż uważaiąc znaczne koszta Urodzonego Steinheüzera Consiliarza Naszego na restauracyią Zupp Naszych Krakowskich pod czas zamięszania Rzptey zruinowanych, łożone, y na Staranie iego około nich podięte, że one ku pożytkowi Stołu Naszego, y wygodzie Woiewodztw w Sukedniowey Soli przyprowadził, respektuiąc, y do Samey Słuszności stosuiąc się. Ponieważ w Kontrakcie arendownym o te Zupy Nasze Krakowskie pod Administracyią zostaiące z Urodzonemi Pułkownikiem Mierem y przerzeczonym Consiliarzem Szteinheüzerem Dnia dwudziestego osmego miesiąca Grudnia Roku Tysiąc siedmsetnego siedmnastego na Sześć Lat y Cwierć Roku zawartym, a dopiero à 1 Januarij Roku teraznieyszego Tysiąc siedmsetnego dziewiętnaste. go na Osobę Samego tylko Urodzonego Consiliarza Steinheüzera spuszczonym, y na cztery lata, to iest à prima Januarij anni millesimi Septingentesimi decimi octavi asz do

ostatniego Decembris Roku Tysiąc siedmset nego
Dwudziestego pierwszego vigore presentium redu-
kowanym, niemasz wyrazney determinacyi; y
opisanea, iako przy expiracyi Kontraktu znay-
duiący się na ów czas Remanent Solny temuż
Urodzonemu Consyliarzowi Steenhewzerowi Con-
trahentowi Zupp Naszych pomienionych przy-
ięty, y bonifikowany bydź ma. Przeto ninieyszą
Deklaracyą Naszą, Naszym, y Nayiaśnieyszych
Sukcessorow Naszych Krolow Polskich Jmieniem
obiecuiemy, że ta wszystka Sol, ktora de quanti-
tate Stu Dwudziestu Tysięcy beczek exclusive pa-
bunku corocznie do wyrobienia pozwolonych
y na Rathy pieniężne secundum Tabellam hic
in fine junctam, do wypłacenia naznaczonych
|: co przez czterylata na czterykroć sto osm-
dziesiąt Tysięcy beczek Soli wynosi, includując
w to illud quantum Soli, ktora się corocznie na
Mazowsze spuszczać zwykła, to iest trzydzieści
y ieden tysięcy beczek do przedania, a dwanaście
Tysięcy Soli Szlacheckiey suchodniowey :| przy
expiracyi Kontraktu Czteroletniego nie przedana
znaydowac się będzie nad remanent przy początku
tegoż Kontraktu odebrany. Takowa Sol w Wie-
liczce, y w Bochni każda beczka wyrobiona po
piętnaście Złotych Szelągow, nie wyrobiona zaś
y w Szybach iescze się znayduiąca wedle ey pro-
porcyi wytrąciwszy Unkoszta do wyrobienia
oneyże potrzebne, a zaś na Składach, iako
w Grabiach

w Grabiach, w Usiu, y w Kazimierzu, y na innych mieyscach oprocz Mazowsza po Szesnaście Złotych Szelągami /: poniewasz takiem sposobem Remanent do zapłacenia długow przerzeczonym Urodzonym Mirow, y Steinkeüserow podany rachowano :/ w Mazowszu zaś po dwadzieścia Tymfach oprocz Expens desfluitationis rzetelnie y bez zawodu ma bydz przyięta, y pomienionemu Consyliarzowi Steinheuzerowi przy expiracyi Kontraktu Iegosz Arendownego czterolетnego lubo przez Nas Samych, lub tesz /: ieżelibyśmy Zuppy Nasze Krakowskie po nim komu innemu spuscic umyslili :/ przez Nowego Kontrahenta zaraz przy poczętku Kontraktu Iego nieodwłocznie zapłacona y gotowizną bonificowana. A in casum defectus gotowizny takiey zapłaty bonifikacyi Urodzony Steinheüzer vigore praesentium Authoryzowany bydz ma w possessyi tychże Zupp Naszych bez zapłacenia żadnych Rath, lub assignacyi, y w nich przez tak długi czas zostawać będzie, iaki do przedania pomienionego remanentu potrzebny będzie. Żeby zas tym czasem Zuppy Nasze przez zaniedbanie potrzebnych w nich reparacyi, nie upadły, albo długow tameczznych, iako y kwarty do Rawy nieodwłocznie wypłacenie tamowane nie było, tudziesz aby Stan Szlachecki Sol sobie corocznie naznaczoną odbierać mogł. Tedy wszystkie

te expensa takowym sposobem na siebie bierze-my, że Urodzony Steinheuzer Kontrahent Nasz wszelkie koszta do konserwacyi Bałwanów dolnych, y gornych potrzebne, cujuscunque sint nominis iako też y stare długi, y pensye rozne, tak pie-niężne, iako y solne, według ordinacyi Commis-syi Generalney de Anno millesimo septingen-tesimo decimo septimo, z kwartą do Rawy, co-rocznie wypłacać, y sol Suchedniową na Stan Szlachecki zwyczaynym sposobem wydawać po-winien będzie; A my za to, y za Unkoszta na to erogowane, bez żadney onych excepcyi, pomie-nionemu Urodzonemu Steinheuzerowi pro-porcyonalne Quantum beczek Soli pakowney wyciąć y wyrobić, y one przedać pozwalamy, y poki to Quantum z Remanentem wzwyz pomienionym wyprzedane nie będzie, poty Uro-dzonego Steinheuzera w realney Possessyi Zupp Naszych, wyrazonym iuz sposobem, vigore tey Deklaracyi Naszey konserwować chcemy.

A iako My, Naszym, y Nayiaśnieyszych Sukces-sorow Naszych, Krolow Polskich Imieniem, temu wszystkiemu, do czegosmy się przez niniejszą Deklaracyą Naszą przy zupełney Informacyi Naszey, et bene pensatis rebus terazniejszego Status tey tam Oekonomyi Solney, wydaną obo-wiązali, dosyć uczynić, y oney nie tylko Urodzo-nemu Steinheuzerowi Kontrahentowi Zupp

Naszych

Naszych przerzeczonych, ale tez in casum Smierci Jego, Sukcessorom onegoz, ktorych on czasu Swego Skarbowi Naszemu oznaymi, zupełnie y nieodmyślnie dotrzymać obiecuiemy. Tak wzaiemnie Urodzony Steinhauzer albo Sukcessorowie Jego wszelkim powinnosciom z Swoiey strony punktualnie zadosyć czynić obligowani będą. Na co dla lepszey wiary ręką Naszą się podpisawszy, Pieczęć mnieyszą Koronną przycisnąć kazaliśmy. Dan w Warszawie Dnia V Mie=siąca Novembris Roku Pańskiego Tysiąc siedmsetnego dziewiętnastego a Panowania Naszego XXIII Roku

Augustus Rex

Tabella

Według ktorey Intrata Żupp Naszych Krolewskich przez cztery Lata Arendowne, to iest, á prima Januarij Anni 1718vi usq ad Ultimam Xbris 1721mi ma bydz wypłacona

Rok	Rowna Intrata z ktorey wypłacać się ma	Na Staynią Naszę Krolewską	Na Budynki Dworu Naszego Krolewskiego	Samemu Urodz. Steinheuserowi	Na Stare Długi y pensye	Frochtarzom	Na Budynki Żupne	Co więcey rok nad intratę wypłaca, a	Z prowizyą zwyczayną bonifikowano bydz ma	Summa Expens:
1718	144000	12000	12000	126000	51711.4	- - - -	9789.14	- - - -	- - - -	211500.18
1719	132000	12000	12000	108000	23452.12	6315.24	9789.14	67500.18	8100	247158.8
1720	132000	12000	12000	21313.20	23452.12	. . . . .	9789.14	115158.8	13818.26	207532.22
1721	141000	12000	11161.17	. . . . . .	23452.12	. . . . .	9789.14	75532.22	9063.25	141000
	549000	48000	47161.17	255313.20	122068.10	6315.24	39157.26	- - - -	30982.23	prowizye
									39157.26	na Budynki Żupne
									6315.24	Frochtarzom
									122068.10	na Stare długi
									255313.20	Steinheuserowi
									47161.17	na Budynki Nasze
									48000	na Staynią Naszę
									549000	

Augustus Rex. mp. subscriptum

Copie de la lettre de S: Ex: Mgr le Feldmareschal de Fleming a Mr le B. de Manteuffel a Malhausen le 12 de novembre 1719

Celle cy n'est que pour dire a V: Ex:, que j'ay receu sa Lettre du 8 aussi bien, que celle du 8 d: c. Je suis en chemin pour vous aller trouver a Fraustadt. le Roy de Prusse estant tombé malade son arrivée a Hannovre etoit rendu douteux. Mais quel est ce changement subit, de convoquer la Diette si tôt. je ne dispute pas la conclusion au Maitre, c'est a luy a faire les decisions, mais en verite c'est aux Ministres de luy donner les informations. Je suis du sentiment de Mgr l'Evesque, qu'il faudra beaucoup de peine, et de travail. J'ay trouvé de tres mauvais chemins, de sorte que je ne compte d'etre a Fraustadt que le 17 ou 18. Adieu je vous prie de faire en sorte, qu'on ne se separe pas avant mon arrivée. Je suis &

Copia Literarum Ill.mi et Ex.mi Dni Supremi Regni Cancellarij ad Dnum Puchet. in negotio Miechoviensi.

Mirari satis nequeo Negotium Ill.mi et Rnd.mi Dni Episcopi Premisliensis Fratris mei cum Religione Miechoviensi intercedens, literis S: R: M.tis D: M: A.mi Emin.mo Cardinali Albano meisque insinuationibus tam ad Grām Dnationem Vestram, quam ad Grūm et Clarissimum Dnum Advocatum Accoramboni transmissis diligenter commendatum, non solum huc usq prospere

 Successu processisse, verum in prosecutione illius ex parte Gloriam Dnationum Vestrarum permulta omissa et neglecta esse. Ante discessum meum Dresdâ commiseram Perill.ri Domino Abbati Acoramboni Secretario Regio, quatenus Informationes meâ gratiâ seriem Actorum in eodem negotio describeret, quâ lecta intellexi ex parte Religiosorum Eorundem, licet per falsas, diligenter tamen delationes et Instantias ad finem illorum obtinendum nihil fuisse intermissum. Ex parte vero Nostra desideratas esse debitas oppositiones, quinimo in correspondentia continuas intervenisse dilationes, ac unius plerumque Informationis vel documenti licet jam semel transmissi multoties repetitas requisitiones. adeo ut Religiosis videatur quasi consulto relictus liber campus ludendi illudendi et vincendi. Constat autem optime Gl. Dnationi Vestrae hocce non solum Interesse Fratris mei tangere sed etiam respicere Ius Patronatus Regium. Quemadmodum S: R: Mtas D: M: Clem: atque Ministerium Ejus ab initio statim hujus controversiae id ipsum intellexerant, et ea Religiosorum molimina pridem praemeditata palam habuerant. Acceptâ igitur prae cautione recenti de incidentia Ejusdem causae primis Diebus Decembris, transmitto Gl. Dnationi V.rae Literas inclusas, tempestive ante Terminum ijs, ad quos pertinent, reddendas. Ex quibus Eminentissimos Cardinales Cassonum et Spinolam concernentes

vellem

vellem, ut quam citissime Ipsi reddantur. Co-
pias tamen earum Gsa Dominatio V^{ra} presto ha-
bebit ad communicanda contenta illarum, circa
traditionem Literarum mearum expost Eminent^{mo}
Cardinali Albano. Eminent^{mo} Cardinali
Spinolæ Gsa Dnatio V^{ra} faciet Nomine meo com-
plementum hoc sensu. me videlicet eo majorem
Eminentiæ Suæ profiteri gratitudinem pro vali-
da et efficaci assistentia in Negotio obtentæ re-
tentiones ad vitæ tempora Præpositurae Micho-
viensis, quo me scio esse minus meritum Ejusdem
Personæ, tum quod Eminentiæ Suæ subsidium Ne-
gotio præfato tum demum efficax apparuit, cum
plane desperatum videbatur, omniaque alia
haberet auxilia invalida. Hinc spei me
certum existere asseret Gsa Dnatio V^{ra} Eminen-
tiam suam in hac quoque tam justa cum Reli-
giosis Michoviensibus causa similem (: quam in-
stantissime oro :) assistentiam præstituram.
In reliquo de mea particulari erga Suam Emi-
nentiam obligatione, Ipsam Gsa Dominatio
Vestra quam firmissime assecurabit. Suppono
Perill^{rem} Dominum Abbatem Accoramboni
Secretarium Regium Gsó Dnó Fratri Suo Ro-
mam transmisisse Copias correspondentiæ meæ
cum Eisdem perversis Michoviensibus habitæ,
ad omnem tamen casum, si forte nondum easdem
vidit Gsa Dnatio Vestra seorsiva Exemplaria
Ipsius hisce meis adjungo. Generosum et Claris^{mum}
Dnum Advocatum Accoramboni salutes quæso

 Gsá Dominatio Vestra nomine meo, eidemque deferat, qualiter attonitus sim et non satisfactus tam extenso processu ex parte Nostra, in hoc negotio, non sine exprobratione praemissorum à Parte adversa tum ab alijs, quibus ea innotuerunt, quae in causa praefata hactenus acta fuere, certiorem nihilominus Eundem reddat Gsá Dnatio Vestra, quod sicut in hucusque non apparentialem erga se atque Perillustrem Dnum Abbatem Fratrem suum affectus mei propensionem viderit, ita in futurum quoque pro praestito vero obsequio realem gratitudinem meam experietur. Optime quidem Nobis constat de modis compescendi licentiam atque temeritatem dictorum Religiosorum ex lege scripta et Historijs per expressum indigitantibus gradus vel in ipso Conventu Miechoviensi tempore Serm̄i olim Stephani Barthorij Regis Poloniae ex simili casu praeticatos. Hae tamen extrema rejecta sunt in hucusque spe obtinendae in Curia Romana Justitiae tum quoque ad conservationem quantum fieri potest inconcussae contelligentiae inter Curiam praefatam Aulamque Nostram. Verum enim vero illud certissimum est, quod si forte S. R. Mtas D. N. clem: et Respublica ibidem Justitiam non assequentur, Juribus suis deesse non poterunt. His itaque Gsáe Dnationi Vrae ex praesenti circumstantia expressis, Eiusdem curae et Solicitudini Negotium praefatum, quam diligentissime commendo, Idemque maneo. PP

Copie de la

Copie de la Lettre de S: Ex: Mgr le Grand Chancellier de la Couronne a S: Ex: Mgr le C. Manteüffel a Cracovie 22 de Novembre 1719

Je suis fort obligé a V: Ex: pour la communication de la lettre de S: Ex: Mgr le Feltmarechal, qui est du sentiment de Mgr l'Eveque. J'espere (: comme je le souhaitte :) que le Bon Dieu favorisera avec une bonne réüssite la resolution de Sa Majesté à quoy je ne manqueray pas de contribuer, selon mon mieux et selon mon devoir. En me remettant du reste au rapport de Mr Dembouski je suis veritablement &c.

Rescriptum S: Rae Mtis in Curlandiam:

Generosi Supremis Consiliarijs, Majoribus et minoribus Capitaneis Officialibus totique ordini Equestri ac Universis Incolis Ducatuum Curlandiae et Semigalliae Sincere et fideliter Nobis Dilectis Gratiam Nostram Regiam: Generosi Sincere et fideliter Nobis Dilecti: Relatum accepimus, qualiter Fidelitates Vestrae Conventum Particularem adhuc in anno 1717 Sinceritatibus et Fidelitatibus Vris Clementer â Nobis indultum, de tempore in tempus limitando, Gratia nostra Regia abutantur, nonnulla in contrarium Rescripti Nostri Regij Anno proxime praeterito 1718 Die XXIII Mensis Decembris ad Sinceritates et Fidelitates Vestras emanati, impulsu Externorum statuendo. ne itaque ulterius tam Sinceritates et Fidelitates Vrae quam et Externi ad Similia, quin imo majora incon,

venientia, tempus et occasionem nanciscantur opportunum esse duximus, inhaerendo novellae Legi Regni Nostri de non Limitandis conventibus mone re Sinceritates et Fidelitates Vras, ne conventum suum in Termino ex Limitatione incidenti (sub nullitate attentandorum) reassumant, sed pro novo Conventu Sinceritatibus et Fidelitatibus Vestris in dicendo, ad Nos recurrant, certi Nos, ubi necessarium et opportunum judicaverimus, Eundem non denegaturos. Prospiciendo autem Securitati Bonorum Feudalium Ducatuum Curlandiae et Semigalliae. Praecipimus Sinceritatibus et Fidelitatibus Vestris et Universis ac Singulis cujuscunque Status et Conditionis Incolis Ducatuum Curlandiae et Semigalliae, Jisdemq sub poenis gravissimis contra Perduelles in Legibus sancitis, in Contravenientes ad Instantiam Instigatorum Regni et M.D. Lit.ae irre mesibiliter extendendis, severe inhibemus, ne quovis praetextu Colore et Ingenio, Iura Ipsis Super Bona Ducalia sive Titulo Hyppothecae, sive obligationis servientia, et quasvis Summas in Bonis Ducalibus haerentes, nec non praetensiones suas ad Ill.u Ill.m Ducem Curlandiae et Semigalliae Ejusdemque Domum Ducalem habitas, sive liquidas sive adhuc liquidandas Cuipiam Externorum multo minus Potentioribus, vetantibus id Legibus cedere et transfundere, Bonaque Ducalia in possessionem illorum dimittere (: quod utique absque expressa facultate et Consensu Nostro Regio tanquam directi et indubitati Domini Feudi, Ill.mi Ducis Curlandiae et

Semigalliae

Semigalliae nullatenus fieri potest, audeant et praesumant, veram debitam Nobis et Reipublicae conservando incorruptè fidelitatem omnes cointelligentias et Correspondentias Juribus Nostris et Reipublicae nocivas et praejudiciosas cum Externis evitent, et ab illis omnino abstineant. Rescriptoque Nostro superius allegato in omnibus et singulis sese conforment, secus non factura Sinceritates et Fidelitates Vrae pro Gratia Nostra Regia et Officiorum Suorum debito. Datt etc.

Memoriale Secretarij Elbingensis

Indefessam solicitudinem, quâ S. R. Mtas Vra D. N. Clemmus innumerosissimas inter Regni curas afflictissimae Civitatis suae Elbingensis gravamina Serenissimae aulae Berolinensi recommendare plus quam paterne dignata est, praefata Civitas submississimâ adorans devotione, veniam humillime expetit, quod hoc ipso tempore, quo Mti Vrae Dno N. Clemmo solenne de Inclytae Reipublicae Salute Consilium inire constitutum est, ex anteriori Suo supplici libello in memoriam Mti Vrae revocet, quomodo alte memorata aula 1mo ratione mutui ab Eadem Ao 1704 accepti contra expressam desuper cum Civitate initam Conventionem, datamque per Dnum Consiliarium Braun assecurationem, usuras da Ao 1712 verbis extrema minantibus praetendat. 2do Territorium ab Equitatu Ejusdem aulae, contra articulum 8tum Tractatus Retrad: Elbingae, Colonis et Subditis Elbingensibus praeter usum fructum solitum solummodo Sermae aulae Berolinensi concessum, 50m florenorum quotannis constante, hacque ratione Eosdem ad extremam egestatem

 redigente, nedum evacuetur.

3. Eoque met ipso collectio [illegible] Imperial a Colonis et Subditis vigore modo allegatæ Conventionis partialiter repetendorum, non tantum a præfata Ser:ma Aula protrahatur, sed in dies etiam tandem instituenda difficilior reddatur.

4to Subditi et Coloni Elbingenses eorumque Filij aeterni a violenta abductione paulo ante militibus Brandeburgicis in Territorio Civitatis, contra Articul: 15 Pact: Velavienz articul: 7 Novellæ Constitutionis de Ao 1717 ac Articul: 5 Tractat: retraditæ Elbingæ adhuc practicata et pro redimendis modo quibusdam nuper vi abductis filijs [illegible] floreno: constante, haud satis in futurum tuti sint.

5 Pascua in diminutionem Territorialis Jurisdictionis Magistratui unice competentis, plus licitanti ad arendam vere proxime præterito publicata fuerint, idque contra Arti: 5 Tract: Retrad: Elbingæ utpote qui usum fructum solitum tantummodo concedit ac

6 Præter Telonium Pilaviense mirum in modum adauctum, et Generalem accisam contra in suis Civitatibus Prussicis introductam, a mercibus Elbingensibus contra expressum Arti: 6tum Tracta: Retra: Elbingæ Stromgeldt Regiomonti exigatur.

Instantiales quas gravissimorum horum gravaminum causa, Sd R. Missi V.rd Dno N. Clem:ter ad Serenissimam Berolinenz aulam iterato, dare clementissime placuit, spem equidem obtinendorum Jurium ac Immunitatum, plurimam affluctis suggerebant.

Tantum

tantum vero abest, ut Serma modo dicta aula eodem voti participes adhucdum reddiderit, ut potius in majorem superius sub Nro 5to allegatæ Jurisdictionis Territorialis Infractionem, his diebus de novo pascua certa plus licitanti in termino 9 Novembr: a:c: ad arendam danda, publicatione mediante obtulerit, ac insuper Civitati repetitis hic sub Lit:A copialiter adjacentibus Literis, severissimâ sub comminatione mandaverit, ut 49665 florenor, quos Nobilis de Kirschenstein Aerario militum Brandeburg: supplendorum in Elbingam cessit, sine mora exsolvat, non obstante, quod Cessiones in Potentiorem Lege publica prohibitæ sint, quodque Civitas Moratorijs intuitu Territorij, usus fructus, quo tot jam annis caret, à Mste Vra clementissime eidem concessis gaudeat. In hoc igitur strictissimo rerum statu, post Deum ad Sa: R: Mstem Vram D: Suum Clemmum anxie recurrendo, sæpius nominata Civitas devotissimis supplicat precibus, dignetur Mstas Vra re cum Illustmis Dnis Senatoribus communicatâ, integritati agonizanti suæ Elbingæ Colonorumque Elbingensium per Equitatum Brandenburg: ad summam paupertatem redactorum, omni meliori modo clementissime consulere. Cedet hæc Regia a Posteris etiam nunquam satis deprædicanda Clementia non tantum in maximum afflictissimorum Solatium, sed insimul a Deo optimo Beneficiorum Remuneratore, cum felicissimo Regimine, quam constantissimam Vræ Msti

 Regulique Ejusdem Domui adducet valetudinem,
utpote quem Civitas tam publicis quam privatis
precibus desuper implorare nunquam desistet
id quod de eadem testatur. S.S.

Copia literarum Ser^mæ Aulæ Bero-
linensis ad Civitatem Elbingensem
d.d. Berolini 7 Octobr: 1727 ex Germanico
Idiomate in Latinum translatarum.
Sub lit: A.

Fridericus Wilhelmus Dei Gratia Rex in
Prussia etc: Ad nostras sub dato 30 Aug: a. c. Soluti-
onem trium Kirchensteinianarum obligationum
concernentes Clementissimas literas, quas supplen-
dorum militum ærarium (: vulgo Recruten Casse:)
alia solutionis media nulla videns, in solutum ne-
cessario accipere debuit, reddita Nobis sunt Vestræ
de die 18 7bris Responsoria. Sicuti vero nullatenus
pati possumus, ut supplendorum militum ærarium
damnum subeat, firmissimeque etiam resolvimus,
illud ipsum neutiquam concedere, licet in ea de cau-
sa eveniret, quodcunque modo voluerit, ita Nos
in singulari hocce casu, generalibus Vestris Remon-
strationibus et excusationibus neutiquam acquiescere
possumus, eaque propter præsentibus iterato quidem
severissime Vobis injungimus, ut Vos, omnibus in
hoc casu ulterioribus frustraneis protelationibus sepo-
sitis, sine omni mora dispositionem faciatis, quo
tres illæ Kirchensteinianæ obligationes, quas ju-
stas in Vestreis ad foeminam de Kirchenstein
datis

datis positive agnovistis, eôque met ipso insimul supplendos Militum drario, ut eadem in solutum acciperet Ansam dedistis, Drario huic promptissime exsolvantur, illudque hac ratione indemne reddatur, quo in puncto etiam Nostra Summa assecuratio praestari debet, quod hic plane Extraordinarius casus contra Vos in nullam consequentiam minus ad aliquod praejudicium cedere debeat: quod si vero praeter opinionem Drario supplendorum militum, ad hasce Nostras repetitas literas à Vobis non promptissime in pace satisfactum fuerit, Nos sine omni dilatione talia media ad manus summemus, quae vobis profecto ingratissima erunt, qui è contrario, si vos in hoc passu Drario supplendorum Militum Vestras tres obligationes exsolveritis, in aliis occurrentiis vobiscum occasionem observaturi, Vos Regiae Nostrae Clementiae participes reddere scimus. Datt. &.

Instrukcya dana Wielmożnym Jchmćiom Jm Xiędzu Działynskiemu Vice Prezydentowi y Jz Panu Franciszkowi Czapskiemu Miecznikowi Ziemi Pruskich Deputatowi z Woiewodztwa Pomorskiego na Trybunał Koronny uproszonym è medio Jz by Trybunalskiey, wysłanym do Nayiasnieyszego Krola Jmći P. N. M. Pażom w Piotrkowie d. 7 9bris 1719

Jchmć Panowie Posłowie nasi zaczną od powitania J. K. Mći P. N. M. czyniące iaknayuniżensze podziękowanie, iż po tak długim umartwieniu absque Visione beatifica J. K. Mći in Ditionibus Panstw Swoich

raczył beare Sortes publicas tym szczęściem, ktore in voto communi było gorącey Wiernych Poddanych Expektacyi. Winszowai oraz będą swiezo zabraney z Nayiasnieyszym Cesarzem Jmcią Nayiasnieyszego Domu Swego Kolligacyi, zakładaiąc z tąd opamię fati et Saluti Reipcae nieplonną Nadzieię, ktora wspierai będzie umiała Unita et operosa Virtute opportuno tempore et casu Zachowuiąc rzeczy, y Interessa Państwa Swego z osobliwszey dobroci JKrMci P:N:M: ponieważ że ad satietatem inculptam w Sercach Naszych zawsze mamy. Dodadzą przytym wszystkim Ichm Panowie Posłowie Nasi fidelem apprecationem, życząc nad Wiernymi Poddanymi Kochwemi millenis praecordijs iaknayszczęśliwszego Panowania z tym dokładem nieśmiertelney prawdy, ut in Universo nulli JKo KrMci P:N:M. superesint Inimici, et qui sunt fiant amici. Aże zawsze Trybunał Koronny ex fundatione Sua pro angulari Lapide trwałosci Swey, y szczęścia publicznego supremam potestatem nad sobą Krolow Panow Swych zaklada y uznawał. Doniosą Jchm Panowie Posłowie Nasi przy Nayniższey Subiekcyi, iż w tym wspobliwym rozeznaniu, cui se debeat to tu mieysce, przy nienaruszoney Wierze y Poddanstwie JKrMci P:N:M: veteri ratione Patrum etea filiali obedientia Majestatowi JKrMci podaie się, solenni przyprzysięgaiąc voto, utrzymywai tonienaruszenie in minimo etiam puncto, cokolwiek ad Majestatis integritatem et Salutem Publicam należei będzie, y dla tego in administratione Sacrae Themidis nie opieszale arripit curas spartamque laborum.

2do. Ciż Jchm Panowie Posłowie supplikowai będą do JKrMci P:N:M.

S: N: M: aby zurodzoney Łaskawości y Dobroci Oycowskiey
maiąc grande pectus et aures amicas na naynizsze
Prozbe Swyich Poddanych odebrac raczył od Nas łaskawie
Justam propositionem laudis wyrostey y rozkrzewioney
in lauros meritorum tak JW Jx Xiędza Felixa Krebło
wskiego Referendarza Koron: Prezydenta Trybuna
łu Juteyszego, iako tez Wiel: JmX: Hieronyma Jeło
wickiego Regenta W: X: Lit: Deputata na sessie Trybu
nał Koron: z Przewielebney Kapituły Krakowskiey, kto
rych Wiernosc ku Majestatowi Zasługi ku Oyczyznie
iako merentur u Nas sprawiedliwą konsyderacyą, tak
supplikowac ad aequanimitatem tanto Principe dignam
nagli, aby dobrotliwa munificencya JKrMci S: N: M:
meli raczyła pretium in pretio Zasług Ich, y Pierwsze
go Infuły Wakansem, drugiego na Referendarstwo
Koron: ascensum regalizowac zechciała.

3 Aze JmP: Wuda Łęczycki Kollegia Nasz (kubo ad satie
tatem faworow Panskich JKrMci S: N: M: za nay
nizszymi prozbami Swymi doznał (ktorych oculis
subiecti apparenter w nim reprezentuią się affectus
odnali ze profusus in omnes munificencyi Panskiey
JKrMci S: N: M: gdy pokazuie zawsze dowod demiss
sima Cervice wyrazac będą JchmP: Posłowie
Nasi, aby temuz JmPanu Wojewodzie JKrM S: N: M:
dui expectatam na Dobrach Łęczyckiego Jede
nastu tysięcy czterech set Talerow bitych Lerentem,
nie referuiąc się do recessu Seymowego zleciu
oddal protensionem.

4 Nie przepomnią JchmPanowie Posłowie praemissa
omni submissa adoratione Majestatowi JKrMci S: N: M:

334 praemissâ omni submissa adoratione Majestatowi JKr Mści P:N:M: donieść prosby WW JPana Szubicza Załeskiego Podstolego Zytomirskiego Sędziego Deputata na Trybunał Korony z Wdztwa Czernichowskiego o Podkomorstwo Nowogrodzkie JPa Alexandra Myciel skiego Surrogatora Poznanskiego Podsędka Ziemskiego Sieradzkiego, czułego tanquam aurei velleris gdzies na tymże mieysçu Sanctorum Judicatorum y szczęścia publicznego Vigilis obudwu tam in Sago quam in toga Civium emeritissimorum, Suppliku

ięc aby JKr Mści P:N:M: za wyrazonemi y podanymi Jnnymi okkurren-cyami z Łaskawości Wrodzoney tot praemia dał skoynie Jm recipere z ręki Swey, quot clarescunt meritis.

5 Lubo zas pro se quisque in Curiâ Regis y JchMPMwie Posłowie Nasi dezyderia Swe własne in Sinum Dobroci Oycowskiey JKr Mści P:N:M: snadnie złozyć potrafią, iednakże ut adolescat Gratia factis her JKr Mści P:N:M: w Osobach Jchmciow Panow Posłow Naszych nie chcemy muta transcendere lingua, simulque vocales Preces wszyscy Supplikuiemy Majestatowi JKr Mści P:N:M: aby emerita virtus et Indoles WW Jchmciów Vice Prezydenta Trybunału Koronnego mogła odebrać za podaną okazyą ex ascensu wyzszy honoru Stopien y JPa Miecznika Ziemm Pruskich w osiągnieniu Podkomorstwa Chełminskiego in oculis gratiosissimi ktory nemini Injurius, omnibus proficuus Principis przyspieszenie dostateczne okonsensowanie.

6 Ad extremum JchmPanowie Posłowie Nasi repre-zentować JKr Mści P:N:M: Pwu będą nie tylko za

Oycowskie

Oycowskie erga Bonum publicum pieczołowanie y Solliciytacye, nayniższe przy nieśmiertelney wdzięczności podziękowanie, ale też dołożyć, iż in omnium et singulorum Nostrum praecordijs oppressorum non ingratorum beneficijs promeritas Laudes Wielkich y Wspaniałych Krola Pana czynow ulla nulla taciturnitas, także Trybunatu tego ex tribubus Patrum Patriae wybrana y upleciona Korona circa inconcussum zelum fidem, amorem, subiectionem ku Panu Swemu do Stop JW Kr Mci Oycowskich zniżać się nigdy nie przestanie.

J. Z. Rybinski
W. Ch. M. Tr. Koronn
(L.S.)

X Szczesny Krestkowski
Prezydent Trybunatu Koronn
(L.S.)

Copia Listu JW Kr Mci do Xcia Jmci Prymasa.

Nayprzewielebnieyszy w Bogu Uprzeymie Nam mily. Nieinaczey, tylko iakośmy zwykli, to iest peł nym wdzięczności Sercem przyimuiemy powinszowanie rewolucyi chwalebney Swiąt teraznieyszych w Liście Uprzeymości Waszey do Nas wyrażone; Życzemy oraz aby vota, ktores Uprzeymość Wasza ex abundantia teneritudinis affectus swego ku Nam y Miłości ku Oyczyznie raczył nuncupare, z ukontentowaniem zupełnym ex pectationis całego Zacnego Narodu Panstw tych nam od Pana Boga do Rządu powierzonych za cooperacyą przezorney y doswiadczoney Rady Uprzeymości Waszey in dies pomyślny skutek swoy odbierały ad satisfactionem samegosz Uprzey:

Waszey. Na koniec owszelkich Respektach Na-
szych Uprzeymości Waszę in particulari o wszel-
kiej okurrencyi upewniaiąc, oneż na ten
czas dobrego życzemy od Pana Boga zdrowia.
Dan etc:

Copia de la Lettre de S: Ex: Mgr le Gr:
Chancellier de la Couronne a Mr le Ba:
de Hagen.

Ayant reçu les lettres, que V: Ex: a bien voulu
m'ecrire le 2 le 8 de courrant, j'ay été tres
sensible aux bonnes nouvelles, qu'elle m'a donné
de Notre Prince Royal, et je la supplie de me
les continuer l'asurant, que sa correspondence
me fera toujours un veritable plaisir. J'ay
trouvé dans la derniere deux Chapitre en Chif-
fre, mais comme il ne m'a pas été possible
de retrouver la Chef etablie entre Nous, qui
apparement sera laissé ailleurs parmy la Grande
quantité de mes papyers, dont un grand Nom-
bre est resté a Varsovie et dans d'autre endroits,
d'autant plus que depuis long tems, je n'ay pas
eu occasion de m'en servir, je prie V: Excel[ce]
de m'envoyer incessamment une Copie de la
Sienne, afin que je puisse entendre le contenu
de la d[te] lettre; Il y a deja quelques se-
maines, que le Secretaire du feu Mr le Ba-
lation arriva a la Cour avec les papyers en que-
stion, que je n'ay pas manqué de faire registrer

par

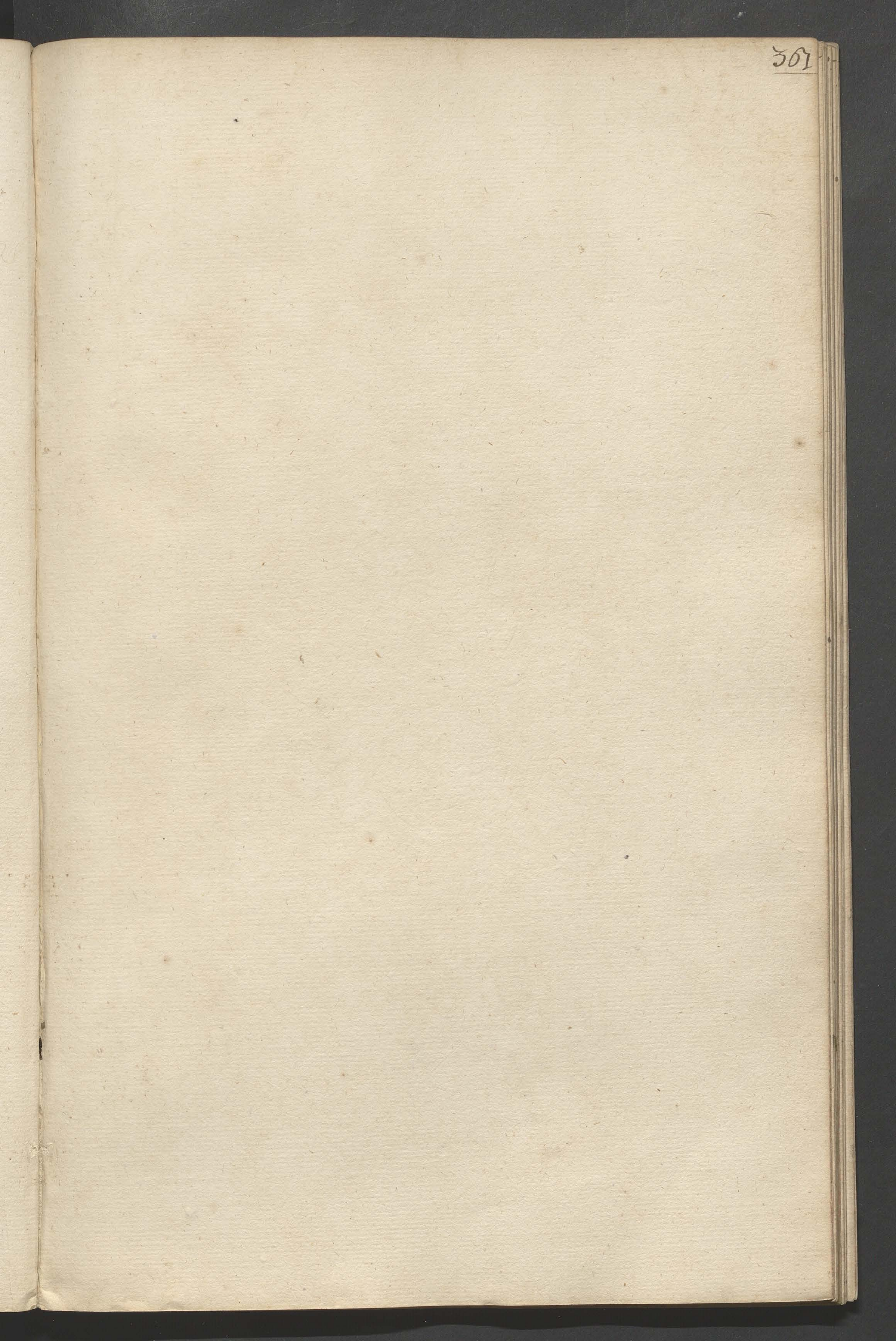
par des Gens tres affidées. Je prie V. Excel.ce d'être persuadée de la parfaite estime, que j'ay pour elle, aussy bien que pour Mr son Frere, et de croire, que je suis veritablement &c.

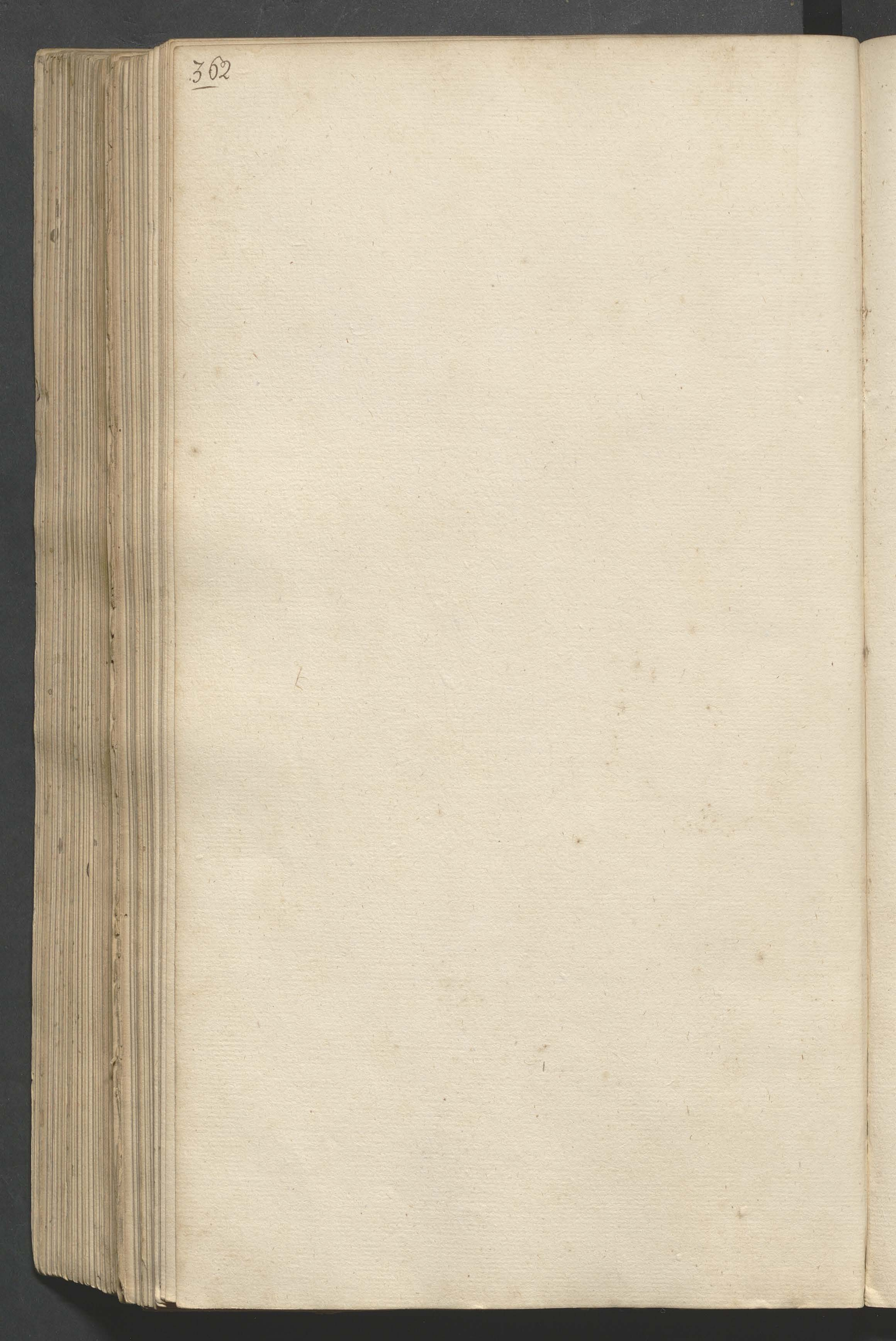
Copie de la lettre de S. Ex. Mgr le Grand Chancellier a Mr le Comte Fleming.

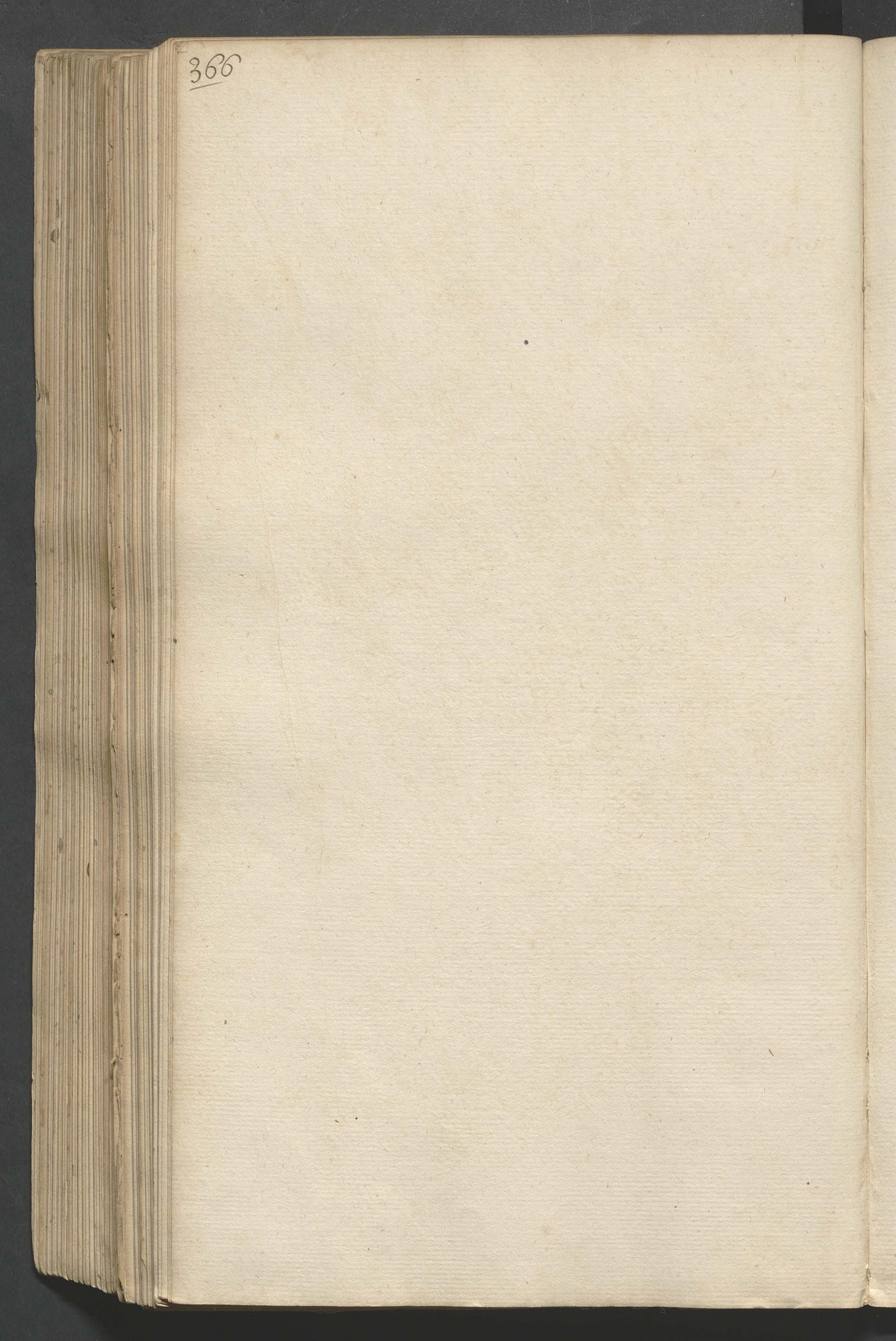
La lettre, que V. Ex: m'a fait l'honneur de m'ecrire le 8 de ce mois ne m'a ète rendue qu'hier. J'y ay trouvé celle de Mgr le Grand General de Lithuanie pour le Roy, dont j'envoye la traduction cy jointe a V. Ex:ce pour la faire communiquer a Mr Wopser, et pour luy enjoindre, qu'il donne son information sur le contenu, afin qu'on puisse, la reponse soit conforme à la dite Information. Cependant je la supplie d'etre persuadée de l'estime toute particuliere, avec laquel je suis tres parfaitement &c.

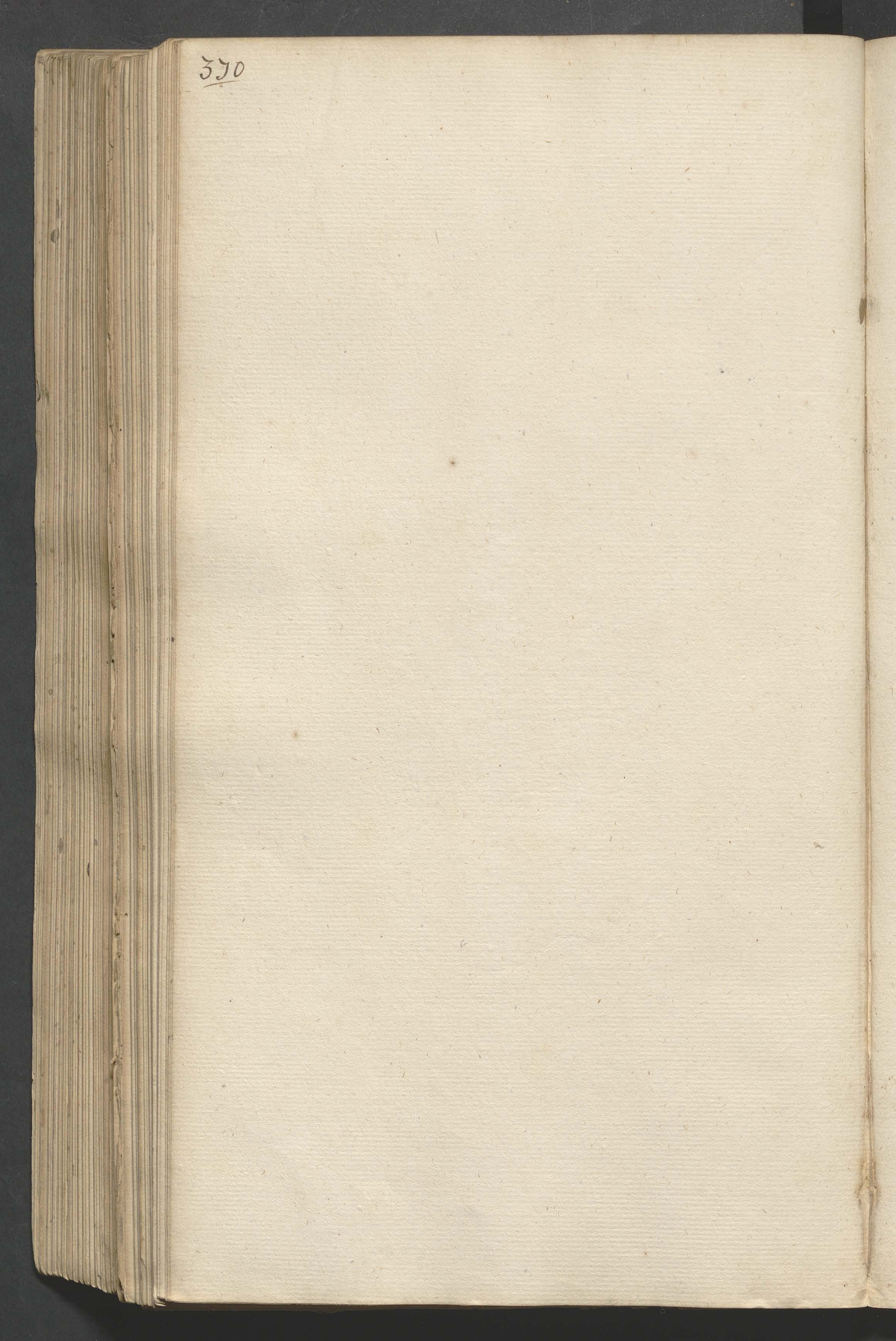
[illegible]

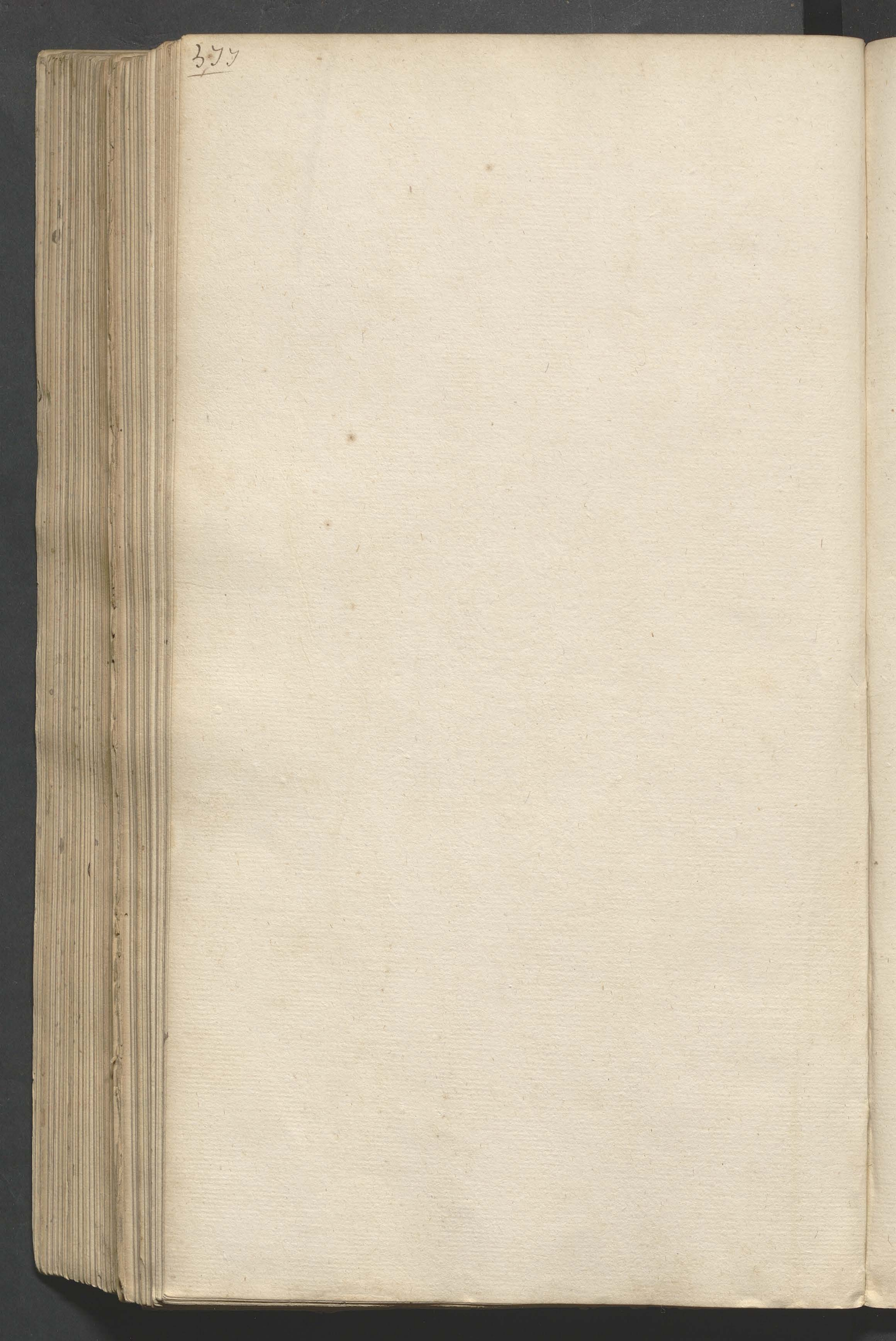
[illegible] — [illegible]

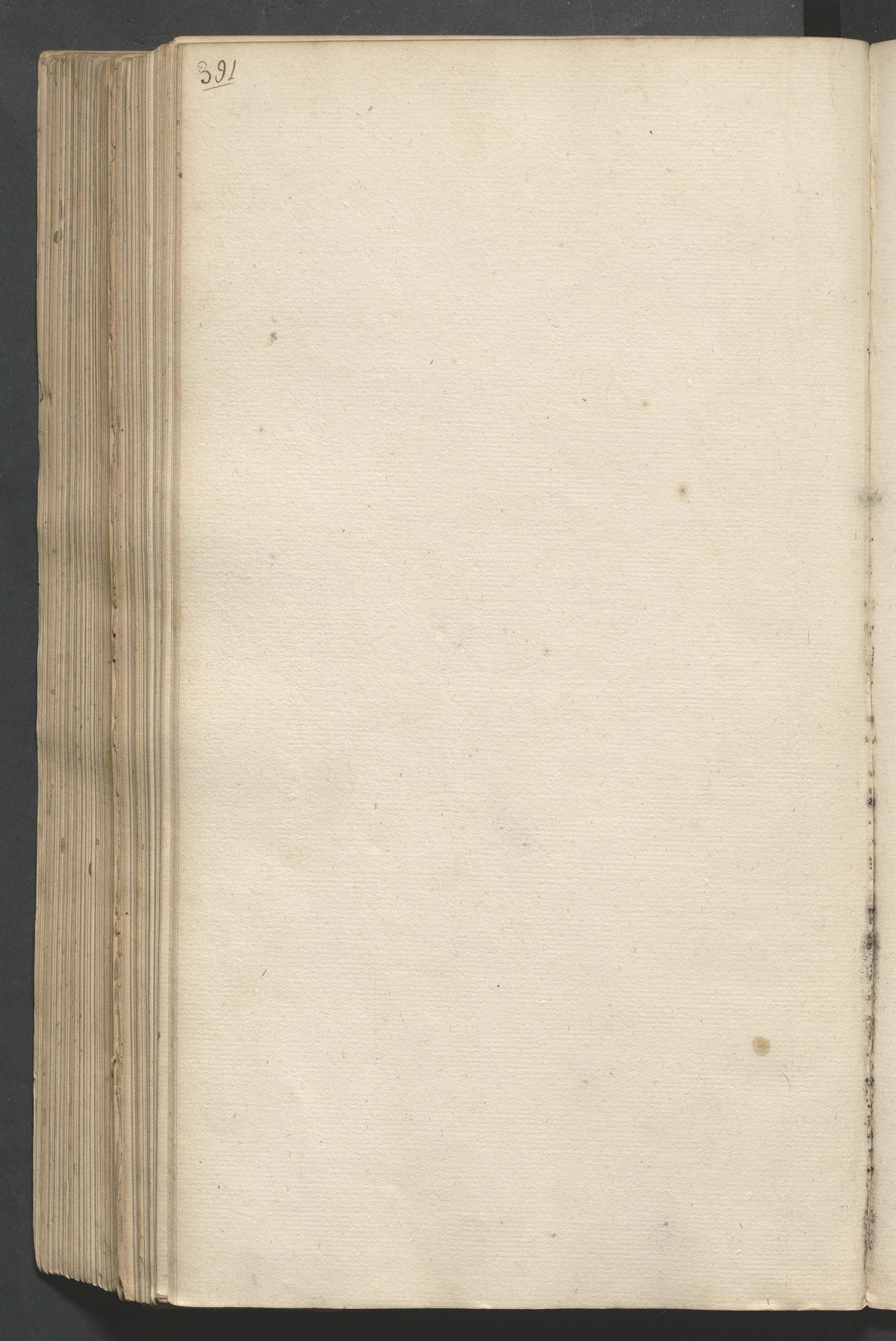

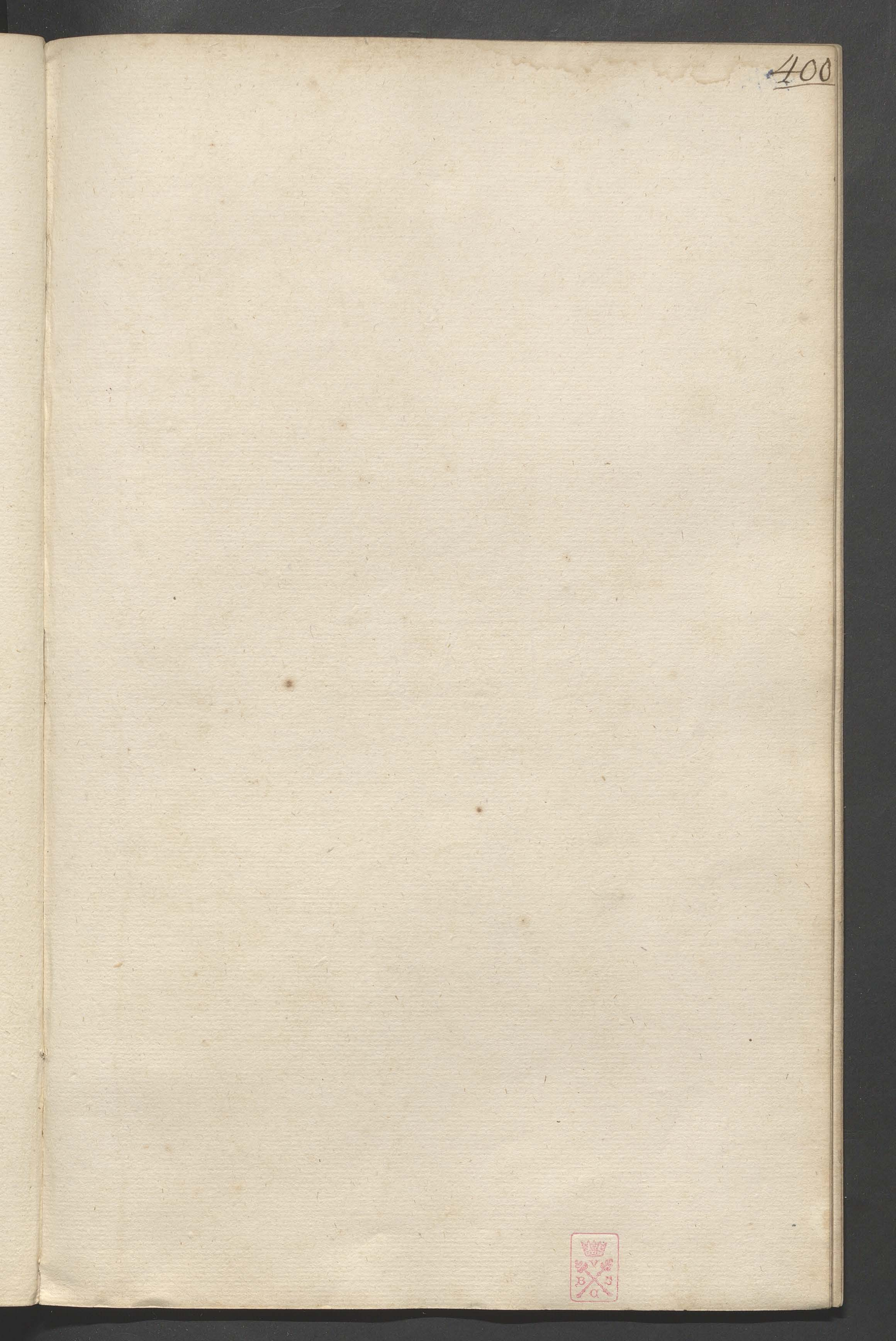

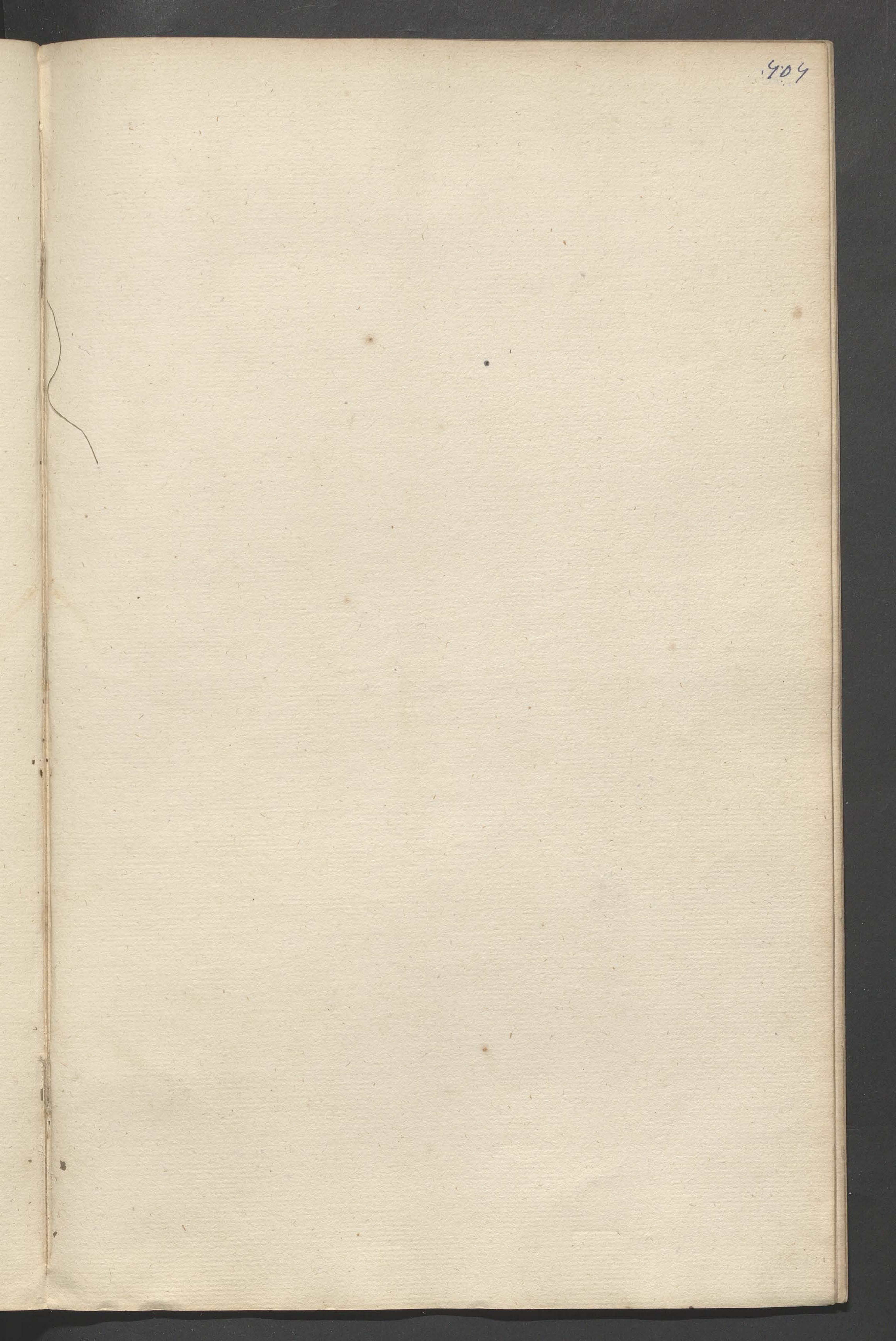

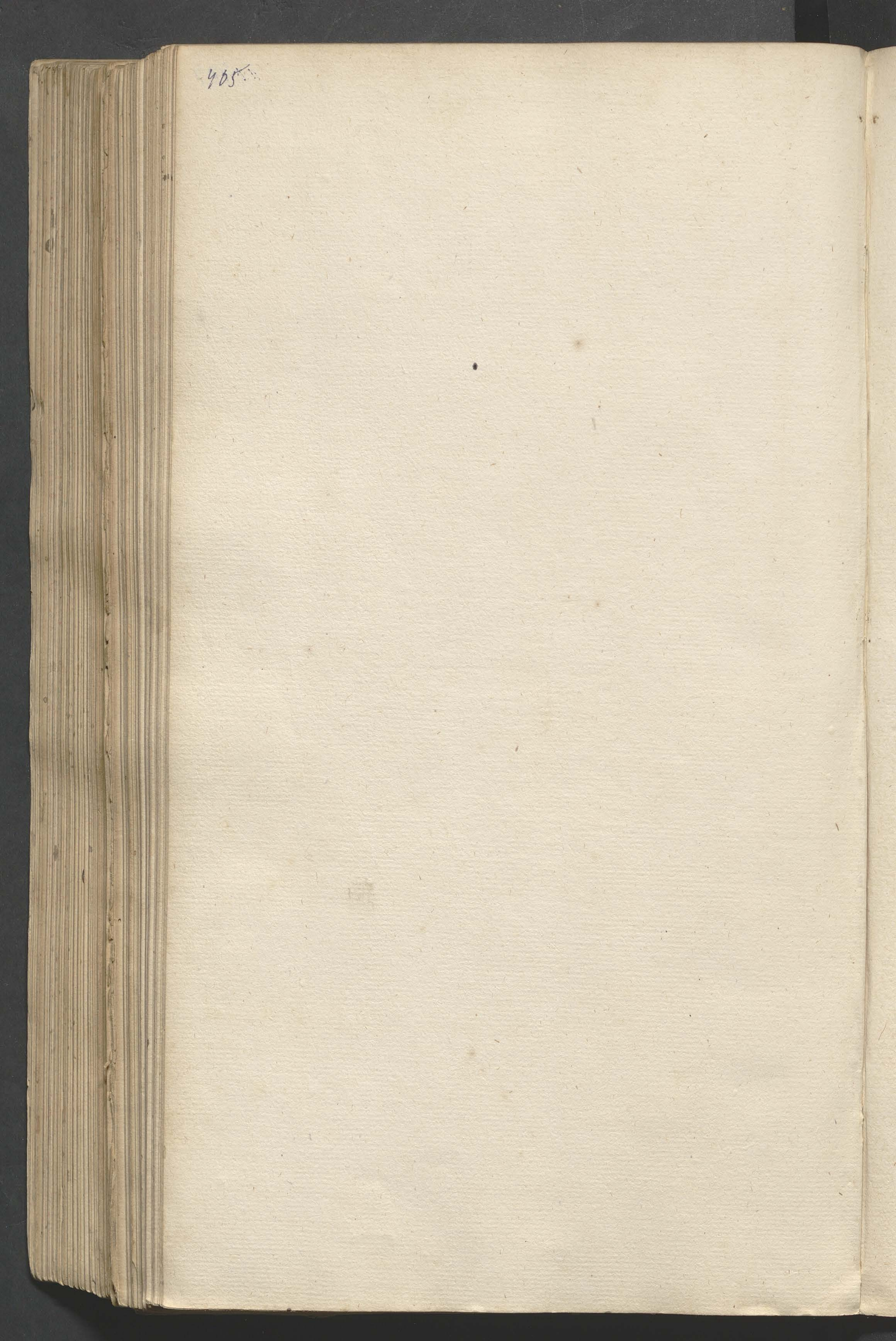

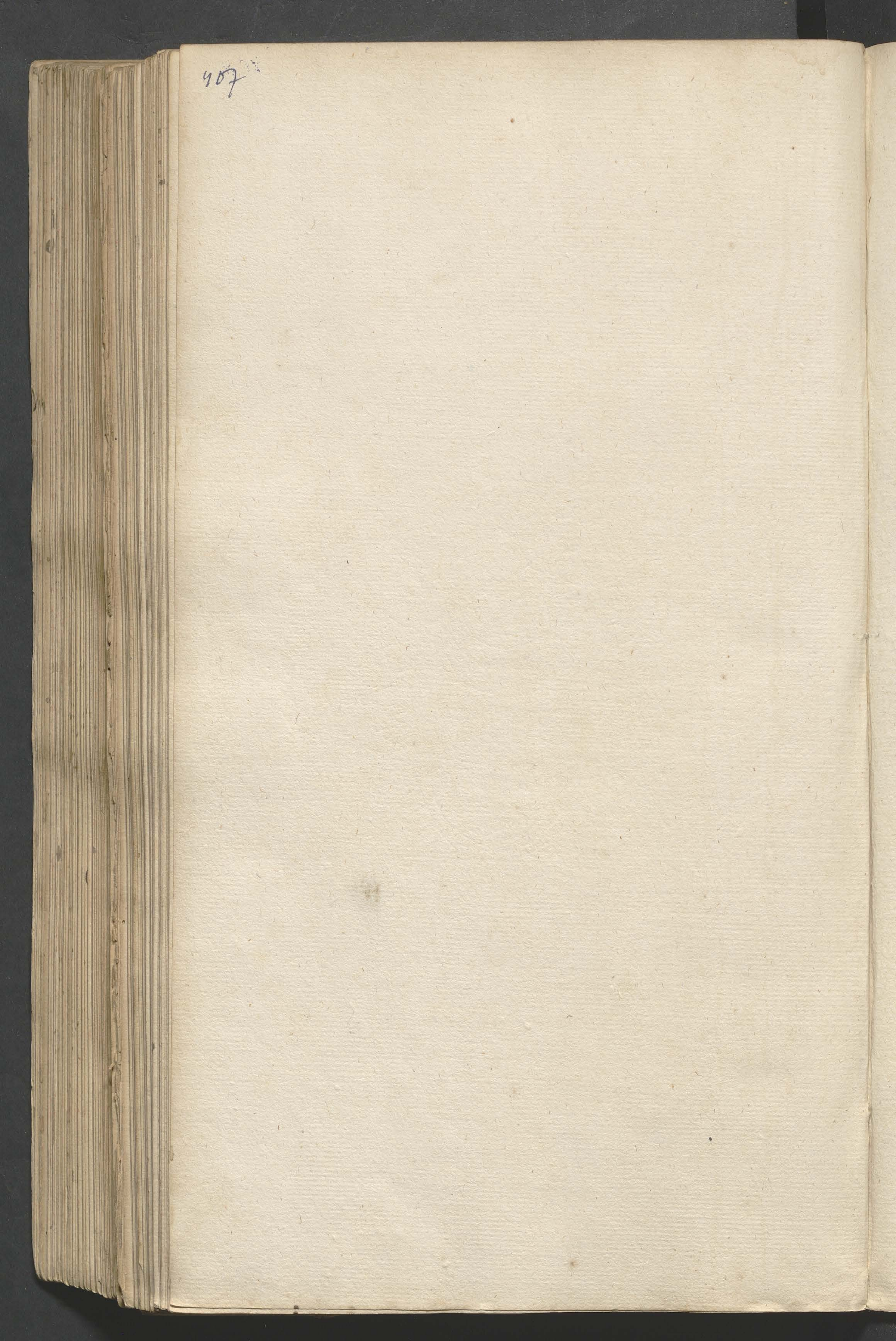

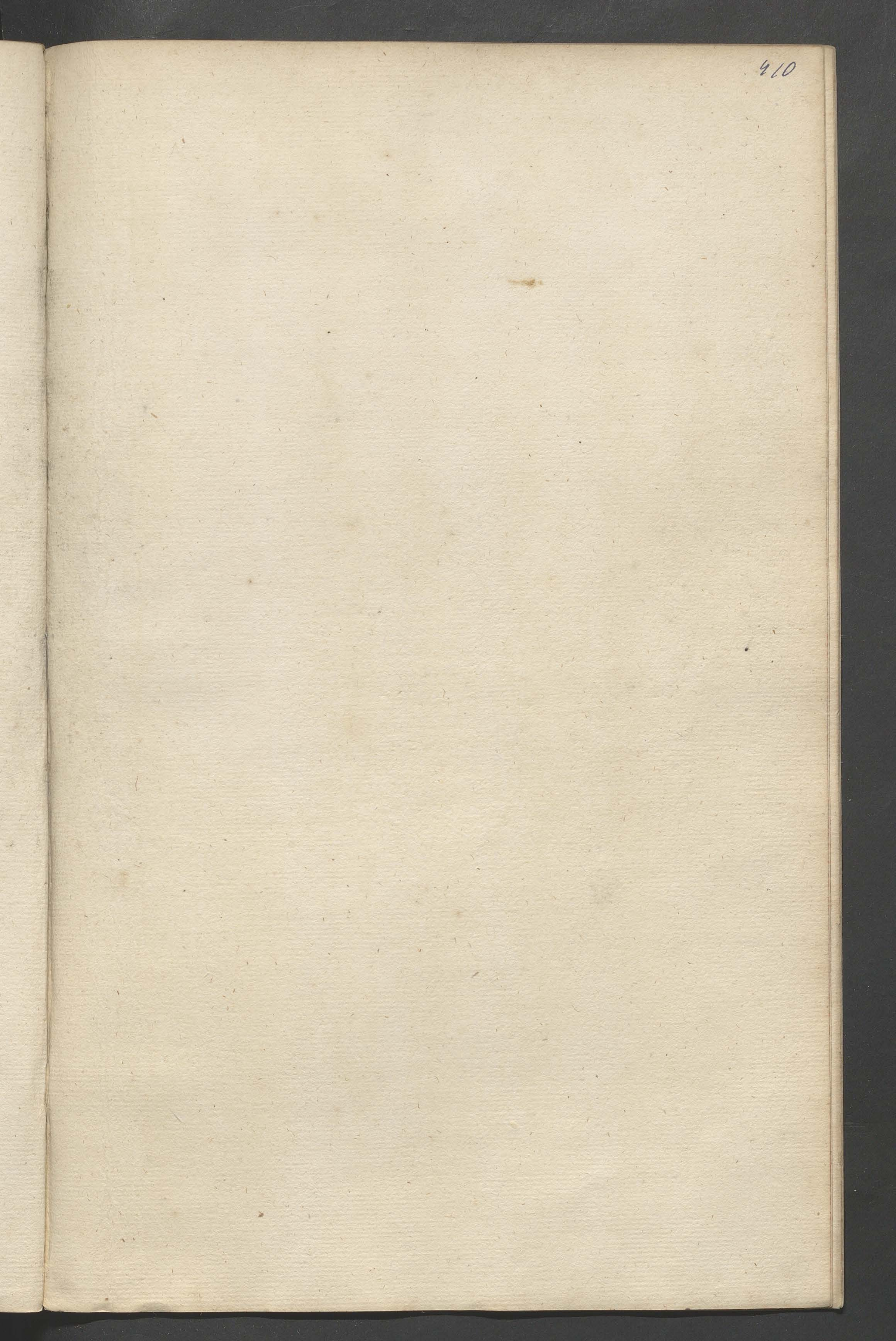

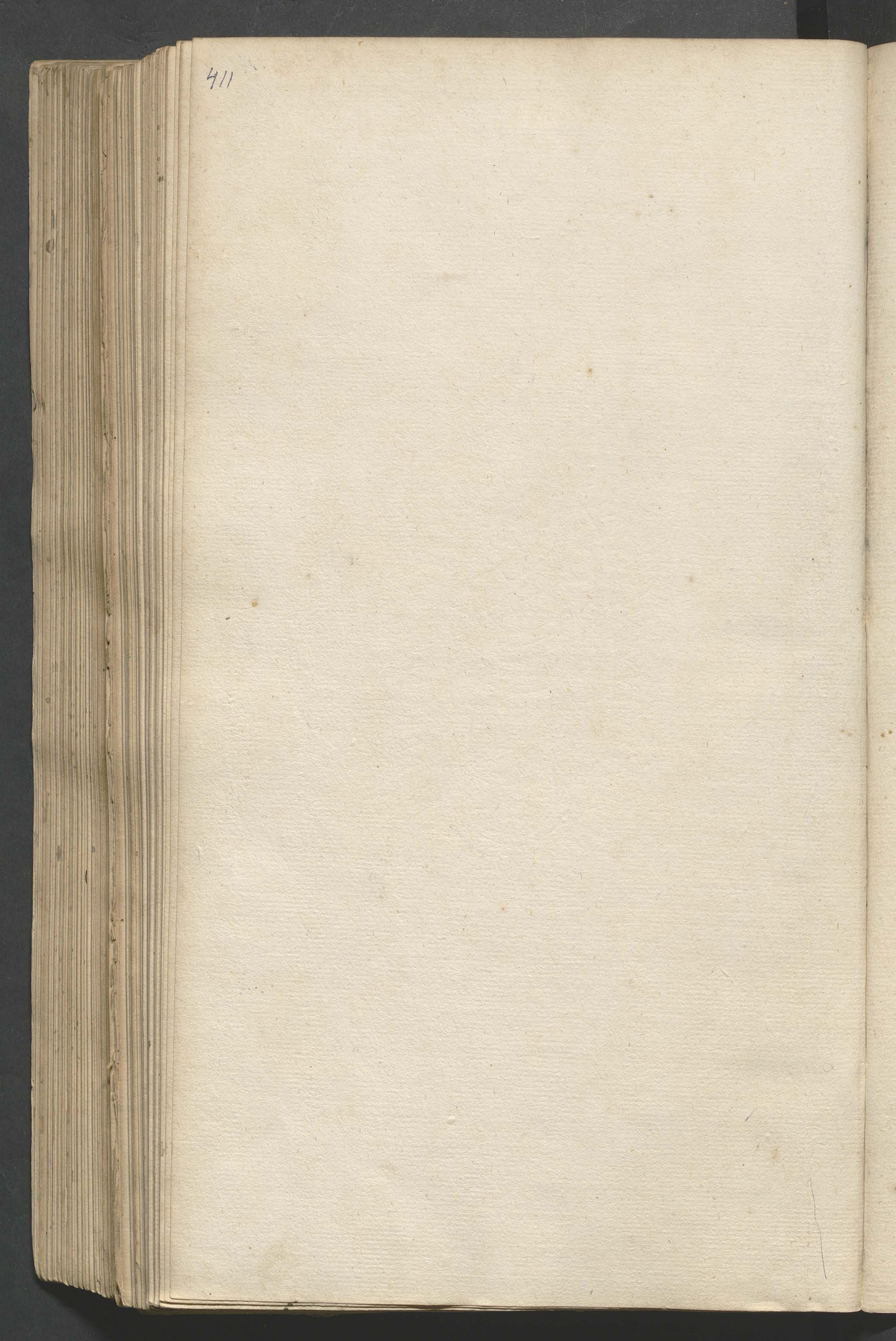

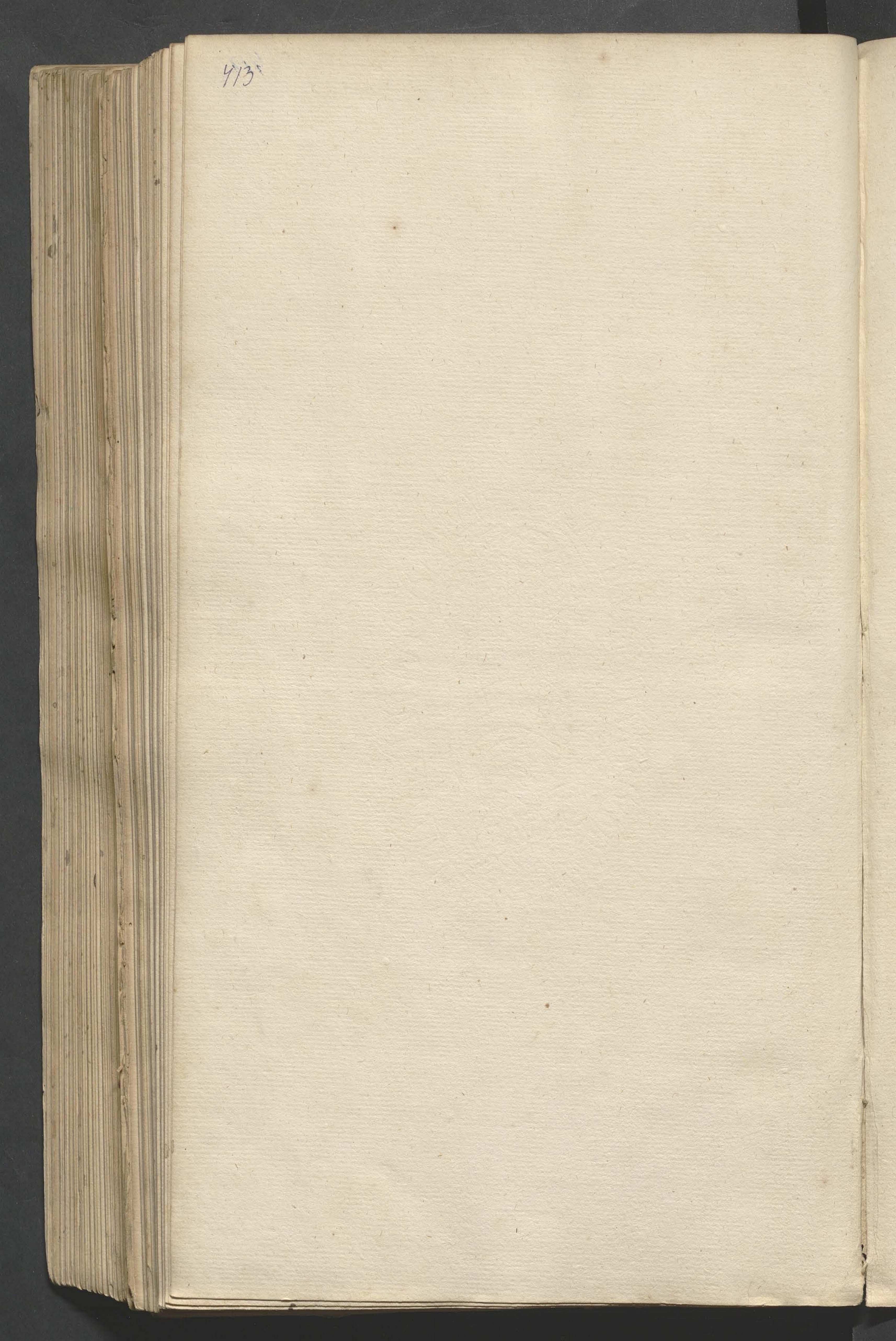

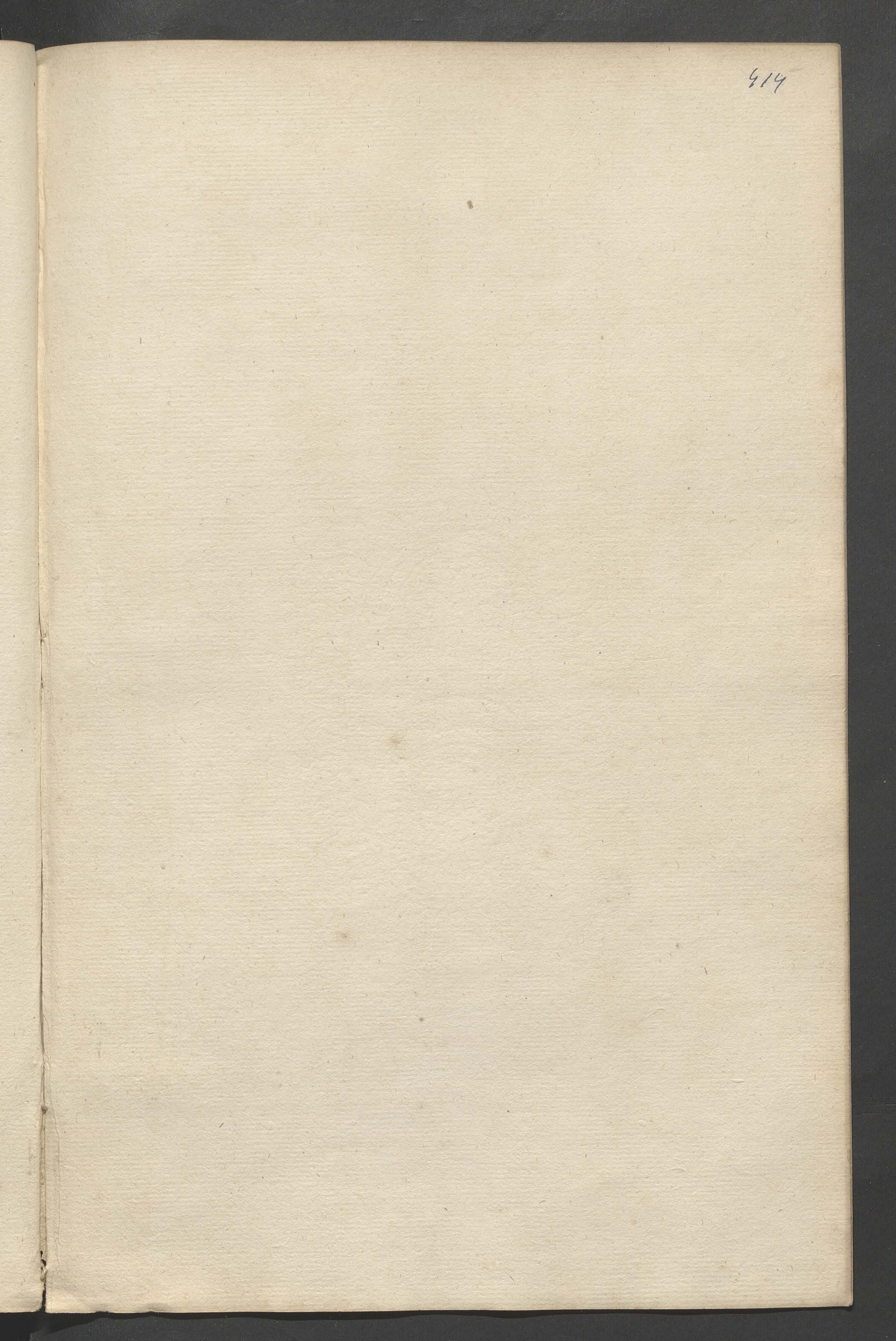

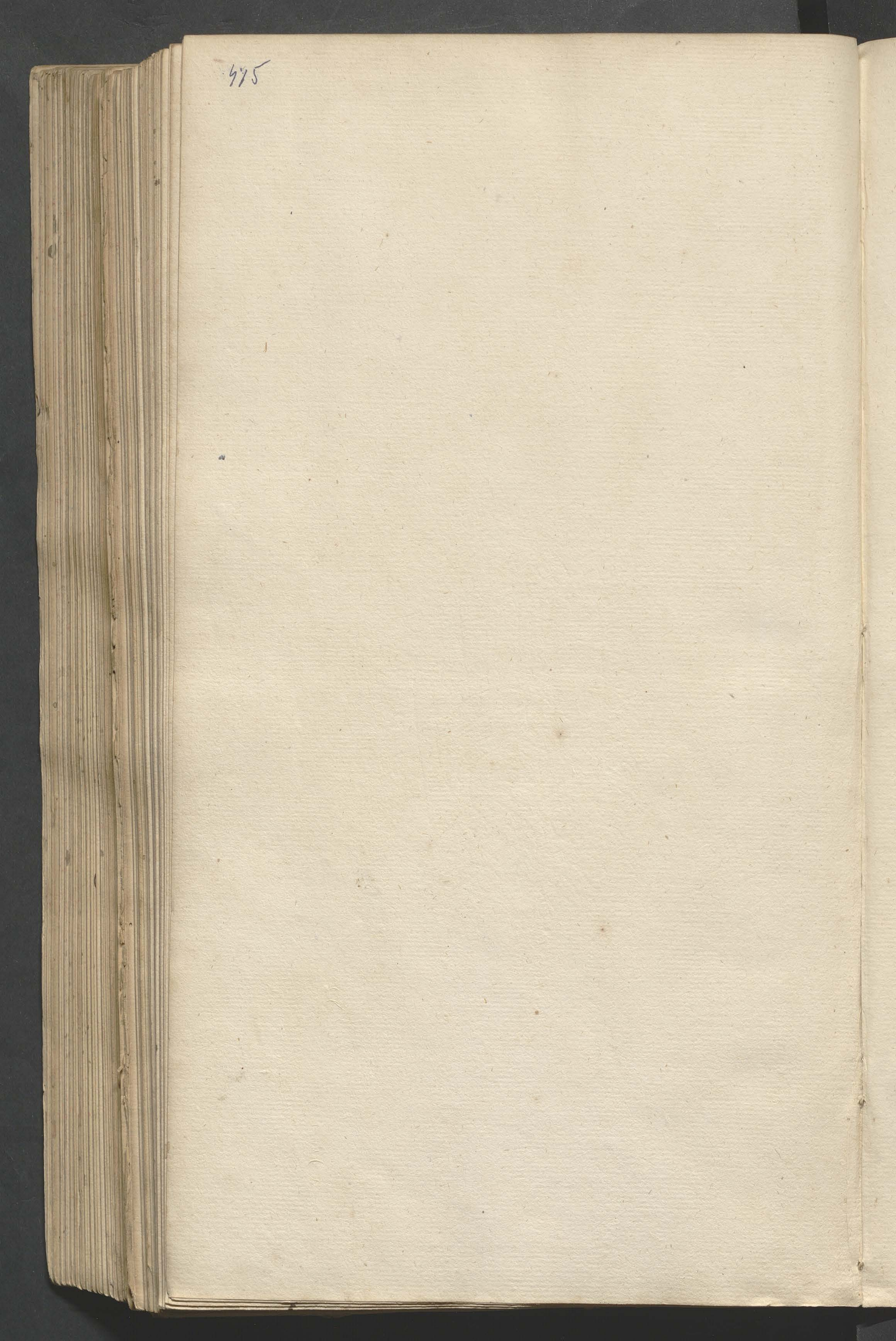

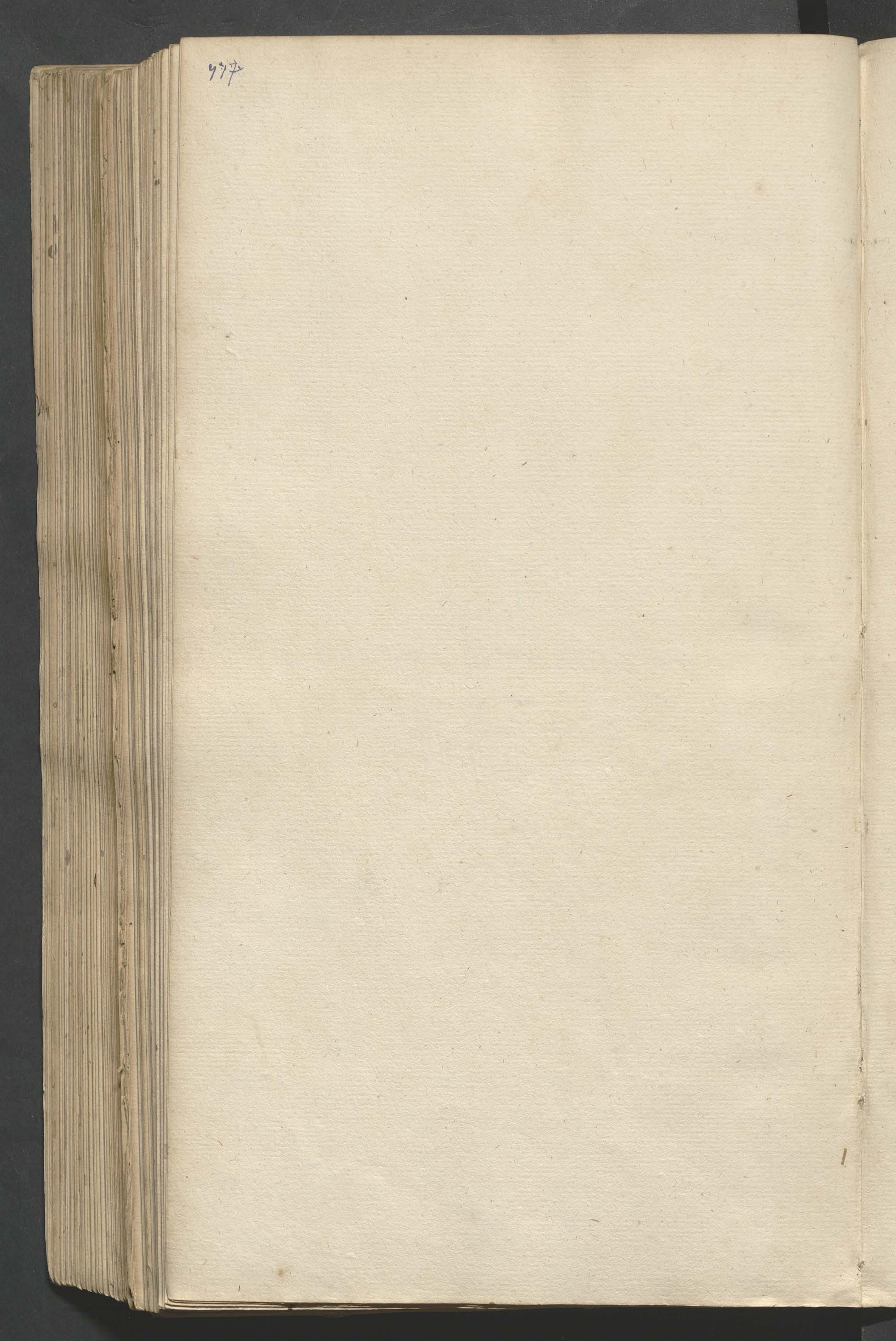

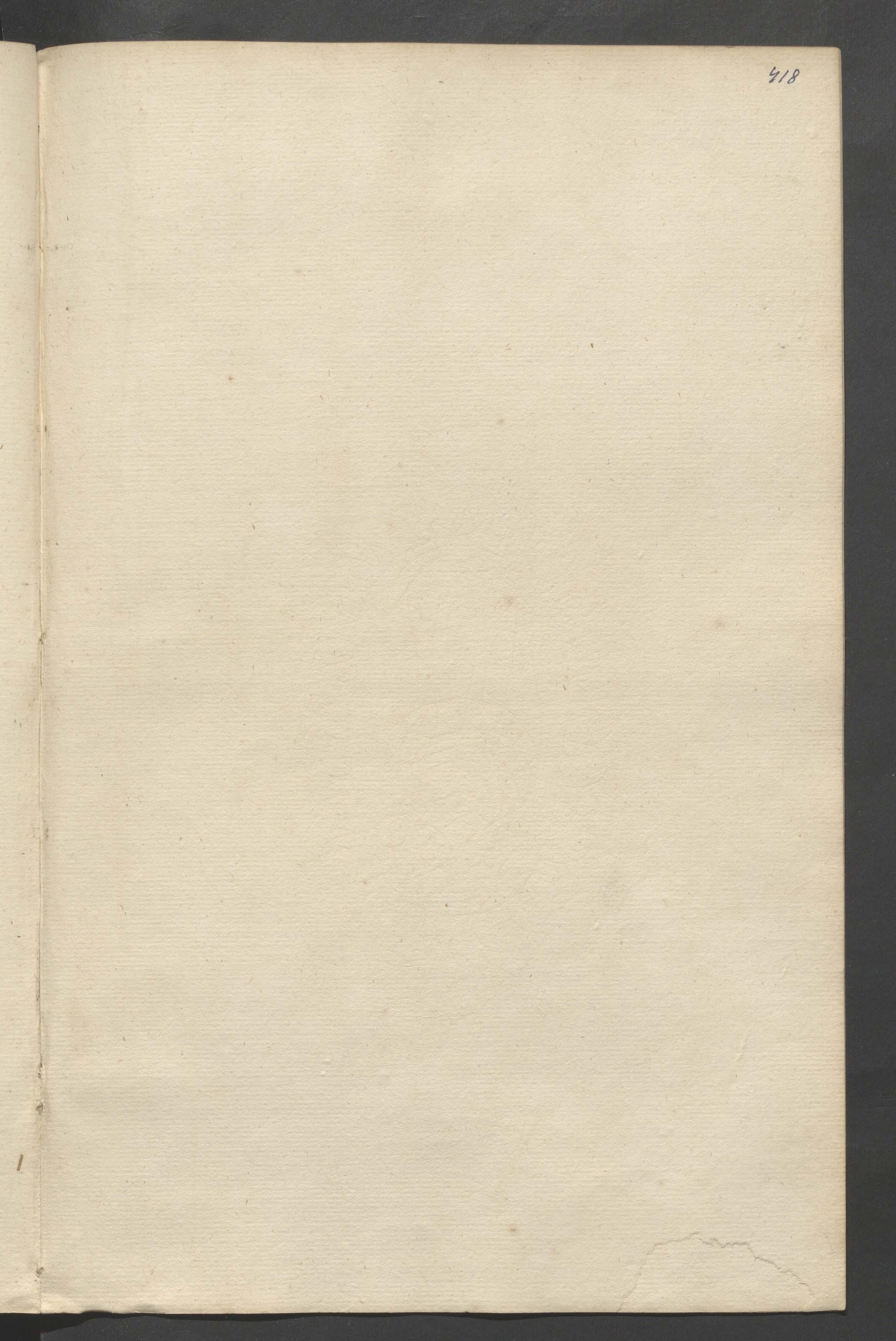

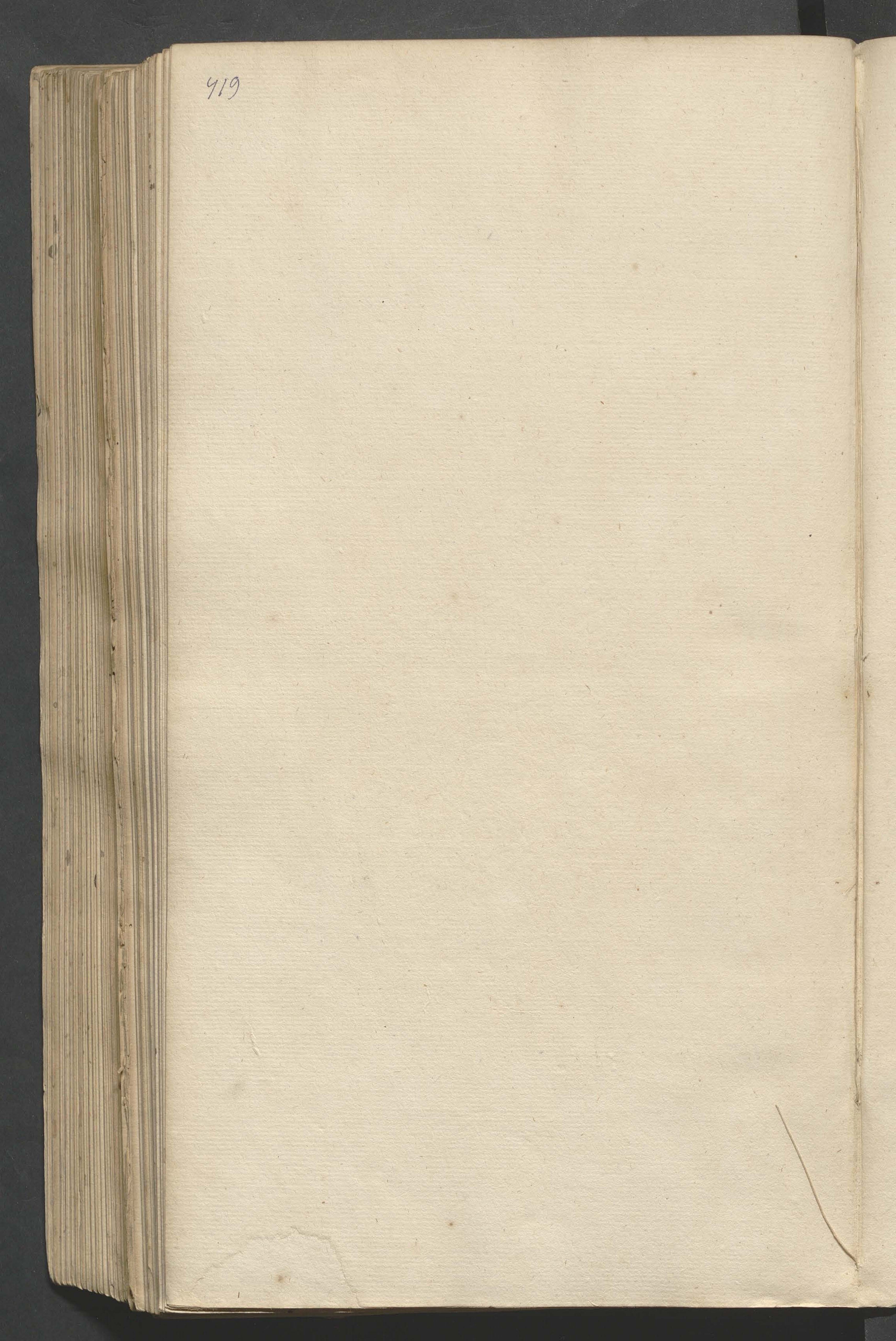

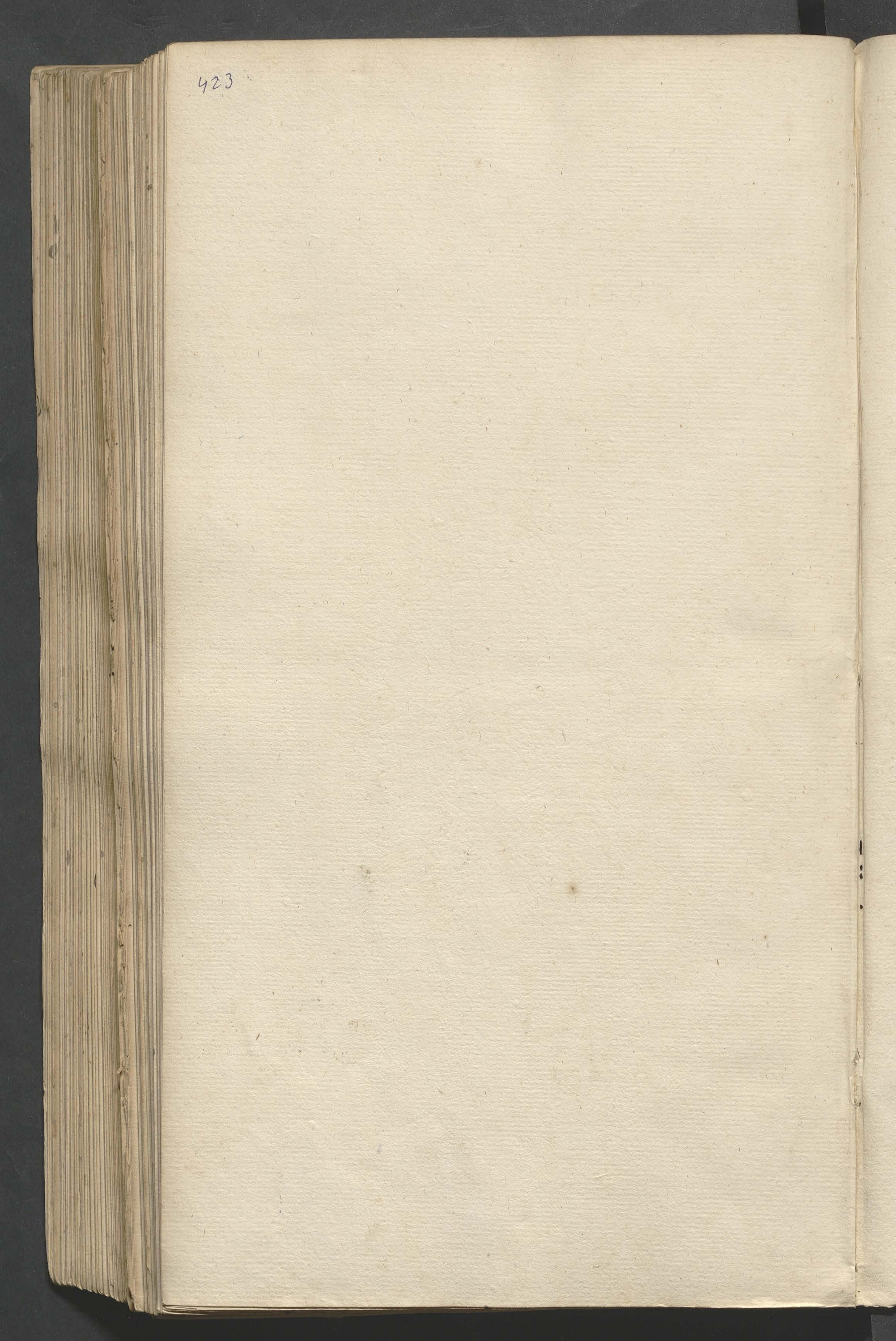

x.

428

Index Contentorum in hoc Libro.

433

